Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Personalhistoriske, sognehistoriske og statistiske bidrag

til

EN DANSK PRÆSTE OG SOGNEHISTORIE

(Kirkelig geografi)

1849–1949 (1965)

Samlet og udgivet af

PAUL NEDERGAARD

Sognepræst

VII

AARHUS STIFT

Hefte 8. (Hefte 63)

Meddelelserne paa bagsiden bedes venligst læst!

KØBENHAVN · 1966

menkomster, hvor man knyttedes sammen i fælles opbyggelse. Allerede før 1900 var den gamle hedeopdyrker *Andreas Jørgensen*, Tykskov (* 1845, † 1922) og *Søren Jensen* (* 1854, † 1924) de bærende i disse møder, og lærer *P. Eriksen*, Ejstrup (* 1880, † 1953) kom til at betyde meget i ungdomsarbejdet. Han var lærer her 1921–49. Gdjr *Kr. Jørgensen*, Tykskov (* 1842, † 98) var ogsaa trofast med, og paa Tykskovgaard blev der holdt møder. Gaarden blev et samlingssted for IM. *Søren P. Jørgensen*, Tykskov, blev sogneraadsmedl og sparekassedirektør. Han var født 1889.

Blandt dem, der har arbejdet i IM, kan ogsaa nævnes: *Jens Brejnbjerg*, Smedebæk, *Martin Nissen*, Gludsted, gdjr *Marius Andersen*, lærer *Johansen*, lærer *K. A. Bitsch*, fru *Dagmar Johansen*, *Magnus Press*, *Palle Fasterholt*.

De store kirkelige begivenheder var indvielsen af Gludsted kirke 1892 og udskillelsen af Ejstrup sogn som selvstændigt sognekald 1895.

Den første sp, *F. E. Norlander* (1895–1905) var afholdt, men ikke IM. De vakte søgte til nabosogne eller til missionshuset i Ejstrup.

Pastor *Peter Ivertsen* (1905–13) var IM, nørrebrokøbenhavner, rap i replikken, vittig, til tider noget drengeagtig, en levende prædikant. Hans komme hertil betød et kirkeligt sporskifte. Jyderne vænnede sig til hans facon, de gamle fandt noget af *Koeds* tone i hans forkyndelse. Kirkerne blev fyldt, IM voksede i tal og betydning. Der blev bygget mh i Gludsted, der oprettedes KFUK i Ejstrup, KFUM og K i Gludsted, Blaa kors m m, og meget arbejde kom i gang. Alt dette vakte modstand, og pastor I fik modstanden at føle. Der var en del gr, (præsterne i Nr Snede-Ejstrup var gr 1887–1901). De gr kunne ikke med pastor I, og indkaldte gr præster (*Dahl*, Brande, *Terkelsen*, Vinding, *Nielsen*, Hvejsel, *Thaning*, Ø Nykirke) til særlige gudstjenester, som dog ophørte omkr 1910. Modstanden svejsede IM sammen; der blev IMs vækkelse baade i E og i Gludsted. Der kom dog ogsaa splittelse inden for IM, idet en del blev grebet af pastor *N. P. Madsens* specielle helliggørelseslære og ansaa sig selv for »fuldkomne«. Pastor *Ivertsen* blev forkætret af denne fløj, og der blev først ro, da de mest yderligtgaaende flyttede fra sognet. Kort efter blev pastor I ogsaa forflyttet.

Siden 1905 har alle sp sluttet sig til IM. Pastor *J. C. Olsen* (1913–24) havde været hjpr hos IMs fmd, stiftsprovst *Fr. Zeuthen*. Olsen var en meget flittig og nidkær IMs præst, altid paa færde, han havde de gamle IMs toner, sled med møder og besøg, og der var vækkelse, saa andet slægtled kom med. Pastor *C. E. Ørberg* (1924–31) fortsatte paa samme linie, der tilføjes: »dog mere moderat«, han gjorde et stort arbejde for Arabermissionen.

I disse aar groede stationsbyen *Ejstrupholm* op. Paa godt og ondt.

Efter pastor *Ivertsens* bortrejse var det kirkelige liv blevet mere roligt. De grundtvigske forsøgte en foredragsforening, men tilslutningen blev for ringe, hvilket var beklageligt, da man skaffede lødige foredragsholdere. I de senere aar mærkede man maaske mest til grundtvigianismen, naar der skulle være menighedsraadsvalg.

Pastor *P. J. Jessen* (1931–57) fik en rig gerning her. Han flyttede hertil fra nabosognet Nr Snede, var altsaa kendt her i E. Han er sønderjyde, præget af sønderjysk IM, glad for at være her. Han havde stor kirkegang, og der var flere gange vækkelse, især blandt de unge. Sognet var i rivende udvikling, folketallet er næsten fordoblet siden 1900. Pastor J udtaler sig selv nøgternt og stilfærdigt om sin gerning, taknemmelig for de gode medarbejdere og for sin hustrus støtte. Hans solide forkyndelse skabte gode, sunde forhold. Gludsted distrikt kunne frembyde visse vanskeligheder, idet der findes en gl baptistmgh og en del Jehovas vidner. Der blev bygget baptistkirke i G 1951.

Pastor *A. Blichfeldt Jørgensen* har været her siden 1957. Den største begivenhed i disse aar har været indvielsen af det store, moderne missionshus i Ejstrupholm 1960. Huset blev indviet af IMs fmd, pastor *K. H. Friis*, Farsø.

IMs fmd i Ejstrup er gdjr *Kr. Poulsen*, i Gludsted Kirkebetjent *N. P. Kristensen*. Iøvrigt har slagtermester *A. Pedersen*, *Jens Svarre* fmd for KFUM i de senere aar virket i arbejdet. Fra lidt tidligere tid nævnes: cementstøber *M. Press* (*81) virksom i KFUM og mghraad, kirkeværge.

Der er gode forhold, præget af flere vækkelser. Det liv og arbejde, der er, bæres af IM. Hørelyst. Et selvstændigt arbejdende lægfolk, 2 mh, 2 IM smf (100 og 50), 3 sdsk, KFUM og K, (60 og 30), ungdomsmøder i pgd, 2 børnekredse, flere YM kredse, Unge hjem, kirkeblad m m.

Leder af central- og realskolen er skoleinspektør *Vagn Nielsen*, der iøvrigt – grundtvigsk orienteret – nu gennem mange aar har øvet en dygtig og paaskønnet lærergerning i Ejstrupholm. Førstelærer *Johannes Nielsen* leder den nye skole i Gludsted og har faaet et glimrende samarbejde med sin nye lærerstab – ligesom han altid har været en god støtte i KFUM og K's og IMs arbejde.

Af andre betydende lærerkræfter, der ved en trofast og livsvarig indsats vil blive husket længe i befolkningen, maa ogsaa nævnes lærerinde *Dorthea Hundsdahl* (bor nu i Ulfborg), der ud over lærergerningen var organist ved Ejstrup kirke i mange aar og lagde grunden til det store og værdifulde sognebibliotek, samt førstelærer *Laurids Larsen*, der nu nyder sit otium i sin gamle, nedlagte skole i Smedebæk.

Et nyt pust i sognets liv blev indvielsen af »*Midtjysk Ungdomsskole*« i 1963. Bag dens oprettelse staar »De forenede afholdsselskabers landsforbund«. Paa skolen er der for tiden 70 elever (fuldt besat), hvoraf de 40 er dansktalende grønlændere. Dansk Ungdoms Fællesraads tidligere generalsekretær *Verner Jensen* er skolens forstander. Han er født og opvokset her i Ejstrupholm og har ogsaa faaet en god forbindelse med sognets unge. Skolen har de sidste aar været medindbyder til sognets »ung-

domsaftener« sammen med KFUM og K og de øvrige ungdoms-, idræts- og gymnastikforeninger. Disse aftener, der egentlig er en udløber af præstegaardens ungdomsmøder, hvor stuerne blev for trange, afholdes 4–5 gange om aaret og begynder med ungdomsgudstjeneste skiftevis i Ejstrup og Gludsted kirke (medvirken ved de unge selv). Herefter er der frit samvær om kaffebordene – skiftevis i sognegaarden i Gludsted, Ejstrup nye missionshus, og ungdomsskolen. Det fællesskab mellem sognets unge, som disse aftener er udtryk for, er naturligvis først og fremmest en glæde for stedets præst, der herigennem har faaet en mulighed for jævnlig kontakt med de gamle konfirmander. Sp har 2 ugentl timer paa ungdomsskolen (kristendomskundskab).

E er efterhaanden blevet et attraaet mødecentrum. Bl a holdtes Aarhus stifts præstemøde her fra 5.–7. maj 1965 paa Midtjysk ungdomsskole, indledet med gudstj ved biskoppen.

1924 oplyses: Meget god kkg, flink, nøjsom og velvillig befolkning, IM overvejende; fordragelige forhold ml retningerne, særdeles godt sted at være præst. 1931: Kkg 12 og 10 pct, mghlivet præget af IM (hvilket ikke betyder, at sognet er præget af IM), hørelyst, meget arbejde i gang. 1943: Kkg 10 og 8 pct, 4 IM smf, ny vækkelse, meget selvstændigt arbejdende lægfolk. 1958: Kkg 8 og 6 pct, gode forhold, præget af flere vækkelser, 3 sdsk, 2 IM smf (100 og 50), KFUM (70), og K (40), hørelyst, præget af IM. 1963: Kkg 7 og 6 pct. Der læses frivilligt med konf i G. Se iøvr ovf.

Ejstrup kirke, sydligt i byen, har skib og kor fra romansk tid (1. halvdel af 12. aarh), af granitkvadre paa skraakantsokkel (nogle kvadre er profilerede). I koret ses de oprindelige profilerede vinduer, i skibet enk vinduer. Norddøren er tilmuret. Korbuen har halvsøjler (der røber anglo-normannisk indflydelse). Overhvælvet. Senere er tilføjet taarn af munkesten og kvadre, sadeltag, bred spidsbue til skibet. Senmiddelalderligt, anseligt vaabenhus mod syd af munkesten, paa granitsokkel. Korsarm mod nord, af kvadre og mursten, fra 1626, forbundet med skibet med rundbue og her er bjælkeloft. De romanske dele staar med blank mur, tilbygningerne er hvidkalkede. Tegltag. Muret alterbord. Altertavle fra 1892 med maleri. (Kopi: Carl Bloch: Opstandelsen). Rundbuet ramme. Kalk og stager fra 1642. Fin romansk granitfont med to par dobbeltløver i højt relief. Stort daabsfad af Nyrnbergtype fra c 1575. Prædikestol fra c 1675, staffe-et 1937. Stolestader fra 1937. Lille udskaaren krucifix i korsarmen. Skriftløs klokke fra c 1200, omstøbt 1899. 200 sd. Orgel.

Mack. D. 51, 264, 269, Uldall, s 11.

Gludsted kirke, indviet 16. okt 1892, arkit Frimodt-Clausen, er opført af røde mursten i romansk stil, bestaar af skib, kor og taarn med spir. Taarnrummet er vaabenhus. Paa altret et krucifix. Kunstsandstensfont. Skibsmodel. 160 sd. Orgel.

Folketal: 1850: 723, 1901: 1648, 1921: 2213, 1960: 2969.
Altergæster: 1922: 1100, 1934: 1000 og 300, 1945, 1000 og 310, 1958: 1000 og 300, 1962: 1050 og 350.
Menighedsraad: 1922: 8 IM, 3 gr, 2 u p, 1934: 9 IM, 4 u p, 1945: do, 1957: 7 IM, 7 gr, 1961: 6 IM, 5 gr, 3 u p, 1 soc, 1965: 7 IM, 5 gr, 1 u p, 1 soc.
Kommunevalg: 1943: Soc 202(2), borgerlig fællesl 754 (7), 1962: Soc 244 (2), u p, 976 (7), fmd, gdjr **Peder L. Pedersen.**

Sognepræst

(1913: 2. kl, 1958: 12. kl. Pgd opf 1896, rest 1957).

1. 28. sept 1895–28. marts 1905: **F. E. Norlander,** fl t Guldbjerg-NS, se der.

2. 26. juni 1905–10. maj 13 (sekretær, KFUM, Kolding 02): **P. A. K. Ivertsen,** fl t Aarby, se rkp Vor Frelsers k, Esbjerg.

3. 23. sept 1913–14. juni 24 (hjpr Sct Michaelis k, Fredericia 30. aug 08): **J. C. Olsen,** fl t sp Hyllested-V-H, se der.

4. 29. okt 1924–6. maj 31 (andenpræst Næstved 14. jan 24): **C. E. Ørberg,** fl t Seest-H, se der.

5. 12. okt 1931–30. marts 57 (sp Nørre Snede 28. febr 24): **Peter Jørgen Jessen,** * 3. juni 87 Marstrup ved Haderslev. Forældre: Gdjr Lorentz J og Kathrine Margrethe Dahl. Missionseksamen (Kiel og Breklum) 12, missionær Østafrika 12–18 for Breklummissionen, kst sp Rinkenæs 18, sp smst 29. juli 21, afsk 30. marts 57. ~[1] 19. dec 13 Bothilde Marie Vibe, *12. juli 86 Raved, Bolderslev, † 3. maj 34. Forældre: Gdjr Peter V og Marie Jacobsen. ~[2] 12. maj 35 lærerinde Susanne Petrea Jensen, * 25. dec 03 Klejs, † 12. febr 61. Forældre: Gdjr Johannes J og Bolette Iversen. – Brodersøn: Thisted-T.

Pastor J var udgaaet fra brødremenigheden og havde øvet en god tjeneste som missionær i Østafrika, da han 1918 blev præst i Rinkenæs. Krigen havde slaaet dybe saar, og som sønderjyde var han ogsaa selv stærkt berørt af krigen. Han sled i Rinkenæs sogn, ogsaa for at faa kirken flyttet, men kirkegangen var ikke stor (3–4 pct) og den nationale splittelse førte til oprettelse af en tysk frimgh 1929.

I Nr Snede (se der) og Ejstrup (se ovf) kom han til at føle sig godt hjemme. Der var vækkelse, hans klare forkyndelse samlede mange. Hans hustru var ham en stor hjælp.

Pastor Robert Christensen skriver: »Som ung lærerinde kom *fru Jessen* til annexsognet Gludsted, hvor hendes gerning i skolen blev baaret af en enestaaende kærlighed til børnene. Der stod glans om de minder, som hun gav skolebørnene med ud i livet og megen respekt vandt hun hos forældrene for sin faglige dygtighed. Da hun giftede sig med stedets sognepræst og forlod skolen, var det en stor trøst, at man fik lov at beholde hende som præstekone.

Overalt, hvor hun herefter færdedes med sin mand i det udstrakte sogn, vandt hun sig venner og var en uvurderlig hjælp for ham baade i hjemmet og i hans gerning som præst. Uden at skaane sig selv, stillede hun alle sine evner og kræfter til raadighed for Gud og mennesker. Jeg kender kun faa, der som fru pastor Jessen levede op til Pauli ord: Jeres milde sind være kendt af alle mennesker.

Men det var ikke blot i sit eget sogn, hun overkom det utroligste. Som leder af *husmoderlejre* og stævner var hun kendt i mange af Midtjyllands sogne, og ved disse lejligheder viste hun sig som en kyndig bibelvejleder og sjælesørger for dem, hun var sammen med. Det føltes som et stort savn, da hun p gr a sygdom ikke længere kunne være med i arbejdet« (Kr Dbl).

Begge dybt forankret i Guds ord. Ogsaa i KFUK gjorde fru J et stort og paaskønnet arbejde.

Pastor J blev boende i E efter sin afsked, flyttede 1965 til Viborg, hvor hans datter er gift med diakon *Jens Mortensen*. Pastor Jessens efterfølger skriver, at han i J ikke blot fik en gratis hjpr, men ogsaa en ven, som savnes efter sin fraflytning fra E.

Hjælpepræst hos pastor Jessen

1944—46: **M. Sørensen**, se døvstummepr, Aalborg.
1947—49: **R. Christensen**, fl t Olsker, se Gerlev-E.
1951—54: **H. Bjerre Jakobsen**, fl t kkp Lemvig-N se rkp Sct Peders k, Randers.
1954—57: **V. Knudsen**, se Hvornum-S.

6. 8. aug 1957 (sp Glenstrup 29. sept 51): **Andreas Blichfeldt-Jørgensen**, * 16. dec 22, Aarhus. Forældre: Gdjr Christian Blichfeldt J og Nielsine Thomsen. Stud Randers 42, c 50^2 (1-102), hjpr Kingos k, Kbhvn 9. dec 50. ~ 20. jan 51 Eva Vivi Backe-Hansen, * 19. dec 25 Oslo. Forældre: Ingeniør F. Einar B-H og Elisabeth Tjemsland.

Kredsfmd KFUM og K 62, storkredsfmd Kirkens Korshær 60.

Litt: A. Fuglsang: Sandflugtens dæmpning i Vrads herred, Aarh aarb 1940 og 1941.

AALE — TØRRING

Aale-Tørring-Linnerup-Hammer var et pastorat til ref, da Linnerup-Hammer blev selvstændigt pastorat. 4. dec 1911 skete der en sogneomlægning, saa Aale fik Linnerup som anneks, medens Tørring blev hovedsogn i det ny pastorat Tørring-Hammer.

Om Aale sogn gives gode oplysninger i »Aale-Bogen« (1930) og i lærer H. J. Kristensens afhandlinger i Østj hj og i dagblade m m.

Af den ældre præstehistorie

Der var 20 sp i Aale-Tørring fra ref til 1911. Tørring var oprindeligt hovedsogn, men det varede ikke længe, før Aale blev hovedsogn. Den første luth sp *Peder Hansen* efterfulgtes af sin søn, *Jens Pedersen*, der var her i 58 aar og døde c 1629. *Ole Rasmussen Samsing* (1629–59) var fra Aarhus, havde 10 børn, hvoraf 3 blev præster (i Barrit-V, Sunds og her). Han blev ynkeligt mishandlet af polakkerne 2 s e trin 1659 og døde faa maaneder senere, 62 aar gl. (Se Thiels folkesagn I,91). Efter *Niels Pedersen Alling* (1660–70), der havde været rkp Viborg dk, kom Ole Samsings søn, *Rasmus Olesen Aale* (1670–1721). Omtales som »et muntert gemyt, med god forstand, forfaren saavel i rettergangssager som i landvæsen« (W I,36). Hans søsterdt blev gift med eftm provst *Hans Hansen Cramer* (1721–66), »en munter veltalende mand med god indsigt«, af hans 11 børn blev 2 præster (i Allerup-D og Lundum-H). Biskop *Hygum* fandt, at det i Vrads herr stod bedst til i Aale og i Klovborg. Der var en vel undervist ungdom, og provst C havde kendelig frugt af sit arbejde. Han stod vist pietismen nær. (Elle J 90). *Carl N. Vium* (1766–89) flyttede til Borbjerg, *Jacob N. Danæus* (1789–93) blev kun 54 aar gl. Han kom hertil fra Nautrup-SV, provst *Jochum Monrad* (1793–1801) af S-N Onsild var forf (N 345), tog afsked, 60 aar gl, *Chr. N. Krarup* (1798–1805) flyttede til Vivild, V, se der, han var meget virksom for dyrkning af krap, hør og andre handelsplanter og fik kongens særlige gunst at mærke (han blev r af dbg). Han var distræt og ubehjælpsom. (Fam Krarup 1915–33, 11 f 22 f 97), *Thomas Borup* (1805–18) flyttede til Skanderborg-S-S, se der, *H. K. Winding* (1818–22) flyttede til Møgeltønder, se Gundslev. Han var præstesøn fra Storring-SG, blev senere provst.

Tiden efter 1849

Pastor *Axel Riber* (1823–52) var en ædel stilfærdig mand, den sidste sp, som er begravet i Aale. Han var maaske præget af rationalismen, men elskede Kingos salmebog, og det gjorde ham ondt, at den andre steder blev ombyttet med Evg chr salmebog. At Evg-chr salmebog *ikke* indførtes her, skyldes ogsaa, at de Aale-folk ikke lader sig køre med. Han førte kirkebøgerne eksemplarisk fint. Han var næppe nogen betydelig personlighed, men han mindedes her med stor veneration (se H. Rabjerg: Sdr Lem kirke, 19 4, s 111). I hans tid begyndte de gudelige forsamlinger her. Han stod venligt over for dem.

Medens kirkegangen var ringe i nabosognene omkr 1850. var der god kkg i Aale og Hammer (J. Ammundsen).

Pastor *Rasmus Th. Fenger* (1853–63) var grundtvigsk, svoger til *C. J. Brandt*, Vartov, sammen med hvem han 1845 grundlagde »Dansk kirketidende«, havde været huslærer for *Thorvaldsens* dattersøn i Rom, og kom som ung meget hos *Grundtvig*. En solid og ærlig præst som jævnt og kærligt forkyndte evangeliet; han fik betydning ved sine kirke- og salmehistoriske arbejder, fremdrog mange gamle, lødige salmer og var med til at bane vej for *Grundtvigs* og *Ingemanns* salmer. (Se her II, 47). Han var en højt begavet og særpræget præst, søn af den ansete Rs Fenger (sp V Frelsers k, Kbhvn), og broder til *P. A. Fenger*. Han er en af de betydeligste sp, der har været i Aale; ogsaa her arbejdede han for de ny salmer, udsendte et tillæg med Grundtvigs salmer til salmebogen (»Fengers salmebog«). Kingos salmebog benyttedes stadigt her. Han havde stor kirkegang og støttede varmt de gudelige forsamlinger. Han fik *Pontoppidans* forklaring afskaffet, og derefter var der ingen lærebog, idet han arbejdede for fortællende religionsundervisning. Da nogle lærere i nabosognene løste sognebaand til ham, blev biskop *Brammer* (der havde glædet sig over, at hans stift indtil da havde været næsten fri for sognebaandsløsning) betænkelig og fraraadede (Khst, saml 6 r V 165). Fengers efterfølgere var af anden type.

Provst *P. Riber* (1863–73), søn af forn Axel R, var Mynster discipel, en kultiveret mand. De grundtvigske gik deres egne veje. *Otto Møller* (se næste side) ansaa ham for at være uden særlig kraft.

Provst *P. A. C. Simonsen* (1873–78) var højkirkelig, han følte sig ikke ret hjemme her. Han stødte sammen med folk p gr a sit fundamentalistiske bibelsyn. Men biskop *Brammer* satte ham højt.

Pastor *C. F. Storch* (1878–81) ægte præstegaardsbarn, nobel, noget veg, levede i guldalderlitteraturen, højkirkelig, følte sig heller ikke hjemme og flyttede herfra.

Pastor *A. G. Elmquist* (1882–86) var nærmest gr, men fornærmet over, at de grundtvigske kolleger ikke ville anerkende ham (se Anders Nørgaard: Grundtvigianisme II). Han havde mange interesser (matematik, botanik, astronomi, litteratur, historie, musik) en irenisk natur, han havde svært ved at tale, en grundærlig personlighed. Heller ikke han følte sig hjemme her og flyttede hurtigt herfra.

Pastor *C. L. Andersen* (1887–1905) var en meget jævn mand, gr. Han læste sine prædikener op. Det syntes folk ikke om.

Pastor *M. J. Madsen* (1905–10) var udgaaet af IM. Udpræget luth. Han blev ikke rigtigt anerkendt af IM i Engesvang, hvorfor han søgte til Aale-T. Men de grundtvigske i Aale kunne ikke rigtigt anerkende Madsen. De dannede en kirkelig forening 1906 og indkaldte grundtvigske præster til særlige gudstjenester. Da M blev syg, fik han hjpr, pastor *F. J. Ebbesen,* som var udpræget IM. Han samlede mange, og IM slog især rod i Tørring, som i disse aar var i stærk udvikling.

Aale sogn indtager en særstilling i Vrads herred, idet det er det eneste sogn, hvor der har været grundtvigsk *liv* af betydning. De bærende var gdjr *Jens Jørgensen* og lærerne *A. Dahl* og *N. K. Laursen,* mænd, som ogsaa paa andre omraader havde betydning paa egnen.

Jens Jørgensen (* 1806, † 76, begravet i Aale) var fra Uldum (se der) hvor han som en af de vaktes ledere havde haft sammenstød med sognepræsten (Olsen) og samarbejdet med pastor *E. Mau* og *P. Larsen-Skræppenborg.* Den sidste blev arresteret paa pastor *Olsens* foranledning, men løsladt imod *Jens Jørgensens* kaution. (1837). Baade Jens J og hans fader, *Jørgen Jensen,* var ansete paa Vejleegnen, amtmanden kaldte *Jørgen Jensen* »den lille konge i Uldum«, hans hustru, *Karen,* drog hjemmet ind i den gudelige forsamlingsbevægelse (hun fik bl a *Hans Nielsen Hauge* fra Norge til at tale i Uldum 1804). Sønnen, *Jens Jørgensen* fulgte sin moders aandelige interesser. Han blev kendt med *P. Larsen-Skræppenborg* og *Anders Larsen,* Gamborg, som begge paavirkede ham stærkt. 1848 blev han medlem af den grundlovgivende rigsdag og førtes derved til Vartov, hvor menighedslivet gjorde stærkt indtryk paa ham. 1850 købte han sammen med sin fader den store gaard, *Bjerregaard* i Aale, 8 km fra Uldum, og 1851 blev han eneejer. Han var en praktisk dygtig mand, satte gaarden i god drift og blev ret velhavende. Han var rigsdagsmand til 1873 (med korte afbrydelser), men det var svært for ham at rejse til Kbhvn det første aar, da hans hustru var syg. Hun døde 1849. 1850 giftede han sig med en 32-aarig pige fra Dons (efter P. Larsens raad), hun var velbegavet, kristelig vakt, tilbøjelig til tungsind. Hun havde tænkt paa at blive optaget i søsterhuset i Christiansfeld, var betænkelig v ansvaret som husmoder paa Bjerregaard, men da hun blev gift, satte hun sine gode evner ind, og hun blev en udmærket og samvittighedsfuld husmoder. Desværre tog hendes tungsind til med aarene og hun maatte flere gange opholde sig paa en helbredelsesanstalt.

Hun døde 1890. Trods disse skygger blev *Bjerregaard* et sted, hvor der blev holdt mange møder og udfoldet stor gæstfrihed. Her var et brændpunkt for kristeligt og folkeligt liv paa egnen. Jens J sluttede sig *afgjort* til grundtvigianismen; i Kbhvn og paa rigsdagen hentede han mange impulser og fik mange venner. Han fik en række betydende højskolefolk til at tale her, og det satte sit præg. Paa rigsdagen tog han kun sjældent ordet, men naar det skete, hørte man ham med opmærksomhed. Han var en støt og tillidvækkende personlighed, hvis ord havde vægt! Han talte helst om skole- eller kirkespørgsmaal, en urokkelig talsmand for aandelig frihed, men aldrig udæskende. Ensidig partigænger blev han aldrig, og da venstre, som han følte sig hjemme i, gik til kamp om magten, opgav han sit rigsdagsarbejde. Hans retsind og sunde dømmekraft anerkendtes af alle. Han fik flere vigtige udvalgshverv, stemte for sognebaandsløsning og for valgmenighedsloven, men var modstander af forfatningsrevisionen 1866 og satte sig imod finanslovnægtelsen 1873. Sammen med *Sofus Høgsbro* og *Termansen* var han ledende i det gr prægede nationale venstre. 1859–65 var han tillige amtsraadsmedl. Han havde nært samarbejde med pastor *Fenger.*

Otto Møller skriver (28. juli 1863), at Jens J hver maaned holdt gudelig forsamling paa sin gaard i Aale og tilføjer: »De har efter *Fenger faaet en præst, Peter Riber,* en overordentlig velvillig og føjelig mand, som vistnok ogsaa mener det godt med sin præstegerning, men hos hvem der ingen kraft er, og han kan paa ingen maade udfylde den plads, som *Rs. Fenger* indtog der. Jeg havde nu lovet *Jens Jørgensen* at komme der til en forsamling (som holdes søndag eftm). Da jeg kom, kunne jeg nok mærke, at Riber følte sig trykket ved dette besøg, saa jeg allerede begyndte at fortryde, at jeg havde mænget mig i uvedkommende sager. *Riber* havde nok givet sit minde dertil, men *Jens Jørgensen* havde ham aabenbart i sin lomme, saa det var ikke med hans gode vilje. Søndag morgen ankom *Peter Larsen Skræppenborg* og *Svendsen,* Jelling, samt en hoben opvakte sønderfra. Jeg følte mig slet ikke vel. Om eftm talte *Svendsen,* og om aftenen fik jeg at vide, at en deputation havde været hos præsten, og den havde villet have ham til at forbyde dette uvæsen i sognet med fremmede profeter. Da Riber vred sig og fremførte, at han havde givet Jens J sit ord, drog de til herredsfogeden og ville have ham til at rydde kirken. Det ville han ikke, og saa faldt sagen (Brevveksl I, 60 f). Se her VII, 166. Otto Møller var ængstelig for, at det

politiske skulle faa magt, saa at det aandelige visnede.

Blandt de talere *Jens Jørgensen* fik hertil, var *Ludvig Schrøder*, Askov, en af de første, der blev indbudt. (Hans søn blev sp her 1930–36). En sommer, da *Ludvig Schrøder* var paa besøg paa Bjerregaard, og der var travlt i marken, fik Jens J det indrettet saaledes, at der blev holdt foredrag for gaardens folk kl 6 om morgenen, inden de spredtes til dagens arbejde. Saa opstod tanken om at oprette en *højskole* i Aale. *Jens Jørgensen* støttede tanken ivrigt, og 1867 kom en lille pigehøjskole i gang.

Forstander var frk *Frederikke Pio* (* 1837, † 1922 i USA) som Jens J havde lært at kende i *N. F. S. Grundtvigs* hjem, hvor hun var lærerinde. Hendes søster var gift med *Rasmus Lund*, der blev frimenighedspræst paa Mors. Hun var af fransk æt, havde et ildfuldt sind, var fantasirig, musikalsk og sprogbegavet, havde været et par aar paa *Kr. Kolds* skole i Dalum og var grebet af *Grundtvig* og *Kolds* skoletanker. Hun virkede i Aale 1867–69, undervisningen var meget fri, samlivet med pigerne betød mere end foredragene. Der var frejdig sang og leg fra morgen til aften. (Se Den dsk Folkehøjskole I, 248) og Johs. Vinthers kronik i Sorø Amtstid 1931). *Frederikke Pio* følte sig sværmerisk henrevet af det jyske landliv, som hun ikke før havde kendt, og hun blev »mere folkelig end bønderne selv i sin levemaade«. *Holger Begtrup* kalder det »et romantisk forsøg uden synderligt hold i«, hun maatte give op, og senere giftede hun sig med en bondemand i Tørskind vest for Vejle. Efter hendes bortrejse blev højskolen overtaget af skolelæreren i Aale, *Anders Dahl*, som var gift med Jens Jørgensens søster *Marie*. De to egnede sig udmærket til at drive pigehøjskole, to jævne, folkelige og hjertelige mennesker. *Anders Dahl* var en lille rødskægget mand, en dygtig lærer. Han var fra Mors, havde gaaet i skole hos Kr. Kold. *P. Larsen-Skræppenborg* kom ofte hos *Dahl*, han var meget optaget af det aandelige liv i Aale og talte gerne paa Aale pigehøjskole, hvor *Marie Dahl* var sin mand en udmærket medhjælp, i indre og ydre mindede hun om sin broder, var lille af vækst, og bag brillerne lyste hendes ildfulde øjne. Der var noget varmt, kvindeligt over hende, og hun blev en god moder for sine børn, for højskolens elever og for skolebørnene. Som lærer i folkeskolen fik Dahl megen betydning ved sin fri undervisning i Kolds spor.

Omkring Aale skole og højskole og Bjerregaard samledes efterhaanden en anselig kreds af vakte og oplyste folk. Og der var levende forbindelse med Dons. Jens Jørgensens hustrus søster blev gift med *Thule Nielsen*, Ferup, og hans søn, *Kristian Thulesen*, der blev gift med *Jens Jørgensens* datter, *Karen*, fik en gaard i Aale. Han tog ivrigt del i det aandelige liv, og det var en stor sorg, da han brat mistede livet ved en kørselsulykke paa vej til Horsens.

Da pastor *K. D. Konradsen* kom til Hvirring, 1873 søgte kredsen i Aale til ham; han passede godt for folkene paa Horsens vesteregn. Forbindelsen med Dons gav senere anledning til, at pastor *Vald. Brücker*, Aagaard, ogsaa kom her. Han blev en yndet taler i Aale, men skønt der var megen aandelig interesse, førte det ikke til nogen fri menighedsdannelse. *Begtrup* skriver, at, »det blev Aale-folkenes lod at maatte søge udenfor deres eget sogn for at finde et kristeligt fællesliv efter deres hjerters trang« (IV,146). Der gaar ogsaa en linie fra livet i Aale til *Vestbirk højskole* og den senere dannede *Træden valgmenighed*. Men da Aale fik gr præster, sluttede det folkelige og kristelige liv op om sognekirken.

Jens Jørgensen døde 1876. Der er en mindesten over ham paa Aale kirkegaard og et monument er ogsaa rejst over ham i Uldum. (Se DBL XII, 447, Begtrup IV, 145).

Højskolen blev nedlagt 1891, og bygningen overgik til almindelig skole. Der blev bygget fh 1882 (senere smukt ombygget); her blev der holdt mange foredrag og levet et frit, fælles liv i gr aand (Se højskldebl 1892, sp 633 f).

Den blinde husmand, *Kr. Uhrskov* (* 1843, † 1919) havde som elev paa Det kgl Blindeinstitut hørt Grundtvig i Vartov og i 2 perioder været elev hos Kr. Kold. Han var en ægte gl-grundtvigianer. Han fik ordnet grundtvigske gudstjenester i Tørring, og var senere med til at stifte en »Kirkelig forening for T og omegn« 1906. Fra 1907 var pastor *H. J. Kring* præst for denne kreds. Kr. Uhrskovs søn er:

Forfatteren **Anders Uhrskov** (* 1881 i Tørring). lærereks Gedved 02, lærer flere steder, forstander Hillerød handelshøjskole 06–21, overbibliotekar Hillerød folkebibliotek 43–51, har udg en lang række bøger væsentligt af historisk indhold (var forstander Nordsjællands folkemuseum 25—61) ogsaa med emner fra sin barndomsegn: bl a: Uhrskovgaard og slægten Uhrskov (1944) »Han var min fader« (1948), og her har han fortalt interessante træk af egnens og af slægtens historie.

1904 oprettedes *Aale efterskole*. Her var *N. Kr. Laursen* lærer til sin død 1917. Hans betydning for eleverne var stor, han blev livet igennem »som en slags usynlig raadgiver og vejleder for dem«. De ville gerne leve deres liv i overensstemmelse med, hvad han havde lært dem. (Se Mindeblade om N. K. L, 1917).

Pastor *Fr. Schrøder* skriver om livet i Aale i gamle dage. »Aale er noget for sig. Det gælder sognets ydre bygning. Der er kun een by ved nordkanten af den 10 km brede Gudenaadal (Aale-Uldum kær). Til de tre sider løfter højlandet sig vifteformet. Befolkningen er særpræget. Man taler om »de onde og de gode og dem fra Aale«. Ved et vælgermøde fik den soc kandidat *Mads Jensen* den stukket ud, men svarede roligt: »De fra Aale er her, maa jeg saa bede min modkandidat udpege de gode og de onde i forsamlingen«. Her er gl gr vækkelse, der begyndte da *Jens Jørgensen* (1806–76) købte Bjerregaard 1851. Han havde rod i den gudelige vækkelse, men blev aandelig frigjort, da Peter Larsen-*Skræppenborg* havde faaet føling med grundtvigske præster og holdt møder hos ham. Jens Jørgensen havde stor indflydelse som rigsdagsmand tilhørende det grundtvigske Venstre. Det var ham, der fik *R. Th. Fenger*

kaldet til præst i Aale (1853) og derved banet vej for Grundtvigs salmer, det var ham, der fik Jellingseminaristen *And. J. Dahl* til lærer v skolen (1857–82), og han støttede den pigehøjskole, frk *Frederikke Pio* oprettede i 1867. Politisk førte sognets folk an i kampen mod provisorierne, veg ikke tilbage fra skattenægtelse, hvad regeringen besvarede med at fratage højskolen understøttelse. Lærer *Dahls* undervisning var i børneskolen og paa højskolen baaret af det levende ord. Han førte møderne fra Bjerregaard videre, fik rejst det første *forsamlingshus*, (1882), hvor unge og ældre samledes i stort tal til gymnastik og folkelige møder. (1924 rejstes her et nyt fh, i den store sal er der 300 normale sd i den lille 100, saa her kan skaffes plads til 500 mennesker). Grundtvigske ordførere fra kirke og skole har regnet det for en ære at tale ved det *3-dages efteraarsmøde* i Aale, der byder paa to foredrag om eftm og aftenunderholdning. Det var sognets festdage, hvor der pyntes op i huse og haver, og kun helligdagsarbejde udføres. Og det til trods for, at der ligger to store højskoler i nærheden: Vestbirk og Uldum, der ogsaa holder flere dages efteraarsmøder. Men i de sidste aar har tilslutningen været i nogen tilbagegang i Aale.

Ved kommuneskolen blev *Dahl* afløst af *Jens Hansen*, men det blev *N. Kr. Laursen* (* 1856, † 1916), som fra 1883 havde en privatskole i Vestermarken, der fortsatte *Dahls* gerning blandt børn og unge, i foredrags- og skytteforening. *Laursen* blev i 94 knyttet til kommuneskolen, men tog ti aar senere sin afsked. 1904 oprettede han en *efterskole*, der standsede nogle aar efter hans død. *Laursen* var stærkt optaget af Henry George og fik mange af sine sognefæller med.

Karakteristisk for sognet er, at det har været de samme mænd, som førte an i erhvervslivets udvikling og i det aandelige liv. Dette gælder *Jens Jørgensens* søn *Kristian Jensen*, Bjerregaard (1851–1932), der i modsætning til faderen helst ville samle sig om den hjemlige bedrift. I 80'erne gik han resolut over fra korn- til kvægavl og havde mejeri paa gaarden, til andelsmejeriet kom i 1889. Ligeledes førte han an med roedyrkning. Han var noget svagelig af legeme, tilbøjelig til tungsind. Han havde løst sognebaand til *Konradsen* i nabosognet Hvirring. Da *Thygesen* dannede valgmenighed i Træden, flokkedes sognebaandsløserne om ham. *Kr. Jensen* følte sig, ligesom sin slægt, draget deraf, men undlod det, da en af de jævne folk *(P. Bjerre)* sagde til ham: »Det kan jo være godt for jer, men hvad skal der blive af os andre?«. Han var gift 2. gang med *Karen Dahl*, (1859–1934) datter af forst *A. J. Dahl*, hun var ham en sjælden god medhjælp. Hun fik lov en søndag at gaa til paradis med sang. – Der var ungkarl *Ole Troelsen*, Lykkebjerg (1862–1934), lidt af en sognekonge i bedste forstand. Han fik ved Hedeselskabets hjælp kæret kultiveret, var formand for andelsmejeriet og med i andelssvineslagteri og smøreksport. Han skænkede ungdommen en god sportsplads, inviterede nogle somre en flok københavnske feriebørn over i forsamlingshuset, lod til jul en regn af pengesedler dale ned over smaakaarsfolk i by og kær og sluttede sit liv med at bygge kirken et taarn. *P. Thukjær* i Vestermarken er gaaet videre i deres spor. Socialdemokraternes ledere som *Mads Jensen*, var ogsaa med i det gr liv«.

Tørring sogn blev efterhaaden præget af den store stationsby, Tørring. Der blev en del gr og IMs liv. Om det gr liv, som sluttede sig til bevægelsen i Aale paa flere maader, se ndf.

IM fik tidligt god indgang i T. En af de første, der sluttede sig til IM, var *Morten Christensen*, ældste søn af gdjr *Morten C* og hustru. Som ung deltog han i gilder paa gaardene, men var sjældent med i lystigheden. Han fik nogle lange sygelejer, og her kom han til at tænke over livets forgængelighed og verdens tomhed. Han begyndte at læse i Bibelen og at bede. Han fik ogsaa fat i nogle opbyggelsesbøger, og under svære kampe blev han omvendt »Jeg har faaet et nyt sind. Der er blevet lagt en ny sang ind i min mund til at lovsynge min frelser for hans ubegribelige naade imod mig.«

I begyndelsen vakte hans omvendelse modstand, og han blev anset for at være sær. Men det varede ikke længe, før hans vidnesbyrd bar frugt. Han fik familien med, ogsaa hans yngre broder, den senere missionær *Carl Christensen*. Det var en stor begivenhed, da man fik *Vilhelm Beck* til at prædike i T kirke. Kirken var stuvende fuld, og der blev noget i retning af en vækkelse. Hjemmene blev for smaa til at rumme dem, der kom til møderne, og 1887 fik man bygget mh, paa *Morten Christensens* mark. Man samlede børnene til sdsk, holdt møder for unge og ældre, *Morten C* var sjælen i arbejdet, men snart efter blev *Carl Christensen* missionær og leder. Den aandelige næring fandt man ved møder i mh og i hjemmene, præsten havde man ikke forbindelse med, og først da man sidst i 1890'erne fik forbindelse med pastor *Louis Blauenfeldt*, Tamdrup, blev bevægelsen mere kirkelig. Han kom regelmæssigt og prædikede her og holdt altergang.

I pastor *Madsens* og navnlig i pastor *Ebbesens* tid havde IM fremgang. Der var nogen IMs vækkelse her 1904–05, missionshuset var ramme om mange møder, sdsk, ungdomsarbejde. Og her saa man det særsyn, at indremissionæren blev en slags sognekonge. *Carl Christensen* (* 1865, † 1940). Han var født her i Tørring, og han levede sin meste tid her. Hans barndomshjem og hans eget hjem blev samlingssted for IM. Han var blevet konfirmeret af pastor *Olivarius*, som han satte meget højt, fordi han i konfirmandstuen fik en paavirkning, der blev bestemmende for hans liv. Han var en rigt begavet mand, drev sin gaard fint, var i mange aar sogneraadsfmd, en tid tillige folketingsmd, og blev til sidst branddirektør. Men IM i Tørring husker ham især som *missionæren*. Han havde særlige evner til denne tjeneste, og i søndagsskolen, som han selv havde været i som barn, fik han stor betydning. Da missionshuset blev bygget paa hjemgaardens mark, blev han en flittig med-

arbejder der, 32 aar gl blev han antaget som indremissionær uden at opgive sin gaard. Ofte vandrede han ud, med bogtasken paa ryggen, besøgte folk og var til megen velsignelse. Han var i en aarrække kredsfmd for IM. (DnA 1942, s 66).

Folketal: 1850: 488 og 686, 1901: 732 og 1113.

Sognepræst

Indt 1859: a) 47 rug, 47 byg, 50 havre, b) 67 rdl, c) 12 lpd ost, 30 sn æg, d) 400 rdl, e) 180 td ld. — 1913: 2. kl, 1958: 12. kl. Pgd fra 1874.

13. 26. febr 1823–11 okt 52 (sp Lem-Ø. 4. marts 14): **Axel Riber** * 30. juli 79 Sdr Næraa. Forældre: Sp i Sdr Næraa-Aa Peter R, † 24, og Johanne Thorbjørnsen. Stud Odense 98, c juli 02(1), adjunkt Herlufsholm 05, † 11. okt 52. ~ 16 Mette Kirstine Buch, * 11. jan 99 Ringkøbing, † 5 maj 28. Forældre: Kbmd August Laurids B og Kirstine Wad. – Søn, se nedf. Broder Sdr Næraa-Aa.

Om pastor R, se ovf.

Hjælpepræst hos pastor Riber

1845—58 (sønnen): **P. Riber,** se nedf.

14. 25. febr 1853–20 jan 63: **Rs. Th. Fenger,** fl t Hyllested-V-H, se Hvedstrup-F.

15. 28. marts 1863–1. april 73 (sp Sdr-Nr Onsild 16. maj 58): **P. Riber** (søn af nr 13 her). Provst her 2. juli 69, fl t Raarup, se der.

16. 18. juni 1873–2. aug 78 (sp Øster Nykirke 6. febr 69): Provst **P. A. C. Simonsen,** provst her 1. aug 73, fl t Onsbjerg, se Besser.

17. 4. okt 1878–27. dec 81 (sp Aadum 5. marts 74): **C. F. Storch** fl t Lønborg-E, se Gierslev.

18. 28. febr 1882–28. dec 86 (sp Endelave 1. okt 77): **A. G. Elmquist** fl t Skjoldborg-K. se Sanderum.

19. 28. marts 1887–26. juni 1905 (kkp Raarup 2. maj 85): **C. L. Andersen** fl t Glud-H, se der.

20. 31. okt 1905–26. marts 10 (sp Engesvang 23. jan 97): **Mads Jacob Madsen** * 17. dec 67 Hinge. Forældre: Husmand, missionær Peder M og Mette Kirstine Jacobsen Klock. Stud Viborg 88, højskolel Horne 92–93, c 94^2 (h_1), medhjælper i Garnisons sogn, Kbhvn, hjpr Esbjerg 24. aug 95, afsk 26. marts 10, † 26. maj 19. ~ 18. marts 97 Anna Munch, * 16. april 69 Hinge, † 17. maj 49. Forældre: Lærer i Hinge Erik Hansen M og Andersmine Caroline Mortensen. – Sønner: Humble og Jordløse-H. Datter: C theol, sekr i KFUK, Svendborg, Anne Munch M. Brodersøn: Harald P. Madsen, rkp Domkirken, Kbhvn.

Udg 97: Den saliggørende tro, 01: Vejen til Gud, 03: I Guds nærhed, oversat til svensk, flere bladart og præd.

En søn, provst, dr theol E. Munch-Madsen, Humble, skriver bl a:

Pastor *M. J. Madsen* var søn af en af IMs første og mest benyttede medarbejdere, *Peder Madsen,* Hinge, hvis sange stadigt synges i IMs kredse, (se Hinge-V), og han var en ægte luthersk præst. I Engesvang, hvor han var den første sp havde han sin plads nær IM og tog virksomt del i det meget kirkelige arbejde der. Han havde ogsaa fra pastor *Chr. Sørensen,* Garnisons kirke, og fra sin præstetid i Esbjerg stærke forbindelser med IM. Han var en højt begavet mand, med interesser i mange retninger. De bøger han udgav, er af opbyggelig art, men vidner om en selvstændig og særpræget natur.

Han var den sidste sp i Aale-Tørring pastorat. Han var imod det snævre retningsvæsen, baade dogmatisk og kirkeligt og naaede til et ægte luthersk stade, baade kristeligt og menneskeligt. I sine bøger gjorde han front mod al pietistisk mistydning af luthersk kristendom, (især i »Vejen til Gud«). Han var i flere aar bidragyder til »Dsk kirketidende« og skrev digte og artikler i forskellige blade. Han var en mand af format. Havde sygdom ikke hæmmet ham, ville han sikkert have naaet vidt. Han var den første præst, der blev afskediget med pension af statskassen i henhold til tuberkuloseloven. Han tog bopæl i Silkeborg, ikke langt fra Engesvang.

Hjælpepræst hos pastor Madsen

1907—08: **K. J. Grøn,** se Nordstrømø.
1908—10: **F. J. Ebbesen,** se Sdr Bjert.

LINNERUP — HAMMER

Fra den ældre præstehistorie

Efter ref blev Linnerup-H selvstændigt sognekald, præsten boede i Hjortsvang. De første sp efter ref skal have været *Niels Pedersen, Niels Christensen, Christen Svendsen* og *Jens Poulsen* († 1651). *Søren Hansen* (1651–81) efterfulgtes af sin søn, *Hans Sørensen Hjortsvang* († 1717).

F. Elle Jensen har (Aarh aarb 1961, 170-80) udførligt skrevet om ham. Hans datter blev gift med eftm *Jacob Brochmann* († 1746). *Erik Nielsen Gjern* (1746–72) blev »for sin enfoldigheds skyld« indviklet i svære processer og blev 1754 suspenderet, fordi han ved hjemtinget var dømt til at betale 3 mark, da han havde befalet sin karl at pløje tilbage, hvad han formente nogle bønder havde frataget præstegaardens jord (Lkm). Han var iøvrigt en dygtig landmand (W, II, 314). *Jens Sørensen* (1772–87) havde været Kina-præst, flyttede til Stadager-NK, *Poul Satterup* (1787–88) flyttede ogsaa til Stadager-NK, *Niels Schyth* (1788–92) fl til Haarslev-T, *C. L. Ferslev* (1792–1801) flyttede til rkp Vor Frue k, Aalborg, se Jelling, han var forfatter, *C. J. Wittendorff* (1801–12) flyttede til Hvirring-H, *Laur. Spandet Vogelius* (1812–14) havde været adjunkt i Horsens, en ædel, særdeles nøjagtig og kundskabsrig mand (W II,315), han døde her, kun 35 aar gl. Han var præstesøn fra Hundslund, hans enke giftede sig med eftm, *Andreas L. Kabell* (1814–57), meget sparsommelig, efterlod formue, og stiftede store legater. Han blev 76 aar gammel.

Tiden efter 1857

Provst *A. S. Bülow* (1858–68) var sjælen i

arbejdet for at faa L kirke ombygget 1866, han var højkirkelig, fulgte biskop *Brammer* i alterbogssagen i Them (se s 492) stejlt imod pastor *Falkenskjold.*

Kingos salmebog brugtes, og de troende havde nogenlunde samme præg som »De stærke jyder«, men kirkelivet udviklede sig grundtvigsk. Efter *M. C. Asmussen* (1869–77) kom provst *F. T. de Fine Olivarius* (1877–85), en alvorlig prædikant, anset præst.

Indre Mission fik nogen indgang. Provsten var nærmest IM, hvad nogle prædikener, som han udgav 1877, viser. Han var mild, elskværdig, og i Hiortsvang pgd levedes et lykkeligt familieliv. Han havde god kkg og udgav 1885 sin afskedsprædiken her. Han omkom ved en drukneulykke 1902.

Pastor *C. Sørensen (Gerlow)* (1885–94) var en smuk præsteskikkelse, levende optaget af tidens spørgsmaal, men man havde vanskeligt ved at forstaa ham, og kkg svandt ind.

Medens kirkelivet i Linnerup var uden særligt retningspræg, var der allerede i 1880'erne en ikke ringe grundtvigsk bevægelse i Hammer sogn.

Lærer *P. J. Hammer* har (Kr dbl 14. juni 49) udførligt fortalt derom. Hvordan den opstod, kan han ikke sige, men fra hans hjem i Hammer kom sønnerne paa Testrup højskole og prægedes for livet deraf, og hver maaned samledes i hjemmet en halv snes familier, som læste op af »Højskolebladet«, »Tidens strøm« o lign og drøftede problemerne sammen. Man sang af *Trier's* sangbog eller »Konfirmandsangbogen«. Disse smaa møder bar god frugt blandt de jævne bønder og husmænd, som kom der. Der var ingen egentlig leder, men et varmt fællesskab. En frugt af møderne var, at kortspil omtrent blev bandlyst, ikke fordi man fordømte det, men tiden skulle udnyttes bedre. En anden frugt var de saakaldte »*Ungbesøg*« i hjemmene. Ved de offentlige baller paa egnen kunne det undertiden gaa haardt til. Forældrene ville gerne holde de unge derfra uden direkte forbud. Man kendte jo ungdommens trang til at more sig. Saa indbød de hjem, der havde en passende storstue 6 gange om aaret de unge. Den hoftelamme smed *Brun*, der boede ved siden af kirken, mødte med sin violin, og dansen gik lystigt. Disse »ungbesøg« fortsatte i mange aar og blev senere erstattet med skytteballer i nabobyens forsamlingshus, hvor der var bedre plads, men det hyggelige, hjemlige præg gik tabt. Man forsøgte ogsaa at gøre noget for børnene, grundtvigske lægfolk holdt søndagsskole; den livlige *Niels Grønbjerg* og den stilfærdige væver *Jørgen Hampen* forstod at tale til børnene, saa de lyttede.

Der blev ogsaa startet en lille *friskole* (privatskole), som ikke var barn af de andre gr friskoler. Kommunelæreren var nok dygtig, men optaget af prangervirksomhed og gaardforpagtning, saa skolen forsømtes. Da læreren kom i proces med en af sognets førende mænd, var bægeret fuldt, og de grundtvigianske begyndte friskolen, først med 10 børn, senere kom flere til. En ung seminarist fra Sjælland blev deres lærer, skolen blev holdt i hjemmenes kamre, og børnene befandt sig godt. Der gik dønninger i sognet i anledning af friskolen. Paa vej til og fra skole kunne der være slagsmaal mellem friskolens og kommuneskolens børn, som raabte »De hellige« efter friskolens børn. Friskolen havde kun een klasse, og om sommeren var der ferie.

I 1880'erne blomstrede skyttesagen op, og her var de grundtvigske ivrigt med, ligesom i kampen mod *Estrup* og provisorierne. Kredsen var for lille til selv at kunne bygge fh, men de tegnede aktier i Tørring fh, som blev taget i brug 1889, og her deltog de i foredrag, fester og de store 2-3 dages efteraarsmøder og mødte mand af hus. Pastor *Fr. Bruun*, Levring, og højskoleforstander *Grønvald Nielsen*, Vestbirk, var de hyppigste og mest yndede talere. I fh holdtes ogsaa oplæsning og dilettantkomedie. Dermed var noget sundt og godt bragt ind blandt ungdommen, noget baade folkeligt og kristeligt vækkende. De grundtvigske gik flittigt i kirke, selvom præsten ikke var grundtvigsk, de ville være i Guds hus om søndagen; deres kristendom var ikke en søndagskristendom, men en bekendende og frimodig hverdagskristendom i Grundtvigs spor. Hvert maaltid indledes med bordbøn, og hver søndag eftm samledes man i hjemmene til en andagtsstund, hvor der blev læst en prædiken, sunget og bedet... et jævnt og muntert virksomt liv paa jord... lysvaagent for alt stort og skønt herneden... Denne stilfærdige vækkelse i et lille, fjernt sogn skal ikke glemmes. Lederen var den stoute gdjr *Jens Madsen Jensen*, Store Hammergaard, og hans broder *Niels Jensen Grønbjerg;* længe huskede man sammenstødene mellem den meget selvstændige *Jens Madsen Jensen* og den lige saa selvstændige lærer *Jensen-Juul, Jens Madsen Jensen* havde sin faste plads i kirken lige neden for prædikestolen. Somme tider kunne han højlydt give præstens prædiken sin tilslutning, men han kunne ogsaa højlydt sige Amen, naar han syntes, at præsten skulle slutte.

Da friskolen blev nedlagt, ændredes forholdene. Paa Store Hammergaard efterfulgtes J.MJ af sin svigersøn, den sympatiske skatteraadsfmd *S. Mossin*, der ogsaa var kirkens gode støtte.

Pastor *J. Th. Petersen* (1894–1907) var ivrig for kirkernes udsmykning og for plejehjemssagen. Man omtaler ham som »en mild Johannes-skikkelse«, ikke særligt rigt udrustet, men helt igennem reel og samvittighedsfuld. (se her II, 677). IM havde mest forbindelse med Tørring, medens de grundtvigske havde en del forbindelse med højskolerne i Uldum og Vestbirk.

Pastor *H. J. Kring* (1907–11) var en ung, levende, meget aktiv grundtvigsk præst, som fik stor betydning, menighedslivet blev grundtvigsk præget. Kirkegangen blev god. Se nedf.

Sognepræst

Indt 1859: a) 48 rug, 35 byg, 2 havre, 120 rdl fra ministeriet, b) 36 byg, c) 10 lpd ost, 20 sn æg, d) 150 rdl, e) 180 td ld, deraf 60 hede, god grundmuret pgd i Hjortsvang, 20 fag stuehus.

15. 5. juli 1814–5. okt 57: **Andreas Løvenhertz Kabell**, * 18. dec 79 Aarhus. Forældre: Skomagerm og stadstambour Christopher Sørensen K og Marine Hansdatter Müller. Stud

Aarhus 97, c april 10 (h), † 5. okt 57. ~ 4. maj 15 formandens enke Maren Vogelius, f Laurberg, * 88, † 27. okt 56. Forældre: Toldkasserer i Svendborg Lauritz Laurberg og Ellen Cathrine Hatting.

»En meget sparsommelig mand, stiftede store legater« (W II, 315). Se iøvrigt ovenfor.

16. 15. marts 1858–30. nov 68 (hjpr Hvirring-H 25. sept 45): Provst **A. S. Bülow,** provst her 3. sept 59, fl t Ousted-T, se der.

17. 6. marts 1869–10. april 77 (ord kat Kerteminde-D 8. nov 60): **M. C. Asmussen,** fl t Ødum-H, se der.

18. 2. juli 1877–3. febr 85 (sp Øster Nykirke 12. jan 74): **F. T. de Fine Olivarius,** kst provst her 4. maj 84, fl t Solbjerg-S, se der.

19. 14. april 1885–27. marts 94 (kkp Vig-Nr. A 18. febr 80) **C. Sørensen** (**Gerlow**), fl t Errindlev-O, se der.

20. 13. juni 1894–26. marts 1907 (sp Anholt 22. okt 88): **J. Th. Petersen,** fl t Herlufmagle, se der.

21. 10. sept 1907–4. dec 11 (hjpr Kbhvns valgmenighed 20. juli 04): **H. J. Kring,** sp Aale-Linnerup, se nedf.

H. J. Kristensen har i Østj hjemstavn 1938, s 1031. 1943 s 85 udførligt skildret præsterne i Linnerup-H til 1911. Og **F. Elle Jensen** har i Aarh st aarb 1953 s 90 fortalt om herremanden paa Bjerregaard og præsten i Linnerup.

AALE — LINNERUP

(Embedet oprettet 4. dec 1911).

Aale sogn, 1886 ha, skilles fra Vejle amt ved Gudenaaen, er højtliggende og bakket (indtil 99 m), middelgod jord, kun lidt skov, nogen plantage. Enge ved vandløbene. – Byen Aale, 382 indb, ligger paa sletten ved Gudenaa, her er centralskole fra 1956 med præliminærkursus, fh fra 1882, omb 1924, kommunalt hvilehjem (i den gl efterskole).

Af oldtidsminder kun en lille skovhøj. 9 høje sløjfet. — Nær gaarden Bregnholm svage spor af et voldsted. Gaarden **Bjerregaard** (85 ha) med smuk hovedbygning (to etager mod gaarden, een mod haven, paa grund af niveauforskel), er opført af **Jens Jørgensen** 1857. Hans søn, **Kr. Jensen** overdrog den 1924 til sin søn, **Kr. Dahl Jensen.** 1940 købtes gaarden af **Poul Kristensen,** efter hvis enkes død 1962 den blev overtaget af **S. B. Kristensen** og **P. Kristensen.**

Linnerup sogn, 1190 ha, er højtliggende (Laaddenhøj 119 m, Firhøj 113 m), jævnt bølget, mod vest sandet bakkeland, lidt skov og plantage. Byerne L, Hjortsvang m centralskole for Linnerup-H, fh fra 1925, mh fra 1917 (solgt 1965).

Oldtidsminder: 3 sammenvoksede høje ved Hjortsvang (Firhøje), den 4. er sløjfet, 20 høje er sløjfet, i en af højene er fundet urner og 3—4 guldringe.

Pastor *H. J. Kring* (1907) (1911–20) satte afgørende spor. Han var den første grundtvigske sp i Linnerup. Lederen af det grundtvigske arbejde i L, lærer *Svenstrup,* fik gn pastor *Morten Larsen* anbefalet *Kring* til det ledige embede her 1907. Han skrev til Kring, der kom hertil i øsende regn og talte med S, og da Kring blev indsat, var det regn, saa vandet strømmede ned i den utætte præstegaard. *Kring* kom let i kontakt med folk, han var en repræsentativ og festlig skikkelse, drev selv præstegaardsjorden, var en gaa-paa-natur, fik hurtigt dannet en stor, aktiv ungdomsforening, fik en gl læseforening omdannet til bibliotek, han samlede de ældre til foredrag, var en kær gæst hos gamle og syge, hans rige personlighed fyldte godt i et vennelag, alvor og gammen fulgtes naturligt ad. Der blev stort kirkebesøg, man ville gerne høre hans hjertevarme vidnesbyrd. Der var altid fart over ham, hvad enten han gik eller cyklede. Han tiltalte helst folk ved fornavn, ingen skulle føle sig generet af »præstelig værdighed«. Han gjorde her et stort arbejde for »Grundtvigs hus« og for KS hvis rejsepræst han var til 1919. Man sagde, at der over hans gudstjenester, taler og færd var noget af dette: »Skin over vang som en morgen med sang, morgen i maj, naar det grønnes.« Ungdomsarbejdet optog ham stærkt, han ville gn fællesskabet give de unge oplevelser af blivende værdi. Han var den festlige leder ved de store ungdomsstævner paa egnen. Han var i slægt med *P. Larsen-Skræppenborg,* havde meget af hans natur og tillige praktiske evner til at sætte i gang og organisere. For KS 1898 fik han stor betydning.

Han kunne 1911 selv vælge, hvilket af de to sognekald han ville have, og han ræsonnerede som saa: Naar Linnerup alligevel skulle af med sin præstegaard, skulle de beholde deres præst. Der var grundtvigske folk i Aale, der bad ham flytte dertil, men det var ham en skuffelse, at nogle af dem 1920 sluttede sig til Træden valgmenighed.

Linnerup sogn er meget forskelligt fra Aale. Bebyggelsen er mere spredt. Der er mange store gaarde, folk er lidt gammeldags (det kendes paa melodivalget i kirken). Kring vedblev at føle sig særligt knyttet til Linnerup, ogsaa efter at han var flyttet til Aale. Han blev begravet i Linnerup.

Pastor *Niels Petersen* (1921–23) flyttede hurtigt herfra. Han var en tungere natur end Kring, har som præst betydet meget i det grundtvigske liv, og i arbejdet for en fornyelse og inderliggørelse af den grundtvigske bevægelse, og var i sine unge aar ret stærkt paavirket af »Tidehverv«. (Se nærmere her V, 539 f). En datter af pastor Niels P er gift med pastor *J. M. Krag,* Tørring-Hammer.

Pastor *N. J. Gregersen* (1923–30) gjorde et solidt og godt arbejde, der var god kirkegang, især i Aale, og arbejdet fortsattes efter de givne linier.

Pastor *Fr. Schrøder,* (1930–36) søn af højskoleforst Ludvig S, Askov, skriver bl a: »Ud for Hjortsvang skole staar der en mindesten for de to lærere *Svenstrup,* fader og søn. Ved mit komme blev jeg belært om, at det er ikke de skiftende præster, men lærerne, som bliver paa stedet, der præger et sogn (det samme blev sagt da pastor Hansen blev indsat).

Den gl lærer *Knud Svenstrup* (lærer her til

1885) havde hørt til IM, og der var stadig en lille kreds af IM med et lille missionshus i Hjortsvang. – Knud Svenstrups søn og eft, lærer *Jørgen Svenstrup* (1885–1917) bragte gr liv med sig. Et kønt forsamlingshus (1925) er en frugt deraf. – De kan ikke glemme i L, at de ikke er hovedsogn mere. Kirkestien fra pgd til kirken laa der stadig. Jeg gjorde mig min flid for ikke at behandle dem som anneks. Ved mit komme blev jeg først indsat i L, ved min afrejse holdt jeg efteraarskonfirmation her nogle mdr efter mit opbrud. Naar jeg havde eftermiddagstjeneste i L, var jeg i reglen bagefter sammen med en del mennesker i de forskellige hjem. Det lykkedes i hine dage at samle op mod 10 pct i begge kirker, men der var den forskel, at i L var det næsten den samme kreds, der kom, i Aale skiftede det, saa der fra de fleste hjem kom nogen en gang mdl. De søndage, da Træden valgmenighed ikke holdt gudstjeneste i Aale, var der nogle af dens medlemmer til sognets tjeneste. Træden valgm. gudstjenester ophørte 1936, da pastor Thygesens helbred var svagt. Det var grundejerne, der ejede L kirke. Hvert 3. aar valgte de 3 kirkeværger ved brugsforeningens generalforsamling! Menighedsraadet i Aale har selv været aktivt ude om at skaffe sig en præst. Ved Krings bortrejse blev der rettet henvendelse til højskolelærer *Niels Petersen,* Høng. Da *N. J. Gregersen* flyttede, havde de *Knud Hansen,* Durup, (nu Askov højskole) i kikkerten. Gennem arbejde i KS og ved nu og da at løse egnens præster af, havde jeg, der fra først af ikke havde tænkt mig at blive præst, faaet det indtryk, at jeg bedre kunne faa mennesker i tale ad den vej end ved historiske foredrag. En præst paa Fyn havde opfordret mig til at søge embedet efter ham. Samme dag udløb det og Aale-L og gode venner sagde til mig, at jeg burde søge begge dele, og at jeg sikkert ville falde bedst til i Aale, hvor jeg aldrig havde været. De var først i gang i Aale, hørte mig ved et kirkeligt møde i Smidstrup sogn og overraskede mig med at spørge, om jeg ville tage imod kald derfra. Saa fik jeg at vide, at *Kn. Hansen* havde trukket sig tilbage. Biskop *Th. Schiøler* viste mig den store venlighed at ordinere mig i Askov valgmenighedskirke. Mange fra Aale-L var taget dertil. Der var 8 præster med, men efter vor aftale kaldte biskoppen først ad tre lægmænd til haandspaalæggelsen: formændene for Askov, Aale og Linnerup menighedsraad, saa det blev en rigtig menighedshandling (ligesom da C. Appel 1874 blev indviet til frimenighedspræst i højskolens gymnastiksal). I Aale var gdr *P. Bjerre* formand, askovelev 1890, i L amtsraadsmedlem *P. Pedersen,* Askovelev 1906. Vi fik en god indgang i de midtjydske sogne, hvor der var mange gamle højskoleelever. Paa en maade ville vi maaske have mest til fælles med valgmenighedsfolkene, men netop det, at jeg ikke var deres præst gav dem et velgørende frisprog overfor mig. Det gjaldt særlig gdr *N. Bank* og enke *Karen Thulesen* (1855–35), søster til *Kr. Jensen.* I en lang aarrække stod hun som leder af forsamlingshuset, og *N. Bank* ivrede for at smykke den lille sal med en frise af fotos af det gamle Aale, der var ved at forsvinde. Min hustru, *Ingeborg, f Bindslev,* løste af som formand, det gled lettere end med spr. Hun samlede ogsaa et sangkor og betød meget ved sammenkomster i pgden for unge og ældre med sin musik og sang.

Jeg indførte foprædiken i begge kirker kl 8; det slog godt an, der kom 25 pct flere end til højmesse. I nabosognene spurgte man, om det var de glade grundtvigianere, der holdt *fo*prædiken!

Da kirketaarnet blev bygget, havde jeg særlig støtte af to tilvandrede, kirkeværgen, mejeribest *Peter Nielsen* (fra Veerst) og uddeler *Laursen,* Aale.

Naar jeg brød op efter 6 lærerige aar, hvor jeg havde begravet et helt slægtled af mænd og kvinder, der havde baaret sognets liv, var det, fordi jeg havde et løfte paa mig om ikke at sidde et kald fra Sønderjylland overhørig.

Pastor *Tage Hansen* (siden 1936) skriver, at der er gode kirkelige forhold, grundtvigsk præg, de store 3 dages efteraarsmøder samler mange, pastor H er fmd for KS. Der er 2 DdU, 2 fh. En lille IM kreds ledes af gdjr *Sv. Frandsen,* Hjortsvang. Efter pastor *Fengers* tid blev det tradition, at en del af *Jens Jørgensens* efterkommere aldrig brugte de præster, der var i Aale, og de spillede senere en stor rolle, anført af højskoleforstander Grønvald Nielsen, Vestbirk, ved dannelsen af Træden valgmenighed, hvortil nu 8 personer er sognebaandsløsere. Formanden for valgmenigheden, folketingsmd *Kr. Juul,* er paa spindesiden af samme stærke og saavel aandeligt som intellektuelt begavede slægt.

»Vejle amts Folkeblad« 8. dec 1961 bragte en hel side interview med og omtale af pastor *Tage Hansen* i anledning af hans 25 aars jubilæum som præst i Aale-L.

Pastor H anfører beskedent at kendsgerningerne i denne »ulykkes artikel« er rigtige nok, men »hverdagens strid og møje« har jo været noget andet. Alligevel gengives det her som et stykke præstehistorie, der fortæller en del om et moderne grundtvigsk præstepars arbejde. Pastor H er opvokset i en grundtvigsk kreds paa Midtfyn:

»Folk paa landet gaar jo ikke i kirke mere, men der er alligevel en menighed, og der er andre maader at vise sin solidaritet paa«. Saadan hed det i en hilsen til jubilæet.

Det er pastor *J. Tage Hansen,* Aale, der i sin trang til at sætte tingene paa spidsen, siger dette. Jubilæet er for øvrigt en ret enestaaende begivenhed i disse sogne, idet der ikke i de sidste 100 aar har været et saadant jubilæum. Det var 2. søndag i advent i 1936, indsættelsen fandt sted.

– Der er den realitet i det, der stod i brevet, siger pastor Hansen, at vi har levet med i folks glæder og sorger gennem de 25 aar. Lad mig karakterisere det paa den maade, at vi har levet som naboer til sognets folk, og det har været en stor værdi for os. Jeg kan nævne, at man i Aale har et usædvanligt godt kendskab til højskolesangbogen og dens brug – det er ogsaa noget, der kendetegner befolkningen her.

For mig staar det saadan, fortsætter præsten, at kristendom først og fremmest er menighedsliv, et fællesskab mellem mennesker.

Jeg er vokset op i en menighedskreds og tror ikke, man kan være kristen uden at være med i et fællesskab. I dette fællesskab skal præsten udøve en funktion i en bestemt ytringsform i kirke og hjem. Dette at trøste og give syndernes forladelse kan enhver gøre, som er døbt, men det er ikke alle, der kan prædike. Det er et ømt punkt, for jeg ved ikke, om jeg kan det, men jeg ved, at det ikke er nemt. Da jeg var ung, mente jeg, at jeg vidste, hvordan det skal gøres. I dag ville jeg være raadløs, hvis jeg skulle sige, hvordan det skal være!«

Pastor *Hansen* har i sine sogne taget en stor tørn i det folkelige arbejde. Som forsamlingshusets formand har han været den drivende kraft ved tilrettelæggelsen af de store efteraarsmøder i Aale. Han har været formand for skolekommissionen i mange aar, været formand for ungdomsforeningen i L (37–46), for Uldumegnens hovedkreds af DdU (39–51), for Kirkeligt Samfund for Horsens og Omegn, og i præstegaarden har der gennem aarene været en rig mødevirksomhed, som befolkningen sætter pris paa. Hver fredag aften vinteren igennem samles folk fra Aale sogn i præstegaarden til samvær, der kan forme sig som bibeltimer eller som en fortsat møderække med gennemgang af en forfatter eller en bog. Efter at præstegaarden er blevet restaureret, kan man nu let huse 100 mennesker i konfirmandstuen og de to tilstødende stuer, og saa serverer fru pastor Hansen kaffe, og folk tager selv brød med.

Det er vel ogsaa et betydningsfuldt menighedsarbejde – eller noget, man kan indrangere under begrebet godt naboskab, som præsten nævnede i begyndelsen af samtalen. I Linnerup sogn holdes lignende møder i forsamlingshuset hver anden tirsdag aften.

Ogsaa i skolen har pastor Hansen taget et arbejde op, idet han, da man oprettede præliminærkurset i Aale, maatte paatage sig nogle timer der, og skønt han havde ønsket at blive fritaget for dette, bliver han det næppe, før kurset indstilles.

Det skal ogsaa nævnes, at pastor Hansen er den ledende inden for Porto Novo-missionen i Danmark.

– Der er i de 25 aar ogsaa sket betydelige ting i det ydre.

– Ja, jeg har nu været med til tre store restaureringer, og det har været interessant. Den første restaurering gjaldt præstegaarden her, og vi vendte faktisk op og ned paa meget, men vi fik et godt hus, praktisk at bo i, og navnlig dette, at vi fik konfirmandstuen flyttet ved siden af spisestuen og dagligstuen betød, at vi ved de ugentlige møder har gjort det muligt at huse adskilligt flere end før. For mig har restaureringsarbejdet haft det særlige, at jeg følte, at det var embedet, det gjaldt, ikke blot, hvordan vi selv ønskede det, men ogsaa, hvordan det praktisk kunne være for dem, der følger efter os.

Den næste restaurering var den gamle præstegaardsfløj, hvor forpagteren nu bor. Det er en sjælden køn bindingsværksbygning fra 1672, og det var godt, at vi fik den sat i stand igen, og der er blevet smukt indvendigt. Den tredje restaurering er Linnerup kirke, som vi jo nu er færdig med.

– Der er ikke sket noget ved Aale kirke?

– Nej, taarnet var opført, da jeg kom hertil, men vi fik den ny kirkegaardslaage, og det var en interessant historie. Den ny laage blev tegnet af *Hans Rasmussen* fra Hudevad, der var kunstnerisk begavet og hørte til den kreds omkring *Thorv. Aagaard,* hvor det grundtvigske slog ud i musik, sang eller paa anden maade. Hans Rasmussen var en fin kunstner, og det var en stor velvilje, at han tegnede laagen, men lod vore smede lave den. Da vi skulle betale ham, ville han ikke have noget honorar, men sagde, at vi kunne give et passende beløb til sønderjysk arbejde. Kirkegaardslaagen blev indviet ved en festlig aften i forsamlingshuset, der var fyldt. Hans Rasmussens hustru, *Alfreda Rasmussen,* der ledede et sangkor og en strygekvartet af ældre folk, der tidligere havde spillet i »Fynske Musikanter«, og hvor hun selv spillede 1. violin, kom herop med sit kor og kvartetten, og vi havde en festlig aften, selv om det maaske nok lyder lidt tungt med en kirkegaardslaageindvielseskoncert«.

I en præstegaard bor ikke blot præsten, men ogsaa en præstekone, hvis det ellers skal være en rigtig præstegaard, og det gælder ikke mindst i Aale, hvor man siger, at man har »landets bedste præstekone«. Fru *Ebba Hansen* vil som det beskedne menneske være den første til at protestere mod denne betegnelse, men enhver, der kommer i præstegaarden, ved, hvad hun betyder for hjemmet og familien, og hvilken støtte hun er for sin mand – hun er sikkerhedsventilen, naar dampmaskinen truer med at koge over.

Hun fortæller: »Min far var lærer paa Fyn, og jeg blev selv lærerinde, og dette at have med børn og skole at gøre har altid været en stor glæde for mig. Jeg var lærerinde i Odense, inden vi blev gift, og da vi kom til Hover, underviste jeg i Grejsdalens Hover skole og havde gymnastiktimer i Vejle, vikartimer i Seligmanns skole, Vejle, og præparandklassen, Vejle Sem. Saa kom børnene, men nu er de snart fløjet fra reden, og siden vi fik den ny skole i Aale, har jeg haft nogle timer der. Jeg har haft mange glade stunder her i præstegaarden. Det er jo, som om vi er omgivet af historie med den 300-aarige præstegaard og med kirken som nærmeste nabo. Man faar en følelse af, at man er et led i en lang række af generationer, som har levet deres liv her paa stedet.

Blandt ledende lægfolk skal foruden fornævnte nævnes:

Kr. Juul (* 1892 i Aale) var paa Frederiksborg og Aagaard højskoler som ung, saa paa Korinth landbrugsskole, ejer af Nybjerggaard, Aale 1917–57. Sogneraadsfmd 26–36, fmd Horsens folkeblad, folketingsmd (Venstre) 39–50 og 53–60. Formand for Træden valgmenighed og Vestbirk højskoles bestyrelse.

Carl Hansen og hustru *Karen Marie,* Petersbjerg, opvakte mennesker, havde et usædvanligt elskeligt forhold til deres folkehold, saa gamle tjenestefolk blev ved at komme paa gaarden for livstid. Sang i højskolesangbog med husstanden, holdt aabent hus for gamle tjenestefolk i efteraarsmødedagene, festlige

høstgilder med spisning, tale, sang, optræden og dans for hele Østermarken. Naaede lykkeligt at gaa ud af sagaen inden den haarde nedskæring af landbrugets forhold.

Peter Hansen og hustru *Kirsten Thule,* af Thulesenslægten, kaldet Kirsten Højvang, Aale, begge fremtrædende radikalere, hun mangeaarigt medlem af Det Radikale Venstres hovedstyrelse, begge fremtrædende skikkelser i sognet og i valgmenigheden, han stille og ordknap, men vis at samtale med, hun baade mild og skarp og veltalende paa en talerstol. Ingen fejede deres ord til side.

Peer Skov Thulesen, Lillebjerg, fødegaarden, elev paa Skibelund, Vallekilde, Ladelund Landbrugsskole og Askov, og hustru *Alma,* fra Vestjylland, tidl forskolelærerinde i Balle og Aale, betydeligt menneske, skolekommissionsformand en aarrække, han er folketingsmand (1960) med forkærlighed for kirke- og skoleforhold. *Per Skov Thulesen* er i Folketinget ordfører i kirkelige spm.

Snedkerm. *Marius Andreasen* († 31) var kirkeværge før Peter Nielsen.

Gdjr *Eske Frandsen* († 32), Brejnholm, mindes som en saare oplyst og rettænkende mand, der betød meget i mgh og sognene. Desuden skal nævnes *Jens Hansen* (* 1847) og hans søn *Karl Hansen* (* 1880).

Gdjr *P. Bjerre* (* 1864) amtsraadsmedl *Søren Jensen,* sogneraadsfmd gdjr *Ejnar Møller.* KS ledes af sp.

Murerm *J. Kristensen,* Aale, i mghr og provstiudvalg.

IM kredsen i Linnerup har været ledet bl a af lærer *Svenstrup* (den ældre), gdjr *N. Frandsen,* gdjr *S. Frandsen.* Der er ingen IM i Aale.

Blandt lærerne foruden de fornævnte: *Jens Hansen* (1882–1912 i Aale), vel ikke saa betydelig, men en rar mand, der huskes med godhed. – *L. A. Godsk,* 1912–24, derefter leder af Odense friskole og Andelsskolen ved Middelfart, betydelig og myndig personlighed, som med dygtighed førte skolen op i højt plan. – *Poul Pedersen,* 1924–37, da han blev teologisk kandidat og sognepræst i Nr Nebel, senere Dover-Ry, vist betydeligere som skolemand end som præst. Godsk og Pedersen var begge afgjort grundtvigske, betydelige fortællere (i Aale ønskede man gerne Pedersen til sp 1936, men han ville først være c th). Fra 1937: *Jørgen Hede Jørgensen* fra As, har i mange aar betydet meget i det frivillige ungdoms- og skolearbejde for de unge, energisk leder af præliminærkursus 1951–63, indtil behovet for det hørte op med udbygning af egnens skoler og skoleforbund med Rask Mølle realafdeling, Hvirring sogn. Om dem alle gælder, at de var kirkesangere ikke blot fordi det hørte og hører til embedet, men af lyst som kirkens gode støtter. Det sidste gjaldt ogsaa Linnerup indtil 1964. Dér er nu en lærerinde som kirkesanger. – Endvidere gælder for begge sognes skoler, at der har været et usædvanligt godt og nært forhold mellem hjem og skole.

Lokalhistorikeren, lærer *Jens Kristensen,* Hjortsvang, en tid fmd for KS i L, (gift med en søster til valgmghpræst J. Lykke, Odder), lærer *Aage Jensen,* Hjortsvang, efterfulgt 64 af lærer *Dalgaard.*

Husmandsføreren *Mads Jensen,* Aale (* 1865, † 1941), var fra Nr Snede, foer 5 aar til søs, kom 89 til Aale som arbejdsmand, købte 93 et stykke uopdyrket mose i Uldum og opdyrkede det, flyttede 98 til et husmandssted i Aale, og overtog 1901 det husmandssted paa 9 td ld i Aale, hvor han siden boede. Han udvidede ejendommen til 20 td ld, fik landboforeningens medaille for flid, var stifter af og fmd for Aale husmandsforening, blev 08 fmd for amtets udstykningsforening og gennemførte bl a udstykningen af Rask hovedgaard. Blev medlem af sogneraadet 17, BM i de jyske husmandsforeninger, var flere gange soc dem folketingskand, blev landtingsmd 18, tingvalgt landstingsmd 23, var partiets ordfører i jordspm, blev fmd for jordfordelingskomm i Sønderjylland 24, og var stadig optaget af udstykningsplaner. Han var ivrig afholdsmand, en selvhjulpen mand, grundtvigsk indstillet, djærvt lune (DBL XI, 521).

Skønt Aale er et lille sogn i en krog af amtet, har der i de senere altsaa været 3 folketingsmænd herfra.

1921 oplyses: God kkg, gode forhold, gr præg, lille IM kreds i L, 1927: Kkg 8–10 og 6–8 pct, ret gode forhold, gr præg, 10 fam t Træden valgm, 1935: Kkg 8–10 pct, gode, gr præg, 2 KS, 2 DdU, lidt IM i L, 10 fam t Træden valgm, hvis præst holder gudstj i Aa kirke, 1947: Kkg 8 pct, gode, gr præg, 2 KS, 2 DdU, IM kreds i L, 1958: Kkg 5 pct, gode, gr præg, KS, 2 DdU, 2 fh, 8 pers t Træden valgm. Mange arbejdere og husmænd i Aa, god social forstaaelse og styre, 1963: Se ovf.

Aale kirke, (Vor Frue), østligt i byen, har romansk kor og skib af granitkvadre paa skraasokkel. Et vindue og begge døre er bevaret. Overhvælvet. Ved opgangen til prædikestolen er paa triumfvæggen en stentavle til minde om, hvælvingen faldt ned 1627. Skibet er forlænget mod vest af granit og tegl, (1774) med et gravkapel for Holger Sehested og hustru, men dette inddroges i kirken 1894, og sarkofagerne blev flyttet til nyt kapel paa nordsiden, samtidig med, at et nyt vaabenhus blev bygget mod syd. Taarnet er opført 1934 (arkit V. Norn), skænket af gdjr **Ole Troelsen,** Aale. Taarnrummet sattes i forbindelse med kirken. Kirken er hvidkalket, har tegltag, koret blytag. 1905 fremdroges kalkmalerier fra c 1500 i kor og korbue. Altertavle fra 1894 med kopi af A. Dorph: Eet er fornødent. Brudstykker af den gl altertavle fjernet til Nationalmuseet. Stager fra c 1625, romansk granitfont med 4 mandehoveder, barok-prædikestol fra c 1700 med figurer og rigt udskaaren himmel. Nyere stolestader. Klokke omstøbt 1934. Gitterdør til kapellet med de to marmorsarkofager (Sehested), gravkælder i 4 afd, ryddet 1934, kisteplader ophængt i taarnrummet, en enkelt kobberkiste staar tilbage. Epitafier. Mindetavle med fotografi af en soldat, som faldt 1864. 150 sd. Orgel.

Pastor **Fr. Schrøder** skriver: En stor hjælp for os var det, at **Ole Troelsen** i efteraaret 1933 tilbød at sætte et taarn paa vor lille kullede kirke. Vi var straks enige om, at saa skulle det have samme bredde som skibet; derved og ved at fjerne calorifere blev de faste siddepladsers tal øget fra 100 til 150. Kgl bygningsinspektør **Norn,** Horsens, tegnede det. En række forbedringer fulgte i dets spor. I forvejen havde konservator **Egmont Lind** genopfrisket de kalkmalerier, som **Eigil Rothe** havde fremdraget 1903, de var medtaget af støv fra calorifere, nu fik varmeapparatet plads under taarnet. Der blev ryddet op i et rædselskabinet af sammenfaldne kister og knogler under skibets gulv, de smukke beslag blev konserveret paa tavler i taarnet. Der blev, lidt sent, sat en indsamling i gang til et nyt orgel, som Frobenius leverede billigt; næsten alle hjem var med, men da der til sidst manglede en trediedel, fik jeg det raad at bede **Søren Mortensen**

fylde ud. Han havde ellers tænkt at give en ny kirkeklokke. Nogen tid efter kom han til mig om den sag; han ville gerne vide, om andre var interesserede deri; vi samlede et par hundrede kroner, resten betalte han. Siden bekostede han tunghøreapparater. I kirken blev der indbygget hvælvinger i det nederste senere tilkomne fag og indlagt elektrisk lys. Da kirken nu for anden gang var udvidet mod vest, laa den lidt akavet paa kirkegaarden. Der var et stort grønsvær ud mod gaden, tidligere brugt til hestekaaring og krocket. Vi fik tilladelse af Nationalmuseet til at flytte kampestensdiget mod at opføre det som før, men det kneb lidt at samle alle grundejerne derom. Adskillige havde været ængstelige for, at kirken blev for stor, saa de gik tabt af den hygge, trængslen juleaften havde givet. Det viste sig, at der ogsaa skulle ekstra bænke til efter udvidelsen. Den første jul blev jeg imponeret af, at der ogsaa 1. juledag var brug for ekstra bænke, og at de faste siddepladser var optaget 2. juledag.

Linnerup kirke, lidt nord for byen, indv til Sct Peder iflg klokkens indskr 1492. Skib og kor er romanske af granitkvadre paa skraakantsokkel, men kirken er meget ændret i tidens løb. Kun koret er reelt bevaret, idet det brøstfældige skib blev revet ned 1866 og genopført af de gl materialer. Samtidig tilføjedes taarnet af granit og røde mursten, med lavt spir. Hovedindgang i taarnet. Koret er hvælvet, skibet har bræddeklædt tagstol, ændret 1893. Kirken er hvidkalket og tegltækt. Hovedrestaur 1960—61. Koret har sengot kalkmal, triumfvæggen er 1924 smykket med kalkmaleri af J Th. Skovgaard (Som tørstige hjort monne skrige). Renæssance-alterpanel fra c 1610, altertavle med maleri fra 1893 (kopi af Carl Bloch: Emmaus). Romansk granitfont med grov tovsnoning. Renæssancepræ-dikestol fra c 1600, nystafferet. Ny stolestader. Klingpung af kobber, Mariafigur fra en krucifix-gruppe. 120 sd. Harmonium.

Uldall: Kirkekl 226.

Folketal: 1920: 854 og 494, 1960: 810 og 451.
Altergæster: 1920: 684 og 415, 1934: 553 og 285, 1945: 700 og 400, 1957: do.
Menighedsraad: 1922: 11 gr, 1 IM. 1934: 10 gr, 1 IM, 1 soc. 1945: do. 1957: do. 1965: do.
Kommunevalg: Aale er selvstændig kommune. 1943: Soc 58 (1), rad 64 (1), venstre 129 (3), rf 49 (1), borgerlig fællesl 72 (1), 1962: Soc 71 (1), rad 91 1), venstre 178 (3), rf 57 (1), u p 59 (1). Linnerup-Hammer er een kommune: 1943 og 1962 upol fælleslister.

Sognepræst

Indt 1913: 3. kl, 1958: 12. kl.
IM 1672. Den gl pgd nu forpagterbolig.
Pgd fra 1874, hovedrest 1957.

21. (1) 4. dec 1911–1. dec 20 (sp Aale-Tørring 10. sept 07): **H. J. Kring,** fl t sp Stege, se der.

22. (2) 9. marts 1921–14. maj 23 (højskolel, Høng 17): **Niels Petersen,** fl t valgmghpræst Vallekilde, se Naur-S.

23. (3) 22. okt 1923–9. maj 30: **N. J. Gregersen,** fl t Torstrup-H, se Give.

24. (4) 5. aug–30. maj 36 (højskolel Askov 18): **C. D. Fred. Schrøder** fl t Fjelstrup, se sp Sct Nicolai k, Holbæk.

25. (5) 2. nov 1936 (fast hjpr Jelling-Hover 20. juli 35): **Johannes Tage Hansen,** * 17. febr Aarslev, Svendb amt. Forældre: Gdjr Hans Thorvald H og Dorthea Cornelia Corneliussen. Landmd til 26. Stud Skindergades kursus 28, c 34[1] (h_2). Hjpr Jelling-H 28. april 34. ~ 5. sept 34 Ebba Marie Land Hansen, * 14. maj 06 Højbjerg. Forældre: Førstelærer Alfred Land H og Nielsine Marie Jørgensen.

Kredsfmd KS 43—60. Fmd DdU for Uldum og omegn 39—51, amtsudvalgsfmd DdU 48—65, hjemmesekr Porto Novo-missionen 54, lærer Aale præliminærkursus 51—53 og 55—63, do, Tørring realskole 53—55.

Litt: Foruden ovenn: Om voldstedet: Kvartalsskr Orion, II, 1851, 96 f, N. K. Laursen: Af Aale sogns hist, 1939, Sig. Kristensen: Aastedbro kro og brohus, Aarh aarb 1941.

TØRRING — HAMMER

(Embedet oprettet 4. dec 1911).

Tørring sogn, 2199 ha, ligger paa begge sider af Gudenaaen og grænser op til Vejle amt (Uldum-L, Hvejsel og Ø Nykirke, altsaa baade til Ribe og Haderslev stifter). Højtliggende og bakket (indtil 99 m) sandmuldet jord. Store enge. Kun lidt skov. Alstedskov, hvor der fra Tørring er ordnet store møder, ligger i Ø Nykirke sogn. Tørring er udgangspunkt for kanofarten paa Gudenaa. Byerne T, 1367 indb med centralskole m realafd fra 1955, bibl, fh fra 1911, politist, alderdomshj fra 1929, moderniseret 1961, Hvilehjemmet Tørringlund, mh fra 1925, hotel, biograf, sportspl, 5 møbelfabr, butikker m m (byen deles i Gl T eller T kirkeby, og stationsbyen), – Plovstrup. Hg Stovgaard (156 ha) flere større gaarde.

Tørring by skabtes af banen, der aabnedes 1891. Kirkebyen med kirke og skole ligger nord for Gudenaa, mens stationen og stationsbyen ligger syd for aaen, forbundet med en bro. Derved fik man to byer, skilt ved aaen og engen, stationsbyen paa den gl hg Stovgaards mark. Ofte ønskede man senere at station og stationsby var lagt nord for aaen. Stationsbyen voksede snart ret stærkt, baaret frem af et godt opland og af dygtige købmænd og haandværkere. Der oprettedes store møbelfabrikker, bank og sparekasse, apotek. Der kom læge og dyrlæge (hver by havde sin læge). Kirken blev for lille, og man drøftede at bygge en kirke i stationsbyen, men man ønskede ikke et tre-kirkepastorat. Saa blev T kirke udvidet 1916. Ogsaa skolen blev for lille. Fra 1906 var der en privatskole, der blev til T realskole, men den visnede under betydelige vanskeligheder, indtil den under skolebestyrer *M. Buhls* ledelse blev en stor og anset skole, der 1924 fik eksamensret. Den blev senere solgt til kommunen. T skole blev stærkt udvidet 1916 og er i nyeste tid moderniseret og udvidet efter tidens krav. Der er mange arbejdere i T by.

Oldtidsminder: En større høj ved Slaarupgd, 28 høje sløjfet, mange bopladser fra Gudenaa-kulturen. Lærer **Frode Kristensen,** T opdagede som den første bopladserne fra den gamle jæger- og fiskerkultur. En guld-spiralring og flere krukker er fremdraget. (Therkel Matthiassen i Aarb f nord Oldk 1937, 38—40). Se ndf.

Øst for Stovgaard spor af et voldsted. Stovgaard ejedes 1804—10 af Ole Secher, sp Søften-F. Siden 1841 i slægten **Ingwersens** eje, siden 1938: Regnar Ingwersen.

Hammer sogn, 1244 ha, som hovedsognet, højtliggende og bakket, grænsen til Vejle amt dannes af den dal, hvor *baade Gudenaa og Skjernaa* udspringer, tæt ved hinanden, her er *vandskellet i Jylland*... tæt ved den gamle

hærvej i skovene og engene ind mod Ø Nykirke sogn. Bakkerne naar op til 115 m (Fruehøj, er 97 m). Sandet jord, en del plantage og krat. – Byen H med fh fra 1897.

Oldtidsminder: 11 høje, Fruehøj er forsynet med en sneglegang. 28 høje sløjfet. En boplads fra Gudenaa-kulturen.

Kirkelivet siden 1911

Der har været et ikke ringe kirkeligt liv her siden aarhundredskiftet. Baade grundtvigsk og IM. Men skellene udslettes efterhaanden, selvom de stadigt er der. Sognene er meget forskellige. T præges af stationsbyen, medens H er udpræget landsogn, endnu med ret gammeldags indstilling. Om tiden før 1911 se foran.

Den første sp i T: Pastor *J. G. T. G. Harboe* (1912–18) var en repræsentativ skikkelse, en dygtig præst, som fik god indgang, var afholdt og anset. Han var ikke særligt retningspræget, men støttede IM, der havde en del fremgang i disse aar.

Den store begivenhed var T kirkes udvidelse 1916. Den var blevet for lille.

Provst *R. Høgild* (1919–51) prægede ved sin solide gerning kirkelivet her i en menneskealder. Han betegnede sig selv som folkekirkelig, nærmest IM, levende optaget af sit arbejde og tidens rørelser, alsidigt interesseret. Indre mission var i jævn vækst, ledet af *Carl Christensen.* Provst *Høgild* ledede med stor dygtighed og initiativ de store »Kristeligt-nationale grundlovsfester og ungdomsstævner« i *Alstedskov,* hvor 2–4000 samledes om kendte talere, politikere, biskopper, præster, sekretærer osv. Provst H skriver, at der blev lagt vægt paa, at der bragtes et godt, kristeligt budskab, men ogsaa det nationale fik sin berettigede plads. Særligt tænkte man paa Sydslesvig og Sønderjylland. Et par gange var en rutebilfuld sydslesvigere med. I besættelsestiden kom det nationale stærkt i forgrunden uden at møderne tabte deres kristelige præg.

Det vakte røre, da pastor *A. Fibiger,* Kbhvn, paa rejsen fra grundlovsmødet her 1937 blev ramt af lammelse og døde 3 uger senere. Den kendte IMs præst holdt sin sidste prædiken her. Efter provst *Høgilds* afgang indstilledes disse møder.

Der har ogsaa været en stærk *grundtvigsk* bevægelse. *Anders Uhrskov,* som er født i Tørring (se Aale-Tørring) har i sine forannævnte bøger skildret den blinde Kr. Uhrskov. Desuden kan nævnes gdjr *P. Skrubbeltrang,* som var indvandret fra Vendsyssel og gift med Helga Uhrskov. Han var en meget dygtig landmand, sogneraadsmedlem, fmd for KS, indkaldte grundtvigske talere og præster til hverdagsgudstjenester i T kirke. Det blev dog sjældnere i de senere aar. Den grundtvigske kreds var meget kirketro, kom i kirke hos provsten, men samlede ellers sin interesse om foredrag i forsamlingshuset. Gdjr *Frits Alsted,* Kobbelgaard, var ogsaa en anset mand blandt de grundtvigske. Han var en tid sogneraadsfmd, menighedsraadsmedl, m m, meget skoleinteresseret, fmd for T private realskole, for hvis trivsel han gjorde et stort arbejde.

Unge hjem fik god tilslutning i T. Værkfører *A. Mølgaard* gjorde et flittigt arbejde som leder. Missionshuset fyldtes ved de festlige sammenkomster, og mange unge familier ogsaa uden for IM har fundet derhen.

Provst *R. Høgild* skriver selv: »I begyndelsen af min tid i T var modsætningerne mellem de grundtvigske (med tilslutning fra andre kredse af befolkningen) og IM tydelig. Indre mission samledes i mh under ledelse af indremissionær, gdjr *Carl Christensen,* der var bevægelsens mægtige leder og forøvrigt ogsaa noget af en sognekonge i den første tid. Gn mange aar var han sogneraadets myndige formand. Kort efter 1920 flyttede han til et nabosogn, og da han efter nogle aars forløb kom tilbage til Tørring, fik han ikke samme dominerende stilling. De grundtvigske lod afholde gudstjenester ved indkaldte præster, men det hørte op efter c 1923. Nu kunne alle samles om kirkens ordinære gudstjenester.

Det kirkelige liv i Tørring prægedes mest af IM. Men der var ogsaa mange grundtvigske, samt en del trofaste kirkegængere uden retningspræg. I Hammer var der nogle grundtvigske, kun en enkelt familie sluttede sig til IM. Her samledes en lille trofast kreds hver søndag i kirken, medens kirkebesøget i Tørring var betydeligt. Efterhaanden kom som nævnt folk af alle retninger i kirken, men udenfor kirken skiltes man; nogle gik i missionshuset, andre i forsamlingshuset eller hotelsalene. Modsætningen mellem retningerne blev mindre og mindre med aarene, dog naaede man ikke til, at de grundtvigske kom i mh, hvad man saa end bød paa, mens adskillige missionsfolk lejlighedsvis kom til foredrag i fh. Dette gjaldt f eks den udmærkede gdjr *Martin N. Olsen,* en trofast kirkegænger, en mand med en god forstand og en enestaaende hukommelse (han kunne huske, hvad præsten havde sagt i kirken flere aar tilbage), han var i sandhed præstefamiliens gode ven og støtte. Det var et stort tab i det kirkelige arbejde, da han døde. I mh samledes en trofast kreds til samtalemøder og møder ved tilrejsende talere, i fh samledes en god kreds til foredrag, og begge kredse deltog flittigt i de ordinære søndagsgudstjenester. Ogsaa uden for søndagene var kirken det bedste sted for at samle alle. Derfor holdtes jævnligt aftengudstjenester om hverdagen, bibeltimer o lgn i kirken. Ofte talte ydremissionærer og udsendinge fra kirkelige virksomheder. Her har talt mænd som *J. C. Christensen, Morten Larsen, Otto Moe, Blom Salmonsen,* flere biskopper. Det er absolut ikke ensrettet, men for alle kirkeligt interesserede, og de kommer!

Befolkningen er vaagen og aandeligt interesseret. Men den er sammensat af højst forskellige samfundslag. Det kirkelige og det politiske optager sindene, og der er en mængde foreninger, møder, foredrag, noget som nok kan vanskeliggøre et fornuftigt sognekirkeligt arbejde uden for gudstjenesterne.«

Under den tyske besættelse fik foredragsforeningen navnet »Det danske samfund«, og tilslutningen øgedes i den tid. Foredragene var nationalt prægede, og bidrog til samling.

Pastor *K. Kold Jensen* (1951–63) var grundtvigsk, ligesaa pastor *J. M. Krag,* sp siden 1963. Forholdene beskrives: Kkg 4–5 pct, ikke ringe trofasthed, IM i T (65 fam) DMS-

kreds, IM, sdsk i kirken, ungdomsf, smaa KFUM og K. Flertallet grundtvigsk.

Blandt lægfolk nævnes:

Realskolebestyrer *Marius Buhl* (* 90 i Gaarslev) tog lærereksamen (Haslev) 1912, var højskolelærer i Børkop, lærer i Lyngby, atter i Børkop, lærer Egtved 17 og ledede T mellem- og realskole 1920–55. Han fik ikke blot stor betydning her som en anset skoleleder, men ogsaa videre ud. 1925–33 var han sogneraadsmedl og fra 45, mghraadsmedlem fra 1930, næstfmd Østbirk-kredsens venstrevælgerforening, folketingsmd 1947–60. Har mange tillidshverv, er bl a BM for Børkop højskole, Dansk kirke i udlandet, KFUMs seminarium i Kbhvn, medlem af den nordiske kulturkommission 54, en god kirkens mand, anset i alle kredse. Provst Høgild skriver, at Buhl baade kan tale i mh (hvor han hører til) og i fh, og man hører ham gerne. I folketinget har han spillet en fremtrædende rolle (Sekretær Venstres rigsdagsgruppe, medl. Nordisk raad, medl Statens tilsynsraad med sindssygevæsenet osv).

Gaardejer *Rasmus Christiansen,* og hans hustru *Ane Marie* f *Olesen,* som overtog den ret store Nørremarksgaard var grundtvigsk vakte mennesker og trofaste i det kirkelige arbejde, han som kirkeværge igennem mange aar, og hun som medlem af det første menighedsraad fra 1903 og en aarrække. Deres søn *Hans Peter Christiansen,* som overtog gaarden, har igennem godt 40 aar været medlem af menighedsraadet og kasserer for kirkekasserne og præstelønningskassen i 35 aar, ligesom han har siddet i sogneraad, bestyrelser af forskellig art samt været betroet en række tillidshverv. I det folkelige arbejde med forsamlingshuset som samlingssted har han deltaget fra ungdommen af.

En af initiativtagerne til et arbejde i ungdoms- og gymnastikforeningen og folkedansen er frisørmester *Verner Møller Pedersen.* I de senere aar har han ledet en ungdomsklub med stor tilslutning.

Fru *Gerda Ingwersen,* Stougaard, har i en aarrække været medlem af menighedsraadet og næstformand og maa nævnes som en af de ledende i den grundtvigske fløj.

Ungdomsforeningens foredragsafdeling, som ledes af præsten, samler en pæn flok unge og ældre om betydelige foredragsholdere.

Næstformand i menighedsraadet er gdjr *Søren Chr. Sørensen* igennem en lang aarrække, grundtvigsk orienteret og en god støtte i det kirkelige og folkelige arbejde.

Dyrlæge *J. P. Nielsen* har betydet overmaade meget for sin by baade som formand for sogneraadet og som medlem af amtsraadet. Er meget lokalhistorisk interesseret og oplyst og var saaledes formand i den bestyrelse, som forestod udgivelsen af »Træk af Tørring sogns historie, han selv leverede væsentlige bidrag til bogen.

Smedemester *M. Mogensen* var i mange aar leder sdsk, mghrmedl, en tid kirkeværge, en oprigtig kristen, afholdt af baade kirkelige og ukirkelige.

Indremissionær *M. Laursen,* Hammer, var en redelig, trofast arbejder i mgh, trofast til husbesøg og til at holde møder, ogsaa i de smaa kredse.

Gdjr *Hans Chr. Christiansen,* Tørring, var i mange aar medl af sogneraad og menighedsraad, kirkeværge, mejeriets omhyggelige kasserer. Sammen med sin storartede og gæstfri hustru, *Marie,* dannede han et udmærket hjem, et samlingssted for IM og tilrejsende talere, en stor støtte for præsten.

Købmand *P. I. Møller,* T, var en habil forretningsmand, en tid sogneraadsmedl, fmd for mh, trofast søndagsskolearbejder. Hans hustru *Cathrine,* ledede i mange aar KFUK og en kvindekreds. Ogsaa deres hjem var meget gæstfrit. Hun var ogsaa mghrmedl

IMs ledere: Pelsavler *Johs. Jacobsen,* T, og indremissionær *T. Larsen,* T. IMs leder nu er legetøjshandler *Johs. Madsen* og indremissionær *A. Boll.* Fru *Helga Jacobsen* leder søndagsskolen.

Hammer sogn lider nu under savnet af lærer, men der opretholdes endnu en ungdomsf ligesom vinterens foredragsrække i forsamlingshuset samler en væsentlig del af sognets beboere. Der er meget stærk sognebevidsthed.

Bl sognets betydende mennesker i nyeste tid maa nævnes *Chr. Thomsen* og hans hustru, som overtog sognets største gaard, Hammergaard. Sønnen *Jens Thomsen,* som nu har overtaget gaarden, er en førende skikkelse indenfor landbruget paa egnen.

Skolen

Blandt tidligere lærere nævnes: *Jeppe Nielsen Kruse* (sønderjyde, * 1844 † 1926) blev lærer i T 1885, hvor han virkede i 27 aar, en energisk og dygtig lærer, meget afholdt. Han var ogsaa interesseret landmand, tog del i Landmændenes sammenslutning, fmd for mejeriet.

Overlærer *Anton Sunesen* (* 1880, † 1949) kom til T som førstelærer 1917, udnævnt til overlærer 21, en dygtig lærer og skoleleder i en tid, hvor skolevæsenet var i støbeskeen og udvidedes. Ofte var der bud efter ham fra andre steder for at lede kursus. Han var red af en udbredt læsebog. Han deltog ogsaa i det folkelige arbejde i fh, var fmd for folkebogsamlingen.

Lærer *Frode Kristensen* (* 1867 i Jedved, † 1927, søn af seminarieforst M. K) var lærer i T 1892–1924, dygtig lærer i naturfagene, fortalte udmærket om dyr og planter og skaffede en masse materiale og præparater. Men særligt interesserede han sig for *arkæologi,* samlede oldsager. Allerede 1894 gjorde han en opdagelse, som vil bevare hans navn blandt oldtidsforskere, idet han i et lerkar fra oldtiden fandt et forkullet hvedekorn og nogle smaa fordybninger, aftryk af korn. Det viste sig, at Nationalmusæet havde lerkar med lignende aftryk, og da man kunne bestemme lerkarrenes alder ret nøjagtigt, fik man et middel til at vise, paa hvilken tid og i hvilken rækkefølge kornsorterne er blevet kendt og dyrket her i landet. Det var den unge lærer i Tørring, der gjorde dette muligt. Han undersøgte iøvrigt sm m musæets folk en mængde oldsager og grave paa egnen. Hans store samling overgik ved hans død til Nationalmusæet.

Overlærer *Aage Dyrberg Sparsø* var lærer her 1925–64, dygtig lærer og fortæller.

Centralskolen ledes af skoleinsp *M. J. Nørgaard.*

Folke- og realskolens betydning er rent pædagogisk og undervisningsmæssig, men en skole af godt ry, hvorfra der hvert aar udgaar en stor flok realister samt gymnasieelever til Vejle gymnasium. Lærerne deltager som helhed ikke meget i det folkelige eller kirkelige liv.

En fornøjelig lille historie om *Hammer skole* fortælles (Pltk 1963): Da skolen var truet 1963 fik den undsætning fra USA med en stor sum, arven efter dansk-amerikaneren *Søren Peter Hansen,* siger fru *Thyra Appel,* Give. »Skolen var paa *Søren Peter Hansens* tid en straatækt længe, hvor min far *Jens Juul Jensen* var lærer. Han tiltraadte sit embede der i 1861, altsaa for over 100 aar siden. Han sad i embedet i over 50 aar og maatte fortsætte igen, da hans efterfølger gik hen og døde af tuberkulose. *Søren Peter Hansens* far var vejmand i sognet. Det var meget fattige mennesker, og da han døde, sad konen ene tilbage. Der var stor nøjsomhed blandt folk, men ogsaa stor hjælpsomhed dengang. Til skolen hørte en lille lod, hvor far kunne holde 2–3 køer paa. Lønnen var 300 kr om aaret. Saadan var vilkaarene, hvorfor mange unge ogsaa udvandrede til Amerika. Det gjorde *Søren Peter Hansen* altsaa ogsaa, og saa vidt man ved, ernærede han sig de første aar derovre som skovhugger, men hvad der siden er sket er der nok ikke nogen, der ved. Han skrev aldrig hjem.

Paa sine gamle dage maa *Søren Peter Hansen* være kommet til at tænke paa den lille skole derhjemme, og hvad den kom til at betyde for ham. Jeg ved, at mor hjalp ham og hans mor, da han skulle have syet noget tøj, og han kom tit ind i køkkenet til mor ligesom de andre børn i skolen for at faa tørret de vaade træsko.

Nu vil jeg rigtignok haabe, slutter fru *Appel,* at pengene ogsaa kommer Hammer Skole tilgode som *Søren Peter* har bestemt det. Ungdommen trænger til en gymnastiksal og et sted at samles, og det var jo ungdommen i hans hjemsogn, han tænkte paa, da han skrev sit testamente«.

1927 oplyses: Kkg 10 og 12 pct, ret stort IM smf, 2 mh, KS (40 fam), DdU.

1939: Kkg 7 pct, IM smf, 2 mh, 5 DMS, KFUM og K, KS, 2 fh. – 1947: Kkg 8–9 og 7 pct, betydelig kirkelig interesse i T, 65 fam til IM, 40 fam til KS, YMkredse, sdsk, ungdomsarb, spejdere, DdU (200), 1958: Kkg 5 pct, ikke ringe trofasthed, især i T, IM og gr. 1963: se ovenfor.

Tørring kirke, i Gl Tørring, er anselig, den oprindelige del af skibet og koret er romanske, af granitkvadre paa skraakantsokkel. Ingen oprindelige vinduer. Kirken udvidet sidst i middelald, samtidig overhvælvet, og korbuen omdannedes til spidsbue. Taarn og vaabenhus mod nord fra sidst i middelald, taarnet er flere gange restaureret, 1725 opsattes det nuv lave laterneformede spir med kobbertag, taarnrummet har tøndehvælving og har stor rundbue til skibet. 1916 udvidedes skibet i hele sin længde (arkit Kühnel) mod syd med et stort sideskib, der har to mod syd vendte gavle, og 4 spidsbuer til det gl skib. Kirken er hvidkalket og tegltækt. Paa vægge og hvælv er der kalkmalerier i det gl skib fra c 1525, paa triumfvæggen: Kristus som smertens mand og jomfru Maria med 7 sværd (de 7 sorger) udgaaende fra hendes bryst (som i Them), paa skibets nordvæg Kristus, de 12 apostle og flere helgener og planter. Altertavlen har maleri fra 1863 (Jh. aab 3, 20), kalk fra 1661, sengotiske stager. Romansk granitfont med glat kumme og smaa kors paa foden. Nyt daabsfad. Senrenæssancepræddikestol og tilsv lydhimmel. Malerier af apostlene paa præddikestolen. Ny stolestader. En sengotisk figur (Gud fader med korset, naadestolen) i en niche i vaabenhuset. Nyere, støbt krucifix i sideskibet. Taarnrummet var til 1867 gravkapel for ejerne af Stougaard. 325 sd. Orgel.

Mack. D. 69, om kalkmalerierne: Architekten 1903—04, 150.

Hammer kirke ligger ret ensomt vest for landevejen, den er indviet til Maria Magdalene, lille og kullet. Kor og den østlige del af skibet er romanske, af fraadsten. Norddøren og et par vinduer er bevaret. I gotisk tid, (vel c 1475) er skibet forlænget mod vest af munkesten med blændingsprydet vestgavl og frise paa nordsiden. Bjælkeloft. Vaabenhus mod syd, klokkegalge ved vestgavlen. Kirken er hvidkalket, tegltag. Nygotisk altertavle med gipsfigur (Thorvaldsens Kristus) mellem to malerier (Moses og David). Barokstager. Romansk granitfont. Prædikestol fra 1892. 4 sengotiske figurer i skibet (Jomfru Maria, Maria Magdalene, Sct Barbara, Gud fader med den korsfæstede). Skibsmodel. Gravsten. Det indre nymaledes 1963 af Ernst Trier. 100 sd. Orgel.

Folketal: 1921: 1873 og 332, 1960: 1989 og 249.

Altergæster: 1922: 1100 og 165, 1934: 1000 og 135, 1947: 1015 og 65, 1964: 1400 og 250.

Menighedsraad: 1922: 5 IM, 8 gr (u p), 1934: 4 IM, 1 soc, 8 gr (u p), 1945: 2 IM, 7 n gr, 3 u p, 1961: 10 gr, 2 IM, 1 Unge Hjem, valg i T, 1965: 10 gr, 2 IM, 1 U.Hj.

Kommunevalg: Tørring er een selvstændig kommune: 1943: Soc 233 (3), husm 80 (1), borgerlig fællesl 282 (3), landbol 177 (2), 1962: Soc 325 (3), u p 504 (5), borgerl 196 (1) Fmd. Uddeler Sv. Aa. Andersen. Hammer og Linnerup er een kommune, se ovf.

Sognepræst

1913: 2. kl, 1958: 12. kl. Pgd opført 1912.

1. 6. april 1912–30. okt 18 (hjpr Søllerød 21. febr 08): **J. G. T. G. Harboe,** fl t Haarby, se Munkebjergby-B.

2. 6. marts 1919–15. febr 51 (hjpr Kapernaums k, Kbhvn 13. nov 13): Provst **Rasmus Høgild,** * 15. febr 81 Gjellerup. Forældre: Gdjr Jens Peter Andersen og Margrethe Rasmussen. Stud Frberg 03, c 10^2 (1). Sekr KFUM, Horsens 11, provst Tyrsting-Vrads Herr 11. okt 32, r af Dbg 47, afsk 15. febr 51. † 7. juni 62. ~ 11. maj 18 Gyda Ane Christine Thomsen, * 18. nov 84 Varde. Forældre: Togfører Jens Uhre T og Christine Nielsen. – Hustrus broder: Hellerup.

Provstirepr DKU og Kirkesagens venner, fmd Tyrsting-V herr præstekonvent.

Provst *R. Høgilds* navn vil sent blive glemt i Tørring-H. Han var et ægte barn af vækkelsen i Hammerum herred, fandt tidligt sin plads i KFUM, hvor han blev sekretær, og derefter blev han kirkefondspræst paa det ydre Nørrebro i et fattigt og krævende sogn, hvor alt det kirkelige arbejde var præget af IM-Kirkefond og Blaa kors. Men det blev i Tørring-H, han fik sin manddomsgerning, gennem en menneskealder, 32 aar. Han bevarede til det sidste sin kærlighed til Kbhvns kirkesag. Han havde sin rod og plads i IM, men han var i udpræget grad folkekirkens mand. Han var flittig, alsidigt interesseret, ogsaa i praktiske og nationale spørgsmaal, han ledede de store Alstedskov-møder, saa de blev folkefester for hele egnen, og meget levende fulgte han med i kirkelige forhold. I præstekonventet

var han den naturlige fører, og som provst var han dygtig og vel hjemme i kirkelig administration. Som emeritus tog han bolig i Kbhvn og var virksom til det sidste med møder og gudstjenester, saa vidt kræfterne rakte, især virkede han for Kirkeligt forbund. Han var en pryd for sin stand. (se iøvrigt ovf).

3. 16. juni 1951–14. maj 63 (sp Henne-L 28. sept 42) **Kristen Kold Jensen,** * 14. april 10 Velling. Forældre: Lærer Uffe J og Johanne Marie Rolander. Stud Høng 28, højskolel Kerteminde og Køng, lærer husmandsskolen, Odense 38–39, c 42[2] (h-75). ~[1] 8. okt 42 Esther Johansen, * 18. juli 15 Veflinge, † 3. dec 44. Forældre: Gdjr Johannes J og Marie Larsen. ~[2] 14. aug 46 Valborg Eriksen, * 23. april 14 Almsted, Notmark. Forældre: Gdjr, sognefoged Hans E og Kathrine Hansen. – Fætter: Jensen, rkp, Glostrup.

Kredsfmd DdU 44—48.
Udn t sp Grevinge 14. maj 1963.

4. 15. sept 1963 (sp Haasum-R 17. okt 59): **Jens Michelsen Krag,** * 17. marts 23 Jernved. Faderen: Sp Hundslund, se der. Stud Horsens 42, paa engelsk løjtnantskole 45–46, adjudant den Dsk militærmission, Berlin 47–48, radioass i Østgrønland 49–50, feltpræst og velfærdsofficer i 2. reg 52, c Aarhus juni 52 (h-75). Dsk præst Grønland 1. juni 53 (Julianehaab, Upernavik, Angmagssalik). ~ 27. april 49 Edel Ragnhild Petersen, * 13. okt 27 Vallekilde. Faderen: Sp Naur-S, se der. – Broder: Brøndum-H.

Litt foruden ovenn: Træk af T sogns hist, festskr v T haandværker- og borgerforening, And. Uhrskov: Uhrskovgaard og slægten U, 1944, Olaf Andersen: Ved det store vandskel, Østj hj 1943, 59 f, Louis Blauenfeldt: IMs hist, 1912, 508, F. Elle Jensen: Herremænd og præster i Linnerup-Hammer, Aarh aarb, 1953. Om et fund (ved børns leg nær T skole) 1830 af en ituslaaet lerpotte med 2593 mønter fra Svend Estridsens tid, se Nord tidsskr f Oldk I. 209, Ant tidsskr 1846—48, 1871 og 1942. Knud Dahl: Langs Gudenaaen, 1960 (for kanofarere). J. P. Nielsen m fl: Træk af T sogns historie.

KLOVBORG — TYRSTING

(Grædstrup var tillige anneks til 1. jan 1904).

Klovborg sogn, 3590 ha, er højtliggende og bakket (Dalagerhøj 122 m, Solhøj 121 m), naturskønt med en del plantage, smaaskove, smaa søer, dale med stejle, skovklædte skrænter, enge langs vandløbene. Byerne K, 436 indb, med centralskole fra 1960, bibl, fh fra 1959, alderdomshjem m m, Gribstrup med mh fra 1887, nyt mh i K 1963. Skade med pgd, bebyggelserne Nørskov, Flaaris, Dalsgaarde, Tranholm, Velgaard, Tirsvad osv.

Oldtidsminder: 13 høje (Storhøj ret anselig), 74 høje er sløjfet. Bopladser fra Gudenaa-kulturen.
Tranholm m 30 gaarde blev købt 1406 af dronning Margrethe, senere under Mattrup, gaarden laa paa en banke ved Mattrup aa.

Tyrsting sogn, i Tyrsting herred, 1362 ha, som hovedsognet, højeste punkt 125 m, det indre af sognet er smaabakket, mod syd og vest den smukke, dybe Mattrup aa dal. En del skov. Ingen egtl landsbyer, bebyggelserne T, Roligh ed, Bjerrebo (dannet ved udstykn fra Mattrup), hg Mattrup og vandmølle. Stidsmølle.

Oldtidsminder: En ret anselig høj NØ for T, 13 høje sløjfet. En boplads fra Gudenaa-kulturen.
Hg Mattrup, 1604 ha, deraf 1049 skov, kendes allerede 1418, i forskellige slægters eje (Hardenberg, Brahe, Ulfeld, Lerche, de Thygeson) indtil den 1841 købtes af minister, etrd **Regnar Westenholz** († 1866), hvis enke overlod den til sønnen **Thomas Fr. W** (d 1883). Derefter ejedes den af hans broder, **Regnar Asker W** († 1925), der overlod den til sin søn, **Thomas W,** som 1961 solgte godset for 4,7 mill kr til dir **S. T. Westenholz.** Hovedbygn ligger paa et kunstigt tildannet bakketerræn højt over den dybe Mattrup aadal. Haven i 3 stejle terrasser ned mod aaen. Den forholdsvis beskedne hovedbygning ligger meget smukt, har kamgavle, een etage, rest 1962.

Af den ældre præstehistorie

Skade præstegaard nævnes allerede 1497. Den første luth sp skal have været *Erik Andersen.* Derefter: Provst *Søren Jacobsen* (ell. *Pedersen).* 1591 lod rigsraad Erik Hardenberg († 1604) K kirke ombygge og forskønne. Derefter kom *Jens Pedersen Bredal,* der havde været rektor i Faaborg. Pgd brændte 1658. Bredal døde ca 1681, og efterfulgtes af sin søn, provst, mag *Holger Jensen Bredal,* † 1722. Provst *Hieronymus Marcussen Ulsøe* (1722–60) omtales rosende af biskop *Hygum,* som ansaa Klovborg og Aale for de bedste sogne i herredet. »U bar kendelig frugt af sit arbejde, og ungd er vel undervist«. Pgd brændte i 1758, 100 aar efter sidste brand. *Mourits Thygesen* flyttede 1762 til Hvirring-H, provst *Morten Voldum* flyttede 1778 til Hvirring-H. 1767 lod godsejer Thyge de Thygeson T kirke ombygge og forskønne. *Ole Flensborg* flyttede 1781 til Harlev-F, provst *Carl Schytte* (1781–1812) havde 14 børn. Det menes, at han var rationalist. *Jens Møller Vogelius* (1812–34) fl t Hundslund (se der). *H. C. T. Barfoed* (1834–51) fl t Kippinge-B, hvor biskop *D. G. Monrad* skriver, at Bs prædiken »ikke hævede sig over det almindelige, men den gjorde god virkning, fordi den i flere partier var gennemtrængt af sand følelse«. B var historisk interesseret (se her IV, 231).

Tiden efter 1851

Biskop *J. Ammundsen* skriver:
»Det har vist sig her som andetsteds, at en lille aa, der danner herredsskel, kan være næsten uoverstigelig. Skønt der kun er 2–3 km mellem Klovborg og Tyrsting kirker, og sognene har været kirkeligt og kommunalt forbundne i aarh, har de faktisk intet fællesskab. Klovborg har haft forbindelse med sognene mod vest, og Tyrsting har haft med sognene mod øst mere, end sognene indbyrdes har haft at gøre med hinanden. Klovborg har været præget af kirkeligt liv, interesse og god kirkegang gn mange aar, medens den kirkelige interesse og kirkegangen i Tyrsting har været ringe, hvem der saa var præst. Tyrsting sogn har ogsaa været præget af herregaarde, og det har ikke gavnet den kirkelige interesse. Indtil 1904 var pastoratet stort og besværligt. Klovborg ligger længst mod syd, Grædstrup laa

bag Tyrsting, længst mod nord, og de store afstande til Grædstrup medførte, at det kunne knibe med forbindelsen« (se Grædstrup).

Pastor *Halvor Søeborg* (1851–79) var politisk optaget (stillede sig 1866 som folketingskandidat her), en kultiveret præst uden kirkeligt særpræg. Befolkningen omtales som »gudfrygtig, med ærbødighed for kirken«. Der var nogen gammeldags gudsfrygt, især i K. 1877–79 virkede en IMs kolportør, *Søren Jensen*, fra Rom v Lemvig i K efterfulgt af en kolportør *N. K. Risbjerg* (1879–85).

Om pastor Søeborg beretter en samtidig første rangs fortæller, at præstegaarden dannede rammen om et fuldkommen lykkeligt, harmonisk hjem. I den store, lavloftede dagligstue stod kakkelovnen, overfor hvilken bondekonen slog hænderne sammen og udbrød. »Du milde Himmel! syv etager!« og i præstens studerekammer hang piberne i række paa pibebrættet. Derimod var det kun smaat bevendt med præsten i kirkerne. Han prædikede i den gamle, grædende præketone efter ganske bestemte recepter, og han var saa upræcis, at det er hændt Mama, at hun, da hun efter en times ophold i kirken kørte hjem, mødte præsten paa vej til kirken. Hvad aandeligt liv, der rørte sig i sognene, kom da heller ikke fra kirkerne – vel næppe nok fra præstegaarden; jeg skulle næsten tro, at pastor S som sjælesørger var lige saa andenhaands, lige saa tillært som forkynder. Men præstegaarden var sognets »aabne hus«; her mødtes store og smaa, gammel og ung, og beboernes levende interesse for alt og alle i sognet, deres varme gæstfrihed, spøgen, velviljen og den kultiverede ligefremhed og naturlighed fik de mest heterogene elementer til at smelte sammen. At der ogsaa fandtes stor hjælpsomhed fremgaar af, at naboerne bestandigt henvendte sig i præstegaarden for at laane snart et snart et andet, ja »Lasses i Skade« drev det til at spørge, om de ikke kunna laane besætning til en kjole! (J.P.J).

Provst *P. J. Schaumburg* (1879–85), svoger til pastor *Jessen*, Grønbæk-S, var IM, vækkelsesprædikant og meget flittig til husbesøg. Der blev nu stor kirkegang, især i K, og der dannedes et virksomt IM samfund, som byggede mh 1887 i fællesskab med IM i Nr. Snede, hvilket medførte, at mh blev bygget paa et sted, der ikke var centralt for Klovborg. Der blev ogsaa haard modstand. Et anonymt brev truede provsten paa livet, brevskriveren var blevet irriteret over provstens omvendelsesprædikener og især over hans bibellæsninger i skolerne og hans »renden rundt i sognet«. Brevet gik i papirkurven, men provsten anede, hvem der havde skrevet det. Provsten mødte flere gange den formentlige brevskriver, men lod som ingenting, og han kastede ogsaa jord paa ham, da han døde. Men 1919 fik en af provstens døtre bevis for, at truslen var alvorligt ment, da en mand meddelte hende, at to mænd i Klovborg en søndag i 1880'erne var gaaet ud for at skyde provsten. De lagde sig paa lur ved vejen i en plantage mellem de to kirker, og de aftalte, at naar provsten kom kørende, skulle de først skyde hesten i benene og derefter skyde provsten. Da provsten kom kørende, lagde manden bøssen til kinden og sigtede, men han tabte modet og kunne ikke skyde. Manden gik hjem og hængte bøssen paa væggen, og den mand, som mange aar efter refererede begivenheden for provstens datter, var blevet vakt til alvorstanker, som førte til omvendelse. Det var for ham et tydeligt vidnesbyrd om den almægtiges beskærmelse.

Provst S prædikede krig mod synd og selvretfærdighed, saa folk stejlede. Pastor Jessen skriver derom i et brev til fru Schamburg (Olaf Jessen: Fra Grønbæk præstegaard, 1920, s 74 f og 90 f). Men »Herren brugte ham, og han fik mange rige oplevelser og gode venner i Klovborg«. Derfor var det svært for ham at komme fra det rige menighedsliv i Klovborg til det døde Jyderup. Hans svoger maatte opmuntre ham: »Gør som *Carl Moe* gjorde, da hele Skanderup sogn satte sig paa bagbenene og sig: »Jeg kommer med frit mod, thi jeg kommer i Herrens navn!« Og et stort støttepunkt for frimodigheden har I jo fra eders erfaringer i Klovborg!«

Pastor *E. J. Vestergaard* (1889–95) var ikke IM. IM arbejdede for sig selv.

Siden 1895 har alle sp været IM.

Pastor *Mathias Hansen* (1895–1904) var lollænder; han havde sin faste plads i IM, havde god kkg i K, og gjorde et solidt arbejde, en redelig og dygtig mand, med en egen sans for humor, med en stærk fædrelandsfølelse og et romantisk islæt, et frit bibelsyn; og en dygtig sjælesørger var han. Som ung kom han meget sammen med sin fætter, pastor *Jul. Friis-Hansen*, der ogsaa var fra Lolland og deltog i Studenterhjemmets arbejde. Som ung præst var han ivrig fisker og jæger. Han og hans dygtige hustru mindes med kærlighed i K (se her III, 318).

Provst *J. J. A. Ammundsen* (1904–14) blev senere biskop paa Lolland-Falster. Han skriver: »Paa en tid, da der var overflod paa teologer, og jeg havde søgt over 100 embeder, blev jeg omsider udnævnt til sp i Klovborg-T. Naar jeg kom dertil, skyldtes det, at jeg var huslærer hos pastor *Kjersgaard* i Udbyneder. Han havde tidligere været sp i Tyregod. Venner fra Tyregod besøgte ham, og de havde forbindelse med Klovborg og anbefalede mig dertil, saa jeg blev eenstemmigt indstillet. Klovborg var et godt sted at være præst. Den store kirke i K var fuld hver søndag, og jeg mindes ikke nogen højmesse uden altergang. Der var et ret stort IMsmf, og der var den ejendommelighed, at de fleste af de betydeligste gaardejere hørte til IM. Vækkelsen stammede fra provst *Schaumburgs* tid og havde nær forbindelse med Nr. Snede, hvor den førende IMs mand var den betydelige *Lars Nygaard* paa Engebjerggaard. Hans 3 sønner havde gaarde i Klovborg og betød meget i K. Mhs uheldige beliggenhed medførte, at der faktisk ikke kom andre end missionsfolkene der. De kunne godt selv fylde huset, og det var ikke nogen lille kreds, der samledes til samtalemøder, men nye kom ikke til.

Den mest talende i IMs smf var kolportør *Laust Hamborg Andersen* († 1934). Man kan sige, at han havde større nidkærhed end forstand, men han mente det ærligt. Da han engang sagde til en nabo: »Du skal omvende dig, Kristen!« fik han til svar: »Hvis a ett kan bli

bejjer end dæ, tror a te a ve' la' vær!« Laust bemærkede sagtmodigt dertil. »Det er ikke mig du skal omvende dig til, men til den Herre Jesus!« (se DnA 1936, 73).

Samfundet modtog mig fra første færd som een af deres egne, og det var en god kreds for en ung præst at komme i. Der var adskillige udviklede og stoute folk, et hoved højere end jeg har mødt i IM andre steder. Vi havde sammenstød. Der var ikke tilstrækkeligt »Skel« i min forkyndelse, men det forløb altid i kærlighed. Noget gammeldags og stive var de jo. F eks skulle »Troens rare klenodie« altid bruges som sangbog i mh, men det lykkedes mig – dog ikke uden protest – at faa indført salmebogen, naar der var fremmede talere. – Det kneb med at vække interesse for ydre mission. *Laust Hamborg* ansaa den end og »for en af Satans kunster for at splitte de hellige«. De unge sluttede offervilligt op om YM. – Ungdomsarbejdet var vel nok det, der gik daarligst. En lille KFUM og KFUK opretholdt nogenlunde livet, men voksede ikke. De unge fra IMs hjem gik med, men de kendte det hele for godt«. (3 generation!) Men i kirken kom de unge fra alle lejre. – Der var ikke IMs vækkelse i de aar, men lidt tilgang nu og da opvejede afgangen. Det skyldtes sikkert IMs indflydelse, at kirkegangen var saa god. Til sommermøder i præstegaardsskoven og til missionsuger og ekstragudstjenester med fremmede talere kom der mange. Grundtvigianere var der meget faa af. Enkelte havde været paa højskole, for andre var det maaske blot en reaktion mod IM.

I Tyrsting sogn var situationen en ganske anden. Sognene havde ingen aandelig forbindelse med hinanden, et par familier sluttede sig til IM, og der var ingen grundtvigske. Der var nogle faa trofaste kirkegængere uden retningspræg. Missionærerne ville nødigt dertil, fordi der kun kom faa, men bibellæsninger i skolen var ret godt besøgt. Kun til sommermøderne i præstegaardsskoven saa vi Tyrsting-folkene i Klovborg.«

Pastor *A. Stærmose Andersen* (1914–24) var her fra egnen (Arnborg, Gludsted), vokset op i et kirk interesseret skovfogedhjem. Han var tidligt klar over, at han ville være præst, men døjede under læsningen med daarligt helbred. Han fik nogle lykkelige aar i Klovborg. Der var en levende menighed, som tog aktivt del i arbejdet. Stærmose A var en flittig mand, tidligt oppe, i gang med sin bibel, ud at save brænde eller passe have, formiddagen blev brugt til studier, eftermiddagen til husbesøg. Han blev meget brugt som taler rundt om paa egnen. Ofte samledes menighed og venner til kaffe i præstegaarden efter eftermiddagsgudstjenesten. Der blev holdt YM møder og sommermøder, og tilslutningen var god. Han befandt sig godt i den naturskønne egn, gik gerne paa jagt med bøsse og hund i skoven og bakkerne, og det var svært at sige farvel. En god støtte havde han i sin hustru. Han kunne lide af tungsind og maatte ofte kæmpe sig til sin prædiken.

Den grundtvigske leder, gdj *Jørgen Møller,* Gribstrup, fortæller i »Menighedsbladet dec 1945 om et forsøg paa at oprette en grundtvigsk kreds i et IMs sogn som Klovborg. Pastor *H. J. Kring,* Aale, fik 1920 oprettet en KS kreds. Den fik straks en del tilslutning (en slags opposition mod IM), men medlemstallet dalede hurtigt, samtidig med at kredsen syntes at vokse i indre kraft. Fra 1924 holdt pastor *Thygesen,* Træden, regelmæssige gudstjenester i Klovborg, og ved møder i th talte bl a *Niels Dael,* Liselund, og *Niels Petersen,* Aale. De grundtvigske særgudstjenester ophørte, da provst *Jeppesen* kom hertil. Lærerne *Kæmsgaard,* Mattrup, og *Bøtker Rasmussen,* Tyrsting, der begge døde i en ung alder, var meget virksomme for KS og foredrag. Kredsen har senere holdt enkelte særlige møder.

Pastor *C. Nygaard-Andersen* (1924–33), der var opvokset i Aarhus-KFUMs store tid under sekretærerne *Axel Malmstrøm* (den senere biskop) og *Edv. Petersen* (den senere chefredaktør af »Kristeligt Dagblad«) og skildres som en flittig og afholdt præst af IM-type, oplevede at faa en betydelig indgang blandt ungdommen i sognene, i Tyrsting var der i tyverne en meget ringe kirkegang, men en fornyelse opnaaedes gennem en lang række »dagligstuemøder« i hjemmene (ikke mindst paa Bjerrebo, der havde længst til kirke). En overvældende gæstfrihed fra hjemmenes side var med til at skabe et fællesskab, der har holdt sig gennem den følgende tid. I K var disse aar præget af et betydeligt oplysningsarbejde med foredrag over bibelske emner og belysninger af kristenlivets hverdagskamp. Sammen med købmand *Bagger-Olesen* begyndte *Nyg.-A* et folkebiblioteksarbejde, der til at begynde med havde udlaan i Bagger Olesens købmandsforretning. Som formand for Horsenskredsens KFUM- og K-arbejde fik han de første vinterlejre ordnet paa egnen (paa Petersholm ved Raadvad) og udbyggede de store sommermøder til ikke alene at gælde Bryrup, men tillige Ejer Bavnehøj og Bjerrelide, ligesom han ivrigt deltog i diskussionsmøderne i Horsensegnen. Senere blev Nyg.-A sekretær i Københavns IM.

Provst *J. P. Jeppesen* har virket her siden 1933, og ingen sp har været her saa længe som han siden 1760.

Han kom til Klovborg indstillet baade af IM og gr, og den gode kirkegang fortsatte. I Klovborg er IM førende i det kirkelige arbejde. Der var i midten af trediverne nogen vækkelse indenfor samfundet, især blandt yngre familier. Den betød ny friskhed og øget aktivitet i det frivillige arbejde: søndagsskole, KFUM og K, ydre missionskredsene, hvoraf der er fire. Et vidnesbyrd herom er ogsaa det ny, smukke missionshus med en udmærket beliggenhed midt i byen. Det kostede 130.000 kr + en del frivilligt arbejdskraft. Ved indvielsen var det betalt paa nær ca 15.000 kr gæld, der nu er bragt ud af verden – et resultat, der vakte respekt og agtelse, saa meget mere som der i samfundet er »ikke mange mægtige, ikke mange fornemme. At IM' arbejde nyder almindelig anerkendelse i sognet, viste sig ved en indsamling til byggeriet, der fik bidrag – smaa og større – fra næsten alle hjem. Gennem aarene er forholdet mellem de kirkelige retninger blevet mindre skarpe, selv om man stadig er klar paa, »hvor man har hinanden«.

I Tyrsting er retningspræget ringe. Sognets indbyggerantal gaar jævnt nedad, i 1965: 256. Det mærkes meget i sognet, at næsten alle er tilflyttere; kun 5–6 ejendomme indehaves af anden generation. Egnens missionærer holder regelmæssige møder for en trofast kreds omkring i hjemmene.

Det gamle, daarligt beliggende mh »Tabor« maatte 1962 vige for vejvæsenets krav. Et nyt smukt mh blev indviet i K 22. aug 1963 af IMs fmd, pastor *Friis,* Farsø. I det gl mh var kolportør *N. C. Risbjerg* »vært«, derefter familien *Hamborg Andersen* i 3 slægtled. Noget særligt har været festlige besøg og genbesøg af IMs smf i Isenvad, Kølkær og Korning (IM tid 22. sept 63 og 12. april 64). I det ny mh er der to mødesale, ungdomslokaler, køkken og bolig til værten.

Blandt de mange trofaste medarbejdere i IM nævnes *Jens* og *Kristiane Jensen,* Gribstrup, som gn over 50 aar har deltaget i arbejdet. Han paatog sig sdsk i Tyrsting, da den var ved at give op, og cyklede i 25 aar den meget bakkede vej hver søndag de 6 km til T i alt slags vejr. Saa fik han en god hjælp i skomagerm *V. Riishede,* K, – hans hustru, *Kristiane Jensen* var i mange aar KFUKs trofaste leder, afløst af frk *Gudrun Storgaard.* KFUK blev stiftet 1900 omtrent samtidig med KFUM, hvis fmd gennem en lang aarrække var snedker *Anton Henriksen,* en lægmand med usædvanlige naadegaver.

Foruden skomagerm *V. Riishede,* som nu er fmd for IM, har ogsaa gdjr *Stoustrup Nygaard,* og gdjr *J. P. Storgaard* m fl gjort et godt arbejde i IM.

En af støtterne i KFUK var *Johanne Nygaard, f Ammundsen,* søster til de 2 biskopper. Fru N kom hertil som husbestyrerinde for broderen i 1904 og blev senere gift med gdjr Kristen Nygaard her fra sognet. Med sin klare tanke og et hjertevarmt væsen blev hun til hjælp for mange af sognets unge piger. Af natur var hun frisk og munter og kunne som sine brødre fortælle en historie, saa den blev levende for tilhørerne. Hertil kom evnen til en harmløs men ofte træffende gengivelse af pudsige udtalelser fra folk, hun kom i berøring med. Fru N var levende interesseret i ydre mission, ledede i mange aar kvindekredsen og kunne fortælle om de tider, da man i 3–4 vogne kørte de 3½ mil fra Klovborg til kredsforbundsmøde i Horsens, ofte hjemme fra i oktobers mørke morgentimer, mens man paa vognen sang: »Jeg ser gennem mørket en morgen, som gryr.«

Var *Laust Hamborg* den *mest* talende i IM, var *Anton Henriksen* til gengæld den *lødigst* talende. Hans forældre var af de faa »stærke jyder« her i sognet. Selv talte han tit om Mathias Hansen som sin ungdoms præst. I mange aar ledede A. H KFUM og søndagsskolen i et mønstergyldigt forhold til de skiftende præster. Legemligt handicappet var hans sind friskt. I en sjælden grad var han fortrolig med sin Bibel og orienteret i den kirkelige debat. Hans poetiske aare lærte man at skønne paa ved mange lejligheder: konfirmandfester, jubilæer osv, hvor han trofast mødte frem med en sang – uden forfatterangivelse men altid af høj karat. A. H døde 1943 i taknemlig og levende forvisning om, at »dersom vort legemes telt nedbrydes, har vi en bolig, ikke gjort med hænder, en evig, i Himlene«.

Den grundtvigske kreds har været ledet af gdjr *Jørgen Møller,* Gribstrup, som betød meget for KS paa egnen, og gdjr *Holger Madsen,* Krondal.

Som dygtige lærere af IMs kristensyn nævnes lærer *G. B. Bitsch,* Klovborg, der ledede sangkor, og *Aage Scriver,* lærer i Gribstrup 25-57, der gennem sine svogre: provst Svend Aage Nielsen og provst Erich Alshauge, havde kontakt til tidens kirkelige strømninger i det hele taget.

Der har været en *friskole* i T af geografiske grunde, senere nedlagt.

Centralskole 1961 ledet af førstelærer *E. Larsen.* Den er midtpunkt for et godt arbejde i aftenskole og aftenhøjskole samt forskellige kursus. Men adskillige savner de gamle distriktsskoler!

Andre: Godsejerslægten *Westenholz,* Mattrup, har betydet meget paa egnen, 1841 købte den dygtige, rige *Regnar W* (* i Skagen 1815, † 66, storkøbmand i London) Mattrup, som han drev stærkt frem, blev amtsraadsmed., folketingsmd, midl finansminister 59, nær ven af Fr. VII og grevinde Danner, etatsraad, anset landmand. Blandt hans børn var den kendte ingeniør *Aage W* (* 35), Siam, forfatterinden *Mary W,* ivrig unitar og fredsven, og *Regnar W* (* 1925), der 1883 overtog Mattrup. Han var sogneraadsfmd i Klovborg, amtsraadsmedl, præsident for agrarforeningen, ivrig for frihandel. Ved et folkemøde paa Mattrup 26. aug 1899 fik han vedtaget den saakaldte Mattrup-resolution, der blev en slags fanemærke for frihandel, (efter engelsk mønster). Efter mange konflikter trak han sig tilbage fra debatter. (DBL XXV). Slægten har gravlund paa Mattrup. Se iøvr ovf.

En kvindelig teologs skæbne: Cand theol, frk *Elna Ulvbjerg* er født i K 1892 og var en af de første kvinder, som tog teologisk embedseksamen (1925– laud). Hun har i »Vejle a folkebl« 21 feb 62 fortalt om, at hun er den første kvinde, som har messet i Kbhvns domkirke, og talt der (hun maatte ikke gaa paa prædikestolen). Ofte har hun følt sig forbigaaet. Nu bor hun alene paa sin gaard, *Teglgaard,* K sogn, med alle sine katte. Hun var lærerinde i Kastrup 27–30, da hun blev seminarielærerinde i Ribe. Forgæves har hun søgt præsteembeder, og hun har udfoldet et ikke ringe forfatterskab (28: Tanker og aarsbilleder, 37: Skuespillene: »Brylluppet paa Stidsholm«, 38: »Rodfæstet«, 39 »Høst«, 43: »Eleonora Christine«, desuden 48: »Slægtsgaarden«, noveller, »Jeg mindes«, digte, 52: »Prædikener«, 62: »Skaddegaard, slægts- og egnshistorie«). 1934 købte hun en gaard i Tyrsting og installerede sig med sine 4-5000 bøger, 1936 solgte hun den og købte Ny Tanggaard ved Silkeborg, som hun drev til begyndelsen af krigen, hun var lærerinde i Store Vi, Sydslesvig 46–47, saa enelærerinde i Obbekær ved Ribe 47–55, og siden da har hun drevet Teglgaard. I begyndelsen gjorde hun selv alt arbejdet, pløjede, høstede osv. Saa overtog en maskinstation en del af slæbet, men hun pas-

ser selv sine kreaturer, har tilplantet en del, og klarer sig uden fremmed hjælp. Egnshistorie og arkivstudier optager hende meget, hendes bedstefader ejede Skaddegaard her i sognet, hvorfra flere ejendomme senere er udstykket.

1924 oplyses: God kkg, især i K, det kirkelige liv har gn en menneskealder været præget af IM, sdsk, KFUM og K, DMS, KS, mh og fh, 1931: Kkg 10 og 7 pct, IM er overv i K. KS (40), gode forhold, 1943: Kkg 7 og 5 pct, IM er overv i K, ringe retningspræg i T, velbes ungdomsm i pgd, IM smf, KFUM og K, KS (20), 1951: Kkg 8 og 6 pct, særdeles velvillig bef, IM smf i K (75), KFUM og K (25 og 30), 2 sdsk, velbes ungdomsm i pgd, 3 DMS, KS (25), 1959: Kkg 8 og 6 pct, IM førende i K, IM smf (100), KFUM og K (32 og 21) 2 sdsk, FDF (30), 4 DMS, velbes ungdomsm i pgd, KS (30), DdU (160). Friskole i T, 1963: Se ovf.

Klovborg kirke, østligt i byen, har apsis og udelt skib, hvis vestre del er skibet af en romansk kirke af granitkvadre paa skraasokkel, nogle vinduer og begge døre delvis bevaret. Senere er tilføjet bredt taarn, der ved en ombygning er gjort lavere. Overhvælvet, rundbue fra taarnrum til skibet. 1591 lod rigsraad Erik Hardenberg det romanske kor bryde ned, hvorefter skibet forlængedes mod øst og afsluttedes med apsis, i hvis mur Hardenbergs vaaben ses i relief. Østforlængelsen har pudset tøndehvælving af brædder. Vaabenhus mod syd. Taarn, apsis og vaabenhus er hvidkalkede, apsis har blytag, resten tegltag. Nyt egetræsalterbord fra 1952 med udskaaren forgyldt fremstill af lidelseshist af Aksel Theilmann. Tredelt altertavle m malerier af Ellen Hofman-Bang (Genkomsten) fra 1945. Kalk fra 1706, stager fra 1936. Romansk granitfont med tovsnoning, Nürnbergdaabsfad fra c 1600 med bebudelsen. Muret prædikestol fra 1591, baaret af en muret søjle og en kalkstensplade. Den havde oliemalede dekorationer, indtil den 1961 smykkedes med ny freskobilleder (Den hellige familie, kongernes tilbedelse, hyrderne) ved Ingolf Røjbæk. Stolegavle fra 1591. Lysekroner fra 1931. Klokke fra 1591. Ved korets nordvæg et anseligt epitafium (Hardenberg). Ved sydvæggen epitafium, udført af Johs. Wiedewelt over jstrd E. de Thygeson, Mattrup, († 1764) af flerfarvet marmor med portrætbuste. 37 kister i en gravkælder. 175 sd. Orgel.

Tyrsting kirke, ligger ret ensomt, den er opført 1766—67 af Thyge de Thygeson, Mattrup i st f en da nedbrudt romansk granitkirke. Kirken er enkel, men smuk, delvis opført af materialer fra den gl kirke. Skib og kor ud i eet med fladt loft, en triumfbue deler rummet i skib og kor. Taarn med pyramidetag, taarnrummet er vaabenhus. Altertavlen er bygget sm m præste- og degnestol ved siderne, et smukt rokoko-snitværk med vinger og topstykke, i midten et nederlandsk alabastrelief (Dommedag) fra 1551. Smaa balusterstager fra c 1600. Rigt guldbroderet messehagel med krucifix. Marmorfont med vinløvkransede ansigter og himmel fra 1767. Prædikestol med himmel af samme mester som altertavlen, med evangelist-portrætter. En del af stolestaderne fra den gl kirke. Orgelpulpitur med malerier fra Jesu livs historie. Tavle med vercificeret indskr om ombygningen 1767. Klokke fra c 1400, omstøbt, med minuskelindskrift. 140 sd. Orgel. — Fru Dora Pittmann, Virginia, USA, hvis moder er født her, skænkede 1962 500 dollars til kirkens udsmykning.

Ullmann: Kirkekl 159.

Folketal: 1850: 612 og 276 og 712 (Grædstrup), 1901: 841 og 282 og 1051, 1921: 1083 og 349, 1960: 1277 og 291, 1965: 1238 og 256.

Altergæster: 1922: 600 og 78, 1934: 622 og 74, 1945: 603 og 51, 1962: 661 og 75.

Menighedsraad: 1922: 6 IM, 7 gr og u p, 1934: 7 IM, 3 gr, 3 u p, 1945: 5 IM, 4 gr, 4 u p, valg i K, 1961: 4 IM, 3 gr, 1 soc, 5 u p, 1965: 4 IM, 3 gr, 1 soc, 5 u p.

Kommunevalg 1943: Soc 92 (1), 81 (1), u p 163 (2), u p 119 (1), u p 151 (2), 1962: Soc 107 (1), H 127 1, u p 491 5.

Fmd: Gjdr **O. Krogh Møller.**

Sognepræst

Indt 1859: a) 108 rug, 30 byg, 62 havre, b) 8 rug, 8 byg, 96 rdl, c) 24 lpd ost, 80 rdl fra konf, d) 500 rdl, e) 75 td ld, 4 td hartk. Firlænget bindingsværkspgd, 8 fag, smuk udsigt. — Regul 2888, netto 4640. — 1913: 3. kl, 1946: 2. kl, 1958: 12. kl. Pgd opf 1905 (i Skade).

11. 31. okt 1834–13. april 51 (sp Borum-L 15. juni 32): **H. C. T. Barfoed**, fl t Kippinge-B, se der.

12. 21. sept 1851–20. jan 79 (ord kat Trinitatis k, Fredericia 12. dec 45): **Halvor Søeborg**, * 16. juni 12 Læsø. Forældre: Sp paa Læsø, Andreas S, † 17, og Maren Olsen. Stud Fredericia 31, c juli 37 (1), lærer Fredericia, afsk 20. jan 79. Hjpr flere steder, sidst i Lynge B. † 28. sept 92. ~ 26. juli 39 Sara Hansine Dorothea Christine Lønstrup, * 17. marts 18 Frederikshavn, † 2. febr 85. Forældre: Gæstgiver, senere toldbetjent i Varde Peter Christensen L og Mette Cathrine Wolthers.

Om S se ovf.

13. 6. maj 1879–19. marts 89 (hjpr Baarse-B 2. sep 74): Provst **P. J. Schaumburg**, provst her 29. april 87, fl t Jyderup-H, se der.

14. 9. nov 1889–8. febr 95: **E. J. Vestergaard**, fl t Ørum-D, se der.

15. 26. juni 1895–26. maj 1904 (højskolel Nr. Nissum 93): **M. Hansen**, fl t Sejerslev, se Vejlby, Fyn.

16. 3. sep 1904–9. juli 14: Provst **J. J. A. Ammundsen**, provst her 2. dec 08, fl t sp Silkeborg, se biskopper, Lolland-Falster.

17. 25. nov 1914–14. juni 24 (hjpr Vejlby, Fyn 12): **A. Stærmose Andersen** fl t Vonsild-D, se der.

18. 13. sept 1924–21. febr 33: **C. Nygaard Andersen**, afsk, sekr Kbhvns IM, se sp Sct Jakobs kirke Kbhvn.

19. 12. juni 1933 kkp Krist k, Kolding 17. nov 30): Provst **Jens Peter Jeppesen**, * 3. jan 01 Sdr Broby. Forældre: Gdjr, sognefoged Christian J og Marie Rasmussen. Stud Odense 19, c 25[1] (1), hjpr Vondild-D 31. maj 26, provst Tyrsting-Vrads herr 22. marts 51, r af Dgb 53. ~ 27. juni 30 Christine Jensen, * 19. maj 05 Sdr Broby. Forældre: Gdjr Jens Peter J og Karen Knage.

Provstirepr Kirkesagens venner 51. Medl Kirkefondets repræsentantskab 60.

Litt: Om Tranholm, se Aage Simonsen i Aarh aarb 1921, 144 f, C. Heilskov: Borgen Tranholm, Aarh aarb, 1956, 92 f, Elna Ulvbjerg: Træk af Flaaris hist, Aarh aarb, 1956. 102 f, Om Nørskovgd, Aarh aarb 1956, 100 f, om Mattrup: Otto Norn i Dsk herregaarde, IV, 1945, 435 f, Vald. Andersen: Stamhuset M, Aarh aarb 1955, 79 f, Elna Ulvbjerg: Skaddegaard, 1962. Om det gl mh se Jens A. Støves beretn i IM tid 1965, 450 f.

VRADS

(Udskilt fra Vinding-Bryrup 1. april 1906).

Vrads sogn, 6838 ha, er et vidtstrakt gl hedesogn, høitliggende og kuperet mod øst (125 m paa Bavnhede) med mange smukke dale, en række smaasøer. Mod vest breder hedesletten sig. Store plantager. Naturskøn og særpræget ivsk natur i Saltendalen, Lystruphave og Vrads sande (med dens lyng- og enebærkrat). Sandet iord. – Storaa udspringer i sognet. Bverne V med fh i den gl skole, restauranten »Vrads sande« med musæum, dambrug, – Hiøllund med Hærveiskroen (fra 1959), campingplads, savværk, dørfabrik, imprægneringsanstalt, grusgrav, Bebvggelserne Torup, Bredlund, Godrum med landsforeningen »Arbeide adler«s arbeidskoloni (opr 1911, flere gange udvidet. Ny hovedbygn 1962 (pl t 25 mænd), Tyklund, Knop osv.

Oldtidsminder: 2 langhøie, 87 høie og et brolagt gravanlæg. 44 høie er sløifet. Vrads høj vest for V er anselig. De fleste høie i sognets SV del .

Syd for Torup en banke, som maaske er rester af et voldsted. 1904 fandtes i en høj i Kongsø plantage en pung med sølvsager og 666 mønter fra Hardeknuds tid. I Grane plantage er Tingdalen, hvor en stensamling viser det sted, hvor man mener, at Vrads herreds ting var. Fund af jernslagger tyder paa, at der er udvundet jern (Arh aarb 1924, 53, 86).

Kærshovedgaard blev 1904 købt af Blaa Kors som drankerhiem, udvidet 1941—43. 1943 købte justitsministeriet gaarden, og her var arbeidshusfanger fra det af tvskerne beslaglagte Sdr Omme statsfængsel. 1959 blev gaarden ungdomsfængsel (34 fanger). Store ombygninger i de senere aar.

Vrads sogn var i middelalderen dækket af store skove. Grevefeiden, svenskekrigene, epidemier og høie skatter medførte usle forhold. Hensvnsløst huggede man skovene ned (man kan i moser finde svære gl egestammer). Vestenvinden fik magt, sandflugt ødelagde jorderne. Svinene i skovene aad den olden, som skulle skabe nv trævækst, og meget træ blev hugget til glaspusteri og udvinding af myremalm.

Skal man høre om Vrads, baade kulturelt, socialt og kirkeligt i gamle dage, da maa man faa en snak med den gamle *Christoffer Løvstad* paa Vrads sande. Han har rejst et musæum, *egnsmusæet* i Vrads sande, med et lille taarn, en mægtig balkon, og i 2 etager. Nænsomt og pietetsfuldt, baade med alvor og underfundigt lune fortæller han om egnen, om hedebondens primitive redskaber og møbler, som han omhyggeligt har samlet, han fremviser de spvd, der blev smedet i Vrads til værn mod tugthusfangerne, der brød ud, skændede og myrdede, men spvddene kom dog aldrig i brug. De blev sat op i tagskægget til senere værn mod voldsmænd. Masser af oldsager, pilespidser, stenøkser har han fundet i sognets sandede iord og kæmpehøie. Man overraskes over dette righoldige og interessante musæum i denne afsides egn. Men særligt alvorligt tager Løvstad det ikke, naar man spørger ham, hvad meningen er med de sære, underiordiske gange, han har gravet i de løse sandbanker. (For at finde de trolde, som huserede i ødemarken efter folketroen?). »Vrads sande«s mærkværdigheder og skønheder og de gamles slid og nøjsomhed bliver saa levende gennem hans beretninger. Men det, som man maaske husker bedst, er hans private stue med hans kones fine kniplingsting og særprægede husflid og paa den fornemste plads en sjælden gammel bibel. Og i bogreolen finder man mange opbyggelige bøger og Indre missions tidende langt tilbage i tiden. Thi i IM har disse to gennem livet haft deres aandelige staasted. Han er stifter af »Vrads sande« som vi nu møder det, og han er sin kristentro klart bekendt.

Skal man have videre besked om, hvordan Vrads sogn fra at være et øde, lyngklædt hedesogn atter blev et skovrigt sogn, kan man læse derom i Aarh aarb, hvor skovrider *P. J. Madsen*, Hjøllund, beretter om den interessante udvikling. Omkr 1808 skænkede *Laur. Søby*, Snabegaard, 128 ha til staten mod at blive fritaget for skat af arealet. Her plantedes *Snabegaards skov*, indhegnet af en jordvold, som danske krigsfanger, der var taget af Englænderne paa Anholt, opførte. Derved sparede englænderne fangernes transport til England, og der blev ført kontrol med, at de ikke blev anvendt i krigstjeneste. Dette var begyndelsen. Men fart i plantningen kom der først, da *Dalgas* tog fat. Han fandt arealer, der var egnet for plantning, fik købekontrakt paa dem, hvorefter han blandt rigmænd, især landadelen, fandt købere, der ville tilplante dem. Han købte saaledes en forfalden gaard i Hjøllund for 8000 kr af *Jens Tind*, der boede i Linaa, og den 1223 ha store *Hjøllund plantage* skabtes. (herunder *Bredlund plantage*). *Efter en hede*brand bredte sandflugten sig, og fra 1866 anbragte man risgærder, senere klittag til læ. Grev *Brockenhuus-Schack*, Giesegaard, var en god støtte, *Dalgas* fik oprettet planteskole. Store dele af sognet blev plantage (*Gludsted plantage, Langebjerg pl*). *1895 anlagdes Grane pl*, senere *Knudskov pl*, og dertil er kommet en lang række plantager efter 1910.

Det blev skovrider *Peter Stærmose*, der ledede arbejdet og siden købte mere jord, indtil plantagen i 1913 var paa ca 2100 tdr land. Skovrider *Fabricius* købte paa statens vegne 1198 tdr land i Nørlund og plantede Nørlund plantage, der siden er vokset til næsten 4000 tdr land. Senere købte han ligeledes for staten Kolpensig og Ll Hjøllund med 4632 tdr ld, væsentligst i Vrads sogn. *Dalgas* fortsatte med at købe heder og fik forstaaende rigmænd til at gaa ind for tanken, og paa den maade blev f eks *Kongsø* og *Skærbæk plantager* til.

Endvidere blev der gennem Vrads herreds plantningsforening udleveret millioner af planter i læhegn og smaaskove.

Saaledes gik det til, at Vrads herred forvandledes til et skovland. Endnu ligger i Vrads sogn betydelige arealer hen i lyng, men de er fredet, og Vrads Sande er paa sine steder rent klitomraader, som er nogenlunde i ro, skærmet af de store plantager.

I Vrads by var der (fortæller *Christoffer Løvstad*), kun fem gaarde, og de blev drevet i fællesdrift til 1797. Da samledes de fem gaardmænd med en landinspektør og fik foretaget en udskiftning, saa hver gaard fik sit eget tilliggende, men sandflugtsarealerne forblev fælleseje. Vrads by var den største samlede bebyggelse i sognet, men spredt ud over sognet, i Bredlund, Torup og andre steder boede der

en del bønder, og der var en del udflyttersteder, men noget stort tal var det ikke.

Vrads gav navn til herredet, men det betød ikke ret meget, for selv om man havde tingsted i Tingedal, og der var et tingsted og rettersted vesterude efter Bredlund, har herredsfogeden aldrig boet i Vrads. Han havde sin bolig i Velling. Vrads var anneks til Vinding. Gennem hundreder af aar maatte folk gaa helt til Vinding, naar de havde ærinde hos præsten, og da konfirmationen indførtes, maatte konfirmanderne vandre helt fra de yderste steder til Vinding for at blive katekiserede. I vinterdage maatte de gaa ad øde og vildsomme veje, og forældrene fulgte dem ofte, for at de ikke skulle gaa vild ad de sandede spor, der knapt nok var en sti.

En tur til disse jyske egne er lige saa interessant, overraskende afvekslende som en dyr rejse til mange egne i Syden. Ja, der er ganske dejligt fra Salten Langsø over frugtbart agerland og Skærbæk plantage til *Vrads Sande.* Granerne er nu høje i plantager og læhegn, her er læ for mennesker og dyr mod Vestenvinden, som tidligere susede over de aabne egne, skrænterne med lyng, naaletræer og knudret skov er imponerende, og fra højderne har man prægtige udsyn. Enebær, blaabær og tyttebær grønnes og modnes i lyngen, især enebær. Nu er skoven kommet igen. Gennem hulveje og højdedrag naar man ud til *Vrads Sande,* et øde, ubebygget land med heder og betagende slugter, hvor fyrretræerne kæmper en heroisk kamp for livet. Den gamle *hærvej* gik gennem sognet, og herredstinget var herredets midtpunkt. Her er dejligt en sommerdag i naaletræernes og lyngens duft, med de mange svirrende insekter, kvidrende fugle og springende raadyr. Men endnu skønnere er her maaske en vinterdag, naar bakker og træer er svøbt i sne, og luften er frisk som i en norsk fjeldskov... Den lille by, *Vrads* er godt gemt, et par km fra den ensomme station. Her kommer rutebilerne, og herfra gaar vejen ad en skovvej til Velling Koller.

Efter krigen var der 1945 polske fanger i Hjøllund.

Naturen er tung og alvorsfuld, men med strejf af solskin. Saadan er befolkningen ogsaa herinde i dette eengang saa afsides hedesogn midt i det »sorte jyske fastland«. Tung og sindig, undertiden lidt vanskelig at blive klog paa er midtjyden i disse egne. Hans uudgrundelige smil gør det svært at skelne mellem alvor, ironi eller spøg i hans tale. Der er solstrejf i alvoren.

Fra gammel tid har kristentroen haft fast fodfæste her. For 100 aar siden meldes om stor kirkegang i den fattige, kullede hedekirke. Og først 1893 kom der kakkelovn i kirken! Den flittige, nøjsomme hedebonde, der levede under de barske vilkaar, var uhyre kirketro (og tro mod husandagten i hjemmene efter de gamle pietistiske postiller). Men de gamle Vrads-boere døde ud eller flyttede og tilflytterne, som voksede op lunt i læ af hegn og plantager, var ikke ligesaa kirkelige allesammen.

Omkring 1890 kom IM til sognet. Lederen var husmand *Thomas Nedergaard* († 1939) lige fra sidst i 80'erne. Han begyndte med en børnegudstjeneste, holdt kristelige ungdomsmøder, indbød til samtalemøder, indkaldte fremmede talere, gjorde et stort og uegennyttigt arbejde for Guds rige. Næppe har nogen anden lægmand betydet saa meget her som han. Men han var ikke alene om det. *Jørgen Stærmose,* Store Bredlund, var aktivt med fra den første tid, han tog gerne ordet ved samfundsmøderne med gode indlæg... ofte gentog han sin bøn om, at »mange fra Vrads sogn en gang maatte samles om Herrens trone«. *Hans Pedersen,* Lille Bredlund, var fra c 1895 til omkr 1912 en trofast medarbejder, især ved ungdomsmøderne. *Jens Jensen,* Sejstrup, begyndte en børnegudstjeneste i sit hjem omkr 1890 og samlede børnene, indtil han 1903 flyttede til Bryrup. Han og hans kone holdt juletræsfester for børnene, og det var noget nyt dengang. Det glemte børnene ikke.

Vrads sogn skyder en trekant ind mellem Ikast (Isenvad) og Bording sogne, og denne del af sognet har haft stærke forbindelser med disse to sogne og troslivet der. Præsten prædikede tidligere 2 gange mdl i Hjøllund skole og betjener nu Kærshovedgaards ungdomsfængsel og prædiker 1 gang mdl paa »Godrum«.

Ved oprettelsen (og driften de første aar) af de to landskendte forsorgsinstitutioner i sognet spillede to københavner-præster en afgørende rolle.

Blaa Kors' landsformand, pastor *Niels Juhl* var meget aktiv ved oprettelsen af Blaa Kors redningshjem *Kærshovedgaard,* 1904 (om dets videre skæbne se ovf).

»*Godrum*«, er »Arbejde adler«s ældste og største optagelseshjem, oprettet 1911 paa pastor *N. Dalhoffs* initiativ, under mottoet: Ikke almisse, men arbejde! Disse hedegaarde blev opdyrket ved drankeres og hjemløses arbejde. De skiftende forstandere havde skuffelser og glæder, men mange vrag er kommet paa ret køl. Og i sognets menighedsliv kom disse gaarde til at betyde en del, især Kærshovgaard, saalænge den var i Blaa Kors' eje.

Den store begivenhed i sognets kirkelige historie var *udskillelsen til selvstændigt sognekald 1906.* Og Vrads fik som sin første sp en præst, der hverken var helt almindelig, ejheller hørte han til de stille i landet, en overraskelsernes mand, *J. E. A. G. Nielsen-Vrads* (1906–19). Han var sønderjyde, en djærv og særpræget personlighed, der »gerne ville kæmpe med grundtvigianerne om at faa flest muligt ind i Guds rige«. Han var rap i replikken, en meget søgt taler i hele Jylland, IMs gode og haandfaste ven, original baade som forkynder og som menneske. Bag det lidt stramme ydre boede et fromt og barnligt sind. Han var rigt begavet og hvor han kom, satte han spor. (Se Gjellerup). Han har fortalt om Vrads (Kr Dbl 20. marts 45), at han her altid omtaltes som Nielsen-Vrads, hvorfor han tog dette navn, vist den eneste danske præst, der i det sidste aarhundrede har taget navn efter sit sogn. Vrads var kun et lille sogn, hvad folketal angik. N-V siger: »Forskellen mellem Vrads og Gjellerup kan siges at være som paa et faar og paa en ko. I Vrads var forholdene smaa baade i menighed og hjem. Jeg var den første sp der og blev modtaget med stor hjer-

telighed. Mine bedste medarbejdere var lærer *K. K. Petersen,* husmand *Thomas Nedergaard* og gdjr *Jørgen Stærmose.* Vi delte troligt arbejdet i kirke, søndagsskole og ved fællesmøder for de unge karle og piger, ved samtalemøder og bibellæsninger, et samarbejde, der trofast varede i 13 aar. Der var langt mellem skorstenene, men de sluttede fast op om kirke og præst, de folk derude.« Der var for lidt at bestille for sᵗ virksom en mand som Nielsen-Vrads. Han blev rejsepræst for Blaa Kors, KFUM og -K og IM og rejste rundt i det meste af Jylland.

Pastor *A. C. Iversen* (1919–24) var en erfaren mand, en gammel IMs præst, der havde staaet i en rig gerning i Humlum. Pastor *A. Petersen* (1925–28) og pastor *Waage Beck,* (1928–32), Vilhelm Becks sønnesøn, fortsatte paa samme linie og gjorde et godt arbejde, havde god kirkegang. W. Beck havde været KFUM-sekretær i Haderslev, blev KFUMs landssekretær herfra, og var ikke blot en flittig og afholdt sognepræst, men ogsaa en dygtig ungdomsarbejder.

Saa kom der en præst, der slog sig til ro i Vrads: *N. P. Gregersen* (1933–61). En af de stille i landet, en jævn og flittig præst, som sygdom tvang ud af præstegerningen. Han skriver, at han mødte megen hjælpsomhed og forstaaelse. Der var god gang i arbejdet, ikke blot i kvindekredsen, som hans hustru ledede, men ogsaa i børne- og ungdomsarbejdet, som han tog sig af. Da der ikke er mh, benyttedes kirke, præstebolig og skoler til møder. Tallet paa unge gaar nedad, og de unge samledes i præsteboligen. Der skete ikke store begivenheder i sognet, skønt verden i 1940 –45 rystedes af krigen. Men i hverdagen søgte G at komme i kontakt med folk, hvad ikke er saa svært i et sogn med kun 6–700 indb.

Det vakte nogen opsigt, at en københavnsk sognepræst søgte til Vrads og blev sp her: Pastor *J. Hübertz Knudsen* (fra 1961). Han havde været sp flere steder i Jylland, og sidst paa det brogede, vanskelige Vesterbro i Kbhvn, var kendt som en dygtig præst, der bl a havde øvet en stor indsats i Indenlandsk Sømandsmission, for hvilken mission han stadigt øver en indsats i hele Jylland.

Forholdene betegnes nu som gode og rolige, kkg 7 pct, befolkningen er velvillig, men uden større kirkelig interesse. Der er et lille IM smf, ungdomsm i pgd.

Blandt IMs ledere nævnes foruden fornævnte: Postbud *Tougaard,* Hjøllund, gdjr *Anders Jensen,* Bredlund, gdjr *Andreas Jensen,* Bredlund, er næstfmd i mghraadet, og gdjr *Jørgen Sørensen,* Torup.

Paa »Godrum« øvede forstander *Hilbert O. Jacobsen* (* 81) fra 1923 en god indsats.

1925 oplyses Kkg. 10–15 pct i alt (der holdes gudstj hveranden helligdag i Hjøllund skole). Det aandelige liv har i mange aar været præget af IM, møderne holdes i kirke, skole og hjem, megen velvilje. 1931: Kkg 13 pct, IM præger, gldags ærbødighed, velvilje, ungdomsm i pgd, præsten leder alt. Slette veje. 1943: Kkg. 9 pct, IM præger, godt besøgt børne- og ungdomsm i pgd, 2 IM kredse. 1958: Kkg 5 pct, velvilje, børne- og ungdomsm i pgd, og i hjemmene, lille IM smf (sp), DMS. Sp skal prædike 2 gange mdl i Hjøllund skole 1963, se ovf.

Vrads kirke ligger midt i V by, østligt i sognet, er lille og kullet. Skib og kor er romanske, opført af raa kamp, i vestgavlen hjørnesten og skraanende sokkelsten fra den senere middelalder. Sandflugten og fjendtlige troppers huseren medførte, at kirken 1617 kaldes »en meget arm kirke, der haver vel hjælp behov, om andre kirker maatte laane hende nogen ringe hjælp, som man langsomt vilde betale igen«. 1592 var kirken blevet istandsat, men sognemændene kunne ikke overkomme udgifterne, saa Chr. IV befalede lensmanden i Silkeborg, Fr. Rantzau, at sørge for, at de andre kirker i Vrads herred kunne hjælpe den. Der anvistes bl a sten fra den øde Tømmeby kirke i Them og »det øde Brelle kirkested« i Tørring. Nyere vaabenhus mod nord. Omkr 1930 fandtes overliggere af oprindelige vinduer, nu anbragt ved indgangen til vaabenhuset. Ved vestgavlen er klokkestabel af svære bjælker. Klokken er fra 1767. 1941 foretoges en omfattende restauration. Kirken er hvidkalket og teglтækt. Det kalkpudsede loft erstattedes af bjælkeloft, der lagdes bræddegulv under stolestaderne, som fornyedes (de gamle var umagelige). Udskaaren altertavle (som i Skorup) fra 1654, skænket af kong Fr. III, maleriet er vist oprindeligt, fremdraget 1908 (Nadveren). Alterbilledet flankeres af udskaarne figurer (Adam, Eva, Moses, Aron mm), øverst ses opstandelsen, hvor Kristus træder på djævelen. Indtil omkr 1890 stod denne altertavle i vaabenhuset, og paa altret stod Thorvaldsens Kristus. Da skovrider Rosen 1908 ønskede at købe den gamle altertavle til en samling, gav det stødet til, at altertavlen blev restaureret og genopsat, i midten et nadver maleri, mens Thorvaldsens Kristus opsattes ved døbefonten. Alterstagerne er skænket af Kristine Munk, Chr. IVs fraskilte hustru, der var forvist til »Boller« ved Horsens. Kalk fra 1754. 25 sølvsærkalke fra 1939, skænket af gdjr Hans Eriksen.

Prædikestolen er fra c 1600 med snitværk (apostelfigurer), døbefont fra c 1300, foden af gullandsk kalksten i gotisk stil, den øverste del er af norsk marmor. Daabsfad fra 1797. Dsk atlas 1768 nævner en anden døbefont (af klokkemalm, fjernet). Et madonnabillede, der før hang i vaabenhuset, er nu ophængt i skibet. Kirken har kun een lysekrone. skænket af plantør J. Stærmose, Kongsø. En syvarmet lysestage er skænket af pastor Nielsen-Vrads. Da en vagabond 1928 brød ind i kirken og overhældte messehagel, alterbøger mm med petrolium og stak ild derpaa, maatte ny messehagel og bøger anskaffes. 100 sd. Ny stolestader. Harmonium.

Lærer Aage Marcussen, Velling skole ved Bryrup har i dagspressen skildret kirken.

Der holdes regelmæssig gudstjeneste paa »Godrum«.

Folketal: 1850: 339, 1901: 523, 1921: 611, 1960: 654.

Altergæster kommunionbogen ødelagdes ved ild under et indbrud i kirken natten ml 2. og 3. juli 1928): 1922: 300, 1934: 236, 1945: 268, 1957: 177, 1962: 210. 1965: 620.

Menighedsraad: 1922: 4 IM, 2 U p, 1934 5 IM, 1 U p, 1945 do, 1957: 4 IM, U p, 1961: 6 n IM, 1965: Valg, 4 IM, 2 U p.

Kommunalt sammen med Vinding-B.

Sognepræst

(1913: 3. kl, 1958: 12. kl, pgd opf 1906).

1. 16. marts 1906–25. marts 19 (lærer Holbæk 00): **J. E. A. G. Nielsen-Vrads,** fl t Gjellerup, se der.

2. 16. aug 1919–12. sept 24 (sp Resen-H 12. april 99–21. nov 14): **A. C. Iversen,** fl t Aarestrup-H se der.

3. 14. okt 1925–20. jan 28 **A. Petersen,** fl t Allinge, se DKU, I, 589 (sp Neksø 58).

4. 18. jun 1928–20. dec 32 (sekretær KFUM, Haderslev 24): **H. P. Waage Beck,** afsk, landssekretær KFUM (Aarhus), se sp Skagen.

5. 13. april 1933–30. april 61: **Niels Peter Gregersen,** * 30. dec 94 Øsløs. Forældre: Landmand Otto G og Johanne Marie Frand-

sen. Ved landvæsenet. Stud Rønde 27, c 33[1] (h_2). Afsk 30. april 61. ~ 21. marts 33 Hilma Hvolmgaard Jensen, * 28. aug 09 Brønshøj. Forældre: Gartner Jens Hvolmgaard J og Dagmar Larsen.

6. 25. aug 1961 (sp Apostel k, Kbhvn 17. dec 56): **Johannes Hübertz Knudsen**, * 15. sept 08. Skjern. Forældre: Købmand Mads Johannes K og Karen Lovise Nielsen. Stud Haslev 28, c 37[2] (h_2), andenpr Elling 11. febr 38, rkp Harboøre-E 30. april 41, sp Ryde-H 17. maj 44, landssekretær Indenlandsk sømandsmission 47, sp Gjesing-N 19. april 53. ~ 27. febr 38 Martha Jeppesen, * 1. febr 18 Undløse. Forældre: Indremissionær Kristian J og Thora Johansen.

BM kredsbest i DMS t 44, og KFUM og K t 47, kredssekretær Indenl Sømandsmiss 52, BM Sømandshjemmet »Bethel« 57—61, BM Vesterbros KFUM, Kbhvn 57—61.

Litt: Christoffer Løvstad: Nybyggerliv paa Vrads Sande, Østj hj 1948, 159 f. A. Fuglsang: Sandflugten i V, Aarh aarb 1940, 1—45. Hans Kirk i »Samvirke« 15. april 1958. Fr. Juul i IM tid 1957, 373 f. Skovrider P. J. Madsen, Hjøllund, har i Aarh Aarb fortalt om de gamle skove og om genopbygningen af skove i Vrads sogn.

Lidt personalia-statistik

I det følgende er kun medregnet de præster, der har haft deres afsluttende embede (stilling) i disse to amter, og hvis data er meddelt i dette bind. For den øvrige del af stiftet (Randers amt, Lysgaard-Hids-Houlbjerg herreder, samt Samsø-Tunø) er tilsvarende oplysninger givet i bd VIII, s 615 flg.

Hvor kommer præsterne fra?

Aarhus-Skanderborg amter omtales som bd VII, resten af stiftet som bd VIII

Ialt er der i dette bd (Aarhus-Skanderborg amter) omtalt 436 præster (og teol lærere), som har haft deres sidste embede her. I parentes tilføjes tallene fra bd VIII (Randers amt m m), saa der gives en samlet oversigt for hele Aarhus stift. Bd VIII omfatter 469 præster.

Præsternes fødested:

	Antal	Bd VII	Bd VIII
Kbhvn-Frberg		60	63
Københavns amt		10	18
Frederiksborg amt		9	13
Bornholms amt		3	4
Holbæk amt		12	9
Sorø amt		5	18
Præstø amt		11	9
Odense amt		19	17
Assens amt		6	3
Svendborg amt		22	22
Maribo amt		13	15
Hjørring amt		17	21
Aalborg amt		18	25
Thisted amt		14	16
Viborg amt		27	28
Aarhus amt		39	31
Skanderborg amt		19	18
Randers amt		34	35
Ringkøbing amt		33	39
Ribe amt		17	20
Vejle amt		24	18
Sønderjyske amter		15	13
Færøerne-Grønland		2	1
Udlandet		7	13
I alt		436	469

Amtsvis er flest, (14,3 pct) født i Kbhvn-Frberg af det samlede tal, (13,7 pct i Rand a m m). 170 er født øst for Storebælt (40 pct), 263 vest for Storebælt (60 pct), (i Randers amt m m: 41,5 og 58,5 pct). 58 er født i Aarhus og Skanderborg amter. Tallene fordeler sig jævnt paa begge dele af stiftet for hvert amt, bortset fra det ringe antal fra Sorø amt i Aarh-Skdb amter i forhold til Randers amt.

Født i udlandet er flg 7 præster:

Oslo: Bruun, Saksild-N.
Reykjavik: Knudsen, Blegind-H.
Flensborg: Parmann, hjpr Horsens (sen DKU).
Rendsborg: Rømer, rkp Horsens.
Galizien: Volf, Tamdrup (sen Paarup).
Indien: Ruth, Hvirring-H.
Kina: Bolwig, Alling-T (sen. Ørting-F).

Følgende præster er født i Aarhus-Skanderborg amter:

Aarhus amt

1. Aarhus: Andersen, H. Ohrhammer, Aarh.
2. – Blichfeldt-Jørgensen, Ejstrup.
3. – Falk, Aarh.
4. – Fogh-Hansen, Aarh.
5. – Funder, Storring-S-G.
6. – Hahn, Brabrand-Aa.
7. – Høegh-Guldberg, Vær-N.
8. – Jensen, Borum-L.
9. – Kabell, Linnerup-H.
10. – Kieler, Søften-F.
11. – Knudsen, Beder-M.
12. – Lawaetz, valgm, Aarh (sen Frberg.
13. – Schmidt, Lyngaa-S.
14. – Schouby, Østbirk-Y.
15. – Siegumfeldt, Søften-F.
16. – Valeur, Alling-T.
17. – Villumsen, Hundslund.
18. – Wistoft, Røgen-S.
19. Aabyhøj: Baagø, Aarh (sen Indien).
20. Aarslev: Assens, Aarslev-T.
21. – J. Jensen, Borum-L.
22. Beder: Baden, Hvilsted.
23. Bjerager: N. P. Nielsen, Aarh.
24. Brabrand: Jensen, Ovsted-T.
25. Enner, Tamdrup: Christensen, rkp Skdb.
26. Gjeding, Tilst: Pedersen, Dover.
27. Gosmer: Wilhjelm, stipendiat.
28. Gylling: Lindhard, Astrup-T.
29. Halling: Mikkelsen, Maarslet.
30. Hundslund: Vogelius, Hundslund.
31. Hvilsted: Pape, Skorup-T.
32. Kolt: Højmark, valgm, Aarh.
33. Lyngaa: Bak, Sdr Vissing-V.
34. Malling: Skov, Skdbg.
35. Odder: la Cour, Odder.
36. Sjelle: Thygesen, Odder.
37. Søften: Blicher, Vitten-H-H.
38. Tiset: L. L. Balslev, Tiset.
39. Viby: Jensen, stipendiat.

Skanderborg amt

1. Ejstrup: Bjørnskov Pedersen, Østbirk-Y.
2. Gern: Lomborg, Silkeborg.
3. – Nielsen, Gylling.
4. Grædstrup: Fosdal, Grundfør-S.
5. Hammel: Basse, Tamdrup.
6. – Manniche, Søften-F.
7. – Saabye, Lading-F-S.
8. Horsens: Aagaard, amanuensis.
9. – Bache, Endelave.
10. – Grabow, Gosmer-H.
11. – Knudsen, Holme-T.
12. – Petersen, Ørting-F.
13. Linaa: Boeck, rkp Domkirken.
14. – Damm, Røgen-S.
15. Nr Snede: Rosendal, Ring-F.
16. Them: Asmussen, Them.
17. – Sparre, Torrild-V.
18. Tulstrup: Lyby Christensen, amanuensis.
19. Tønning: Laursen, rkp Domkirken.

Følgende er dimitteret fra gymnasier i disse to amter:

Aarhus katedralskole

1. 1788: Friis, Holme-T.
2. 1794: Funder, Storring-S-G.
3. 1795: Hahn, Brabrand.
4. 1797: Kabell, Linnerup-H.
5. 1805: Assens, Aarslev-T.
6. 1808: Tetens, Horsens.
7. 1815: Schoubye, Østbirk-Y.
8. 1818: Asmussen, Them.
9. 1820: Fønss, Grundfør-S.
10. 1823: Schmidt, Lyngaa-S.
11. 1824: Mygind, Gosmer-H.
12. 1824: laCour, Odder.
13. 1825: Tørsleff, Randlev-B.
14. 1828: Køster, Gangsted-S.
15. 1829: Knudsen, Lyngaa-S.
16. 1832: Høegh-Guldberg, Vær-N.
17. 1839: Knudsen, Beder-M).
18. 1846: Slegumfeldt, Søften-F.
19. 1853: Berthelsen, Gangsted-S.
20. 1854: Borch, Randlev-B.
21. 1858: Jensen, Borum-L.
22. 1862: Thygesen, Odder.
23. 1863: Bille, Maarslet.
24. 1893: Wistoft, Røgen-S.
25. 1897: Nielsen. Sct. Johannes k.
26. 1911: Skov, Skanderborg.
27. 1927: Lawaetz, Aarh valgm (sen Frberg).
28. 1928: Falk, Christians k.
29. 1932: Nørager Pedersen, rkp Domkirken.
30. 1935: Hjeresen, Horsens.
31. 1937: Nielsen, Odder.
32. 1952: Ohrhammer Andersen, Christians k.
33. 1953: Fogh-Hansen, hjpr, Sct Lukas.
34. 1955: Ole Jensen, stipendiat.
35. 1956: Wilhjelm, stipendiat.
36. 1956: Lindhardt, bibl v teol fakultet.

Aarhus akademi

1. 1937: Fog, Risskov.
2. 1940: Baunsgaard, rkp Viby.

Horsens latinskole

1. 1800: Vogelius, Hundslund.
2. 1804: Basse, Tamdrup.
3. 1813: Petersen, Ørting-F.
4. 1821: Langballe, Tønning-T.
5. 1833: Bache, Endelave.
6. 1852: Otto Møller, Gylling.
7. 1855: Fritz, Holme-T.
8. 1858: Grabow, Gosmer-H.
9. 1861: Hansen, Blegind-H.
10. 1864: Zahrtmann, V Frue k.
11. 1868: Køster, Gangsted-S.
12. 1875: Sparre, Sjelle-S.
13. 1891: Bjørnskov Pedersen, Østbirk-Y.
14. 1893: Christensen, rkp Skanderborg.
15. 1899: Clausen, Kattrup-Ø-T.
16. 1904: Knudsen, Holme-T.
17. 1930: Jørgensen, Tilst-K.
18. 1942: Krag,Tørring-H.
19. 1947: Aagaard, amanuensis.

Marselisborg gymnasium

1. 1916: Balslev, Tiset.
2. 1933: Jensen, Ovsted-T.

Silkeborg

1. 1916: Møgelvang-Nielsen, rkp V Frue.
2. 1918: Nielsen, Gylling.
3. 1934: Hougaard, kkp Sct Pauls k (sen Canada).
4. 1937: Damm, Røgen-S.
5. 1947: Lidegaard, Vinding-B.
6. 1949: Smitt, rkp Odder.

Iøvrigt er flest dim fra flg skoler:

Odense: 33.
Randers: 29.
Viborg: 21.
Rønde: 20.
Metropolitansk: 17.
Ribe: 17.

39 er privat dimitteret.

Flg præster har ikke dansk teologisk embedseksamen.

1. Bukh, valgm, Bering (fri udd).
2. Dam Mikkelsen, Endelave (miss).
3. Dyreborg, Storring-S-G (amer).
4. Hansen, Tilst-K (lærereks).
5. Hansen, Døvepræst, Aarh (lærereks).
6. Jessen, Ejstrup (miss).
7. Nielsen, Lading (fri lærerudd).
8. Pedersen, rkp Viby (miss).

(Frimghpræst J. Poulsen, Kolt (ingen udd).

Senere er udn Brandt, valgm Odder, og Hall, Randlev-B, som ikke har dsk teol embedseksamen.

Fra hvilke samfundslag kommer præsterne?

Præsterne kommer fra alle samfundslag, og det var fristende at optrykke navnene fra hver gruppe. men det tillader pladsen ikke. Nærmere oplysninger kan faas hos red.

I Aalborg og Viborg stifter var landmandssønnerne i flertal bl præsterne, men som i østifterne er **præstesønnerne** den største gruppe i Aarhus stift. Af de 436 biograferede præster fra dette bd (Aarh-Skanderborg amter) er 108 præstesønner (24,8 pct Randers amt: 116, 24,7 pct)). Fra kirkeligt arbejde i øvrigt: kordegn: 1, kantor: 1, organist: 1, missionsdirektør: 1, DMS-missionærer: 2.

Landmandssønner er den næststørste gruppe: gaardejer: 61, proprietær: 10, husmd: 10, forpagter: 5, boelsmand: 5. blot anført som landmand: 3. parcellist: 2, fæstebonde: 1, godsejer: 1. gaardbestyrer: 1. Hertil kommer: Godsforvalter: 3, forvalter: 2, i alt: 107 (24,3 pct) (Randers a: 86 - 18 pct). Altsaa halvdelen (50 pct) har været præste- eller landmandssønner.

Den 3. gruppe kommer fra **skole og undervisning:** Kommunelærer: 33, rektor: 5, skoleinspektør: 3, skolebestyrer: 2, overlærer: 2, adjunkt: 2, musiklærer, stadsskoleinsp, overskoledirektor: hver 1, samt professor: 2, i alt 52 (11,9 pct), Randers a: 36 (7,9 pct).

Tæt op til denne gruppe kommer **handelsstanden:** Købmand: 21, grosserer: 8, direktør: 4. fabrikant: 4, urtekræmmer: 2. handelsforvalter 2, detailhdlr, fouragehdlr. klædehdlr, manufakturhdlr, mælkehdlr, forretningsbestyrer, repræsentant: hver 1. I alt: 48 (11,0 pct), Randers a: 50 (10,6 pct).

Fra **haandværkerstanden:** Snedker: 4, murer: 3, malerm. møller, skomager: hver 2, bager, blikkenslager. bogbinder, brygger, bøssemager, drejer, farver, glassliber, slagter, skrædder, tømrer, typograf, urmager. væver, værkfører: hver 1.
I alt: 30 (6,7 pct), Randers a: 43 (9 pct).

Arbejderstanden er svagt repræsenteret: Fabriksarb: 2, arbmd: 1, bud: 3.

Embedsstanden: Renteskriver: 2 herredsfoged: 2, ambassadør (lensgreve), justitiarius, rodemester, sygehusinspektør, overauditør: hver 1.
Overretsprok: 2, amtsfuldmægtig: 2, prokurist: 2.
Kontorchef: 4 (uden angivelse af, om det er officiel eller privat ansat).

Andre: læger: 2, apoteker: 1, tandlæge: 1.
Arkitekt: 2, bygningskonduktør: 1.
Major: 2, oberst: 1, oberstløjtn: 1. ritmester: 1.
Viceadmiral: 3.
Dampskibsekspeditør, skibsmaskinmester, styrmand, skibsfører og fisker: hver 1.
Togfører: 2, stationsforst: 1, sporvejsdirektør: 1.
Postkontrollør og overpostbud: hver 2, postmester og postpakmester: hver 1.
Toldass: 2, toldkontrollør, toldforvalter, toldkasserer, toldbetjent: hver 1.
Bankbud: 2, bankdir, revisionschef, revisor, hver 1.
Desuden 1 fra hver af flg spredte grupper: Etatsraad. redaktør, landmaaler, overkrigskommissær, pagehovmester, stadshauptmand, stempelpapirkontrollør, osv.

Længst tid i samme embede i tiden 1849-1965:

1) C. F. T Gottschalck, Odder: 5. april 1799-8. febr 1861 - 61 aar, 10 mdr.
2) Provst F. C. J. Høegh-Guldberg, Vær-N: 26. juni 1848-19. sept 02 - 54 aar, 2 mdr.
3) Kstrd J. C. Hahn, Brabrand-Kasted: 1. dec 1811-18. jan 63 - 51 aar, 2 mdr.

Længst tid i samme embede (eller distrikt) havde flg virket dec 1965:

1) Axel Gram, Silkeborg, rkp 30. aug 1922, sp Mariehøj smst 58.
2) N. C. Møgelvang-Nielsen, V Frue k, Aarhus, kkp 11. juli 1924, rkp 25.
3) S. M. Sørensen, Vær-N, udn 4. aug 1926.

I Torrild-V har der kun været 2 sp siden 1894: M. A. Boye: 1894-1923, J. Sparre: 1927-65. - I Harlev-F har der kun været 2 sp siden 1895: H. P. Christensen til 1934, derefter: P. V. Ejaas.

NAVNEREGISTRE

Alfabetisk fortegnelse over præster og teol lærere ved Aarhus universitet

Her anføres kun præster, der er omtalt i dette bind (Aarhus og Skanderborg amter). Sidetallet, hvor de biografiske data er anført, angives med fed typer. For de præster, der er flyttet til andre stifter eller til den øvrige del af Aarhus stift, angives i parentes deres sidste embede, og der findes deres data. Der er i registret kun medtaget præster, der har virket i stiftet efter 1849. Hvor intet andet er anført, har vedkommende været sognepræst.

Aagaard, Anna M. E., amanuensis, 47.
- H. J., Them, 469, 497, 499.
- F. S., hjpr Vitten-H-H, 149, 236 (Glud-H).
- Johs., amanuensis, 47.
- P. H., Hvilsted, 228, 229 (nu Astrup-T-H).
- R. V., kkp, Storring-S-G, 272 (Ejlby-M).
Aastrup, H. P., Horsens straffeanst, 208, 342 (Brønshøj).
Abel, G., Ring-F, 485, 487.
Agger, J. P., Nr. Nissum, 222.
Algreen, P. K., Aaker, 29, 214.
Alshauge, E. P., provst, Oksbøl, 524.
Ammitzbøll, A., Dallerup-L, 369, 434, 438, 441 (Hornslet).
Ammundsen, J. J. A., Silkeborg, 314, 369, 412 f, 415, 422, 423, 465, 468, 469, 521, 522, 525 (Biskop, Lolland-F).
- Vald., biskop, Haderslev, 34, 314.
Andersen, A. J., Nr. Snede, 501, 503 (Laastrup-S).
- A. Stærmose, Klovborg-T, 523, 525 (Vonsild-D).
- C. L., Aale-T, 469, 508, 511 (Glud-H).
- F. C. E., rkp Horsens, 336.
- H. C., Vær-N., 311, 313 (V Aaby-Aa).
- H. L. Birch, Astrup-T, 221, 227.
- H. Ohrhammer, rkp Christians k, 61, 86.
- J., Alderslyst-B, 416, 425.
- K. T., Røgen-S, 449, 451, 453.
- Oskar, prof theol, Kbhvn, 75.
- O. P., Karlby-V, 120.
- R., provst, Ødum-H, 129.
- R. Skifter, Ovsted-T, 283, 286 (Odden).
- S. Fredslund, Gern-S, 450, 457, 462 (Holstebro valgm, sen Lyngaa-S).
- V. Mølgaard, rkp sct. Markus k, 62, 87.
Andreasen, A. Bøgebjerg, hjpr Hasle-S-L, 108 (Hoven).
- J., Ho-O, 480.
Andreasson, O., højskolel, Odder, præst, 140.
Andresen, C. O., hjpr Alling-T, 466 (Boeslunde).
- J. H., Horsens straffeanst, 342 (Løgstør-K-L).
- P. M., Hammel-S-V, 443, 446.
Anker-Møller, S., frimgh, Klim 140.
- S., Gangsted-S, 314, 317.
Appel, Cornelius, frimgh, Rødding, 360, 514.
Arberg, J., Randers, 61, 83.
Arboe-Rasmussen, N. P., Vaalse, 35.
Aschlund, C. F., hjpr Endelave, 367 (Ho-O).
Asmund, V. J., provst, Ørsted. 45, 48.
Asmussen, M. C., Linnerup-H, 218, 512, 513 (Ødum-H).
- M. O., Them, 494.
- P. C., Them, 494, 495.
Asschenfeldt-Hansen, C. C. F.. Gern-S, 51, 64, 270, 293, 363. 369, 416, 422, 433, 434, 455, 456, 458 f.
- P. J. T., Faarup-S, 243 f.
Assens, V. K., Aarslev-T, 119.
Axelsen, S. A., hjpr domkirken, 69 (Næsborg-K).

Baadh, E. A., kat Horsens, 336.
Baagø, K., hjpr Sct Lukas k, 48, 81 (prof, Indien).
Bach, J. .O, Gangsted-S, 314, 317 (rkp Hobro).
Bache, E. A., Endelave, 363, 367.
Bachevold, C. J. A., Tirsted-S-V, 459, 460.
Baden, R. B. T., Hvilsted, 217, 228, 229.
Bagger, J. K., Fruering-V, 378.
Bagger, J. L. F., kat Horsens, 336.
- V. V., Linaa-V, 17, 364, 427, 429 (Asnæs).
Bak, N. P. J., Sdr. Vissing-V, 449, 453, 469, 473, 474, 477, 478.
Balle, N. F. S., Grønland, 221, 459 (Davids k, Kbhvn).
Balle Christensen, T., hjpr Linaa-V, 429 (Galtrup-ØJ, nu valgm, Herning).
Balling, E., provst Kbhvn, 369.
Balslev, C. F., biskop, Ribe, 494.
- E. hjpr, Vejlby, 100 (Hersiev).
- J. C., V Frue k, 49, 54, 59, 60, 63, 74 f, 195.
- J. E., kkp Storring-S-G, 272 (Engum).
- L. L., Tiset, 17, 193, 196, 198, 229,.
- L. L., Sdr. Vissing-V, 477, 478, 482.
- R., Gangsted-S, 290, 296, 314, 316 (Vigerslev).
- T. Vartov, Kbhvn, 183, 221.
- T. C., Tiset, 17, 193, 194, 221, 228, 229.
Bang, F. L., Horsens, 325, 336 (Tersløse-S).
- Imm., Haslev-F, 64.
- J. P. prof theol, Kbhvn, 176.
Barfod, G. O. V., Nr. Snede-E, 501, 503 (Skævinge-G).
Barfoed, H. A., hjpr Gern-S, 458 (Føns-Ø).
- H. C. F., Klovborg-T-G, 521, 525 (Kippinge-B).
- N. A., rkp Sct. Hans k, Odense, 43.
Barsøe, B., Virring-E, 40.
Bartholdy, C., Haslev-F, 235.
Bartholdy Møller, A. J., Brabrand-Aa, 110, 112, 113, 116 f, 369, 373, 376, 463, 464, 468.
Basse, J. C., Møllevang k, 62, 87.
- N. F., provst, Tamdrup, 345, 346.
Baun, Chr., biskop, Viborg, 43.
Baunsgaard, A. K., rkp Viby, 193.
Bay, A., Thurø, 149.
- C., Risskov, 95, 100, 232, 234 (Dompvst, Aalborg).
- J. N. O., hjpr. Gylling, 179 (Torstrup-H).
Beck, F. H., Vinding-B, 480, 481.
- H. P. Waage, Vrads, 528, 529 (Skagen).
- Vilhelm, Ørslev-S, 11, 33, 55, 56, 57, 58, 64, 124, 125, 127, 129, 214, 236, 247, 260, 326, 345, 347, 363, 383, 407, 409, 410, 411, 412, 414, 419, 432, 433, 438, 456, 459, 460, 461, 471, 474, 497, 510, 528.
Becker A. H., Vitten-H-H, 235, 236 (rkp Assens).
- A., Gern-S, 55, 458.
Begtrup, F. C., Astrup-T, 148, 220, 222, 225, 256, 258.
Bendix, F. S., Astrup-T, 221, 227, 416 (Skive-R).
- P. V., V Frue k, 55, 73 (Vindinge).
Bendt, O. L. A., Vejlby, 100, 304, 391, 393.
Bendtsen, L., Adslev-M, 383, 385.
Bennedsen, J., Fruering-V, 369, 378, 380.
Benner, H. C., hjpr Brabrand-Aa, 118 (Vejerslev-B).
Bennetzen, E., Nr. Snede, 501, 502, 503 (Løgstør-L).
Bennike, H. Ring-F, 486, 488.
Berg, M., hjpr Sct. Johannes k, 81 (rkp Luther k, Kbhvn).
Berggreen, C. R., kat Skanderborg-S-S, 374, 376 (Horslunde-N).
Bernow, J. H., rkp Horsens, 333, 339 (Herfølge).
Bernth, C. F. V., Nimtofte-T, 128.
Bertelsen, J., valgm, Vraa, 227.
Berthelsen, C. C., vik, Ovsted-T 286 (Starup-G).
- H. J. V,. Gangsted-S 55, 135 f. 314. 316.
Biering, J. A. B., Blegind-H 381. 382.
- T., provst, Dybbøl, 326, 345, 439.
Bille, V., Maarslet, 195, 212.
Binzer, F. E., Dallerup-L, 432, 433, 434, 440 (Vallekilde-H).
- H. F., Skanderborg-S-S 373, 375 (Borup-K).
Birch Andersen, H. L., Astrup-T, 221, 227.
Birkedal, Vilh., valgm, Ryslinge, 29, 129, 166, 170, 190, 226, 279, 380.
Bjarnesen, H. P., hjpr Ring-F, 460, 485, 488 (Gudum-F).
Bjergved, V. A., rkp Sct. Lukas k, 60, 81 (Slagelse).
Bjerre, B., Alrø, 181, 183 (Taars, J).

Bjerre, J. J., hjpr, Aarhus valgmgh, 58, 88, 202, 204 (Rødding-K valgm).
- Siliam, valgm, Træden, 280, 492, 493 (Brøns).
Bjerre Jakobsen, H., hjpr Ejstrup, 507 (rkp Randers).
Bjerrum, C. M., hjpr Østbirk-Y, 282 (Utterslev).
Bjørndal, T. L., hjpr Harlev-F, 267 (Hyllinge-L).
Bjørnskov Petersen, M., Østbirk-Y, 278, 282.
Blauenfeldt, H., provst Ringe, 40.
- Louis, Tamdrup, 126, 146, 274, 345, 347 f, 409, 510.
Blenker, A. G., provst, Linaa-V, 369, 370, 396, 427, 429.
Blessing, H. C., Skivholme-S, 260, 262 (Stenløse-V).
Blicher, B., Elsted-E, 255.
- H. B., Vitten-H-H, 235, 236.
- Niels, Randlev-B, 143 f.
- St. St., Spentrup-G, 9, 16, 129, 143 f, 147, 153, 395, 470, 471, 472.
Blichfeld, M. F., rkp Horsens, 333, 339 (Sct. Markus k, Frberg).
- M. K. F., Storring-S-G, 269, 271 (Skibby).
Blichfeldt Jørgensen, A, Ejstrup, 505, 507.
Blinkenberg, A. P. F., Skanderborg-S-S, 369, 373, 376.
Bloch, H. C., Hasle-S-L, 102, 107.
Blume, P. E., provst Tikøb, 142, 460, 502.
Blædel, N. G., Garnisons k, Kbhvn, 124, 136, 149.
Boas, S. C. V., Lading, 240 (Nyord).
Bobjerg, A., USA, 369, 404
Bock, A. C., Lading-F-S, 239 (Horne, F).
- B .D., rkp V Frue k, 60, 77.
Boeck, O. V., provst Lønborg-E, 235, 411.
- Ph, van Beck, rkp Domkirken, 17, 59, 70, 366, 427.
Boesen, C. V. stiftsprovst, 17, 55 (Harridslev-A).
- E., Horsens straffeanst, 342 (Gyrstinge-F).
- Emil, stiftsprovst, 17, 55, 56, 57, 67, 325, 336.
- P. J., Odder, 126, 129, 176, 201.
- Ulrich, biskop, 458.
Bohn-Jespersen, E., rkp Horsens, 333, 341 (Bogense).
Bojsen, F. E., Stege, 129, 170, 299, 497.
- L. N., Vesterborg-B, 358.
- P. T. B., Lundum-H, 308, 310, 464 (valgm Kerteminde).
Boldsen, H. C., Fruering-V, 218, 378, 379.
Bollerup, J. T., provst, Hylke, 275, 288, 290, 366 (Brendekilde-B).
Bolwig, C., missionspræst, Kina, 465.
- E., Alling-T, 334, 341, 369, 465, 467 (sen Ørting-F).
Bondesen, T., hjpr Sct. Pauls k, 78 (Nibe-V).
Bondo, P. J. B., domprovst Roskilde, 282.
Borch, C. E., Vejlby, 96, 99 (Skørpinge-F).
- C. F., Randlev-B, 146, 149, 167, 345.
- G., Grædstrup, 150, 198, 199, 482, 484 (Vejerslev-A-T).
- G. N. C., rkp Horsens, 336.
- U. S., Adslev-M, 383, 385 (Nestelsø-M).
Borchsenius, Poul, rkp Randers 17.
Borgen, K. S., Røgen-S, 316, 449, 453 (Lejrskov-J).
Bork, O. H., Alrø, 181, 182, (Udby, Fyn).
Borre Larsen, C. J., rkp Kattrup-Ø-T, 293, 297.
Boye, M. A., Torrild-V, 152, 154, 195, 531.
Brammer, C. H. G., kst Viby, 186, 190 (Urlev-S).
- G. P., biskop, 28, 55, 56, 57, 67, 68, 105, 110, 129, 150, 164, 185, 198, 214, 248, 277, 377, 382, 384, 432, 485, 487, 494, 495, 497, 507.
Bramming-Hansen, H. F., rkp Sct Johannes k, 61, 63, 83 (Hjortshøj-E).
Brandt, C. J., Vartov, 226, 277, 340, 507.
- G. F., Storring-S-G, 269, 271.
- J. D. S., Ovsted-T, 283, 285.
Bredsdorff, P. P., hjpr Silkeborg 422 (dsk pr Paris).
Breüner, S. I., Lundum-H, 83, 309, 310.
Brix, J. C., V Frue k, 72.
Brockdorff, C. F., Alrø, 17, 160, 181, 182 (Havrebjerg-G).
- F. N., Alrø, 17, 181, 182.
Brockmeyer, V., kkp Hvirring-H, 356, 362.
Brodersen, P. C., domprovst Kbhvn, 64.
Broe, P. J., Horsens, straffeanst, 326, 342.
Brorson, R. B., Hylke, 288, 290, 292 (Vindinge).
Bruun, E., rkp Hvirring-H, 356, 362.
- F. C. R. B., Levring-H, 272, 316, 360, 512.
- H. G., Saksild-N, 141, 142.
- N. P. G., Dover-V, 386, 389.
- O. F., Saksild-N, 141, 142.
Bruun-Rasmussen, F. C., Biskop, 37 f, 59, 60, 63, 69, 82, 84, 111, 120.
Bruun-Simonsen, H. P., Blegind-H, 48, 369, 381, 383.
Brücker, G. V., frimgh, Aagaard 133, 171, 226, 464, 509.
Bræmme, P. J. S., kkp Sct. Johannes k, 83.
Brøndsted, H., Grundfør-S, 245 (Tryggelev-F).
Brønniche-Hansen, A. O., Tiset, 195.
Budtz, J. F. M., Maarslet, 209, 212.
Bugge, G. N., Torrild-V, 152, 153 f, 194, 228.
- T., Vrejlev-H, 354.
Bukh, P., valgm, Bering, 197, 200, 203, 204.
Bundgaard, H., provst, Veng, 369, 370, 392, 393.
Busch, A., Vallensbæk, fmd DMS, 11, 245, 327, 443, 459, 502.
Busk Sørensen, J. M., valgm, Lemvig 380.
Buus, J. M., Rye, 473, 474.
- K. J. K., Hvirring-H, 274, 354, 355, 358, 361 (Aaby-V).
Bülow, Adam, provst Hjortshøj-E, 73, 409, 502.
- A. S., provst Ovsted-T, 283, 284, 358, 469, 494, 495, 511, 513.
- A. V., Trige-Ø, 252, 254 (Nr. Ørslev).
- Axel, Marstal, 460.
Bækbo, P. J., Endelave, 366, 367 (Lønborg).
Bøggild, B. C., Skivholme-S, 260, 261.
Bøgh, Jørgen, domprovst, 44, 69.
Bøss, L. G., Sct. Johannes k, 61, 83.
Bøttiger, J. P., Lundum-H, 307, 308, 310.
- L. J., hjpr. Lundum-H, 307, 310 (V Skerninge-U).

Camradt, C. V. J., provst, Tamdrup, 275, 351, 367 (Radsted).
- J. C. L., Endelave, 362, 367 (Herringe-G).
Carstens, F. C., Borum-L, 262, 263 (Tyrstrup-H).
Chrillesen, C. P., provst Randlev-B, 123, 147, 151.
Christensen, Carl, rkp Horsens, 274, 326 f, 339, 340, 342 (Sdr. Næraa).
- C. H., kkp Lading-F-S, 240 (Vejle).
- C. J., Sahl-V, 222.
- C. M., rkp Skanderborg-S-S, 374, 376, 377.
- C. P., Vær-N, 214, 215, 218, 311, 312.
- C. T., Elsted-E, 255 (Stenløse-F).
- E. B., rkp Sct. Lukas k, Aarh, 60, 81 (Ølsted-T).
- H. P., Harlev-F, 15, 231, 265, 267, 380, 426, 531.
- H. Toft, hjpr Domkirken, 69 (Volstrup-H).
- J. C., provst, Alrø, 123, 126, 127, 130, 156, 182, 183 f.
- J. T. Lyby, amanuensis, 47.
- L., Gern-S, 455, 458 (Køge-Ø).
- P. Grønlund, hjpr Brabrand-Aa, 114.
- R., hjpr Ejstrup, 506, 507 (Gerlev-E).
- T. Balle, hjpr Linaa-V, 429 (Galtrup-ØJ, sen valgm Herning).
- V., valgm Mellerup, 345.
Christiansen, A. F., hjpr Silkeborg 422 (kkp Esbjerg).
- N. P., Elsted-E, 255 (Højby).
- O. E. L., Linaa-V, 427, 429 (Værløse).
- R., Brabrand-Aa, 118.
Clausen, C. P., provst Kattrup-Ø-T, 273, 275, 293, 296, 365, 469, 479, 480, 481.
- F. V., rkp Skanderborg-S-S, 374, 377 (Hvorslev-G).
- H. G., stiftspr, Kbhvn, 29.
- H. N., prof theol, Kbhvn, 29, 30, 32, 35, 170, 171,
- Johs., biskop 31 f, 56, 57, 84, 111, 130, 161, 174, 215, 220, 325.
- Johs., Vonsild-D, 32, 33, 55, 56, 124, 127, 129, 262, 383, 410, 497.
- J. C. Brahetrolleborg-K, 33.
- J. P. W., valgm, Kbhvn, 36.
- N. E. B., Adslev-M, 383 (Vejlby, Fyn).
- T. Balslev, Vejlby-H, 17 (Tølløse, sen Ollerup-K).
Clausen-Bagge, N., frimgh, Ringkøbing 221, 407.
la Cour, P C., Odder, 124, 128, 130.
- P. D., kat Skanderborg-S-S, 376 (Gamtofte).

Dael, Niels, Frimgh, Høve, 133, 378, 523.
Dahl, Aage, Kloster K, Horsens, 17, 274, 322, 334, 335, 340, 359.
- K. H. J., Skorup-T, 430, 431 (Keldby).
- N. F. S., Kloster K, Horsens, 17, 274, 334, 340.
- N. P. L., Sædder, kirkemin, 505.
Dahlerup, M. C. L., stiftsprovst. 55, 67 (Ballerup-M).
Dahlmann, V. C., hjpr Harlev-F, 267 (Landet-R).
Dalhoff, N. C., Diakonissest, 527.
Dall, F. J., hjpr Dover-V, 389 (Slemminge-F).
Dam-Mikkelsen, P., Endelave, 366, 368.
Damm, R. J. I, Røgen-S, 369, 398, 450, 454.
Deichmann, K. S., provst Dallerup-L, 142, 369, 370, 427, 430, 431, 433 f, 439, 440, 455, 463, 464.
Denker, O. E. V, hjpr Brabrand-Aa, 116 (Allesø-N).
Diemer, P. N. T, kkp, Lading-F-S, 239, 240 (Stenderup).
Dolmer, P., Laurbjerg-L, 127, 132.
Dorph, H. P., Ø Egesborg, 129.
Due, H. M. O., Ørting-F, 159, 160 (Torsted-Ø).
Dyreborg, O. H., Storring-S-G, 270, 272.
Dørup Jensen, T., kkp Sct. Johannes k, 61, 83, 384.

Ebbesen, F. J., hjpr Aale-T, 508, 510, 511 (Sdr. Bjert).

Ebert, J. H., rkp Horsens, 334, 341, (sen Stubbekøbing-M).
Edslev, J. L., Dallerup-L, 15, 434, 435, 440, (Ø-V Assels).
Ege, Ejnar, domprovst, Roskilde, 41.
Ejaas, P. V., Harlev-F, 265, 268, 531.
Elbæk, H., valgm Vraa, 314.
Elmquist, A. G., Aale-T, 362, 367, 368, 508, 511 (Sanderum).
- A. H., rkp V Frue k, 51, 77 (Virring-E).
- T. J. A., provst, Rye, 57, 126, 132, 154, 473, 474 (Hvedstrup-F).
Enevoldsen, H. D., Gangsted-S, 314, 317.
Engberg, Gunner, Strynø, 157, 215.
- H. L., Hundslund, 155, 156, 215, 344, 375.
Engel, C. F. E., Nim-U, 350, 351 (Højby).
Engell, A. V., hjpr Holme-T, 207 (Tved, Fyn).
Engelstoft, C. T., biskop Fyn, 30, 31, 55, 495, 497.
Enghoff, C. C. L., kkp Storring-S. G, 272 (Føvling).
Engsig-Karup, C. E. T., V Frelsers k, Horsens, 274, 322, 333, 337, 374.
Erichsen, P. C. A. C., kat Skanderborg-S-S, 376 (Søby-S-H).
Eriksen, J. O., Adslev-M, 384, 385 (Dalby-S).
Erlandsen, J. J., Lyngaa-S, 232, 233 (Vestenskov).
- P. G., rkp Domkirken, 59, 71 (V Frelsers k, Vejle).
Eskesen, A. B., Veng, 387, 390, 391, 393 (valgm Skanderup-Hjarup).
Ewaldsen, S., Lundum-H, 309, 310 (Nykøbing-R).

Faber, J. C., rkp Horsens, 72, 325, 336 (Følleslev-S).
Fabricius, A. C., Holme-T, 122, 205, 206.
- J. I. J., Grædstrup, 456, 462, 483, 484.
- J. O., Lundum-H, provst, 307, 310, 336, 469, 501 503 (Magleby, Lgld).
Falk, H. J., Christians k, 59, 61, 83, 84, 86.
Falkenskjold, E. S., Them, 204, 494 f, 497, 498, 512.
Falkenstjerne, F., Hornslet, 190, 279, 380.
Faurschou, J., rkp Kattrup-Ø-T, 296 (Harring-S).
Fausbøll, C. V., Vejlby, 101, 107.
- P. J. R., hjpr Holme-T, 206, 282 (Harring-S).
Fechtenburg, J. A., Søby-T, 382.
Fenger, C., Sjelle-S, 141, 142, 257, 258 (Rynkeby-R).
- H. M., Holmens provst, 34, 316, 509.
- R. T., Aale-T, 325, 507, 508, 511, 514 (Hvedstrup-F).
- S. P., valgm Odder, 122, 127, 133, 135, 345 (valgm, Askov).
Fenneberg-Hansen, J. E., kkp Sct. Pauls k, 69, 80 (Kbhvn).
Ferslew, R. W. A., Hylke, 288, 290.
Fibiger, A., Elias k, Kbhvn, 192, 418, 456, 461, 518.
Fibiger-Erlandsen, V. J., Lyngaa-S, 232, 234, (Gjesing-N, sen Egebæksvang).
Fich, O. T., kkp Lading-F-S, 240 (Skovby-O).
Filskov, J. A., Rye, 469, 473, 474.
Filtenborg, N. F., Søften-F, 248, 250.
Fischer-Jørgensen, H., Harlev-F, 254, 265, 267 (Svallerup).
Fjord, J. J., Søllested-V, 149.
Flensborg, T. L. A., hjpr Lading-F-S, 239 (Haurum-S).
Flintholm, P. J., rkp Horsens, 334.
Fog, A., Risskov, 101.
- B. J., biskop, 31, 56 (biskop, Kbhvn).
- Carl, Skjolde, 166, 425, 446.
- C. J. F., Bogense, 194.
- L. B. C., Nim-U, 296, 351 (Skydebjerg-O).
Fog-Petersen, F. P., Sct. Lukas k, 59, 60, 61 80 f.
Fogh-Hansen, C. V., hjpr Sct. Lukas k, 81.
Fog-Nielsen, O., kkp Dover-V, 387, 390, 391 (Middelfart).
Folner, H. C. H., Tilst-K, 120, 121 (Nykøbing Mors).
Fonager, E., Nim-U, 351, 352.
Fonnesbeck-Wulff, H. E., hjpr Ormslev-K, 198, 199 (biskop, Roskilde.
Fosdal, J., Grundfør-S, 245, 246.
- S. P., Grædstrup, 482, 484 (Nykøbing F).
Frandsen, F., Alrø, 182, 184 (Nørholm).
Frederiksen, E. M., Søllinge-H, 58.
- F., valgm Træden, 281, 492, 493 (Stadil).
Fredslund Andersen, S, Gern-S, 450, 457, 462 (valgm Holstebro, nu Lyngaa-S).
Frendrup, V. L., Holme-T, 205, 206.
Friis, A. J., Beder-M 135, 200, 214, 218.
- K. H., Strandby-F 524.
- N. J., hjpr Beder-M 135, 200, 214, 218.
- P., kstrd, Holme-T 205, 206.
Friis-Berg, F., provst Bregninge-B 56.
Friis-Hansen, Jul., Kbhvn kirkefond, 522.
- N., Tunø, 228.
Frimodt, Rud., Kbhvn, 32, 210, 326, 459.
Frimodt-Møller, H. O., Sct. Johannes k, 51, 57, 63, 82, 84 (K Helsinge-D).
Fritz, G., Holme-T, 205, 206.
- N., Hvirring-H, 353, 358.
Fromsejer-Thomsen, P. H., hjpr Domkirken 69.
Fryd, A., Randlev-B, 78, 147, 150.
Funch, J. M. H. F., Alling-T, 463, 466 (V. Egede-B).
Funder, J. C., Storring-S-G, 269, 271.
- P. J. F., hjpr Tamdrup, 345, 346 (Spjellerup-S).
Fønss, H. L. Basse, rkp Domkirken, 69 (Middelfart).
- P. E., Grundfør-S, 245, 246.

Gaarn Larsen, S. B. J., Viby, 187, 193.
- T. A. O., rkp, Sct. Pauls k, 60, 79 (Hvidovre).
Gad, Aage, Ring-F, 327, 469, 485, 489, 490 (Karlebo).
- E. P., hjpr Brabrand-Aa, 118 (kkp Frværk, sen Odense).
- O. C. L., rkp V Frue k, 55, 76 (Søllerød).
- P. Chr. S., rkp Horsens, 274, 325, 326 f, 336 (Kundby).
Gade, C., Skorup-T, 430, 432 (Himmelev).
Gadeberg, P. E. C., hjpr Vejlby 100 (Ensted, sen Sørbymagle-K).
Garboe, Axel, Skibby 285.
Gede, C. E., Viby, 186, 190.
Geert-Jørgensen, A., Vejlby, 98, 99.
Geismar, Oscar, Chrborg slots k, 75, 90, 194.
Geleff, Sig., miss Syrien, 415.
Gerlow, C. S., Linnerup-H, 512, 513 (Errindlev-O).
Ginnerskov, N. J., Hasle-S-L, 103, 107, 236.
Gjerløff, L. T., Randlev-B, 141, 146, 148.
Glahn, P. E., Tilst-K, 119, 121 (Tjæreby).
Glarbo, O. N., hjpr Torrild-V, 152, 153 (Slagelse).
Glasius, P. W., kkp Holme-T, 207 (Skyum-H).
Glenthøj, J. J., Borum-L, 263, 265.
- R. A. L. T., Odder, 127, 132 (K Helsinge-D).
Glud, N. K., Jebjerg-L, 354, 359, 360.
Gohr, N. H. B., Lading, 240 (Frørup).
Gottlieb, H. W., amanuensis, 47.
Gottschalck, C. F. T., Odder, 124, 128, 531.
Graabæk, H. B., Vejlby, 100.
Grabow, J. M. G., Gosmer-H, 161.
Gram, Axel, Mariehøj k, Silkeborg, 369, 416, 423, 424, 531.
Granild, N. J. R., Viby, 187, 192.
Gregersen, H. G., Lundum-H, 308, 310 (Vaabensted-E).
- N. J., Aale-L, 513, 517 (Give).
- N. P., Vrads, 528.
Grell, H., Silkeborg, 416, 422.
Grove, C. H., Trige-Ø, 252, 254 (Lejrskov-J).
Grundfør, J., kkp, Viby, 187, 192, 193 (rkp Anna k, Kbhvn).
Grundtvig, N. F. S., Vartov, 29, 32, 35, 52, 55, 90, 102, 103, 124, 134, 136, 137, 138, 144, 149, 165, 166, 170, 171, 189, 190, 203, 210, 260, 290, 340, 360, 380, 384, 392, 396, 405, 406, 407, 438, 471, 494, 500, 507, 590.
Grøn, C. A., Silkeborg, 274, 355, 361, 369, 416, 422, 425.
- K. J., hjpr Aale-T, 511 (Nordstrømø).
Grønbech, A. B., Endelave, 362, 367.
Grønbæk, F., Søften-F, 248, 251 (sen Snedsted).
Grønning, C. F., hjpr Alling-T, 466 (Karlby-V).
Gudme, I de Hemmer, provst, Ormslev-K, 123, 198, 199, 201, 463.
Gøtzsche, C. V., biskop, Ribe, 190, 502.
- Johs., biskop, Viborg, 413, 417.

Haase, W. M., kkp Skanderborg-S-S, 374, 376 (Udby-Ø).
Hafstrøm, S. M. K., Horsens straffeanst, 342 (Raarup).
Hahn, J. C., Brabrand-Aa, 110, 114, 531.
Halberg, J. F., hjpr Domkirken, 68, 116 (Hals).
Hald, A., Ovsted-T, 283, 284.
- H., biskop, Lolland-F, 45, 60, 63, 79.
Hammershaimb, E., prof. theol, 46.
Hansen, A., Rye, 354, 469, 473, 474 (Bøstrup).
- A., Skærbæk (lærer, Tulstrup), 466.
- A. F. Rohde, Sjelle-S, 257, 259 (Ulfborg).
- Adolph L., Øde Førslev-S, 434.
- Børge, rkp Møllevang k, 62, 87.
- C. C., provst, Torsager-B, 133.
- C. V., Herrested, 212.
- E. F., Aarslev-T, 119.
- H. A., Blegind-H, 194, 195, 373, 381, 382, 384.
- H. Chr. M., Ring-F, 469, 485, 486, 489 (Holbæk).
- H. G. M., hjpr, Lundum-H, 310 (Vadum).
- H. O., Aaby, 63, 65, 92, 93.
- H. V., provst, Nykøbing Mors, 34.
- Iver, USA, 408.
- J. A, Vinding-B-V, 469, 480, 481 (Fredens k, Odense).
- J. I. V., Østbirk-Y, 278, 282 (Nordby, Samsø).
- J. Tage, Aale-L, 514, 516, 517.
- Knud, Durup-T, forst Askov, 514.
- L. J., Tilst-K, 119, 120, 490, 491.
- L. S., Horsens straffeans, 342 (Idestrup).

Hansen, Math., Lyngaa-S, 232, 234, 485, 490, 522, 525, (Vejlby, Fyn).
– N. Friis, Tunø, 228.
– N. P. Todbjerg-M 246, 485, 488 (V Frue k, Odense).
– O. R., Saksild-N, 141, 142.
– Poul, døvepræst, 62, 87.
– P. C., Rye, 472, 474 (Haverslev-B).
– P. E., Lundum-H, 307, 309.
– P. G., kkp Lading-F-S, 239 (Nr Broby).
– T. L. V., rkp, V Frue k, 55, 56, 77 (Østrup-H).
– Vilh., valgm Balle, 172, 191.
Harbo, M. K., hjpr Silkeborg, 369, 410, 411, 413, 415, 422, 425 (Hinge-V).
Harboe, J. G. T. G., Tørring-H, 518, 520 (Munkebjergby-B).
Harby, S. M., Tønning-T, 491, 492.
Harpøth, S. T., Randlev-B, 146, 148.
Hasselbalch, C. P. L., Hammel-S-V, 443, 447.
Haugaard, C. A. L., hjpr Odder, 130, 232, 234 (Kerte).
– G., Harridslev-A, 384.
– R. P. J., Faarup-S, 15, 240, 243, 286, 480, 481 (kkp Raarup).
Hauge, S. M., rkp Sct. Lukas k, 60, 81 (Diakonissest).
Haugsted, S. T., Tønning-T, 489, 491.
Hauvinkel, C. E. P., Faarup-S, 243.
von Haven, S., Stigsbjergby-M, (red Aarhus), 185, 440.
Hegelund, H., hjpr Ring-F, 488 (Hillested-S).
Heiberg, Gabr., provst, Sjelle-S, 256, 258 (Roskilde dk).
– Gustav, K Helsinge-D, 34.
– Knud, miss Indien, 256.
Heilmann, J. E., Maarslet, 209 (Bjerreby).
Hein, B., kkp Sct. Markus k, 62, 87.
– H. K., provst, Grenaa-G, 17.
Hellemann, F. V., hjpr Nr Snede-E, 503 (Gislum-V).
Helmig, E., 2. rkp Domkirken, 59, 72.
Helms, G., rkp Hvirring-H, 362 (Jorløse).
Helweg, A. S. H., kkp Hvirring-H, 117, 356, 362 (valgm Askov).
– Halvdan, Helligaands k, Kbhvn, 492.
– Ludvig, rkp Odense, 166, 277.
Helweg-Larsen, Povl, provst, Kbhvn, 118.
– V. L., kkp Hvirring-H, 356, 362, 415 stiftsprovst Viborg.
Henningsen, H. C. E., hjpr Sct Markus k, 87.
– V. E. S., Hylke, 288, 290 (Grejs-S).
Henriksen, B. C., Astrup-T, 220 f, 225.
Hermansen, Carl, provst, Hjørring, kirkeminister, 40, 88, 369, 403, 404, 411, 414, 419, 423.
– H. I, rkp Horsens, 334, 341.
Herskind, A., kat Horsens, 336 (Holbæk).
– P. R. A., Lyngaa-S, 232, 233 (Tranebjerg).
Hertel, L. V., Sdr. Vissing-V, 477, 478 (Brenderup).
Hertz, A. V. T., kkp Hvirring-H, 356, 362 (Finderup).
Heskjær, H., Horsens, 274, 333, 337.
Hey, V. A., provst, Almind-V, 172.
Hillgaard, K. B., provst, Skivholme-S, 223, 230, 231, 260, 262.
Hindhede, N. B., Maarum, 460.
Hjeresen, Axel, V Frelsers k, Horsens, 62, 87, 260, 274, 333, 338.
Hjort, E. A., Røgen-S, 449, 453.
– O. R. T., hjpr Sct Pauls k, 79 (Naur-S).
Hjortkjær, C. C., stiftspr Haderslev, 75.
Hoff, V. J., Vartov, 201, 459.
Hoffmeyer, H., stiftsprovst, Frberg, 40, 41.
– Skat, biskop, 10, 15, 40, 44, 48, 54, 59, 63, 69, 187 402, 452, 475, 491.
Hofman-Bang, N. Vitten-H-H, 235, 236.
Holdt, J. C. G., Dallerup-L, 434, 440.
Holm, Axel, Horsens straffeanst, 343.
– A. C., Them, 497, 498 (Hatting).
– H. J. M., Lundum-H, 293, 297, 309, 310 (Finderup).
– N. F. S., Fruering-V, 219, 317, 369, 379.
– P. A., Gamtofte, 134.
– R. H., Røgen-S, 449, 453 (Torsager-B).
Holme, J. D. V., Sjelle-S, 257, 258 (Dreslette).
Holt, Chr., hjpr Horsens, 337 (Allehelgens k, Kbhvn).
Hornbech, Carl, Fredericia, 367, 427, 459.
Hostrup, Helge, højskolef, Ry, kkp, Nykøbing-R, 117, 299, 369, 386, 387 f, 464.
– J. C., Silkeborg, 98, 133, 134, 142, 166, 190, 197, 203, 215, 226, 359, 361, 369, 386, 387, 388, 391, 395, 404 f, 410, 413, 421, 425, 427, 494, 497 (Hillerød-NH).
Hougaard, J. K., kkp Sct Pauls k, 63, 79 (Canada).
Hvidberg, Flemming, prof, theol, Kbhvn 52.
Husum, H. M., Elsted-E, 256 (Nr Tranders).
Hvidt, C. V., Brabrand-Aa, 112, 118 (Graasten-A).
Hübertz Knudsen, J., Vrads, 528, 529.
Hübner, C. H., Røgen-S, 449, 453.
Hyldahl, N. C., universitetsadj, 48.
Høegh-Guldberg, F. C. J., provst, Vær-N, 17, 273, 275, 277, 288, 311, 312, 531.
Høgild, R, provst, Tørring-H, 469, 481, 488, 518, 520.
Høgsbro, S., Sdr. Vissing-V, 476 (Bjerreby).
Høirup, H. N., biskop, 42, 45.
Højbjerg, S. L., hjpr Domkirken, 69 (Diakonissest).
Højlund, G. A., Rye, 473, 475.
– H., hjpr Silkeborg, 422 (kkp Nazaret k, Kbhvn).
Højmark, A., valgm Aarhus, 34, 58, 59, 62, 88 f, 133, 200, 202, 215, 360, 380, 387.
Højsgaard, O., Skaade, 207.
Hørning, P., Borum-L, 263.

Ilsøe, P., provst, Karlby-V, 117, 464.
Ingerslev, C. F., Gylling, 163.
Isager, A. S., Hasle-S-L, 103, 108.
Iversen, A. C., Vrads, 528, 529 (Aarestrup-H).
– C., hjpr Vær-N, 312 (Herslev).
– G., rkp Silkeborg, 416, 422, 423 (rkp Kolding).
Ivertsen, P. A. C., Ejstrup, 469, 505, 506 (rkp Esbjerg).

Jacobi, C. H. J., stiftsprovst, Aalborg, 36.
Jakobsen, H. Bjerre, hjpr Ejstrup, 507 (rkp Randers).
Jeansson, J. P., Øde Førslev-S, 59, 377, 459.
Jelsbak, J., rkp Grundtvigs k, Kbhvn, 203, 384.
Jensen, A., provst, Sdr. Vissing-V, 469, 477, 478 (Magleby, Lgld).
– A., Dover-V, 386, 389 (Ølsted).
– A. M., hjpr Horsens, 338 (Fjellerup-G).
– B. J., Ovsted-T, 283, 287.
– C. A., provst, Skorup-T, 430, 432 (Vallekilde-H).
– C. A., provst, Storring-S-G, 15, 231, 264, 271.
– E. T., Ormslev-K, 198, 200.
– H. O., Nim-U, 351 (Slaglille-B).
– J., Borum-L, 195, 264.
– J. A., hjpr Astrup-T, 227 (Bjerregrav-Aa).
– J. P. J., Kattrup-Ø-T, provst, 275, 292, 294.
– J. R. J., hjpr Fruering-V, 379 (rkp Randers).
– J. S., Borum-L, 263, 264.
– J. V. T., Lyndby, rkp Hvirring-H, 362 (Osted-A).
– Kaj, biskop, 42 f, 59, 69, 76.
– Knud, Gunderup-N, 45.
– Kr. Kold, Tørring-H, 518, 521 (sen Grevinge).
– L. J., Lyngaa-S, provst, 15, 231, 232, 233 f.
– M. J. A. J., Keldby, 288.
– M. K., Endelave, 366, 368 (Gerlev-E).
– N. A., Møgeltønder, 89.
– N. K., Skorup-T, 430, 432 (Slaglille-B).
– N. O. M., Faarup-S, 230, 244.
– N. Ravn, Gylling, 166, 178.
– O., rkp Kattrup-Ø-T, 296 (Hylleholt).
– O., amanuensis, 47.
– O. H., Vejlby, 96, 99 (Gimlinge).
– P. C., Horsens-Hammer, 117, 464.
– T. Dørup, kkp Sct Johannes k, 61, 83, 384.
Jeppesen, C. L., Nr Snede, 501, 503 (Stepping-F).
– J. P., provst, Klovborg-T, 469, 475, 523, 525.
Jepsen, J. P, hjpr Ormslev-K, 198, 199 (Hvedstrup-F).
Jespersen, Alice, hjpr, kloster k, Horsens, 341 (rkp V Frue k, Odense).
– H. A., hjpr Ring-F, 488 (kkp Sydstrømø).
– S. A., hjpr Sct Lukas k, 81 (Skibsted-L, sen Apostel k, Kbhvn).
– T. A., Hundslund, 155, 156, 221, 225.
– T. H. B., Horsens, 274, 326, 336 (Brahetrolleborg-K).
Jessen, A. Neergaard, hjpr Linaa-V, 429 (Vesterø, Læsø).
– E. E., rkp Domkirken, 59, 72 (Thisted-T).
– Johan, provst, Røgen-S, 369, 452 f.
– Olaf, Grønbæk, 17, 58, 410, 412, 415, 416, 452.
– P. Chr. M. S. K., Grønbæk-S, 17, 141, 142, 412. 413, 439, 522.
– P. J., Ejstrup, 469, 501, 503, 505, 506.
– P. Neergaard, hjpr Beder-M, 218, 453 (Grønbæk-S).
– P. Neergaard, hjpr Hasle-S-L 109 (Skrave).
– S. V., kkp Risskov, 63, 101.
Johannesen, P. W., Sct Lukas K, 61, 81.
Johnsen, A., Lading, 127, 132, 240.
– G., Alderslyst-B, 416, 417, 425.
– M., Gosmer-H, 162.
Juhl, A. C., provst, Sdr Vissing-V, 469, 477, 478 (Grejs-S).
– Niels, Esajas k, Kbhvn, 328, 527.
Jul-Petersen, N., Veng, 391, 393 (Kongerslev).
Jungersen, F. O., valgm Kbhvn, 354.
Juul, E. A., Gylling, 167, 180.
Juul-Nielsen, J., kkp Sct Pauls k, 63, 79 (Nyker).
Juul-Petersen, V., rkp Kattrup-Ø-T, 293, 297 (rkp Birkerød).

Juul-Sørensen, H., rkp Sct. Lukas k, 61, 81, 82.
Jørgensen, A. Blichfeldt, Ejstrup, 505, 507.
- A. M., kkp Sct Pauls k, 63, 79 (Lindholm).
- G. V., Tilst-K, 120, 121, 288, 290.
- H. P., Trige-Ø, 252, 254.
- J. F., Trige-Ø, 252, 254.
- J. M., Grundfør-S, 245, 246 (Glumsø-B).
- J. P., Røgen-S, 449, 453 (Bregninge, Ærø).
- L. P., hjpr Søften-F, 249 (Sønderhaa-H).
- O. F. C., provst, Saksild-N, 140, 142.
- P. I., Skanderborg-S-S, 373, 376.

Kaarsbo, C. F. J., hjpr Gylling, 179 (Paarup).
Kabell, A. L., Linnerup-H, 511, 512.
- M. T., Ormslev-K, 198, 200.
Kall, V. T., hjpr Beder-M, 218 (Bølling-S).
Kallenbach Pedersen, C., Lundum-H, 308, 310 (Rise Sdj).
Kampmann, C. P. G., hjpr Harlev-F, 266, 494 (Hjørring).
- T. L., hjpr Odder, 126, 129 (Taulov).
Karstoft, C. J. J., Nr Snede-E, 500, 501, 503 (Gamborg-U).
- J. C., Lundum-H, 309, 310 (Stouby-H).
Kastrup, A, Ørslev-S, 411.
Kattrup, S., Tamdrup, 345, 346.
Kelstrup, G. H., Veng, 391, 393 (Malt-F).
- H. M. M., Beder-M, 215, 218.
Kemp, H. N., hjpr Ørting-F, 160 (Brønderslev-S).
Kieler, H. F., provst, Søften-F, 231, 247, 250, 252, 376.
Kierkegaard, P. C., biskop Aalborg, 29, 36, 210, 497.
Kjilerich, P., provst, Kloster k, Horsens, 333, 334, 339, 341.
Kildebæk, O. C. O., Endelave, 366, 367 (Sindal-A).
Kirkeby, A., hjpr Gangsted-S, 122, 124, 125, 126, 127, 129, 130, 136, 137, 146, 152, 155, 163 f, 168, 172, 176, 214, 273, 333, 334, 336, 337 (Fausing-A).
- M. A. Gangsted-S, 33, 316.
Kjerrumgaard, F. V. A., Astrup-T, 220, 225.
Kjersgaard, N. Udbyneder-K, 522.
Kjær, J. A. N., rkp Kattrup-Ø-T, 292, 296 (Vraa-E).
- M. J., Nr Snede, 501, 503 (Taps).
Kjærsgaard, J., Lundum-H, 309, 310 (Bjerringbro).
Klejnstrup, P. E., rkp Silkeborg, 369, 416, 421, 423.
Klinke, H. P., Adslev-M, 384, 385.
Knudsen, Aage, Holme-T, 205, 206, 385.
- H. C. V., Lyngaa-S, 232, 233, 463, 466.
- Jakob, valgm Mellerup, forf 11, 303, 359, 397, 464.
- J. Hübertz, Vrads, 528, 529.
- J. L., Lejrskov-J, 359.
- Kn., Dallerup-L, 379, 434, 441.
- K. K., Ørting-F, 159, 160, 180.
- K. N., Beder-M, 214, 218, 271, 272.
- K. P., Blegind-H, 137, 381, 382.
- L. N., Tilst-K, 119, 121 (Hellerup).
- Poul, Sct Markus k, 62, 87.
- V., hjpr Ejstrup 507 (Hvornum-S).
Knuhtsen, J. T., kkp Lading-F-S, 240 (Terslev-Ø).
Koch, Carl, valgm, Unnerup, 36, 349, 357.
- E. F., provst, Houlbjerg-G, 119, 121, 149.
- E. T., kat, Skanderborg-S-S, 373, 376 (Slagslunde-G).
- Gabriel, biskop, Ribe, 36.
Koed, F. H., Røgen-S, 449, 453, 501, 503, 504, 505 (Skørping-F).
Kokkenborg, N. L., Ormslev-K, 198, 200.
Kold Jensen, K., Tørring-H, 518, 521, (sen Grevinge).
Konradsen, K. D., Hvirring-H, 273, 280, 281, 353 f, 355, 358 f, 489, 492, 509, 510.
- K. G., Ebeltoft-D, 307, 358, 482.
Konstantin-Hansen, S., Torsted, 344 (Særslev).
Korsholm, T. F. B., Ring-F, 486, 488 (Smidstrup).
Krag, J. M., Tørring-H, 513, 518, 521.
- N. M. A., Hundslund, 133, 155, 158.
Krag-Jensen, P. C. S., hjpr Brabrand-Aa, 116 (Arnborg).
Kragerup C. F., V Frue K, 55, 73.
Krarup, E. C., Søften-F, 247, 249.
- H. C. M., Hasle-S-L, 103, 107 (Nors-T).
- N. B., Maarslet, 212.
Krarup-Hansen, N., provst, Viby, 186, 189 f.
Kring, H. J., Aale-T, 345, 469, 512, 513, 523 (Stege).
Kristensen, Evald, Taars, 227.
- K. M., hjpr Odder, 130 (Ulfborg).
- O. Rydal, Dallerup-L, 438, 441.
Krog, L. J. N., Trige-Ø, 252, 254.
Krogager, E. E. R. S., hjpr Vejlby 100 (Sneum-T).
Kroghøj, E. A., Dover, 387, 390.
Krog-Meyer, G. C., kkp Storring-S-G, 269, 272 (Vigersted-K).
Krohn, Aage, Tostrup-R, 439.
- Aage, C. W., V Frue k, 60, 76, 127, 132, 322, 334, 341.
Kronborg, P. B., Hasle-S-L, 103, 109.
Kruse, P. D., Torrild-V, 152, 153.
Krøgholt, J. T. J., Skivholme-S, 260, 262 (rkp Domkirken, Odense).
Krøyer, H. A., Tilst-K, 119, 121 (Taarnby).
Køster, F., Alrø, 181, 183, 317 (Harte, B).
- Holger, Gangsted-S, 183, 273, 282, 314, 316, 344.
- Janus, Østbirk-Y, 276 f, 282.
- Kr., hjpr Vartov, 166, 317, 496.

Ladegaard, H., Alling-T, 466, 467.
- K. J. M., Ovsted-T, 233, 287.
Langballe, H. N., Tønning-T, 489, 491.
Lange, P. L., Hinge-V, 413.
Langer, J. C., Vorning-K-H 295.
Larsen, A., Gødvad-B, 424 (Jelling-H).
- B. V. D., kkp Sct Pauls k, 63, 79 (rkp Taksigelses k, Kbhvn).
- C. J. Borre, rkp Kattrup-Ø-T, 293, 297.
- H. C. V., Skorup-T, 369, 430, 432 (Skamstrup-F).
- H. L., provst, Sct Markus k, 57, 62, 77, 86, 469, 501, 503.
- Morten, frimgh Holstebro, 34, 60, 79, 140, 200, 215, 378, 379, 380, 448, 513, 518.
- N. A., prof, Nr Ørslev, skolekonsulent, 117, 293.
- Oscar, KFUM, Aarhus, 53 (Sct Thomas k, Frberg).
- P. M., Frederiks k, Kbhvn, 272.
- S. og T. Gaarn, se Gaarn Larsen.
Lassen, G. F. J., Ørting-F, 159, 160.
- J. V. G., hjpr Dover-V, 389 (Vindum).
- S. P., Østrup-H, 199.
Laub, H., biskop Viborg, 29, 149, 160.
Laurberg, N. S., kkp Lading-F-S, 240 (K Stillinge).
- O. M., Vejlby 95, 99.
Lauridsen, L. B. Hagelskjær, KFUM, Silkeborg, 417 (Nathanaels k Kbhvn).
Laursen, N. J., rkp Domkirken, 54, 56, 63, 70, 71, 102, 197.
Laursen-Vig, S., rkp Hvirring-H, 362 (Hodde-T).
Lawaetz, K., valgm Aarhus, 62, 88, 91 (rkp Frberg k).
Lehmann, H., amanuensis, 47.
Leth, A. M. N., Østbirk-Y, 278, 282, 353, 356, 362 (Lumby).
- C. F., Nim-U, provst, 149, 350, 351 (Allerup-D).
- H. S., rkp Sct Pauls k, 60, 79 (Mølholm).
Leunbach, A. F., Kattrup-Ø-T, 290, 294 (Elmelunde).
- J. H., Hvilsted, 229 (Hesselager).
Lidegaard, J. M., Vinding-B, 480, 482.
Lillelund, H. B., Tæbring-O-R, 137.
Lind, Johs, kkp Hvirring-H, 356, 362 (Ringsted-B).
- K. P., Dallerup-L, 434, 435, 440 (Hammer-L).
Lindberg, J. Hodde-T, 292.
- Jac. Chr., Tingsted, 29, 144, 495.
- Niels, rkp Kattrup-Ø-T, 90, 166, 170, 273, 290 f, 296, 304, 305 (valgm Kerteminde).
Lindboe, V. C. A., hjpr Tønning-T, 491 (Sandby-V).
Lindegaard-Petersen, V. Vejlby-H, 48.
Lindhard, M., Astrup-T-H, 225, 362.
- M., stiftsprovst, 55, 67, 72, 220, 276.
Lindhardt, Jan, bibl univ, 47.
- P. G., prof theol, 14, 34, 41, 44, 46, 59, 60, 63, 69, 75, 77, 201.
- V. C., stiftsprovst, 15, 34, 56, 58, 68, 70, 74, 78, 83, 84, 111.
Lindskrog, C. P. M., Odense, 174.
Linnemann, I. H., Ovsted-T, 283, 284 (Raklev).
Lohmann, H. J., hjpr Hvirring-H, 358 (Græse-S).
Lomborg, A. C. M., rkp Mariehøj Silkeborg, 369, 416, 421.
Lorentzen, H. C., hjpr Sct Lukas k, 81 (hjpr Hagenbjerg).
Ludwigs, C., biskop, Aalborg, 36, 59, 92.
Lorentzen, H. C., hjpr Sct Lukas k, 81 (hjpr Hagenbjerg).
Lund, J., Borum-L, 231, 263, 264.
- J. O. F., Gern-S, 455, 458.
- M. A. S., Vium-S.-L, 149, 200.
- N. J. J., Fruering-V, 150, 194, 378, 379 (K Saaby-K).
- Rs., frimgh Mors, 149, 226.
- T. O. C. D., hjpr Alling-T, 463, 466 (Borre).
Lund-Sørensen, R., valgm, Træden, 492, 493.
Lundbye, J. N., Hammel-S-V, 443, 448.
Lundsteen, D. H., hjpr, Harlev-F, 266 (Holeby-B).
Lyby Christensen, J. P., amanuensis, 47.
Lykke, Jakob, valgm Odder, 122, 133, 135, 141, 183, 516.
Lyndby Jensen, J. V. T., rkp Hvirring-H, 362, (Osted-A).
Lyngbye, J. P. C., kat Domkirken, 72 (Alsted-F).
- M. C. T., Sct Pauls k, 15, 57, 77 f, 147.
Løgstrup, K. E., prof theol, 46.
Løwe, A. V., Damsholte, 342.

Madsen, C., Gern-S, 455, 458 (Voer).
– H. J. P., Adslev-M, 384, 385 (Værslev).
– H. P., rkp Kbh domkirke, 415, 419.
– I. K., Grædstrup, 288, 482, 484 (Rorup-G).
– L. P., Alling-T, 465, 467 (Skelby-Gedesby).
– M. J., Aale-T, 508, 511.
– M. P., Alling-T, 465, 466 (Faaborg-D).
– M. T., Gødvad-B, 424 (Ringe).
– N. P., Kollerup-H, 505.
– P., Sjæll biskop, 14, 34, 157, 454, 459, 497.
– R. C., provst Hasle-S-L, 103, 107.
Magelund, H., Vium-L, 69.
Magnussen, B., provst Lyngaa-S, 232, 233 (Følleslev-S).
Malling, J. Vilh., valgm Odder, 122, 126, 130, 132 f, 140, 147, 172, 311, 344, 345, 360.
Malmstrøm, Axel, sekr KFUM, Aarhus, 58, 523 (Biskop, Viborg).
Malta-Müller, J., Grundfør-S, 72, 245 (Bjerreby).
Manniche, J. G., Søften-F, 247, 249.
Marstrand, E. N., Veng, 391, 393, 441 (Valgm Osted-A).
Martensen, H. L., Sjæll biskop, 29, 30, 55, 149, 485, 495, 496, 497.
Martensen-Larsen, Aa., rkp Horsens, 333, 339 (Gentofte).
– H., Vejlby, 15, 58, 97, 99 (Roskilde domk).
Mathiesen, C. E., hjpr Saksild-N, 141, 142 (Reerslev-V).
Matthiesen, H. I. F. C., Haderslev, 58, 459, 465.
– M. Stenfeldt, Skorup-T, 369, 430, 432 (Torup).
– Th., rkp Christians k, 61, 86.
Mau, E., Farum-V, 508.
Meincke, H. C. T., Dover, 351, 387, 390.
Melbye, F. C. C., Hvilsted, 229 (As-K).
– J. P., kkp Dover-V, 390, 391 (Vejle-H).
Meldgaard, L. L., Odder, 126, 130, 167.
Melson, H., hjpr Dover, 387, 390.
Meulengracht, O., Onsbjerg, 117.
Meyer Nielsen, J. P. R., Tønning-T, 490, 491.
Michelsen, F. N. S., Dover-V, 386, 389.
Mikkelsen, H. Gelardi, hjpr Brabrand-Aa, 118 (rkp Fredericia).
– J., Maarslet, 212, 213.
– J. M., Kristrup, 113.
– K. P., hjpr Horsens, 17, 322, 338, 344 (kkp Allehelgens k, Kbhvn).
– M. P., hjpr Gosmer-H, 162 (Felsted).
– N. E., Adslev-M, 369, 384, 386.
– P. Dam, Endelave, 366, 368.
Moe, Carl Skanderup, 375, 460, 461, 522.
– Otto, Sdr Bjert, 460, 518.
Moestrup, B., valgm Bering, 203, 204 (Elling).
Mogensen, M. K., provst, Astrup-T, 123, 195, 220, 227 (Gislev-E).
Mohr, Carl, rkp Sct Pauls K, 57, 58, 79.
Monrad, D. G., biskop, Loll-F, 102, 407.
– Jørgen H., Frederiks k, Kbhvn, 149.
Mortil, K. C., rkp Sct Johannes k, 61, 83 (Risbjerg).
Moth, F. P. C., Vinding-B-V, 480, 481, 496.
Motzfeldt, J., kkp Lading-F-S, 240 (Ibsker-S).
Moustgaard, P., Grædstrup, 483, 484 (Løgstør-L).
Mule, C. L. E., Hundslund, 155, 156.
Mulvad, V., Them, 497, 499.
Munch, Poul, KFUM, Aarhus, 63 (V Egede-B).
Munck, F. F., rkp Domkirken, 56, 58, 70, 117 (Ordrup).
– Johs., prof theol, 46.
– P. M., valgm Silkeborg, 410, 413, 415, 425 (rkp Krist k, Kbhvn).
Munk, Kaj, Vedersø, 17, 42, 242, 401.
Mühlenstedt, J. E., Nim-U, 350, 351 (Tved, Mols).
Müller, L. C., Ø Starup-VN, 101, 185.
– P. H. J., Nr Snede-E, 501, 503.
Münster, R. P. J., hjpr Vejlby, 100 (Hover, sen rkp Odense).
Mygdal, J., Dover-V, 386, 389, 501, 503.
Mygind, H. T., provst Gosmer-H, 123, 146, 148, 161, 356, 362, 365.
– L. T., provst Tamdrup, 275, 345, 347, 363, 396 (Karrebæk).
Mynster, J. P., Sjæll biskop, 29, 55, 136, 325, 380, 500.
– O. F. H., hjpr Harlev-F, 266 (Fuglse-K).
Møgelvang-Nielsen, N. C., rkp V Frue k, 60, 77, 531.
Mølgaard, G., Lyngaa-S, 232, 234 (Dronningborg).
Mølgaard-Andersen, V., rkp Sct Markus k, 62, 87.
Møll, A. J., bønholder, Hansted, 307 (Tved, Mols).
Møller, Aage, valgm, Mellerup, 224.
– Aage B., Gødvad-S, 424 (Slagelse).
– Arne, Linaa-V, 94, 98, 427, 429 (Kølstrup).
– Axel Bartholdy, Brabrand-Aa, 110, 112, 113, 116 f, 369, 373, 376, 463, 464, 468.
– C. V. V., biskop, Aalborg, 34, 36.
– C. V. V., Rye, 472, 474, 496.
Møller, C. E., Tilst-K, 120, 121 (Tranebjerg).
– C. F., Tønning-T,, provst, 469, 489, 491 (Nr Aaby).
– F. B., Sejling-S, 17, 359, 425 (Rønninge-R).
– H. A., Skorup-T, 362, 430, 432 (Bandholm).
– Hans L., Gylling, 17, 30, 125, 163 f, 167 f, 173, 313.
– J. P., Sejling-S, 17, 201 (Nr. Lyndelse-H).
– J. C. H., provst, Hammel-S-V, 369, 370, 382, 443, 446.
– Jørgen, Skorup-T, 430, 432.
– Orla, Borum-L, 231, 263, 264 (Hasseris).
– O. N., Alrø, 181, 182 (Karleby-H).
– Otto, Gylling, 17, 30, 32, 35, 90, 117, 122, 124, 125, 126, 127, 129, 132, 135, 136, 141, 142, 146, 147, 149, 152, 155, 157, 159, 160, 161, 163–79, 182, 201, 214, 270, 292, 311, 313, 314, 325, 359, 373, 374, 436, 508.
– P. C., Kattrup-Ø-T, 292, 294.
– S. Traasdahl, Grundfør-S, 245, 246.
Møller-Holst, C., Kippinge-B, 149.
Mørck, J G., Endelave, 17, 366, 367 (Ørslev-S).

Nepper-Christensen, P. E., provst, Alrø (nu Gylling). 47, 182, 184.
Nielsen, A. K., Horsens straffeanst, 344 (Balslev-E).
– A. M., Tønning-T, 219, 344, 468, 490, 491, 505 (Ensted).
– C. V., Lading, 240, 449.
– E., hjpr Domkirken, 69 (Grinderslev-G).
– Fredrik, biskop, 33, 54, 57, 89, 111, 190, 295, 327, 418.
– J. Birkedal, rkp Vejle, 349.
– J. J., Gylling, 166, 179, 182, 351, 352.
– J. Juul, kkp Sct Pauls k, 79 (Nyker).
– J. R. P. Meyer, Tønning-T, 490, 491.
– N., Them, 497, 498.
– N. L., kkp Hvirring-H, 356, 362 (Landet, Taasinge).
– N. Nyhus, rkp Hasle-S-L, 103, 109.
– N. P., Sct Johannes k, 61, 63, 82.
– N. S., kkp Storring-S-G, 272 (Sneum-T).
– O. Fog, kkp Dover-V, 390, 391 (Middelfart).
– Otto, Odder, 63, 69, 126, 131, 132.
– Ove, Nr. Nissum, 130.
– Sv. Aa., provst, Haslev-F, 524.
– V., rkp Skanderborg-S-S, 374 377 (Sorterup-O).
Nielsen-Vrads, J. E. A. G., Vrads, 416, 469, 527, 528 (Gjellerup).
Nissen, E., rkp Kattrup-Ø-T, 293, 298, (sen valgm, Ubberup).
Noack, C. W., biskop, Haderslev, 10, 41.
Noe-Nygaard, S. J. S., valgm Bering, 140, 203, 204, 455 (Lunde-O).
Nordentoft, B., Mariager, 110, 114, 354 (Kolding).
– Johs., provst Garnisons k, 36, 110, 114, 386, 389, 485.
– S., Ammanuensis, 48 (Naur-S).
Nordentoft-Thomsen, P. Brabrand-Aa, 15, 110, 114 f, 197.
Norlander, F. E., Ejstrup, 505, 506 (Guldbjerg-NS).
Norved, J. C. E., Endelave, 366, 367 (Vistoft).
Nyegaard, G. B., hjpr Silkeborg, 410, 413, 422 (Grevinge).
– S., Astrup-T, 221, 227 (Thisted-T).
Nygaard-Andersen, C., Klovborg-T, 523, 525 (Sct Jakobs k., Kbhvn).
Nyholm, O. H., hjpr Vær-N, 312 (Rigshosp).
Nyhus Nielsen, N., rkp Hasle-S-L, 103, 109.
Nyvang, A., Fredens k., Viby, 193.
Nørager Pedersen, A., rkp Domk, 48, 59, 71.
Nørballe, F. F. V., Holme-T, 205, 206 (Løjt).
Nørgaard, J., forst Diakonhøjskolen, 51, 64.

Ohlmann, A. C. E., rkp Horsens, 33, 341 (rkp Frihavns k., Kbhvn).
Olesen, C. E., Tamdrup, 345, 349.
– K., hjpr Brabrand-Aa, 118 (rkp Sct Lukas k., Frberg).
– Oluf K. P., V Frelsers k, Horsens, 274, 295, 326 f, 336, 337, 342, 363, 365, 366, 485 (Biskop, Ribe).
Olivarius, F. T., de Fine, Linnerup-H, provst, 469, 510, 512, 513 (Solbjerg-S).
Olsen, C. E.. T. Østbirk-Y, 278, 282.
– D. H. F., Saksild-N, 141, 142 (Gimlinge).
– H. W., Alrø, 181, 183.
– J. C., Ejstrup, 505, 506 (Hyllested-V-H).
– N. Schmidt, Nim-U, 351, 366, 367.
– V. L. A., Horsens straffeanst, 344.
Opstrup, M., hjpr Horsens straffeanst, 344.
Ostenfeld, H., Sjæll biskop, 42, 117, 337, 353.
– S., Hylke, 149, 288, 290, 353, 356, 358 (Skibby).
Ostermann, K., rkp Hvirring-H, 362.
Otterstrøm, C. E., kkp Astrup-T-H, 228, 229 (Tyrsted-U).
Ottosen, P., Gosmer-H, 161.
Otzen, B., prof theol, 48.

Overgaard, A. C., kkp Dover-V, 369, 386, 387, 390, 391, (Hinge-V).
- I. Grube, KFUM, Aarh, sen seminarielektor og hjpr Gylling, 63.
- P., KFUM, Aarhus, 63 (Bording).
Ovesen, G., Storring-S-G, 270, 272, 293, 298.

Paludan, H., Beder-M, 214, 218 (Fejø).
- O. F., Sct Johannes k., 59, 61, 63, 83.
Paludan-Müller, J., biskop, 28, 55, 213.
- V., Beder-M, 214, 217.
Panduro, H. R., Silkeborg, 410, 413, 421 (Magleby v Skelskør).
Pape, J. F., Skorup-T, 431, 432.
Parman, H., hjpr Horsens, 341.
Paulli, Jac., stiftspr, Kbhvn, 282.
Pedersen, A. Nørager, rkp Domkirken, 48, 59, 71.
- Axel, rkp Viby, 187, 193.
- C., Vitten-HH, 235, 236.
- C. C. Kallenbach, Lundum-H, 308, 310 (Rise, Sdj).
- F. C., Hylke, 288, 290 (Skelund V).
- G., hjpr Viby, 193, (Vandborg-F).
- Johs., Neksø, 369, 403, 411.
- L., hjpr Gern-S, 456, 462 (Aastrup-S).
- N. P., Lundum-H, 308, 310.
- P., Dover, 387, 390, 516.
- S., amanuensis, 47.
- V. Schou, hjpr Domkirken, 69.
Petersen, Andreas, Vrads, 528 (Neksø).
- Andreas, rkp Sct Lukas k, 19, 60, 81 (Fredens k, Odense).
- Axel, rkp Alderslyst-B, 416, 425.
- H. A., Gern-S, 457, 462.
- H. L., Tiset, 194, 384 (Dalby-T).
- Ingomar, Tommerup, 327.
- J. C. L., hjpr Ørting-F, 137, 159, 197, 200, (Janderup-B).
- J. T., hjpr Østbirk-Y, 282 (Hinge-V).
- J. T., Linnerup-H, 512, 513 (Herlufmagle).
- M. Bjørnskov, Østbirk-Y, 278, 282.
- Niels, Aale-L, 513, 517, 523 (Naur-S).
- N. Jul, Veng, 391, 393 (Kongerslev-K).
- P. C., Ørting-F, 159.
- P. N., Trinitatis k., Kbhvn, 375.
Pilgaard, M. C., Holme-T, 207.
Pingel, C. N., Dover-V, 386, 389.
Plesner, J. H., Østbirk-Y, 278, 282, 344 (Vrensted-T).
Ploug-Rasmussen, S., Saksild-N, 141, 142.
Pontoppidan, Morten, Stenløse-V, 133, 226, 464.
- O. R. E., kst Linaa-D, 426 (Holeby-B).
Pontoppidan Thyssen, A., afdelingsleder, univ, 47, 226.
Poulsen, A. S., biskop, Viborg, 34, 54.
- G., Linaa-V, 61, 83, 427, 429.
- H. F., Dalum,310.
- Jens, frimgh, Koldt, 198, 205.
- V. C., rkp Kattrup-Ø-T, 293, 297 (Fanefjord).
Povlsen, Karl, Ryslinge valgm, 191, 226, 293, 441, 464.
- Th., Hvilsager-L, kirkemin, 102, 215, 230, 255.
Predstrup, M. S. P., Storring-S-G, 270, 272, (sen Gislev-E).
Prenter, R, prof theol, 46, 59, 63, 72, 167, 187.
Prætorius, C. V., hjpr Ørting-F, 160 (Fjelsted-H).

Raagaard, S. A., Østbirk-Y, 278, 282.
Raahauge, M., Lading-F-S, 239.
Rambusch, S. T., hjpr Ormslev-K, 198, 199 (Skallerup-V).
Ramsing, J. C., provst, Harlev-F, 265, 267.
Rasmussen, H., Nim-U, 351.
- H., Lading, 240 (Horne, Fyn).
- H., rkp Sct Paulsk, 79.
Ravn, C. F. V, Grundfør-S, 245, 246.
Rechendorff, V. E. Dover-V, 369, 387, 389, 391.
Repsdorph, S. M., provst, Stege, 36.
Reventlow, Ditlev, Rye, 473, 475 (rkp Sønderborg).
Riber, A., Aale-T, 507, 511.
- A., Østbirk-Y, 278, 282, 316 (Sæby-H).
- P., provst, Aale-T, 469, 507, 508, 511 (Raarup).
Ricard, Olfert, Garnisons k, 58, 82, 116, 288, 327, 333, 501.
Riemann, P. J. S., Fakse, 321.
Riis, R., Harlev-F, 265, 266.
Riis-Vestergaard, J., Storring-S-G, 270, 272.
Riisager, F. J., kkp Hasle-S-R, 103, 109 (Flade-G).
- Vagn, provst, Randers, 42.
Riishede, O.B., Sjelle-S, 257, 259.
Ring, S. B., Ormslev-K, 198, 199.
Rod, J., Hylke, 288, 290.
Roelsgaard, S., kkp Kloster k., Horsens, 334, 341 (Ansgar k, Kbhvn).
Rohde Hansen, A. F., Sjelle-S, 257, 259 (Ulfborg).
Rohmann, J. L., Tønning-T, 489 (Rønninge-R).
Rose, E. T., vik Aarslev-T, 119 (Christianssted, Dsk Vestindien).
Rosendal, Axel, biskop, Roskilde, 37.
- N. S., Ring-F, 486, 488.
Rosenstand, Otto, hjpr Harlev-F, 36, 202, 204, 267 (V Vedsted).
Rud, A. J., biskop, Fyn, 75, 169.
Rudelbach, A. G., Slagelse, 144.
Rudfeld, kkp Dover, 387, 390 (Hersom-BK).
Rugholm, T., provst, Maarslet, 123, 212, 213.
Ruth, C. V. A., Hvirring-H, 274, 344, 355, 361, 482.
Rydal Kristensen, O., Dallerup-L, 438, 441.
Rydder, K., rkp Kloster k, Horsens, 334, 341 (Kerteminde).
Ryge-Jensen, I. K., Hjermind-L-H, 48, 54, 397, 426.
Rømer, L. F., rkp Horsens, 325, 326, 336.
Rønne, C. F., Høve-F, 55, 125.
Rønnenfelt, H. K., kkp Odder, 127, 132 (Sct Matthæus k, Kbhvn).
Rørdam, H. C., Hammer-L, 166, 168.
- H. F., Kg Lyngby, 337.
- H. Skat, rkp Kattrup-Ø-T, 292, 297, 311, 313.
- J. H., Tønning-T, 490, 491 (Torkilstrup-L).
- Peter, Kg Lyngby, 55, 459.
- Skat, Sjæll biskop, 30, 32, 34, 57, 70, 126, 132, 166, 168, 170 f, 190, 210, 215, 397.
- Thomas L., Gamtofte, 97, 154.

Saabye, E., Lading-F-S, 239.
- H. G., Toreby, 376.
Sadolin, N., Torrild-V, 152 f.
Salomon, V., kat Horsens, 336 (Herslev-G).
Salto, V. A., Vindblæs-D, 119.
Sanggaard, J. O., Tamdrup, 346, 350.
Sarnæs, A. T., rkp Hvirring-H, 362 (Harte-B).
Saxtorph, S. V., Gangsted-S, 313, 316 (Græsted-M).
Schack, Albert, Vonsild-D, 34, 460, 485.
- M. A. T., Ring-F, 485, 487 (Herstedøster-V).
Schaumburg, P. J., provst, Klovborg-T-G, 469, 522, 525 (Jyderup-H).
Schaumburg-Pedersen, H., hjpr Vær-N, 312 (V Velling-S).
Schepelern, F. G. K, rkp V Frue - sp Aaby, 57, 58, 77, 187, 490, 491 (Stiftsprovst, Viborg).
- J. E., Skorup-T, 369, 430, 432 (Gentofte).
Schiellerup, K., Elsted-E, 256.
Schinnerup, P. M., provst, Blegind-H, 370, 381, 382.
Schiødte, C. C. L., kat Skanderborg-S-S, 376 (Farum-V).
Schiøler, T. L., biskop, 36, 38, 39, 59, 112, 268, 355, 500, 501, 503, 514.
Schjerning, L. J. N., provst, Rye, 469, 472, 474 (Herslev-G).
Schjødte, A. F., rkp Domkirken, 55, 56, 69.
Schjørring, J. L. N., hjpr Fruering-V, 379 (Ørslev-B).
- M. J., provst, Fruering-V, 370, 372, 375, 377, 378.
Schlawitz, Øjvind, rkp Sct Johannes k 61, 83 (Taarbæk).
Schmidt, C. M., Lading-F-S, 239, 240 (Mesinge).
- J. G., Grundfør-S, 245, 246.
- R. M., Lyngaa-S, 232, 233, 266.
Schou, J. P., Ørting-F, 159 (Værslev-J).
Schou-Pedersen, V., hjpr Domkirken 69 (sem lektor).
Schoubye, J. P., Østbirk-Y, 276, 282.
Schousboe, V. C., biskop, Aalborg, 149.
Schrøder, Fr., Aale-L, 509, 513, 514, 517 (Holbæk).
- U., Hvilsted, 229 (Varnæs).
Schwarz, J. J. A., Vitten-H-H, 235, 236.
Schønemann-Petersen, A. A., kkp Odder, 127, 132 (Vollerslev-G).
Schønheyder, T. A., Tunø, 142.
Secher, A. J. M., hjpr Torrild-V, 153 (Ingstrup-H-A).
- A. J., hjpr Brabrand-Aa, 114, 119 (Gerlev-E).
Seedorff, M. P., Trige-Ø, 252, 254, 322, 334, 341.
Sehested, N., hjpr Ovsted-T, 284 (Uggerslev-NH).
Seidelin, Chr. H. K., hjpr V Frue k, 74 (Mariendals k, Frberg).
- E. H., provst, Storring-S-G, 231, 269, 271.
- F. E., V Frue k, 13, 56, 64, 73 f.
- Jes, rkp Horsens, 326, 341 (Voldum-R).
Sennels, J. C., Sct Johannes k, 61, 82, 331, 339.
- O. J. E., kkp Odder 127, 132 (Ødsted).
Senstius, A., provst, Kattrup-Ø-T, 275, 293, 296, 306.
Sevel, F. J., provst, Fruering-V, 370, 377, 379,, 430, 431.
Siegumfeldt, H. H. H., Sct. Pauls k, 60, 79.
- M. A., Søften-F, 15, 102, 107, 248, 250.
Siersted, H. C., Trige-Ø, 251, 252, 254.
Simonsen, L. L. V., kkp Linaa-D, 426 (Torslev-S).
- P. A. C., Aale-T, provst, 469, 508, 511 (Besser).
- S. P., Saksild-N, 141, 142 (Særslev).
Skifter-Andersen, R., Ovsted-T, 283, 286 (Odden).
Skou, J. C. C., provst, Horsens, 325, 326, 337, 370, 372, 375, 376 (Svindinge).

Skov, L. M. N., Skanderborg-S-S, 288, 290, 369, 373, 376.
Skovgaard-Petersen, C. A., domprovst, Roskilde, 58, 98, 412.
Skriver, A. S. J., Beder-M, 215, 219, 430, 432.
Skytte, L. J., Saksild-N, 141, 142 (Ingstrup-H).
Slamberg, H. C., Støvring-M, 443, 446.
Sløk, Johs., prof theol, 47, 81.
Smith, M. J. G, Sct Pauls k, 57, 60, 77 (Viborg Sdr s).
– Troels P. E., rkp Domkirken, 55, 69 (Skelskør).
Smitt, A., rkp Odder, 132.
Spangsberg, O. M., hjpr Horsens, 338 (kkp Gaverslund, sen Nordrup-F).
Sparre, J. T., Torrild-V, 152, 154, 531.
– K. A., Kattrup-Ø-T, 290, 294.
– O., Sjelle-S, 257, 258, 294.
Sparre-Petersen, T. R., provst Them, 469, 497, 498 (Gamtofte).
Sparsø, S. C. G., provst, Sdr. Vissing-V, 469, 477, 478 (Søllerød).
Stang, K., Østbirk-Y, 278, 282 (Slemminge-F).
Steen, Jul, Kbhvn, 585.
Steenberg, J., Viby 185, 189.
Steffensen, Aage, hjpr Gylling 175, 179 (Jebjerg-L).
– H. A., Tilst-K 120, 121 (Hyltebjerg, Kbhvn).
Stein, H., Fyns biskop 33, 55, 73, 190.
Stenfeldt Mathiasen, M., Skorup-T 369, 430, 432 (Torup).
Stevns, A., provst, Vrensted-T, 384.
Sthyr, H, Fyns biskop 99, 112.
Stilling, V. S., kkp Astrup-T-H 228 (Vejerslev-A-T).
Stokholm, L. A., Søften-F, 248, 250.
Storch, C. F., Aale-T, 508, 511 (Gierslev).
Storebjerg, E. C., Nr Snede, 333, 338, 339, 502, 503.
Strangen, H. P. C., Endelave, 362, 367 (Tranderup).
Stricker, P. A., Græsted, 107.
Strunge, M., provst, Taarnby, 434.
Stær, E. P. P., Elsted-E, 256.
Stærmose Andersen, A., Klovborg-T, 523, 525 (Vonsild-D).
Suhr, Th., rm kat biskop, 470.
Swane, H. J., biskop, Viborg, 57, 150.
Sveistrup, H., Vejen-L, 166, 190.
Svendsen, H. J. M., Jelling-H 166, 358, 508.
Søbye, H. K., rkp Horsens, 322, 333, 339 (Bloustrød).
Søeborg, H., Klovborg-T-G, 522, 525.
Sølling, C. A., Sct Pauls k, 57, 59, 60, 63, 78, 79, 198, 199.
– Erik, hjpr Horsens, 338 (Lundtofte).
Sønderby, C., Lyngaa-S, 234 (sen Taars, Jyll).
Søndergaard, H. K., hjpr Silkeborg, 422 (Taarnborg).
Sørensen, Aage, KFUM Silkeborg, 416 (Suderø).
– A., Alling-T, 465, 466 (Greve-K).
– Chr., Garnisons k., Kbhvn, 511.
– E., rkp V Frue k, 60, 76, 77 (Ebeltoft-D).
– Hans, stiftsprovst, 31, 33, 56, 67, 74, 84.
– H. Juul, rkp Sct Lukas k, 61, 81, 82.
– Holger, rkp Silkeborg, 369, 413, 414, 415, 422, 423 (Hørsholm).
– Holger, valgm Aarhus, 62, 88, 91 (sen rkp Hjørring).
– H. Sophus, biskop, 35 f, 57, 78, 111, 387.
– L. S., stiftsprovst, Viborg, 354.
– M., hjpr Ejstrup, 507 (Døvepr Aalborg).
– P., Gern-S, 456, 462.
– Poul, Vejle, 367, 415.
– R., rkp Sct Lukas k, 61, 63, 81.
– S. M., Vær-N, 311, 313, 531.
– S. H. T., provst, Skanderborg-S-S, 117, 195, 369, 373, 375 f, 447.

Tange Jensen, F., Diakonhøjskolen, 51, 64.
Teilmann, A., Ormslev-K, 197, 199.
– Jørgen, valgm Bering, 58, 62, 88, 89, 122, 132, 136, 185, 197 f, 199, 200, 201, 202, 203, 205, 210, 214, 215. 221, 268, 314, 391, 410, 425, 449, 450, 495, 498.
Terkelsen, T., Vinding-B-V, 116, 469, 480, 481 505, (Gelsted-R).
Tesch, E. T., Them 497, 498 (Stokkemarke).
Tetens, P., Horsens, 325 335.,
Thaarup, G. A., Tiset 196 (sen Asnæs,).
Thaning, G., Hobro, 505.
Therkildsen, J. C. V., Dallerup-L, 15, 176 179 434 436, 440 (Tranebjerg).
Thestrup Pedersen E. prof (Søborg) 460.
Thomsen, Arne, rkp Horsens, 333, 339.
– Carl, Skivholme-S, 259, 261.
– J. N. T., Ørting-F, 159.
– N. S., hjpr Horsens, 341 (Torsted-H).
– P. Fromsejer, hjpr Domkirken, 69 (sen kkp Sct Pauls k).
– P. Nordentoft, Brabrand-Aa, 15, 110, 114, 197.
Thorlacius, J. A. Petersen, kkp, Hvirring-H, 356, 362 (Købelev).
Thorsen, Johs., miss Silkeborg, 411 (Gilleleje).
Thuesen, O. J., Silkeborg, 369, 400, 415, 416, 422.
Thun, N., Aaby, 93.
Thunbo, G. P., hjpr domkirken, 118 (kkp Rosk dk).
Thygesen, J. P. G., provst Odder, 126, 129.
– L. C. J. L., Søften-F, 231, 247, 249, 256, 258.
– T. P., valgm Træden, 279, 281, 308, 490, 491, 492, 510, 514, 523.
Thyssen, A., Pontoppidan, afdelingsl, univ, 47, 226.
Tindborg, A. J., Snejbjerg-T, 247.
Tomasson, Thordur, Horsens, 273, 274, 309, 311, 317, 318, 326 f, 331, 336, 340, 344 (Vemmetofte).
Tommerup, J. L., Sdr Vissing-V, 477, 485.
– P., hjpr Sdr Vissing-V, 478 (Hesselager).
Topsøe, J. F., Vejlby, 96 (Hørsholm).
Torp, G. G. H., rkp Aaby, 93.
Tram, S. T., Elsted-E, 255 (Snøde-S).
Tranholm, G. K., Ørting-F, 159, 160 (sen Hvam-H).
Tranæs, L. B. S., provst Vitten-H-H, 231, 235, 237.
Traustedt, H. P., Trige-Ø, 252, 254 (Gaverslund).
Trojel, P. L., Skivholme-S, 260, 262.
Truelsen, C. P. T., rkp Skanderborg-S-S, 374, 377.
Trærup, M. K., Hammel-S-V, 369, 443, 448.
Tuxen, L. A. N., hjpr Holme-T, 207 (St Brøndum).
Tørsleff, J., Randlev-B, 146, 148.
Tøttrup, W. A., hjpr Horsens, 338 (Poulsker).

Ussing, C. P., Gern-S, 455, 458.
– Henry, Vejlby, 68, 95, 96, 99, 485 (Stiftsprovst, Kbhvn).

Wagner, C. F., rkp Domkirken, 56, 59, 71.
Wagtmann, N. J., Astrup-T-H, 96, 99, 154, 220, 222, 225 (Besser).
Vahl, Jens, rkp V Frue k, 55, 56, 57, 77, 345, 459 (Nr Vedby-NA).
Valentiner, L. A., kkp Odder, 127, 121 (Mesinge).
Valeur, J. H., Vitten-H-H, 235, 236.
– J. M., Alling-T, 119, 239, 296, 463, 466.
Vang, J. A. P., hjpr Vejlby, 100 (Fraugde, sen Canada).
Warming, F. R., Ring-F, 485, 488 (Jungshoved).
Wegener, C., biskop, Loll F, 36.
– H. C. D., Hvilsted, 193, 195, 229 (Radsted).
Weisner, N. C., provst, Gosmer-H, 123, 153, 161, 213.
Welding, Chr., Vejlby, 97, 99, 191 (Helligaandsk, Kbhvn).
Vemmelund, C. J., Endelave, 366, 368 (sen Hundborg J).
Vendelhaven, F. S., rkp Sct Pauls k, 60, 79 (sen Jelstrup-M).
Vendt, E. P. C., Sdr. Vissing-V, 477, 478 (Ulsø-ØE).
Werliin, C., Hasle-S-L, 101, 107 (Ferslev-V).
Wesenberg, T. N., Lading-F-S, 239.
Vesten, L. A. H., Sulsted-A, 322.
Vester, C. M., hjpr Horsens, 338 (As-K).
Vestergaard, A. M., Alling-T, 465, 467 (Lemvig-N).
– E. J., Klovborg-T-G, 522, 525 (Ørum-D).
– J. S. Riis, Storring-S-G, 270, 272, 340.
– R. R., Hvirring-H, 274, 344, 354, 361 (Elling).
– S. T., kkp Christians k, 61, 86 (Broager).
Westesen, B. Q., Vinding-B-V, 480, 481 (Kongsted).
Westh, A., hjpr Brabrand-Aa, 118 (Ørre-S, sen rkp Sct Pauls k).
Wiberg, F. V., Silkeborg, 410, 411, 412, 413, 421, 425.
– J. E., Østbirk-Y, 278, 282 (Bregninge, Ærø).
Vibe-Petersen, J., provst, Rødding, 416.
Wienberg, E. J., Alling-T, 465, 467.
Wiese, E. C., Sct Pauls k, 57, 60. 78 (2. pr Rosk dk).
Vig, S. Laursen, rkp, Hvirring-H, 362 (Hodde-T).
Wiimh, P. V. R., Them, 497, 498 (Haarlev-H).
Wilhjelm, H., amanuensis, 47.
– T., Gosmer-H, 161, 162.
Willer, B., Endelave, 274, 362 f, 369, 412 (Aulum-H).
Villumsen, K .E., Hundslund, 155, 158.
Wind, J., rkp Horsens, 323, 339.
Vindel, J. M. J. A. J., Lyngaa-S, 232, 234 (Starup-G).
Winding, H. K., Haarslev-T, 375.
Winsløw, L., Harlev-F, 265, 266.
Winther, A., Vinding-B-V, 480, 481 (Slotsbjergby-S).
– Chr., provst, Frederiks k, Kbhvn, 354, 360.
Wissenberg, V. C. C., Tilst-K, 120, 121 (Allerslev).
Wistoft, H. N., provst, Røgen-S, 369, 370, 380, 441, 446, 450, 453.
Witt-Hansen, J., Malt-F, 312.
Wittrup, C. C., Gern-S, 455, 458 (Vejle-H).
Voetmann, N. C., hjpr Storring-S-G, 271 (Munkebjergby-B).
Vogelius, J. M., Hundslund, 155, 156.
Voldum, J. S., Hundslund, 155, 156, 255 (Hjembæk -S).
Volf, J. J., Hylke, 288, 290 (Slagelse).
– P. R., stiftsprovst, St Hedinge, 30, 73.
– Rud., Tamdrup, 127, 131, 132, 345, 350 (sen Paarup).

Wolf, C. P. E., Viby, 186, 190, 195, 455, 458 (Vodder).
- E. S., Nr Snede-E, 358, 469 (Hvejsel-G).
Værge, E., kkp Hammel-S-V, 207, 350, 443, 444, 449 (Henne-L).

Yde, J. Maarslet, 213.

Zahrtmann, J. N., V Frue k, 15, 56, 74, 148.
Zeuthen, Fr., stiftsprovst, Fredericia, 58, 364, 411, 460, 461, 485, 505.
- Fr., Vamdrup, 326, 327.
Zinn, J. C., Viby, 186, 190, 214, 220 (Nr Sundby-H).
Zwergius, O., hjpr Sct Lukas k, 81 (Kundby).

Øhlenschlæger, F. L. M., Ring-F, 485, 487 (Sørbymagle-K).
- V. J. M., Lading-F-S, 15, 239 (Ø Skerninge-H).
Øllgaard, M., hjpr Silkeborg, 417, 422 (Vorde-F-R).
- M. V., Fruering-V, 195, 378, 379.
- V., Linaa-D, 404, 426.
Ørberg, C. E., Ejstrup, 505, 506 (Seest-H).
Ørnborg, F. J., hjpr Dover-V, 389 (Haslund-Ø).
Ørntoft, P. S., Brabrand-Aa, 113, 118, 257, 259.
Østergaard, N., hjpr Skaade, 207 (rkp As-K).
- P., Ovsted-T, 283, 286.
Østergaard-Poulsen, P. O., Todbjerg-M, 48.
Østrup, F. L. J., V Frue k, 56, 60, 74 (Horne, Fyn).

Alfabetisk fortegnelse over præstefruer, opført efter døbenavn

(Mandens efternavn og sidste embede i de i dette bind omtalte præsteembeder er anført i parentes).

Aagaard, Gerda (Poulsen, Linaa-V) 429.
- Marie D. I. (Bøttiger, Lundum-H) 310.
Aarup, Lilly H. S. (Jensen, Faarup-S) 244.
Aarvig, Grethe L. (Seedorff, Trige-Ø) 254.
Ahnfeldt, Amalie (Laurberg, Vejlby) 99.
Ahrensbach, Helene A. (Jensen, Ormslev-K) 200.
Albers, Helene C. (Meincke, Dover) 390.
Albrechtsen, Karen S. P., (Bak, Sdr Vissing-V) 478.
Almind, Jensine C. L. (Hübner, Røgen-S) 453.
Andersen, Elisabeth P. (Hofman-Bang, Vitten-H-H) 236.
- Marie (Hansen, Tilst-K) 121.
- Meta (Bukh, valgm, Bering) 204.
- Sofie C. (Reckendorff, Dover-V) 389.
- Ville E. (Boye, Torrild-V) 154.
Andresen, Lucie C. (Bruun, Dover-V) 389.

Bach, Eva (Gottlieb, amanuensis) 47.
Backe-Hansen, Eva V. (Blichfeldt-Jørgensen, Ejstrup) 507.
Bagger, Anna M. (Hald, Ovsted-T) 284.
Ballin, Dorthea S. E. (Madsen, Hasle-SL) 107.
Bartholdy, Marie (Glenthøj, Borum-L) 265.
Bay, Christine E. (Andresen, Hammel-S-V) 446.
Bech, Anna M. (Hansen, Lundum-H) 309.
- Helga (Breüner, Lundum-H) 310.
Begemann, Sophie G. P. F. (Konradsen, Hvirring-H) 358.
Behr, Elisab. C. (Hahn, Brabrand-Aa) 114.
Benzen, Anna M. (Ottosen, Gosmer-H) 161.
Bisserup, Henny E. (Grell, Silkeborg) 422.
Bjørn, Agnes M. (Hillgaard, Skivholme-S) 262.
Blankensteiner, Ellen M. J. E. (Wagner, rkp Domkirken) 71.
Blichfeld, Marie (Hasselbalch, Hammel-S-V) 447.
Blædel, Anna E. (Berthelsen, Gangsted-S) 316.
Boelskifte, Annalisa (Grønbæk, Søften-F) 251.
Boesen, Marie C. S. F. (Boesen, Odder) 129.
Boje, Ane (Friis, Holme-T) 206.
Bojesen, Gudrun G. (Falk, Christians k) 86.
Bojsen Møller, (Jutta, Sejling-S) 295.
Boldsen, Emmy (Branth, Ovsted-T) 285.
Borch, Vita G. C. (Thygesen, Søften-F) 249.
Bovè, Elvida (Mølgaard Andersen, rkp Sct Markus k) 87.
Brandt, Anna R. L. (Aage Dahl, Horsens) 340.
Brasch, Thilly E. L. A. (Mikkelsen, Maarslet) 213.
Bregendahl, Caroline J. (la Cour, Odder) 128.
Breum, Ida G. (prof Hammershaimb) 46.
Brorson, Anna (Sørensen, Gern-S) 462.
Bruhn, Vilh. M. (Gjerløff, Randlev-B) 148.
Brummer, Charlotte C. (Bruun, Saksild-N) 142.
Brøgger, Semine (Zahrtmann, V Frue k) 74.
Buch, Mette K. (Riber, Aale-T) 511.
- Kirsten J. (Ravn Jensen, Gylling) 179.
Buchwald Hansen, Gerda (Andersen, Røgen-S) 454.
Budtz, Marie L. (Boldsen, Fruering-V) 379.
Buhl, Ingeborg D. (Enevoldsen, Gangsted-S) 317.
Busch, Christiane (Müller, Nr Snede-E) 503.
Bülow, Christiane E. (Ring, Ormslev-K) 199.
- Theodora E. V. (Stiftsprovst Lindhardt) 68.
Bødtker, Conradine S. C. (Pape, Skorup-T) 431.

Carstens, Gerda C. F. L., (Stær, Elsted-E) 256.
Carstensen, Lise (Basse, Møllevang k, 87.
Christensen, Ane K. (Bak, Sdr. Vissing-V) 478.
- Inger K. Friis (Mikkelsen, Adslev-M) 386.
- Karen K. (Christensen, Harlev-F) 267.
- Kirstine (Nielsen, Them) 498.
- Kirstine (Harpøth, Randlev-B) 148.
- Margit (Fosdal, Grundfør-S) 246.
- Marie (Sennels, Sct Johannes k) 82.
- Ruth B. (Lomborg, rkp Silkeborg) 424.
- Ulrikka K. C. (Blinkenberg, Skanderborg) 376.
Christiansen, Esther (Bendt, Vejlby) 100.
Clemens, Anette M. E. (Wiberg, Silkeborg) 421.
la Cour, Dorothea (Siegumfeldt, Søften-F) 250.
- Louise N. (Brandt, Storring-S-G) 271.
Cramer, Marie B. A. (Trojel, Skivholme-S) 262.

Dahl, Christiane (Høegh-Guldberg, Vær-N) 312.
Dal, Inger M. S. (Lawaetz, Aarhus valgm) 91.
Dam, Karen (Kokkenborg, Ormslev-K) 200.
Damm, Anna C. (Becker, Gern-S) 458.
Dantzer, Hansine G. C. (Frendrup, Holme-T) 206.
Degn, Ellen K. (Hansen, Aaby) 93.
Dorph, Marie (Thygesen, Odder) 129.
Due, Ruth (Knudsen, Sct Markus k) 87.
Dumreicher, Sophie F. C. (Branth, Ovsted-T) 285.

Edslev, Gerda (Ginnerskov, Hasle-S-L) 107.
Eliasen, Meta (Brønniche-Hansen, Tiset) 195.
Erichsen, Caroline S. A. (Riis, Harlev-F) 266.
Eriksen, Valborg (Kold Jensen, Tørring-H) 521.
Evensen, Hilda (Meldgaard, Odder) 130.

Faber, Johanne C (Basse, Tamdrup) 346.
Fabricius, Andrea L. (Fønss, Grundfør-S) 246.
- Elise N. (Tommerup, Sdr. Vissing) 477.
- Else C. (Ramsing, Harlev-F) 266.
Faurschou, Else (Ginnerskov, Hasle-S-L) 107.
Fiig, Agnes (Birch Andersen, Astrup-T) 227.
Fischer, Caroline D. (Høegh-Guldberg, Vær-N) 312.
- Clara M. J. (Begtrup, Astrup-T-H) 225.
- Frederikke A. M. (Mygind, Gosmer-H) 161.
Flensborg, Ane E. (Thomsen, Skivholme-S) 261.
Fog, Lis M. (Nepper-Christensen, Gylling) 184.
Foget, Martine C. (Mohr, rkp Sct Pauls k) 79.
Forman, Sophie D. V. H. (Thygesen, Trige-Ø) 254.
Frandsen, Ane M. (Jørgen Jensen, Borum-L) 264.
- Anna-Lise (Bundgaard, Veng) 393.
Frederiksen, Inga (Schou-Pedersen, hjpr Domk, seminarielektor).
Friis, Ida C. A. A. (Møller, Hammel-S-V) 446.
Frimodt, Charlotte L. M. (Biskop Clausen) 31.
Færch, Karen H. (Fritz, Hvirring-H) 358.

Gad, Louise (Kabell, Ormslev-K) 200.
Gjerløff, Ingrid (Siersted, Trige-Ø) 254.
Glud, Elise (Konradsen, Hvirring-H) 358.
Gottlieb, Annine A (Michelsen, Dover-V) 389.
Groth, Cathrine M. M. (Biskop Fr. Nielsen) 33.
Grønbek, Ida (R. Sørensen, rkp Sct Lukas k) 81.
Gyldencrone, Emma S. E. (Weisner, Gosmer-H) 161.
Gylding, Jacobine B. M. (Bülow, Ovsted-T) 284.
Gøtzsche, Christine S. F. E. (Bache, Endelave) 367.

Halskov, Else (Senstius, Kattrup-Ø-T) 296.
Haltoft, Elna (Bruun-Simonsen, Blegind-H) 383.
von Hamm, Eva (van Beck Boeck, rkp Domkirken) 70.

Hansen, Agnete M. (Knudsen, Holme-T) 207.
- Alice (Jensen, Ovsted-T) 287.
- Anna M. (Yde, Maarslet) 213.
- Augusta (Thygesen, Odder) 129.
- Ebba Land (Hansen, Aale-L) 517.
- Ellen M. (Rasmussen, rkp Sct Pauls k) 79.
- Elly Hesselhøj (Wienberg, Alling-T) 467.
- Gerda B. (Andersen, Røgen-S) 454.
- Harriet (Baden, Hvilsted) 229.
- Inger Degn (Torp, rkp Aaby) 93.
- Karen E. (Meyer Nielsen, Tønning-T) 491.
Hartvig, Anna N. (Grøn, Silkeborg) 422.
Hartvigsen, Andrea M. L. (Begtrup, Astrup-T-H) 225.
von Haven, Birgitte A. (Brockdorff, Alrø) 182.
Helm, Vilh. C. (Seidelin, Storring-S-S) 271.
Helms, Marie R. (Hillgaard, Skivholme-S) 262.
Helstrup, Caroline L. (Heskjær, Horsens) 337.
Henriksen, Esther O. (Nørager-Pedersen, rkp Domkirken) 71.
Hindberg, Laura A. C. (Baadh, kat Horsens) 336.
Hoff, Anna B. (Gottschalck, Odder) 128.
Hoffmann, Charlotte og Jenny (Bøggild, Skivholme-S) 261.
Holck, Else (Rydal Kristensen, Dallerup-L) 441.
Holm, Caroline M. S. (Brix, V Frue k) 72.
- Elisab. A. (Moth, Vinding-B-V) 481.
- Johanne, F. (Otto Møller, Gylling) 169.
- Sofie J. C. (Malling, valgm, Odder) 134.
Holmark, Inge E. (L. L. Balslev, Tiset) 196.
Holst, Agnes (Grøn, Silkeborg) 422.
- Maren (Holm, Fruering-V) 379.
Holtermann, Sophie A (Stiftsprovst E. Boesen) 67.
Hovaldt, Johanne M. (Asschenfeldt-Hansen, Faarup-S) 243.
Huber, Amalie (Volf, Tamdrup) 350.
Hvidt, Lisbeth (Kiilerich, Horsens) 341.
Høegh, Anna C. (Teilmann, Ormslev-K) 199.
Høgsbro, Ædele (Kelstrup, Beder-M) 218.
Høher, Sigrid J. (Ovesen, Storring-S-G) 272.
Høirup, Anna M. K. (Knudsen, Dallerup-L) 441.
Høngaard-Larsen, Anna (Riisager, kkp Hasle-S.L.) 109.
Høyer, Catrine (Lyngbye, Sct Pauls k) 77.

Jacobsen, Emma (Bjørnskov-Petersen, Østbirk-Y) 282.
Jakobsen, Edith (Jørgensen, Tilst-K) 121.
- Inger M. (Filtenborg, Søften-F) 250.
- Lilly V. B. (Chrillesen, Randlev-B) 151.
Jensen, Alma G. (Ebert, rkp Horsens) 341.
- Anna B. (Mygdal, Dover-V) 389.
- Birthe M. (Lyby Christensen, amanuensis) 47.
- Christine (Jeppesen, Klovborg-T) 525.
- Hilma H (Gregersen, Vrads) 528.
- Inger L. L. (Vemmelund, Endelave) 368.
- Johanne (Kattrup, Tamdrup) 346.
- Karen S. (Dyreborg, Storring-S-S) 272.
- Kirsten (Tranholm, Ørting-F) 160.
- Margrethe G. (Højberg, hjpr Domkirken) 69.
- Marie M. (Møgelvang Nielsen, rkp V Frue k) 77.
- Nicoline F. J. (Fabricius, Holme-T) 206.
- Solveig A. A. (Hansen, rkp Møllevang k) 87.
- Susanne P. (Jessen, Ejstrup) 506.
- Thyra, forfatterinde, Søllested, 225, 275, 276.
Jeppesen, Martha (Hübertz Knudsen, Vrads) 529.
Jessen, Anna B. (Biering, Blegind-H) 382.
Johansen, Esther (Kold Jensen, Tørring-H) 521.
Jørgensen, Astrid (Ruth, Hvirring-H) 361.
- Astrid Dam (L. L. Balslev, Tiset) 196.
- Edith (Stokholm, Søften-F) 250.
- Edith M. (Nielsen, Odder) 131.
- Ellen (Klinke, Adslev-M) 385.
- Gudrun J., (Hougaard, kkp Sct Pauls k) 79.
- Ingeborg (Østergaard, Ovsted-T) 286.
- Mariane M. C. D. M. (Sadolin, Torrild-V) 152.

Kaack, Emmy R. (Gaarn Larsen, Viby) 193.
Kalkar, Janne (Lund-Sørensen, valgm Træden) 493.
Kampmann, Helene S. (Bloch, Hasle-S-L) 107.
Kasper, Ellen A. E. (Thomsen, rkp Horsens) 339.
Keldorf, Ellinor (Vendelhaven, rkp Sct Pauls k) 79.
Kiilerich, Ellen (Wind, rkp Horsens) 338.
Kildeby, Inger L. (Blenker, Linaa-V) 429.
Kjerulff, Abelone (Budtz, Maarslet) 212.
- Marie C. (Schoubye, Østbirk-Y) 213.
Kjædegaard, Inger L. (Rugholm, Maarslet) 213.
Kjær, Sigrid M. (Ørntoft, Brabrand-Aa) 118.
Knudsen, Andrea K. (Pedersen, Lundum-H) 310.
- Anna E. K. (Assens, Aarslev-T) 119.
- Elfried M. (Engberg, Hundslund) 156.
- Elsie K. (Højsgaard, Skaade) 207.
Koch, Hertha V. (Larsen, Sct Markus k) 86.
- Joh. B. F. (Stiftsprovst H. Sørensen) 68.
Kofoed, Agnete (Jessen, rkp Risskov) 101.
Kolstrup, Thyra A. A. (Riishede, Sjelle-S) 259.
Kornerup-Bang, Marie (Riis-Vestergaard, Storring-S-S) 272.
Korsbæk, Sif K. (prof B. Otzen) 48.
Krarup, Ane M. (Krarup, Søften-F) 249.
- Magdalene (Øllgaard, Fruering-V) 379.
Kristensen, Maja K. (Storebjerg, Nr Snede) 503.
- Metha (Damm, Røgen-S) 454.
Krogstrup, Bertha (Nielsen, Lading) 240.
Krüger, Anna J. F. (Holm, Horsens straffeanst) 343.
Küster, Laura M. A. (J. S. Jensen, Borum-L) 264.
Kærgaard, Karen M. (Sparre, Sjelle-S) 258.
Kørber, Caroline H. (Sevel, Fruering-V) 379.

Lang, Sidse M. (H. L. Møller, Gylling) 167.
Lange, Dorthea E. (Johnsen, Gosmer-H) 162.
- Elna (Krag, Hundslund) 158.
Langkilde, Petra H. D. (Ploug-Rasmussen, Saksild-N) 142.
Larsen, Charlotte C. F. (Jensen, Kattrup-Ø-T) 296.
- Karen (Villumsen, Hundslund) 158.
- Karen L. J. (Ladegaard, Alling-T) 467.
- Marie (Haugsted, Tønning-T) 491.
Lassen, Maria K. M. (Gudme, Ormslev-K) 199.
Laurberg, Maren (Kabell, Linnerup-H) 513.
Lauridsen, Kirstine M. (Højmark, Aarhus valgm) 88.
Lautrup, Anna M. (Jensen, Storring-S-G) 271.
Lehrmann, Elisabeth (Balslev, V Frue k) 74.
Leisner, Martine F. (Bille, Maarslet) 212.
Liisberg, Ella A. D. (Engsig-Karup, Horsens) 337.
Lind, Aase (Melson, hjpr Dover, semrektor) 390.
Ludvigsen, Ellen M. (Friis, Beder-M) 218.
Lund, Ane N. B. (Valeur, Vitten-H-H) 236.
- Charlotte B. (Kieler, Søften-F) 250.
- Maja (Christensen, rkp Skanderborg-S-S) 377.
- Margrethe M. E. (Fryd, Randlev-B) 150.
Lützhøft, Sophie A. (Christensen, Vær-N) 312.
Lykke, Jenny S. (Fogh Hansen, hjpr Sct Lukas k) 81.
Lynge, Rigmor (Bøss, Sct Johannes k) 83.
Læssøe, Signe F. (Engberg, Hundslund) 156.
Løchte, Ane M. (Hansen, Aarslev-T) 119.
Lønstrup, Sara H. C. D. (Søeborg, Klovborg-T-G) 525.
Løth, Margrethe (Dam Mikkelsen, Endelave) 368.
Løwe, Francisca V. L. (Køster, Østbirk-Y) 282.

Mackeprang, Christine (Sparre, Kattrup-Ø-T) 294.
Madsen, Anna (Fabricius, Grædstrup) 484.
- Elisabeth T. T. (Ferslev, Hylke) 290.
- Else A. V. (Nyhus Nielsen, rkp Hasle-S-L) 109.
- Eva (Pontoppidan Thyssen, afdelingsl, univ) 47.
- Gerda (Helmig, rkp domkirken) 72.
- Maria (Skriver, Beder-M) 219.
Mann, Grete (Thaarup, Tiset) 190.
Marcus, Ursula (Fonager, Nim-U) 352.
Mariager, Ingeborg J. L. (Thuesen, Silkeborg) 422.
Mariegaard, Kathinka J. (Paludan, Sct Johannes k) 83.
Mathiasen, Margrethe (Hansen, Blegind-H) 382.
Mattat, Louise M. (Grønbech, Endelave) 367.
Matzen, Sofie C. (Hjort, Røgen-S) 453.
Mauritzen, Elisab. (Hørning, Borum-L) 263.
Meldal, Elisab. (T. C. Balslev, Tiset) 194.
Mencke, Carry G. (Meincke, Dover) 390.
Meyer, Marie (Isager, Hasle-S-L) 108.
Michaelis, Sophie D (Paludan-Müller, Beder-M) 217.
Michelsen, Astrid J. (Andersen, Alderslyst-B) 425.
- Tove (Smitt, rkp Odder) 132.
- Vincentia C. (Nordentoft-Thomsen, Brabrand Aa) 114.
Mikkelsen, Esther V. (Johannesen, Sct Lukas k) 81.
Moe, Louise (domprovst Bøgh) 69.
Moltke, Sophie V. K. H. (Lassen, Ørting-F) 160.
Mortensen, Ane A. (Geert-Jørgensen, Vejlby) 99.
- Grethe K. (Nyvang, Fredens k) 193.
Mumme, Johanne og Juliane (Mule, Hundslund) 156.
Munch, Anna (Madsen, Aale-T) 511.
- Gudrun H. C. (Hansen, Saksild-N) 143.
Müller, Louise (Bagger, Fruering-V) 378.
- Maria M. C. (Berthelsen, Gangsted-S) 316.
Mynster, Olivia J. E. (Jensen, Lyngaa-S) 233.
Møller, Frederikke J. (Valeur, Alling-T) 466.
- Julie L. (Johnsen, Alderslyst-B) 425.
- Sofie K. (Filskov, Rye) 474.
- Sophie (Fønss, Grundfør-S) 246.
- Vera (Hasselbalch, Hammel-S-V) 447.
Møller-Holst, Anna (C. (Borch, Randlev-B) 149.
Mølvig, Kirsten (Jørgensen, Skanderborg-S-S) 376.
Mønster, Emma S. (Bruun, Saksild-N) 142.

Mørch, Gudrun M. (Breuner, Lundum-H) 310.

Nedergaard, Clara H. (Pilgaard, Holme-T) 207.
Neergaard, Magdalene S. (Jessen, Røgen-S) 452.
Nielsen, Anna K. (Pedersen, Dover) 390.
- Annalise (Opstrup, hjpr Horsens straffeanst) 344.
- Christiane (Cis) (Gram, Mariehøj, Silkeborg) 424.
- Ellen J. (Thun, Aaby) 93.
- Ellen M. (Hansen, Døvepræst) 87.
- Elisabeth M. (Manniche, Søften-F) 249.
- Hjørdis B. (Graabæk, Vejlby) 100.
- Karen (Sparre, Torrild V) 154.
- Karen J. C. (Gede, Viby) 190.
- Mary (Bennedsen, Fruering-V) 380.
- Mary L. (Møller, Grundfør-S) 246.
- Solveig (Hyldahl, univ adj) 48.
Nygaard, Petra L. (Rosendal, Ring-F) 488.
Nørby, Inge (Anker-Møller, Gangsted-S) 317.
Nørgaard, Car. M. (Andersen, rkp Horsens) 336.
Nørkjær, Anne M. (Sønderby, Lyngaa-S) 234.

Olsen, Frederikke M. (Bugge, Torrild-V) 153, 154.
- Ingeborg (Nielsen, Sct Johannes k) 82.
- Kamilla K. (Køster, Gangsted-S) 316.
- Margrethe (Skov, Skanderborg-S-S) 376.
Ove, Ane (Raahauge, Lading-F-S) 239.

Paaske, Karen (Johnsen, Lading) 240.
Pag, Sophie J. (Kokkenborg, Ormslev-K) 200.
Pauly, Rosemari (prof Løgstrup) 46.
Pedersen, Anna D. (prof Sløk) 47.
- Anna M. (Laursen, rkp domkirken) 70.
- Bente K. (Bruun, rkp Hvirring-H) 362.
- Clara E. C. (Baunsgaard, rkp Viby) 193.
- Fanny K. (Lund, Borum-L) 264.
- Inge T. Holm (Kroghøj, Dover) 390.
- Karen S. (Buus, Rye) 474.
- Petrea (Ladegaard, Ovsted-T) 287.
Petersen, Anna E. (Biskop Schiøler) 36.
- Bertha M. (Sølling, Sct Pauls k) 78.
- Edel R. (Krag, Tørring-H) 521.
- Elisab. A. M. (Olsen, Alrø) 183.
- Ellen A. (Dørup Jensen, kkp Sct Johannes k) 83.
- Ester (Højlund, Rye) 475.
- Lilian (Predstrup, Storring-S-G) 272.
Ponsaing, Anna A. (Pingel, Dover-V) 389.
Poulsen, Alma (Bennike, Ring-F) 488.
- Bente S. (Hermansen, rkp Horsens) 341.
Prahl, Elisab. C. M. (Borch, rkp Horsens) 336.

Qvistgaard, Amelie E. M. (Ravn, Grundfør-S) 246.

Raahauge, Anna C. (Broe, Horsens straffeanst) 342.
Rabjerg. Ruth (Sanggaard, Tamdrup) 350.
Rasmussen, Anna M. E. (Aagaard, amanuensis) 47.
- Clara (Pedersen, rkp Viby) 193.
- Gerd N. (Lidegaard, Vinding-B) 482.
- Henriette E. (Larsen, Sct. Markus k) 86.
- Marie (Matthiesen, rkp Christians k) 86.
- Ragnhild (Fog, Risskov) 101.
Rauberg. Henriette (Jørgensen, Trige Ø) 254.
Ravn. Johanne M. (Ussing, Gern-S) 458.
Ravnborg. Jensine N. (Krarup, Maarslet) 212.
Refsgaard. Anna (Sørensen, Vær-N) 313.
Reininghaus. Vilh. (Kirkeby, Gangsted-S) 316.
Rendal. Ingeborg (Knudsen, Dallerup-L) 441.
Ring. Nic. (Schjørring. Fruering-V) 379.
Ripcke. Marie (Knudsen, Blegind-H) 382.
Rist. Marie S. M. (Jørgensen, Trige-Ø) 254.
Rosendal. Else (Ejaas. Harlev-F) 268.
Rude, Grethe (Flintholm, rkp Horsens) 341.
Ruge. Else (Lundbye. Hammel-S-V) 448.
Rübner, Johanne E. (Petersen, Ørting-F) 159.
Rømer, Gertrud K. (Knudsen, Lyngaa-S) 233.
Rømler, Caroline (Kruse, Torrild-V) 153.
Rønne, Johanne C. M. (Larsen, Sct Markus k) 86.

Salmonsen. Kirsten (Baagø, hjpr Sct Lukas k, prof Indien) 81.
Schade, Amalie (Rasmussen, Them) 498.
Schau, Laura A. (Møller, Kattrup-Ø-T) 294.
Schebelern. Ellen (V Frue K-Aaby) 57, 63.
Schmedes. Karen M. (Balslev, Sdr. Vissing-V) 478.
Schmidt. Inger M. (Trærup. Hammel-S-V) 448.
- Margrethe K. (Mulvad. Them) 499.
- Sophie B. (Grabow. Gosmer-H) 161.
- Susanne (Saabye, Lading-F-S) 239.
Schnidker, Elise L. (Kjerrumgaard, Astrup-T-H) 225.
Schoubye. Eline M. C. (Budtz, Maarslet) 212.
Schroll, Gerda (biskop Høirup) 45.
Schülein, Ingrid (Truelsen, rkp Skanderborg-S-S) 377.
Schytte, Mette M. (Funder, Storring-S-G) 271.
Schønberg, Christiane (Schjørring, Fruering-V) 379.
Seidelin, Anna M. V. (Seidelin, V Frue k) 73.
Selstrøm, Dorothea C. (Bagger, Fruering-V) 378.
Siegumfeldt, Ragnhild D. (Siegumfeldt, Sct. Pauls k) 79.
Sigh, Helga E. Olesen (Petersen, rkp Alderslyst-B) 425.
Skovsø, Inger C. (Raagaard, Østbirk-Y) 282.
Smidstrup, Emilie (biskop Kaj Jensen) 42.
Sonne, Anna C. (Winsløw, Harlev-F) 266.
Spies, Em. C. (biskop Bruun-Rasmussen) 37.
Spreckelsen, Cathrine B. (Christensen, Alrø) 183.
Stadel, Karen (Schinnerup, Blegind-H) 382.
Stege, Rigmor (Krohn, V Frue k) 76.
Svanekiær, Cathrine M. (Steenberg, Viby) 189.
Svensen, Sonni D. (Bock, rkp V Frue k) 77.
Svensson, Ellen L. L. (Poulsen, Kolt frimgh) 205.
Svenstrup, Martine F. (Bendsen, Adslev-M) 385.
Sæstad, Olga (Klejnstrup, rkp Silkeborg) 423.
Sørensen, Agnes O. J. H. (Asschenfeldt-Hansen, Gern-S) 458.
- Anna M. (Lykke, valgm, Odder) 135.
- Ellen E. (Juul Sørensen, rkp Sct Lukas k) 81.
- Emilie C. (Asschenfeldt-Hansen, Gern-S) 458.
- Frederikke D. (Bartholdy Møller, Brabrand-Aa) 116.
- Gerda (Nielsen, Gylling) 179.
- Gerda Lund (Olesen, Tamdrup) 349.
- Ida (Pedersen, Vitten-H-H) 236.
- Kathrine (Fog-Petersen, Sct Lukas k) 80.
- Kristine (Klinke, Adslev-M) 385.
- Tove Eeg (Wilhjelm, Gosmer-H) 162.

Taarning, Ellen (Bendt, Vejlby) 100.
Tatham, Mary K. (Knudsen, Ørting-F) 160.
Tetens, Anania M. B. (Tetens, Horsens) 335.
Thaulow, Caroline (Jørgensen, Hundslund) 156.
Thejll, Aase (Biskop Hoffmeyer) 40.
Thomsen, Gyda A. C. (Høgild, Tørring-H) 520.
- Johanne M. (Møller, Skorup-T) 432.
- Ruth (Ohrhammer Andersen, kkp Christians k) 86.
Thorgeirsson, Svanhild (Tranæs, Vitten-H-H) 238.
Thorkildsen, Charlotte (Mygdal, Dover-V) 389.
Thorsen, Louise A. (Schwarz, Vitten-H-H) 236.
- Marie (Thygesen, valgm, Træden) 492.
Thorstenson, Anna C. F. L. (Sørensen, Skanderborg-S-S) 375.
Thulstrup, Margrethe (Christiansen, Brabrand-Aa) 118.
Tom-Petersen, Synne-Lisbeth (Fenneberg-Hansen, kkp Sct. Pauls k) 80.
Trautner, Mary C. L. (Pedersen, Vitten-H-H) 236.
Tryde, Anna (Thomsen, Ørting-F) 159.
Tuxen-Meyer, Ulla (Hjeresen, V Frelsers k, Horsens) 338.
Tygesen, Katharina D. (Petersen, Gern-S) 462.
Tørsleff, Elisab. R. (Tørsleff, Randlev-B) 148.
Tøxen, Charlotte C. E. (Jørgensen, Saksild) 142.

Ulrich, Georgine U. (Blicher, Vitten-H-H) 236.
- Marie M. (Hauvinkel, Faarup-S) 243.

Vahl, Johanne C. E. (Blauenfeldt, Tamdrup) 347.
Wahlmann, Elisabeth P. A. H. M. (N. F. S. Dahl, Kloster k, Horsens) 340.
Vanding, Anna S. (Gjerløff, Randlev-B) 148.
Warming, Sigrid W. (Beck, Vinding-B) 481.
Wedell-Wedellsborg, Anna S. M. B. (Juul, Gylling) 180.
Veien, Anna I. (Bolwig, Alling-T) 467.
Wellejus, Frederikke E. (Lindhard, Astrup-T-H) 225.
Vestergaard, Ellen (Kronborg, Hasle-S-L) 109.
Weymann, Elisabeth (prof Johs. Munck) 46.
Vibe, Bothilde M. (Jessen, Ejstrup) 506.
Villadsen, Marie (Højmark, Aarh valgm) 88.
Vilstrup, Marie N. H. (Brandt, Storring-S-G) 271.
Willadsen, Gudrun (Tranæs, Vitten-H-H) 237.
Winding, Gerda (prof Lindhardt) 46.
Volf, Inge Lise (bibl Jan Lindhardt) 47.
Wolf, Inger M. (Kragerop, V Frue k) 73.
Worm, Henriette C. (Schmidt, Lyngaa-S) 233.
van Voss, Adamine V. (Gottschalck, Odder) 128.
Wraae, Inge L. (Ostermann, rkp Hvirring-H) 362.

Zachariæ, Caroline M. (Hansen, Aarslev-T) 119.
Zeuthen, Lillian (Schjellerup, Elsted-E) 256.

Ølund, Anna (Øllgaard, Linaa-D) 426.
Østergaard, Anna (Clausen, Kattrup-Ø-T) 296.
- Karen (Rod, Hylke) 290.

Alfabetisk fortegnelse over lægfolk, der er omtalt i dette bind

Aaboe Sørensen, C., borgmester, Silkeborg, 401.
Aabrink, A., kunstmaler, 235.
Aaen, Søren, kbmd, Hammel, 443, 444.
Aaes, E., skoleinsp, Hasselager, 198.
- E. P., højskolef, Klank, 270.
- S., mejeribest, Stjær, 270.
Aagaard, sadelm, Toustrup, 436.
- Frode, højskolef, Vestbirk, 280.
- H., højskolef, Ask, 224.
- S., skoleinsp, Aarh, 51, 62.
- S., ing, sognerfmd, Odder, 128.
Aagaard Poulsen, A., KFUM, Horsens (Miss, Kina) 327.
Aakjær, Jeppe, digter, 91, 472.
Aalbæk, slagter, Hampen, 502.
Adslev-slægten, 384.
Agerschou, E. K., skoleinsp, Aarh. 51, 92.
Aggebo, Anker, læge, Aarh. 65.
Ahlberg, højskolef, Testrup, 211.
Ahlefeldt-Laurvigen, greve, Stensballsgd, 312.
Albeck, Gustav, dr phil, Aarhus, 53.
- V., dr med, Aarhus, 54.
Albrechtsen, Julie, fotograf, Hammel, 444.
Alleslev, E., lærer Mesing, 384.
Alexandersen, frk, Gern, 457.
Allin, F., organist, Aarh, 62.
Alsted, F., gdr, Tørring, 518.
- Peter, gdjr, digter, 355, 504.
Andersen, bager, Galten, 135.
- lærer, Saksild, 136.
- lærer, Tranbjerg, 197, 205.
- murer, mghforst, Skdbg, 375.
- Aage, sognerfmd, Trige, 253.
- Aage, viceskoleinsp, Horsens, 335, 341.
- Albert, gjdr, Hammel, 443.
- Albert, læge, Ry, 388.
- Anders, gdjr, Odder, 134, 139.
- Ane, frk Hylke, 289.
- A. A., lærer, Asaa, 264.
- A. C., gdjr, Nr Snede, 502.
- A. Kjær, lærer, Sminge, 428.
- B., fiskeriejer, Ormslev, 203.
- B., ligningsinsp, Skdbg, 374.
- Børge, børnehjleder, Aarh, 63.
- Dorthea, KFUK, Aarh, 63.
- Georg, diakon, forst, Aarh, 52.
- Harald, direktør, Aarh, 53.
- H. C., digter, 101, 395, 470.
- Jens, Vejlby, 95.
- Jens, lærer, Ølsted, 252.
- Jens, miss, Odder, 127.
- Jens Carlo, gdjr, sognerfmd, Gylling, 167.
- Jens M., sognerfmd, Them, 498.
- Jens Skytte, lærer, Storring, 270.
- Joh. V., maler, 80, 487.
- Johs. P., kbmd, Aarh, 61.
- Kai, fiskehdlr, Hammel, 443.
- Kai, overl, Horsens, boligminister, 319.
- K. K., murerm, Frberg, 459.
- Knud, gdjr, Ormslev, 203.
- L. Hamborg, kolportør, Klovborg, 522, 523, 524.
- M., lærer, ftm Maarslet, 135, 209, 212.
- Magnus, gdjr, sognerfmd, Harlev, 266.
- Marius, Ejstrup, 505.
- Martin, Ebenezer, Aarh, 60.
- Mikkel, Viby mark, 135, 185, 197, 210, 215.
- Mikkel, gdjr, Grundfør, 245.
- N., lærer, Saksild, 141.
- Niels, dir, Silkeborg, 402.
- Niels, sømandsmiss, 459.
- R., alterdegn, Aarh, 62.
- Sv., rektor, Aarh, 51.
- Sv. Aa., uddeler, sognerfmd, Tørring, 520.
- Vilhelm, prof, 35, 173, 206, 211, 400.
Andreassen, frimissionspr, 463.
- Axel, indremiss, Silkeborg, 419.
- C., murerm, Adslev, 386.
- C. J., indremiss, 269.
- M., snedkerm, Aale, 516.
- N., indremiss, Odder, 127.
Andresen, S., gdjr, sognerfmd, Østbirk, 282.
Ankerstjerne, etrd, Randers, 82.
Ankerstrøm, A., friskolel, Gylling, 140.
Arentzen, N. C., fabr, Horsens, 320.
Arndal, Helge, digter, 52.
- Olaf, lærer, digter, Aarh, 52, 94.
Arnsted, N. P., minister, Addithus, 476.
Asbæk, lærer, Sorring, 440.
Augusta, Søster, Aarh, 63.
Augustesen, lærer, Østbirk, 281.
Axelsen, Axel, indremiss, Horsens, 33, 34.

Baagø, Christoffer, højskolef, Testrup, 98, 117, 122, 125, 126, 146, 166, 176, 194, 195, 197, 200, 211 f, 221, 360, 373, 421.
Bach, Erik, c mag, Sabro, 243.
- J., gdj, Dallerup, 438.
- Kr., forst, Gern, 457.
- N. P., lærer, Sabro, 242.
- P., Alterdegn, Aarh, 62.
Bach-Sørensen, P. S., kantor, Viby, 187.
Bagger-Olsen, kbmd, Klovborg, 523.
Bak, Egon, gdjr, Linaa, 428.
- Jens, kbmd, Sorring, 439.
Balling, C., lærer, Gylling, 167.
- L. L., lærer, Hornum, 357.
- P. L., lærer, Silkeborg, 398.
Balslev, Valborg, børnehaveleder, Aarh, 90.
Balthersen, A., skrædderm, Spørring, 245.
Bang, Hermann, forf, 325.
- N., lærer, Toustrup, 440.
Bank, N., gdjr, Aale, 514.
Banke Larsen, T., ungdomsskoleforst, Hammel, 444.
Bardenfleth, V., kultusminister, 267.
Barfod, Fr., forf, 206.
Barfoed, Christine, KFUK, Silkeborg, 414.
Bauditz, Sophus, forf, 52, 381.
Baun, V., skolebest, Horsens, 320.
Bay, Sv. Aa., lektor, Horsens, 306.
Bech, A. S., gdjr, Vitten, 235.
- R. P., gdjr, Ovsted, 283.
Bech-Andersen, Helga, D. M. S miss, 443.
- Sigrid, godsforv, Hammel, 443.
Beck, Hans Chr, indremiss, 58, 127.
- Søren, indremiss, 63, 127.
- V., gdjr, Odder, 134.
Begtrup, Eline, højskolel, Ry, 464.
- Holger, højskolef, Frborg, 172, 198, 204, 211, 220, 225, 227, 303, 360, 404, 406, 434, 509.
Bendixen, Rs., gdjr, Skejby, 58, 62, 88, 101 f, 104, 107.
Bendtsen, stenhugger, Aarh, 83.
- A., uddeler, Vitten, 235.
Bennike, V., sabotagegeneral, 384.
Berg. Chr., politiker, 315.
- J. S., lærer, Søvind, 315.
Berget, I., frk, Aarhus, 63.
Berggreen, A. P., komponist, 30, 190, 325, 373.
Bering, J. V., lærer, Viby, 187.
Berntsen, Anton, digter, Vejle, 504.
- Klaus, Konsejlspræsident, 140, 445.
Bertelsen, Aage, rektor, Aarh, 51.
- Carl, kbmd, Aarh, 56, 64, 73.
Berthelsen, H. P., friskolel, Ormslev, 203.
Bie, Laust, hmd, Hornborg, 355.
Bille Brahe, Amtmand, 371.
Bindslev, Rs., borgmester, Silkeborg, 401.
Binzer, F., Orsagf, Kbhvn, 432.
Birk, H., gdjr, sognerfmd, Storring, 271.
Birkefeldt, K., organist, Aarh, 63.
Birkedal-Nielsen, V., lærer, Them, 493, 497.
Bisgaard, O., Orsagf, Silkeborg, 402.
Bissen, H. V., billedhugger, 421.
Bitsch, G. B., lærer, Klovborg, 524.
- K. A., lærer, Ejstrup, 505.
Bjerg, N. C., indremiss, Aarhus, 61, 63.
- V., gdjr, V Kejlstrup, 424.
Bjerre, Jens, lærer, Silkeborg, 402.
- P., gdjr, Aale, 510, 514, 516.
Bjerregaard, P. C., kurlæge, Silkeborg, 400, 410, 414.
Bjerreg. Christensen, lærer, Hasle, 104.
Bjørnbak, Lars, højskolef., Viby, 11, 70, 96, 102, 105, 110, 111, 122, 124, 126, 137, 146, 152, 161, 167, 185 f, 188, 190, 197, 198, 205, 210, 220, 228, 260, 298, 383, 384, 392.
- Thomas, højskolef, 186.
- Viggo, ftm, 124, 186.
Blach, J., gjdr, Hadsten, 235.
Blache, O., rektor, Aarh, 149.
Blans, B., dir, Silkeborg, 417.
Blicher, F., lærer, Harlev, 147.
Blinkenberg, A., prof, Aarh, 54.
Bloch, A., overkirurg, Skdbg, 374.
- Carl, kunstmaler, 182, 246, 281, 315, 337, 484, 506, 517.
Blohm, Kathr. frk, Gern, 456.
Blom, A., fabr, Skdbg, 374.
Blume, Astrid, semforst, Aarh, 51, 53, 64.
Bo, J. A., friskolel, Testrup, 212.
Boberg, frk, skolebest, Odder, 127.
Bodenhoff, E., Voer klostermølle, 476.
- T., smst, 475.
Boeck, J. C., propr, Laven Hovgaard, 427.
Boel, A., indremiss, Tørring, 519.
Boes, A., gdjr, sogneraadsfmd, S Vissing, 477.
Bojsen, E., propr, Gedved, 293.
- Emil, red, Horsens, 320, 321.
- Frede, højskolef, Rødkilde, 197, 299.
- P., seminarieforst. Gedved, 204, 273, 287, 292, 293, 298, 299, 305, 308, 314, 315, 321, 440.
Boldt, gdjr, Aaes, 293.
Bomholt, A. P., Vejlby, 94, 95, 96.
- Jul., kulturmin, fmt, 161, 369, 403.
- Magnus, gdjr, Odder, 134.
- Thora, højskolel, Odder, 140.
Bonderup, P., skoleforst, Beder, 217.
Bonnevie, C. E., dommer, Aarh, 106.
- E. R., lærer, Rye, 388.
Borch, M., arkitekt, 150.
Bording, Rs., højskolef, Rye, 223, 369, 388, 473.
Borgbjerg, Rs, gdjr, Hørning, 381.
- Sv., gdjr, sogneraadsfmd, Hørning, 382.
Borre, H., kunstmaler, 106, 120, 233.
Brabrand, grosserer, Aarh, 84.
Brams, Ingeborg, skuesp, 473.
Brandes, Georg, 211, 378.
Brandt Pedersen, højskolef, Vraa, 225.
Braüner, Krf, gdjr, Sorring, 439.
Bredfeldt, J. C., læge, Hammel, 445.
Bredsdorff, C., skolebest, 149.
Breidahl, Axel, forf, 54.
Brejnbjerg, J., Ejstrup, 505.

Brinck, Jak, indremiss, Skdbg, 374.
Brock, lærer, Alrø, 182.
– N. S., ritmester, Nr. Snede, 500.
Broge, Hans, storkbmd, Aarh, 51, 111, 112.
Bruhn-Nielsen, lærer, Trige, 252.
Brun, Smed, Hammer, 512.
Bruun, A., højskolel, Rye, 388.
– M. P., etrd, kbmd, Aarh, 53, 57, 77.
– P., uddeler, Fruering, 378.
Bruzelius, F., kunstmaler, 85.
Brønd, Aa., gdjr, sogneraadsfmd, Them, 498.
Brøndlund, Aa., lærer, Framlev, 266.
Brøndsted, Holger, dr phil, 344.
Buchwald, E., semforst, Horsens, 321.
Budde, Leopold, forstander, Himmelbjerggaarden, 149, 471.
Buhl, A., gdjr, Tamdrup, 346.
– Krf., gdjr, Tamdrup, 346.
– M., realskolebest, M. F., Tørring, 517, 519.
Bundgaard, J., gdjr, Røgen, 450.
– S. A., skoleinsp, Østbirk, 281.
Bundvad, Kaj, boligminister, 16.
Bune, J., lærer, Faarup, 242.
Busch, K. F. B., overlæge, Horsens, 321.
Busk, Jens, ftm, 176, 314, 315.
Buttenschön, kbmd, sognerfmd, Elsted, 255.
– J., lærer, Sjelle, 257.
Buur, Kr., skoledir, Aarh, 51, 54, 91.
Bvriel, Elisab, frue, Røgen, 450.
– M., gdjr, Røgen, 453.
Byskov, J., semforst, Gedved, undervminister, 270, 293, 299 f, 303.
– Tage, semforst, Gedved, 299, 303.
Bækgaard, J., lærer, Lisbjerg, 106.
– M., insnektør, Skaade, 207.
Børner, W., organist, Aarh, 62.

Callisen, læge, Malling, 137.
– Karen, museumsinsp, 359.
Carlsen, C., gdjr, Lundum, 308.
– Vevv, søster, Aarh, 61.
Carstens, L. C., organist, Aarh, 62.
Christensen (se ogsaa Kristensen).
– diakon, Odder, 127.
– lærer, Javngyde, 466.
– skrædderm, Hinnerup, 235.
– Aage, borgmester, Silkeborg, 401, 402.
– Anker G., fuldm, Aarh, 60.
– Arne V., skoleinsp, Gern, 457.
– C., gdjr, Gylling, 165, 166.
– C., lærer, Vejlby, 58, 97, 98, 99.
– Carl, gdjr, indremiss, sogneraadsfmd, Tørring, 510, 518.
– C. F., lærer, Tilst, 120.
– Ellegaard, kordegn, Horsens, 334.
– Else, manufakturh, Gern, 456.
– Gotfred, kunstmaler, 480.
– Hans, indremiss, Odder, 127.
– Holmen, lærer, Hansted, 308.
– J., kæmner, Gern, 456.
– J., indremiss, Hinnerup, 235.
– Jakob, borgmester, Silkeborg, 401.
– J. C., konsejlspræsident, Hee, 76, 210, 216, 298, 304, 310, 315, 346, 380, 392, 445, 518.
– J. P., indremiss, Odder, 127.
– Julius, postbud, museumsleder, Emborg, 386.
– Knud, Stadsskoleinsp, Skdbg, 374.
– K. B., kbmd, Hobro, 208.
– L. C., indremiss, Hammel, 443.
– Max, bankdir, Horsens, 322.
– Morten, gdjr, Tørring, 510.
– M. H., sognef, Beder, 135.
– N., lærer, Ølsted, 252.
– Niels, skomager, Ejstrupholm, 504.
– N. C., red, M. F., Horsens, 321.
– Otto, indremiss, Aarh, 63.
– P., gdjr, Bjerregaard, Aale, 513.
– Poul, overl, Skannerup, 457.
Christensen, Rasmine, frue, Foldby, 248.
– Sv, idrætsleder, Hammel, 445.
– Ulla, forstanderinde, Vejlby, 98.
Christensen-Maarsø, højskolef., Ask, 195, 221, 222.
Christov, J., herredsfuldm, Odder, 127.
Christiani, F., højskl, Ry, 388.
Christiansen, C., fiskeriminister, 50.
– H. C., gdjr, Tørring, 519.
– H. P., gdjr, Tørring, 519.
– J. C., hmd, Grundfør, 245.
– J. P., indremiss, Silkeborg, 419.
– M., kbmd, Endelave, 366, 367.
– M. H., sognefoged, Beder, 137, 214, 215.
– Poul, kunstmaler, 203.
– Rs., gdjr, Tørring, 519.
Clausen, C., rektor, Horsens, 319, 338.
– F. G., fabr, Risskov, 100.
– Frimodt, arkitekt, 159, 261, 498, 506.
– T. Lundetoft, amtsskolekons, Vær, 312, 346.
– R. B., gaardmiss, Kbhvn, 71.
Collet, Emy, KMA, 328.
Corneliussen, C. P., højskolef, Odder, 126, 138.
la Cour, Albert, forst, Næsgaard, 129.
– Anna, Charlotte og Georgia, Odder, 127.
– Poul, prof, Askov, 314, 360, 380.

Dahl, A. K., lærer, Aale, 508 f, 510.
– B. T., ordbogsudgiver, 430.
– Bothilde, frue, Moesgaard, 212.
– Marie, Aale, 509.
Dahlgaard, P., lærer, Laasby, 440.
Dahlstrøm, Jul., indremiss, Silkeborg, 407, 408, 410, 432.
Dahlerup-Petersen, Erik, højskolef, Vestbirk, 280.
Dalby, H. P., mejeribest, sognerfmd, Gylling, 167.
– Maia, KFUK, Aarhus, 63.
Dalgaard, lærer, Linnerup, 516.
Dalgas, E. M., 526.
Dalhoff, H., kbmd, Nr Snede, 502.
Dall, K., lærer, Ovsted, 284.
Dalsgaard, C., kunstmaler, 375.
Dam, Albert, forf, 378, 402.
– Anna, frk, Tørring, 465.
– Axel, dr phil, M. F., 100.
– C., højskolef, Boulstrup, 147, 148.
Damgaard, læge, Brædstrup, 485.
– lærer, Trige, 252.
– P., gdjr, sognerfmd, Maarslet, 212.
Damm, M., gdjr, Mollerup, 428, 439.
Dannemand-Jensen, E., sognerfmd, Skorup, 431.
Davidsen, apoteker, Silkeborg, 423.
– P., gdjr, sognefog, Them, 495.
– P. C., højskolef, Haslev, 434.
Degn, J., gartner, Viby, 187, 188.
– Niels, Vejlby, 95.
Demstrup, P., lærer, Ølsted, 253.
Detlefsen, P., skoleinsp, Aarh, 51.
van Deurs, H., Rye mølle, 470.
Didriksen, J., læge, Gylling, 179.
Ditlefsen, N. J., murerm, Gerning, 444.
Ditzel, C. A., og P. W., distr læger, Hammel 445, 446.
Dohlmann, J. H., propr, Kalbygaard, 439.
Dohm, H., kunstmaler, 205, 217.
Dolleris, A. K., højskolef, Odder, 126, 133, 138, 140.
– And., boghandler, digter, Vejle, 191.
Dorph, A., kunstmaler, 114, 212, 381, 388, 491, 516.
Drengsgaard, J., førstel, Grundfør, 245.
Drewsen, C., fabr, Silkeborg, 394, 395.
– Mich., fabr, Silkeborg, 394f, 408, 409.
Dumreicher, Carl, bibl, forf, 285, 286.
Dybdahl, H. alterdegn, Aarhus, 62.
– Vagn, arkivar, Aarh, 53.
Dybkjær, O. C. J., lærer, Beder, 214, 215.
– Tage, skolebest, Egaa, 88, 215.
Dyrholm, Jens, miss, 55, 122, 125 f, 127, 136, 165, 214.

Edholm, S., kammerassessor, forretningsf Blaa Kors, 328.
Egeberg, Edv., lærer, forf, 401 f, 421, 472.
– H., handelsgartner, Sejs, 428.
Ejlersen, J. L., gdjr, Vinding, 480.
Elbæk, J., forst, Elbæk, 273, 314.
– P., lærer, Aarh, 65.
Elgaard, N., trafikmin, 439.
Elkjær, K., bibliotekar, Aarh, 53.
– Sigurd, forf, 352, 359.
– S. P., lærer, Hvirring, 357, 359.
Elmer, H., lærer, Skjørring, 258, 270.
Elmose, N., landbr-skolef, Vejlby, 98.
Enemærke, G., forst, Silkeborg, 396, 417.
– Rs, forst, ungdomssk, Hammel, 444.
Engelbrechtsen, P. L., skoledir, Horsens, 319.
Enggaard, E. N., alterdegn, Aarh, 62.
Engmark, J., indremiss, Brædstrup, 486.
Enna, Aug., komponist, 53.
Eriksen, A. L., ORsagf, Hammel, 445.
– C. T., farveh, Aarh, 58, 87, 201, 410.
– Hans, gdjr, Vrads, 528.
– Holger, red, Aarhus MF, 52.
– Kathrine, skolebest, Horsens, 320.
– Knud, alterdegn, Aarhus, 62, 374.
– Kr, lærer, Ejstrup, 505.
Ernstsen, J., gdjr, Veng, 374, 392.
Esben-Petersen, borgmester, Silkeborg, 401, 402.
– J., skoleinsp, Aarh, 51.
Espensen, S., gdjr, Randlev, 136.
Estrup, J., konsejlspræs, 188, 384, 512.

Faaborg, Knud, kroejer, MF, Ovsted, 284.
Faarup, N., gdjr, Røgen, 450.
Faber, Arne, overlæge, Silkeborg, 400.
– E., dir, Rye Nørskov, 470, 475.
– Knud, prof, med, 54.
– hospitalsforst, Horsens, 325.
Falk Pedersen, P. G., viceinsp, Horsens, 335.
Fallingborg, E. G., skoleinsp, Malling, 216.
Fasterholt, P., Ejstrup, 505.
Fastrup, Rs, indremiss, Laven, 427, 444, 465.
– Regine, frk, Laven, 465.
Faurholt, kbmd, Silkeborg, 403.
Fausbøll, Fr., frk, Alling, 466.
Feilberg-Jørgensen, rektor, Aarh, 51.
Fenger, P. B., prof, 58, 65, 68.
Fibiger, C. E. A., distr læge, Silkeborg, 395.
– Elfride, forf, 406.
Fich, A. Brorson, rektor, Aarh, 51.
Fiil, M., kroejer, Hvidsten, 95.
Filtenborg, etrd, kbmd, Aarh, 53.
Finderup, M. P., lærer, Trust, 431.
Fischer, H., teglværksejer, Gern, 458.
– Helene, organist, Horsens, 334.
– J., kultusminister, 31, 55, 69.
Fisker, N., sognerfmd, Saksild, 142.
– lærer, Hansted, 308.
Fjeldskov, V., kunstmaler, 294, 309.
Fjelrad, G., domorganist, 62.
Fledelius, C., lærer, Horsens, 321.
Fleischer, A., propr, Nybro, 125.
Foged, H., højskf, Beder, 217.
Fogh, lærer, Seldrup, 216.

Fogh, Gunnar, Edslev, 201, 202.
– Jens, Høker, Odder, 136.
– Jørgen, møller, Edslev, 203.
– Karen, frk, Edslev, 203.
– Mikkelsen, gdjr, Beder, 214.
Forman, K., frk, Torrild, 154.
Foss, Alexander, ing, dir, 493.
Fraenkel, A., dr phil, MF, Horsens, 320.
Franck, Utzon, billedhugger, prof, 207, 337, 338.
Frandsen, C., skrædder, Endelave, 366.
– Eske, gdjr, Aale, 516.
– H. mægler, sognerfmd, Beder, 217.
– H. K., friskolel, Gylling, 165, 166, 167, 172, 173.
– N., gdjr, Linnerup, 516.
– Sv, gdjr, Linnerup, 514, 516.
– S., viceskoleinsp, Risskov, 95.
Frantzen, S., kordegn, Horsens, 334.
Frederiksen, frikirkepræst, Silkeborg, 415.
– A. K., lærer, Javngyde, 466.
– Anton, arkitekt, Aarh, 80.
– Jens, Horsens, 335.
– Johs, arkitekt, Aarh, 64, 65, 112.
– J. F., bmd, Them, 490.
– J. Kjær, indremiss, Hammel, 431, 443, 444, 451.
– S., højskolef, Støvring, 140.
– S. A., indremiss, Odder, 127.
Fredslund, M. C., bestyrer, Sabro, 241.
Frich, S., fabr, Aarh, 51.
Friis, K., højskolef, Vestbirk, 281.
– N. M., Holme, 189.
Frijs-Frijsenborg, slægten, 442.
– (Krag-Juel-Vind-Frijs).
– C., lensgreve, 442.
– Mogens, lensgreve, 442.
Frimodt-Clausen, arkitekt, 159, 261, 498, 506.
Frisch, E., skoleinsp, Brædstrup, 486.
Frisig, lærer, Alrø, 182.
Fritz, A., kunstmaler, 73, 93, 271, 269, 470.
Frølich, Lorenz, kunstmaler, 206.
Frølund, HR-præsident, 130.
Funch-Thomsen, T., red, Aarhus, 52, 99, 100.
Furer, M., arkitekt, 470.
Føns, realskolebest, Hammel, 445, 448.

Gad, Anna, frk, Aarh, 55.
– børnehjemsbest, Ormslev, 198.
– G. E. C., forlagsboghandl, Kbhvn, 485.
Gade, Niels W., komponist, 191.
Gahrn, R., indremiss, Horsens, 333, 334.
Gaihede, organist, Brabrand, 113.
Gamborg, driftsleder, Viby, 187.
Ganderup, Marie, skoleinsp, Horsens, 319.
Gandrup, Rich, forf, Aarhus, 44.
Garne, G., plejehjemsbest, Skannerup, 457.
Gejlager, A. J., lærer, forf, Stensballe, 312.
Geltzer, R., højskolef, Sinding, 424.
Gerda, søster, Aarhus, 63, 64.
Gisselbæk, O., lærer, Tilst, 120.
Giørtz-Laursen, K., skoleinsp, Horsens, 319.
Gjødesen, C. C. T., semlærer, Gedved, 295, 296, 304.
Gjødertsen, M., gdjr, sognerfmd, Alrø, 182.
Glarbo, lærer, Torrild, 152.
– S., gdjr, Voel, 419, 420.
Gliemann, E., læge, Risskov, 95.
Godsk, L. A., lærer, Aale, 516.
Gorridsen, H., forst, Gern, 444, 457.
Gottlob, K., arkitekt, 80.
Graugaard, A., rektor, Aarh, 51.
– J., ldmd, Laven, 428, 444.
Gravers, A., arkitekt, 82.
Graversen, G. P., savværksejer, Hammel, 443.
Gravesen, P., dømmer, Rind, 494.
Gravlund, Thorkild, forf, 11.
Greibe, P. V., indremiss, Bryrup, 480.
Grejs, P., lærer, Nr Snede, 502.
Gro-Nielsen, K., semrektor, Silkeborg, 396, 423.
Grosen, Jens, Aarhus valgm, 88.
– Maren, højskolen, Testrup, 211.
Grue-Sørensen, M., skoleinsp, Vejlby, 98.
Grummesgaard, P., indremiss, Grundfør, 245.
Grønbjerg, N., Hammer, 512.
Grønborg, H., højskolef, Vejlby, 95.
Grønbæk, A. K., lærer, Hinnerup, 235.
– Kr, gdjr, Aulum, 408.
Grønfeldt, Dorthea, frue, Odder, 127.
Gudme, O., rektor, Aarh, 51.
Guldager, Poul, ing, Basel, 470.
Güldencrone, Sophie, frk, Gylling, 173.
Gylling, E., Hinnerup, 235.

Haahr, N. P., lærer, Gylling, 167.
Hagemann, G. A., hofjægerm, 241.
Hagen, N. A., skoleinsp, Ørridslev, 294.
Hagn-Munche, F., overlæge, Silkeborg, 402.
Hald, A., herregaardsmiss, 64, 443.
Hall, C. C., konsejlspræs, 30, 164, 260.
Hallager, F., overlæge, Risskov, 99.
Halse, Th, semforst, Vrdbg, 464.
Hamborg Andersen, kolportør, se Andersen.
Hammer, C., fabr, Silkeborg, 399.
– Christa, sygepl, Hornsyld, 328.
– P. J., lærer, Hammer, 512.
Hammerich, M., prof, 154, 210.
Hammershaimb, fabrikant, Aarh, 53.
Hampen, Jørgen, Hammer, 512.
Hansen, arrestforv, Silkeborg, 415.
– valkemester, Horsens, 328.
– væver, Silkeborg, 412.
– Alfr, lærer, Beder, 216.
– Anders, Hundslund, 136.
– Arnold, pedel, Aarh, 61.
– AFA, kpt, Strib, 416.
– Børsen, gdjr, Grundfør, 245.
– C. P., murerm, Hammel, 443.
– Carl, gdjr, Aale, 515.
– Carl, gdjr, Bryrup, 480.
– David, indremiss, Aarh, 62, 63.
– E., lærer, Endelave, 367.
– E., skoleinsp, Gedved, 294.
– Edv., skipper, Endelave, 363.
– Erik, skoleinsp, Hørning, 381.
– Gunnar, billedhugger, 243, 425.
– H., højskolef, Klank, 270.
– H., førstelærer, Brædstrup, 486.
– Hagbart, mølleejer, Aarslev, 203.
– Henrik, kordegn, Horsens, 334.
– Holger, stationsforst, Silkeborg, 399.
– H. C., alterdegn, Aarh, 62.
– H. C., statsminister, 50, 52.
– H. J., landpost, Østbirk, 281.
– J., maler, Sdr Aarslev, 114, 118.
– J., savskærer, Lundum, 309.
– Jens, fabr, Silkeborg, 423.
– Jens, gdjr, Aale, 516.
– Jens, lærer, Aale, 510, 516.
– J. A., politiker, 124.
– J. C., lærer, Hansted, 307.
– Jul. E., indremiss, Hovedgaard, 293.
– K., red, Aarhus, 52.
– Karl, gdjr, Aale, 516.
– Knud, forst, Bygholm, 320.
– Knud, amtsrmedl, Ovsted, 284.
– Knud, lærer, Røgen, 450.
– Kr, gdjr, Sorring, 439.
– Kr., gdjr, Falling, 159.
– Krf., indremiss, Silkeborg, 363,, 410, 416.
– M., møller, Horsens, 335.
– Mads, digter, 279.
– Mar., murer, Odder, 128.
– Mar., skipper, Endelave, 363.
– M. J., kordegn, Skdbg, 374.
– N., gdjr, Dover, 387.
Hansen, N., smed, lægpræd, 407.
– O., kordegn, Viby, 187.
– Olaf, lektor, digter, Aarh, 52, 94.
– P., indremiss, Aarh, 63.
– P., skoleinsp, Silkeborg, 399.
– Peder, gdjr, Aale, 516.
– Rs., skrædder, Saksild, 136.
– Sv, skoleleder, Hinnerup, 235.
– S. C., skoleinsp, Horsens, 319.
– Søren P., (USA), Hammer, 520.
– Vald., indremiss, Ry, 387.
Hanssen-Nørremølle, H. P., 321.
Hardie-Fischer, V., arkitekt, 243, 423.
Harhoff, N., overlæge, Skdbg, 374.
Hartvig, N. J., lærer, Hvirring, 357.
Hattinger-Jacobsen, friskolel, Elbæk, 314.
Haubek, J., skolebest, Skdbg, 374.
Hauberg-Jensen, O., frihedskæmper, Adslev, 384.
Hauch, Carsten, digter, 405.
Haugsted, Ejler, bibl, Aarh, 91.
Havning, Thomas, kgl bygningsinsp, 86.
Hebsbaard Knudsen, lærer, Gangsted, 315.
Hecquet, O., skoleinsp, Horsens, 319.
Hedeager, L., husmandsfører, Silkeborg, 402.
Hede Nielsen, E., og O., fabr, Horsens, 322.
Hedtoft, H., statsmin, 50, 52.
Heeno, Else, skoleinsp, Aarh, 51.
Hegelskov Kristensen, forst. Hansted, 307.
Hegelund, slægten, Harlev, 266.
Hegelund-Lange, læge, ftm, Viby, 188.
Hegndal, V. F., billedskærer, 477.
Heiberg, Povl, vicestadslæge, Kbhvn, 256.
Heigaard, C., lærer, Ørting, 159.
Heilbo, H., fængselsinsp, Horsens, 322.
Heilesen, M., gdjr, sognerfmd, Tolstrup, 294.
Heilmann, R., propr, Kalbygd, 427, 438, 439.
Helbo, J. M., lærer, Framlev, 266.
Helgason, O., indremiss, Aarh, 63.
Helms, Johs., skolebest, Kbhvn, 340.
Helweg-Petersen, K., undervisningsmin, 161.
Henriksen, gartner, Lundum, 309.
– lærer, Balle, Odder, 136, 137.
– Aage, snedker, Klovborg, 524.
– A. P., træskomd, Brædstrup, 486.
– H., gdjr, Stjær, 270.
– H. J., lærer, Honum, 357.
– K., lærer, Laasby, 440.
– N., kirkebetj, Dallerup, 439.
– P., gartnerskoleforst, Beder, 216.
Herschend, godsejer, Herschendsgave, 153, 377.
Hersholdt, V., skoleinsp, Aarh, 51.
Herskind, K., højskolef, Rønde, 434, 456.
– Ole, gdjr, Dørup, 203.
Hersom, J. P. F., lærer, Faarup, 242.
Hessellund, A., gdjr, Randlev, 136, 147.
– H., gdjr, Randlev, 136, 147.
Hindhede, Mikkel, læge, Skdbg, 374.
Hindsgaul, Lisbeth, ftm, 278.
Hjorth, C., gdjr, Fruering, 378.
– L. Laursen, Røgen, 450.
– Mads, kolportør, Silkeborg, 409, 450.
Hjortshøj, A. P., lærer, Vejlby, 98.
– N. W., lærer, Vejlby, 98.
Hjuler, Laur., Grædstrup, 483.
– P., lærer, Laasby, 440, 441.
Hoff, E. M., stadslæge, Kbhvn, 375.
– H. M., landsdommer, Silkeborg, 394.
– Johs., læge, forst, Diakonhøjskolen, Aarh, 51, 64, 65, 456.

Hofman-Bang, Ellen, kunstmaler, 525.
Holck, frk, skolebest, Odder, 127.
- H., kromand, Odder, 127.
Holk, Poul Jensen, indremiss, Aarh, 58, 64, 366.
Holm, A., skoleinsp, Aarh, 51.
- Anna, frk, Skdbg, 385.
- A. F., dommer, Skdbg, 374.
- Helge, arkitekt, 375.
- H. J., arkitekt, 445.
- Mich., lærer, Hylke, 289.
- P. A., semforst, Vejle, 105.
- Rich., borgmester, Horsens, 320.
- Rich., sømandsmiss, Horsens, 335.
Holm-Hansen, gdjr, Javngyde, 466.
Holst, kordegn, Silkeborg, 414.
- Axel, gdjr, Alling, 465.
- H. P., digter, 461.
- J. P. C., etrd, politiker, Grædstrup, 482.
- M., lærer, Balle, 424.
Holstein, H., dommer, Silkeborg, 402.
Holstein-Rathlou, godsejer, Rodstenseje, 153.
Holt, Jens, indremiss, gdjr, Taulov, 363.
- Paul, sem rektor, Aarh, 51, 61, 63.
Horn, Aage, skomager, Mesing, 383.
Hornemann, J., godsinsp, Silkeborg, 394.
Horslund-Olsen, T., lærer, Storring, 270.
Hou, Axel, kunstmaler, 207.
Houman, frk, Adslev, 385.
Houmand, J. C., sømandsmiss, 439.
- P., gdjr, Tamdrup, 346.
Hulgaard, N. J., skrædderm, Hinnerup, 235.
Hull, Chr., og Rs., musæet, Sdr Vissing, 477.
Hummeluhr, S. P. J., lærer, Nr Vissing, 392.
Hundevad, L., løjtn, sdsk-arb, Aarh, 64.
Hundsdahl, Dorthea, lærerinde, Ejstrup, 505.
Hvid, lærer, Odder, 136.
- C. J., og Rs., murere, Mundelstrup, 241.
Hviid, A., dir, Horsens, 335.
Hvidt, L. N., minister, 112.
- Mogens, HR-dommer, 258.
Hyttel, H., forretningsbest, Hammel, 443.
Høegh-Guldberg, O. R., sagf, Aarh, 84.
Høgsberg, diakon, Sorring, 435.
- Maren, frue, Aarh, 65.
Høgsbro, S., politiker, 197, 380, 397, 440.
Høgsbro-Hansen, S., lærer, Fruering, 378.
Højberg, S, friskolel, Flemming, 256.
Højer, Ane, Silkeborg, 407.
- Søren, Silkeborg, 407.
Højlund, Fr., indremiss, Skdbg, 374.
Højmark, Kr., lærer, Stautrup, 136, 137, 197, 203, 210.
Høltzermann, kbmd, Silkeborg, 421.
- Anna, skoleleder, Silkeborg, 396.
Hørning, Karen, KFUK, Aarh, 63.
Hørup, Viggo, red, minister, 185, 315.
Høst, Alfr., og Jeppe, gdjr, Voel, 428.
Høyer, Jacob, sem forst, Aarh, 57.
- Sigv., indremiss, Aarh, 57.
Høyer-Nielsen, H., sem rektor, Gedved, 299, 304.

Ibsen-Sørensen, gartner, Aarslev, 113.
Ingemann, B. S., digter, Sorø, 174, 471, 507.
- Lucie, frue, kunstmaler, 429.
Ingerslev, rektor, Aarh, 163.
Ingerslev, H. P., minister, 187.
Ingwersen, slægten, Tørring, 517.
- Grethe, Tørring, 519.
Iversen, Aage, kbmd, Gern, 457.
- Iver, gdjr, Grædstrup, 403.
- J, gartner, Odder, 134.
- Kræsten, kunstmaler, 100.
- Kr., indremiss, Horsens, 334.
- Victor, gdjr, sognerfmd, Ormslev, 199.

Jacobsen, repræs, Vejlby, 99.
- A., skoleinsp, Vær, 312.
- Anna, miss, Fuglereden, Libanon, 328.
- Anton, gdjr, Gl Rye, 475.
- Axel, skolebest, sdsk-arb, Kbhvn, 56.
- Caroline, diakonisse, Viby, 187.
- Ejnar, sognerfmd, Fruering, 378.
- Fr., bogholder, Aarh, 56, 64, 73.
- Helga, frk, Tørring, 519.
- Hilbert, forst, Godrum, Vrads, 528.
- J., sognerfmd, Hammel, 446.
- Jac., gdjr, Hampen, 502.
- Jak., gdjr, Elkærgd, 439.
- Jens, gdjr, Nr Snede, 502.
- Johs., pelsavler, Tørring, 519.
- Krf., sognerfmd, Skivholme, 261.
- M., sparekassedir, Viby, 188.
- Maria, miss, Fuglereden, Libanon, 328.
- Niels, gdjr, Odder, 127.
- P., lærer, Skjørring, 257.
- Winther, gdjr, sognerfmd, Ovsted, 283.
Jakobsen, slagterm, Østbirk, 483.
Jedich, Aage, sognerfmd, Holme, 205.
Jensby, lærer, Trige, 252.
Jensen, lærer, Hørret, 212.
- sanatorieinsp, Vejlefjord, 439.
- lærer, ltm, Aarslev, 380.
- A., gartner, Vejlby, 99.
- A., lærer, Hammel, 445.
- A., skoledir, Silkeborg, 398.
- Aage, lærer, Linnerup, 516.
- Aksel, dir, Silkeborg, 419.
- Aksel, gdjr, Ormslev, 203.
- Anders, gdjr, Bredlund, 528.
- Anders, gdjr, Gessø, Them, 497.
- Andreas, friskolel, Flemming, 356.
- A. K., lærer, Gern, 457.
- Bernhard, borgmester, Aarh, 49, 52.
- C., forp, Rodstenseje, 127.
- C., gdjr, Randlev, 136.
- C., tømrerm, løjtn, Odder, 134.
- D. A., maskinm, musæet, Glud, 367.
- E., frk, hush forst, Hylke, 289.
- Edvard, arkitekt, 425.
- Ejnar, blikkensl, Horsens, 335.
- Eskild, lærer, Adslev, 384.
- Hans, skrædder, Odder, 136.
- Harald, red ftm, Aarh, 52, 321.
- Helge, red, Aarh, 49.
- Henry, gdjr, sognerfmd, Ørting, 159.
- Henry, lærer, Skejby, 105, 106.
- Herluf, semrektor, Silkeborg, 398.
- H. E., lærer, Sorring, 440, 441.
- H. J., Voel, 429.
- Ingemann, sognerfmd, Hinnerup, 235.
- Iver C., hedeopdyrker, Ejstrup, 504.
- Jacob, borgmester, Aarh, 42, 52, 54, 98.
- Jens, Gribstrup, 524.
- Jens, Vejlby, 95.
- Jens, bmd, Tamdrup, 346.
- Jens, gdjr, Siim, Dover, 387.
- Jens, Sejstrup, Vrads, 527.
- Jens, lærer, Alling, 463.
- Jens, skomager, Hammel, 443.
- Jensine, forst, Stefanshj, Aarh, 52.
- Johs., godsejer, Sophiendal, 393.
- Jul., lærer, Glarbo, 473, 475.
Jensen, Jørgen, gdjr, Uldum, 508.
- Jørgen, gdjr, Falling, 159.
- J. C., alterdegn, Aarh, 62.
- J. C., frugtavler, sognerfmd, Hundslund, 156.
- J. C., indremiss, Skdbg, 374, 414, 416.
- J. C., gdjr, Alling, 465.
- J. C., overportør, Aabyhøj, 92.
- J. C., sognefoged, Dallerup, 436.
- J. C. K., lærer, Veng, 391, 392.
- J. Henrik, kbmd, Aarh, 65.
- J. K., lærer, Hornborg, 355, 357.
- J. K., skoledir, Horsens, 318, 319, 322.
- J. M., Store Hammergd, 512.
- J. N., friskolel, red, »Bavnen«, 140.
- J. N., sognefoged, Tamdrup, 346.
- J. P., gdjr, Røgen, 450.
- J. P., møller, Alrø, 182.
- J. P., skoleinsp, Viby, 62.
- J. P., snedker, Odder, 136.
- J. P., tilskærer, Alderslyst, 424.
- Karl, gdjr, Lykkesro, Vinding, 481.
- Kirsten, frk, Risskov, 95.
- Kirstine, skolebest, Odder, 127.
- Kirstine, læreri, Sabro, 243.
- Knud, gdjr, Alling, 465.
- Knud, gdjr, Odder, 132.
- Knud, mekaniker, cykleh, Silkeb, 419.
- Knud, C., gdjr, Allinggd, 466.
- Kr., friskolel, Elbæk, 314.
- Kr., gdr, Bjerregaard, Aale, 510, 513.
- Kr. Dahl, gdjr, Bjerregaard, Aale, 513.
- L. C., handelsminister, Silkeborg, 402.
- M., tømmerhdlr, Bryrup, 481.
- M., lærerinde, Endelave, 367.
- Mads, gdjr, Tønning, 490.
- Mads, hmd, ltm, Aale, 509, 510, 516.
- Martin, kbmd, Silkeborg, 419, 423.
- Mikkel, murerm, Stautrup, 197.
- Niels, hmd, Toustrup, 436.
- Niels, lærer, Boes, Dover, 387, 388.
- Niels, skomager, Endelave, 363.
- N. P., gdjr, sognerfmd, Randlev, 148.
- N. P., gdjr, sognerfmd, Søften, 249.
- N. T., gdjr, Sabro, 242.
- Ole, fabrik, Silkeborg, 420.
- Peder, prgdforp, Randlev, 147.
- Peder, gdjr, Gylling, 166.
- P. Godtfred, gdjr, Nr Snede, 502.
- Rasmus, A., folkemindesamler, Risskov, 94.
- Richard, red sekr, KdF, 335.
- Sigurd, arkivar, 201.
- Sv. P., indremiss, Hinnerup, 235.
- Søren, amtsraadsmedl, Aale, 516.
- Søren, gdjr, Stjær, 269.
- Søren, gdjr, sognerfmd, Vinding, 481.
- Søren, hedeopdyrker, Ejstrup, 505.
- Søren, kolportør, Klovborg, 522.
- Søren, organist, Horsens, 334.
- Th., kunstmaler, 294, 431.
- Th., sognerfmd, viceinsp, Brabrand, 113, 114.
- Thomas, dirigent, Aarh, 49, 53.
- Vagn, kontorchef, 258.
- Wagner, efterskoleforst, Ormslev, 203.
- Verner, forst, Midtjyll, ungdomsskole, Ejstrup, 505.
- Villy, friskolel, Vestbirk, 281.
Jensen-Haarup, A., lærer, Silkeborg, 402.
Jensen-Onsted, J. J., trafikmin, Torrild, 152.
Jensen-Toustrup, J., gdjr, ftm, 434.
- Niels, ltm, 440.
Jeppe, lærer, Gylling, 167, 174.
- Karen, miss, Armenierne, 162.

Jeppesen, Jens, gdjr, Nr Snede, 502.
– H. Dam, semlærer, Gedved. 304.
– J. K., lærer, Rold pr Bred, 502.
Jepsen, N. C., drejer, miss, Horsens, 335.
– L., gdjr, Føvling, 486.
Jerichau, E., dir, Horsens, 335.
Jespersen, amtsvejinsp, Skdbg, 374.
– C., Magdalus, herredsfoged, Horsens, 321.
– Marie, forst husholdningssk, Aarh, 64.
Jessen, N., lærer, Skejby, 104.
– Peter, kbmd, Silkeborg, 412, 414, 415, 419, 423.
– Vald, kroejer, Hylke, 289.
Jochumsen, lærer, Hørret, 212.
Johansen, lærer, Ejstrup, 505.
– Aksel, sognerfmd, Dallerup, 440.
– Chr., husmandsfører, Brædstrup, 487.
– Jens, sognerfmd, Rye, 474, 475.
– Kr., semforst, Silkeborg, 396.
– Rebekka, friskolell, Honum, 357.
– Mariane, Borum, 263.
– S., lærer, Lisbjerg, 105.
– S. P., indremiss, Thorsø, 444.
Johnsen, E., højskolef, Odder, 138.
Jonson, L., højskolef, Vestbirk, 278.
Jorn, Asger, kunstmaler, 399.
Juel, G. M., lærer, Gangsted, 315.
Juliussen, J. C., borgm, Horsens, 320.
Juncher, A. C., lærer, Hadsten, 235.
Juncker, gymnastikinst-leder, Silkeb, 399, 400, 248.
Justesen, L., skoleinsp, Horsens, 319.
Juul, Frede, indremiss, Aarh, 59, 62, 63.
– Jørgen, gdjr, Hjarnø, 176.
– Kr., gdjr, ftm, Aale, 357, 492, 514, 515.
– N., gdjr, Edslev, 203.
Juul-Sørensen, hotelejer, Ansgar, Aarh, 60.
»Jæger, Peder« forf, lærer Knudsen, Søften, 248.
Jørgensen, diakon, Alling, 465.
– læge, Silkeborg, 408.
– lærer, Gedved, 296.
– overlærer, Hasle, 106.
– And., Hundslund, 136.
– Andreas, hedeopdyrker, Ejstrup, 505.
– Anker, kordegn, Aarh, 62.
– Axel, bestyrer, Kattrup, 293.
– Axel, indremiss, Horsens, 333, 334.
– B., handelsmnd, Alderslyst, 424.
– C., gdjr, Ring, 486.
– C. Iversen, indremiss, Skdbg, 374.
– C. Th., redaktør, 320, 331.
– Erling, bogholder, Odder, 127.
– H., overl, organist, Skdbg, 374.
– Jens, gdjr, Bjerregaard, Aale, 166, 325, 468, 489, 508f, 513, 514.
– Jens, gdjr, Borum, 264.
– Johs., skoleinsp, Silkeborg, 399.
– Johs. Feilberg, politim, Silkeborg, 402.
– Jørgen, undervisningsmin, Lejre, 208, 397.
– Jørgen Hede, lærer, Aale, 516.
– J. B. V., postmester, Hammel, 443.
– Konrad, red, højskolebl, Kolding, 214.
– Kr., gdjr, Tykskov, Ejstrup, 505.
– Kristine, syerske, Alderslyst, 424.
– Mads Sam, c th, KFUM, 459.
– Margrethe, semforst, Aarh, 51, 60.
– Niels, forst, Beder, 216.
– N. J., skoleinsp, Nr Snede, 502.
– P. M., lærer, Seldrup, Beder, 135, 137, 214f.
– R., gdjr, Lundum, 492.
– R., organist, Aarh, 62.
– Severin, dir, De dsk Brugsf, 209, 214.
Jørgensen, Søren, gdjr, Tykskov, Ejstrup, 505.
– Vilh., kfrd, Sdr Vissing, 476.
– Jørgensen-Borup, friskolel, 140.

Kaae, Inger, højskolel, Testrup, 211.
– Olga, miss, Indien, 426.
– Sigurd, lærer, Storring, 270.
Kaalund-Jørgensen, M., kunstmaler, 425.
Kaas, diakon, Hørning, 381.
Kahl-Christensen, E., billedskærer, 289.
Kajhøj, J. P. C., murerm, Dallerup, 440.
Kalsbøl, B., skoleinsp, Aarh, 51.
Kammer, J., gdjr, Røgen, 450.
Kampmann, Viggo, statsmin, 161.
– H., arkitekt, 82, 474.
Karstensen, E., lærer, Kalhave, 357.
Kaysmer, G., kordegn, Aarh, 62.
Kier, dir, Aarh, 53.
– Frk, modehdlr, Odder, skolebest, 127.
Kierkegaard, Søren, 55, 67, 136, 160, 170, 210, 286, 295, 325, 350, 358, 385, 405, 407, 441.
Kiilsgaard, arkitekt, 236, 249, 429.
»Kil-Maren«, Vinding, 480.
Kirk, Hans, forf, 483.
– K., friskolel, Randlev, 148.
Kirkegaard, Anton, kirkeværge, Sabro, 242.
– Dagny, KFUK, Aarh, 63.
– G., lærer, Beder, 216.
– J. P., gdjr, Sabro, 242.
Kirkemann, J., kbmd, Horsens, 334.
Kirkeskov, skolebest, Silkeborg, 398.
Kirketerp, P., overlæge Horsens, 322.
Kirstine, søster, Aarh, 63.
Kjeldsen, K., friskolel. Holsted, 140.
– S., sognerfmd, Sjelle, 258.
Kjems, S., friskolel, Odder, 133.
Kjersgaard-Hansen, viceskoleinsp, Viby, 188.
Kjær, J., lærer, Vinding, 480.
– Jens, gdjr, Hammel, 443.
– Kirstine, frk, Hammel, 443.
– Peder, Toustrup, 437.
Kjær Frederiksen, J., indremiss, Hammel, 431, 443, 444, 451.
Kjær-Jensen, kordegn, Skdbg, 374.
Kjærgaard, Aage, gross, Silkeborg, 401.
– Hans og Magne, forst, Klank, 270.
Kjærsgaard, R., gdjr, Ørting, 159.
Klausen, K. M., ftm, 417.
Klink, H., indremiss, Hinnerup, 235.
Klougart, E., og N., forst, Beder, 217.
Klüwer, skovrider, Silkeborg, 395.
Knap, C., kbmd, Silkeborg, 410.
Knudsen, snedker, Aarh, 61.
– A., gdjr, Hørning, 381.
– C., kbmd, Jeksen, 203, 384.
– Gerda, Ørting, 159.
– Hans, M. K. P., skrædder, Laven, 428.
– Harald, organist, Horsens, 334.
– K., indremiss, Bryrup, 480.
– K., skoleinsp, Hansted, 307.
– Lars, skolebest, Silkeborg, 398.
– Regnar, lektor, Aarh, 91, 93, 94.
– P., lærer, Søften, 248.
– S., gdjr, Sorring, 439.
Koch, Bodil, kirkeminister, 187.
Kofod, G. A., lærer, Hansted, 307.
– Lucianus, ftm, højskolef, Gedved, 185, 298.
Kold, Kr., 138, 185, 190, 279, 509.
Kolding, Kr., Vestbirk, 280.
Kondrup, A., gartner, sognerfmd, Elsted, 255.
– Lærer, Hasle, 104.
Kornmann, K., indremiss, Brabrand, 110.
Korsbæk, A., lærer, Faarup, 242.
Kortsen, K., prof, Aarh, 54, 130.
Koudal, C. C., lærer, Gern, 457.
Krag-Juel-Vind-Frijs, se Frijs.
Kragh, Johs., kunstmaler, 477.
Kraiberg, lærer, Aarh, 135.
Krarup, Johs., forp, Eskildstrup, 249, 439.
– J. B., landbr skoleforst, Haraldslund, 245.
– N. B., godsejer, Haraldslund, Grundfør, 245.
Krarup-Hansen, Johanne, kgl kammersangerinde, 190.
– Kirsten, organist, Viby, 192.
Krathus, V., skoleinsp, Grædstrup, 483.
Kring, N. L., indremiss, Hovedgd, 293, 295.
Kristensen, lærer, Lundum, 308.
– A., lærer, Skejby, 105.
– A., arkitekt, 428.
– A. K., indremiss, Odder, 127.
– B., alterdegn, Aarh, 62.
– Erik, gdjr, Tvilum, 431.
– Evald Tang, folkemindesamler, 94.
– Frode, lærer, arkæolog, Tørring, 517, 519.
– H. J., lærer, Linnerup, 513, 516.
– Jens, murerm, Aale, 516.
– John, gdjr, Sdr Vissing, 477.
– J. P., højskolef, Ask, 221f.
– Kr., gdjr, Odder, 127.
– Kr., gdjr, Randlev, 147.
– Martin, sem lærer, Gedved, 290, 293, 304, 305, 314.
– Niels, Yding, 276.
– N. K. B., lærer, Elsted, 255.
– N. P., kirkebetj, Gludsted, 505.
– Oluf, lærer, Horsens, 332.
– Sig., friskolelærer, Flemming, 356.
– S. B., gdjr, Bjerregaard, Aale, 513.
Kristensen-Randers, J. P., højskolef, Ollerup, 291, 293, 360.
Kristiansen, lærer, Føvling, 486, 487.
– Kr., gdjr, Malling, 217.
– K. G., kriminalass, Silkeborg, 399.
– Niels, indremiss, Laven, 428.
Kristoffersen, K., lærer, Hansted, 307, 308.
– N., lærer, Gern, 457.
Krogh, kmjunker, Kroghenlund, 153.
– Jeppe, lærer, Faarup, 242.
– P. R., alterdegn, Aarh, 62.
– Søren, gdjr, Fogstrup, 417.
Kruse, frue, Silkeborg, 420.
– J. N., lærer, Tørring, 519.
– P., mejeribest, Sjelle, 257.
– P., mejeribest, Hammel, 443.
– P., planteskoleejer, Tilst, 120.
Kuhr, P., gdjr, Gylling, 167.
Kvist-Andersen, lærer, Trige, 252.
Kyhn, Vilh., kunstmaler, 386.
Kühnel, S. F., arkitekt, 88, 389, 520.
Kæmsgaard, N. A., lærer, Mattrup, 523, 524.
Kæraa, L., tandlæge, Risskov, 95.
Køhke, C., kunstmaler, 110.
Køhl, Th., astronom, Odder, 128.
Køhler, kolportør, Horsens, 325.
Køster, Elisabeth, frk, Østbirk, 277.

Ladefoged, P., lærer, lokalhist, Lyngaa, 231, 232.
Land Jensen, H., konsulent, Skdbg, 374.
Lang, propr, Holme, 135.
– Theodora, skolebest, Silkeborg, 369, 396, 399, 414, 415.
Langberg, P., skrædder, Randlev, 144.
Lange, A. E. F., kmrd, propr, Kalbygaard, 439.
– Hegelund, læge, ftm, Viby, 188.
– Thor, statsraad, digter, 440.
– T. N. H., kpt propr, Kalbygaard, 439.
Langegaard, Marie, friskoleli, Honum, 357.
Larsen, lærer, Veng, 391.

Larsen, Anders, lægpræd, Gamborg, 508.
- C., manufakturhdlr, Hørning, 381.
- E., skoleleder, Klovborg, 524.
- Ejnar, gdjr, Alling, 465, 467.
- Elisab., forst, »Søfryd«, Silkebg, 416.
- Folmer, gdjr, Østbirk, 281.
- H. C., alterdegn, Aarh. 62.
- H. P., landbskolef, Malling, 216.
- J., turistchef, Aarh, 49.
- J. K., rektor, Aarh, 48, 54, 63, 65.
- Jens, lægpræd, smed, Værløse, 55, 56, 122, 125, 135, 185, 205, 209, 214.
- Laur., lærer, Ejstrup, 505.
- Louis, bmd, Bryrup, 480.
- L. K., sygekassefmd, Harlev, 266.
- L. R., lærer, Javngyde, 466.
- L. Tønnesen, gdjr, Grædstrup, 483.
- M., lærerinde, Fruering, 378.
- M., fabrikant, Silkeborg, 402.
- Mads, kirkeværge, Faarup, 241, 243.
- N. J., lærer, Alling, 466.
- Petrine, frue, skolebest, Odder, 127.
- Poul, ing, dir, 493.
- Th., forst, indremiss, Gern, 444, 519.

Larsen-Ledet, L., afholdsagitator, 188.

Larsen-Skræppenborg, P., Dons, 137, 166, 359, 508f, 513.

Lassen, Andrea, frue, Tønning, 490.
- B., indremiss, Horsens, 334.
- Carina, frk, Skdbg, 373.
- L., lærer, Toustrup, 433, 440.
- N. O., lærer, Røgen, 449.
- T., Bundgaard, Skoleinsp, Hylke, 289, 433.
- Viggo, lærer, Hylke, 289.

Lauesgaard, J., lærer, Yding, 275f.

Laugesen, A. G., dommer, Horsens, 322.
- K., prokurist, Odder, 128.

Laumand, H., FDF, Aarh, 63.

Lauridsen, Corn., amtsforv, Skdbg, 241.
- Finn, arkivar, Aarh, 53, 54.

Lauritsen, Ane M., frue, Faarup, 241.
- M., sognerfmd, Tvilum, 431.

Laursen, uddeler, Aale 514.
- Chr., bmd, Skorup, 431.
- Helga, frk, Borum, 263.
- Laurs (Hjort), gdjr, Røgen, 450.
- Laursen, L. P., indremiss, Odder, 127.
- M., indremiss, Hammer, 519.
- Mikkel, Hammel, 443.
- Myria, frue, skoleinsp, Aarh, 51.
- N. K., lærer, Aale, 508, 509, 510.
- Rs., indremiss, Nr Snede, 502.
- Søren, gdjr, Dallerup, 440.
- Søren, sparekassedir, Them, 498.
- Th., hmd, Hvirring, 355, 357.
- Th., høiskolef, Diursland, 139.

Lausten, L. P., indremiss, Aarh, 63.

Lawaetz, O., propr, Røsnæs, 459.

Lebech, Mogens, forf, Silkeborg, 395.

Lefolii, H. H., rektor, Viborg, 459.

Lehmann, Orla, 471.

Lendrop, borgmester, Horsens, 325.

Leth, A., lærer, Gern, 457.
- Ernst, gdjr, Ormslev, 203.

Leth-Espensen, C., propr, Viby, 188.

Leth-Jensen, gdjr, Faarup, 241.

Leunbach, propr, Jeksen, 384.

Levin, A., kbmd, Aarh, 53.

Lihn, Hanne, Linaa, 428.
- N. P., fotograf, Hammel, 443.

Lillesø, friskolel, Beder, 137, 214, 216.

Lind, Egmont, konservator, 516.
- Jenny, sangerinde, 189.

Linderstrøm-Lang, Karen, rektor, Silkeborg, 396.

Lindstrøm, frimiss, 463.

Lisberg, P., diakon, Resenbro, 428.

Loft, N., kordegn, Horsens, 326, 334.

Lorentzen, H., stiftamtmd, 106.

Lorenzen, Gudrun, kunstmaler, 487.

Lund, frk, husholdn skoleforst, Silkeb, 414.
- rektor, Aarh, 96.
- Anker, kunstmaler, 159, 254.
- Asger, lærer, Ølsted, 253.
- Erling, KFUM, Aarh, 63.
- Iris, KFUK, Aarh, 63.
- Jens, gartner, Hvirring, 355, 357.
- J. L., kunstmaler, 445.
- Ramsing, ingeniør, Tilst, 60.
- Th., overass, Aarh, 61.
- T. H., branddir, Mesing, 384.

Lund-Jensen, T., c polyt, Risskov, 95.

Lund-Thorsen, A., indremiss, Aarh, 62, 63.

Lundager, S. A., skoleinsp, Brabrand, 113, 114.

Lundgaard, skoleleder, Fruering, 378.
- N. S., gdjr, Harlev, 265.

Lunding, Caja, frue, Odder, 130.

Lundkvist, cigarhdlr, Silkeborg, 415.

Lundsgaard, L. T., kredslæge, Brædstrup, 486.

Lütken, Anna, frk, Risskov, 100.

Lyders, P. A., kunstmaler, 428, 451.

Lykke, A., lærer, Ørting, 159.
- Jens, c jur, højskolel, Odder, 140.

Lyngsie, M. C., ftm, Horsens, 320.

Lyse, F., sognerfmd, gdjr, Kattrup, 294.

Læssøe, C., oberst, 156, 158.

Lønborg-Jensen, H., arkitekt, 112, 114, 207, 375, 421, 423.

Løvenstein, lodskpt, Horsens, 320.

Løvstad, krf, Vrads Sande, 526.

Maarbjerg, J., lægpræd, 408.

Maarsø, J. P. Christensen, højskolef, Ask, 221, 222.

Madsen, trafikkontr, Brabrand, 113.
- politibetj, Silkeborg, 411.
- skrædder, Silkeborg, 411.
- A., lærer, Beder, 216.
- Astrid, frue, friskolel, Odder, 133.
- Chr., kbmd, Silkeborg, 419, 424.
- Erik, møbelsnedker, Hammel, 444.
- G., lærer, Gylling, 167.
- Gunnar, efterskoleforst, Klank, 270.
- Holger, gdjr, Klovborg, 524.
- I. K., fabrikant, Alderslyst, 424.
- Johs., legetøjshdlr, Tørring, 519.
- Kr., lægpræd, Bregnør, 372.
- Laura, KFUK, (forst, Skovtofte), 417.
- Laur., mejeribest, sognerfmd, Dallerup, 440.
- Mads, gdjr, Stjær, 269.
- Mouritz, efterskoleforst, Vestbirk, 281.
- M. P., indremiss, Aarh, 58, 63, 64, 270.
- Ole, efterskoleforst, Vestbirk, 281.
- P., gdjr, Brædstrup, 486.
- P., gdjr, Grættrup, Nr Snede, 502.
- Peder, fotograf, Rask Mølle, 357.
- Peder, Hinge, 511.
- P. J., skovrider, Hjøllund, 526.
- R., chauffør, Aabyhøj, 93.
- Rasmus, gdjr, Ølsted, 253.
- Rich., lokalhist, Silkeborg, 394.
- Sigrid, frue, Voldby, 444.
- Steffen, Rye, 472.
- Thorv., friskolel, Odder, 133, 140.
- Troels, lærer, Gern, 457.

Madsen-Mygdal, T., statsminister, 37, 38, 299, 303.

Mahler, H., gdjr, Vejlby, 99.

Malling, Johs., kunstmaler, 134.

Malling-Pedersen, Esther, ftm, 135.

Maltesen, højskolef, Vrigsted, 280.

Mandøe, A., forst, Ry, 369, 388.

Mann-slægten, Endelave, 367.

Mantzius, K., skolebest, Birkerød, 405.

Marcussen, Aage, lærer, Velling, 481, 528.
- C., uddeler, sognerfmd, Nr Snede, 503.

Marstrand, ing, lokalhist, Horsens, 322.

Mathiesen, Chr., Sæby, 460.
- H., skrædder, Saksild, 136.
- I., frue, Risskov, 100.
- P. J., indremiss, Aarh, 58.
- S. P., gdjr, Ovsted, 284.

Mathorne, J. A., skoleinsp, Horsens, 322.

Mazanti, herredsfuldm, Brædstrup, 500.

Meisling, S., rektor, 101.

Meldahl, F. C., arkitekt, 442.

Meldal, overlærer, Aarh, 195.

Meldgaard, fabrikant, Horsens, 335.

Meyer, Thyge, gdjr, Lundum, 308.

Middelboe, A., savskærer, Brabrand, 110.

Mikkelsen, lærer, Gangsted, 315.
- E., sognerfmd, Alling, 466.
- H., herregaardsmiss, 92, 428.
- Hans, gdjr, sognerfmd, Ring, 487.
- Herluf, gartner, Hammel, 444.
- J., lærer, red, Aarh, 65.
- Jørgen, hedeopdyrker, Gludsted, 504.
- Kjeldsen, overportør, Silkeborg, 423.
- Niels, skrædder, Ørting, 136.
- S., gdjr, Haldum, 235.
- Sejer, gdjr, Randlev, 147.

Mikkelsen-Fogh, M., gdjr, Beder, 214.

Moe, Andreas, kunstmaler, 84.

Moesgaard, Marie J., Vejlby, 95.

Moesgaard-Kjeldsen, C., godsejer, 95.

Mogensen, Jens, gdjr, Ørting, 159.
- Jens, Stilling, 375.
- J. C., musikdir, Silkeborg, 401.
- M., smedem, Tørring, 519.
- S. J., skoleinsp, Vejlby, 98.
- Sv., semrektor, Ribe, 48, 219, 220.

Mohr, Johanne, semforst, Horsens, 321.

Mols, N. P., kunstmaler, 294.

Moltesen, L., udenrigsminister, 380.

Mortensen, A., kolportør, Them, 497.
- Edv., gdjr, Nr Snede, 502.
- Jens, diakon, Viborg, 507.
- Knud, KFUM, Aarh, 63.
- N. F., indremiss, Silkeborg, 419, 473, 486.
- P., gdjr, sognerfmd, Gylling, 164.
- Søren, gdjr, Aale, 516.

Mosgaard, P., lærer, Maarslet, 212.

Mossin, S., skatteraadsfmd, Hammer, 512.

Mouridsen, overlærer, Silkeborg, 417.
- Mousing, A., hmd, sognerfmd, Borum, 263.

Moustgaard, Kr., indremiss, Silkeborg, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 417.

Munch, C. V. R., realskolebest, Hovedgaard, 294.
- Leo, sognerfmd, Vær, 312.

Munck, Hans, forst, Unge hjems højsk, Skaade, 59, 62, 63, 64, 122, 207f.

Munk-Nielsen, H., sognerfmd, Tiset, 194.

Müllertz, A., arkitekt, 77.

Mygind, Kathrina, KFUK, Silkeborg, 417.

Møballe, R., savværksejer, Alderslyst, 424.

Mølgaard, A., værkfører, Tørring, 518.

Møller, mekaniker, Silkeborg, 407.
- A., indremiss, Skdbg, 374.
- Andreas, depchef, chef, Det kgl teater, 490.

Møller, Andreas, landssekr, Horsens, 335.
- Axel, højskolef, Vejlby, 98.
- Chr., fmd LtMf, Bornholm, 407.
- C. F., arkitekt, 87.
- Ejler, gdjr, Aale, 516.
- H. C., indremiss, Odder, 127.
- Jens, gdjr, Tørring, Tulstrup, 466.
- Jens, fabrikant, Viby, 187.
- Jens, sogneforst, Them, 495, 496.
- Jens R., lærer, Hvirring, 357.
- Jørgen, gdjr, Gribstrup, 523, 424.
- Kjartan, lærer, Sdr Vissing, 477.
- L., murerm, Sorring, 439.
- Mads, gdjr, Hylke, 289.
- Martin, diakon, Gern, 456.
- Niels, malerm, Silkeborg, 419.
- N. C., telegrafkontr, Aabyhøj, 92.
- O. Krogh, sognerfmd, Klovborg, 525.
- P. I., kbmd, Tørring, 519.
- P. R., sognerfmd, Sjelle, 257.
- Sv., kontorchef, Aarh, 60.
- Søren, repræs, Aarh, 62, 63.
- Vald., Friis, læge, 446.
- Theodor, prgdforp, Gylling, 168.

Møller-Petersen, frisør, Tørring, 519.
Møllerstedt, Esther, frk, Liselund, 380.
Mønsted, N., organist, Horsens, 334.
Mørup, A., laboratorieforst, Aarh, 64.

Nebel, Nic., gdjr, Mollerup, 428.
Nedergaard, Per, handelsmd, Toustrup, 436.
- Thomas, hmd, Vrads, 527.

Neergaard, Niels, konsejlspræs, 188.
- propr, Rantzausgave, 195.

Nicolaisen, Ebba, sekr, KFUK, Aarh, 63.
Niclasen, F., arkitekt, 193.
Nielsen, lærer, Halling, 136.
- lærer, Vejlby, 98.
- lærer, Dyngby, 136.
- urmager, Silkeborg, 411.
- Aage, arkitekt, 84, 208.
- Aage, gdjr, sognerfmd, Grædstrup, 484.
- And., viceskoledirektør, Aarh, 51.
- And., gdjr, Lundum, 308.
- And., sognerfmd, Gern, 456.
- And., gdjr, ftm, Svejstrup Østergd, 388.
- And., gdjr, Stjær, 269.
- Andreas, KFUMs soc arb, Horsens, 419.
- A. Graven, indremiss, Thorsø, 444.
- A. W., dir, Carlsberg, 144.
- Asger, sognerfmd, Tønning, 491.
- C., gdjr, Gern, 457.
- C., Salten skov, 498.
- C. Ehlers, gdjr, Vitved, 378.
- Frede, kirkeminister, 384.
- Fr., gdjr, Hammel, 444.
- Fr., vægter, Silkeborg, 410.
- Gerhard, landpost, Østbirk, 281.
- Grønvald, højskolef, Vestbirk, 273, 276f, 281, 354, 360, 361, 492, 512, 514.
- Gunnar, indremiss, Aarh, 63.
- G. M., skoleinsp, Aarh, 51.
- H., lærer, Skorup, 431.
- Hakon, gdjr, Skannerup, 457.
- Hakon, gartner, Aarh, 84.
- Hans, red, ftm, Horsens, 320.
- Harald, lærer, Gl Rye, 473.
- Harry, sognerfmd, Gosmer, 161.
- Henning, sognerfmd, Elsted, 255.
- Henry, gdjr, Thorsø, 444.
- Herluf, gdjr, Mollerup, 428, 444.
- H. C., dir, fællesf brugsf, 58, 62, 88.
- H. J., gdjr, Grædstrup, 483.
- Ingv, gdjr, Horn, 431.
- Jais, kunstmaler, 106, 429.
- Jakob, gdjr, Stjær, 269.
- Jakob, lærer, Sjelle (»Knud Skytte«), 257.

Nielsen, Jens, højskolef, Klank, 270.
- Jensine, forst, Stefanshj, 63.
- Johs., lærer, Ejstrup, 505.
- Johs., skoleinsp, Horsens, 319.
- Jørgen, friskolel, Gylling, 173.
- Jørgen, husmandsfører, Viby, 188.
- J. C., gdjr, Gern, 457.
- J. L., gdjr, Grædstrup, 483.
- J. M., domorganist, 62.
- J. P., dyrlæge, Tørring, 519.
- J. P., smedem, Blegind, 381.
- Kaj, billedhugger, 53.
- K. F., ORsagfører, Brabrand, 113.
- L., lærer, Them, 493, 497.
- Laurits (Hjuler), Grædstrup, 483.
- Laurs, gdjr, Hammel, 444.
- Mads, apoteker, digter, 92.
- Magnus, smed, Kalbygaard, 439.
- Magnus, gdjr, Holmstol, 456, 457.
- Martin, Videslet, 354.
- Mikkel, skrædder, Silkeborg, 409.
- Morten, sognerfmd, Ovsted, 283.
- Myrtha, sygepl, Aarh, 61.
- Niels, bmd, Tamdrup, 346.
- Niels, gdjr, Sabro, 242.
- Niels, hmd, Fastrup, 377.
- N. A., bibl, Aarh, 53.
- N. K., højskolef, Klank, 270.
- N. H., gdjr, Veng, 392.
- N. J., lærer, Serridslev, 312.
- N. P., cigarhdlr, Silkeborg, 419.
- N. P., gdjr, Gern, 457.
- N. T. G., lærer, Hansted, 307.
- O., alterdegn, Aarh, 62.
- Olaf, borgmester, Skdbg, 375.
- Otto, læge, Aarh, 60.
- Otto, skomager, Silkeborg, 409, 410.
- P., gdjr, ejer af Himmelbjerget, 470, 471.
- P., gdjr, sognerfmd, Torrild, 152.
- P., landstingsmd, Hasle, 103.
- P., mejeribest, Aale, 514.
- P., skoleinsp, Silkeborg, 399.
- P., overbibl, Silkeborg, 399, 402.
- P. K., gdjr, Kvotrup, 241.
- P. Th., gdjr, Veng, ftm, 391, 392.
- Rs., gdjr, ltm, Lillering, 265, 266.
- Rs., gdjr, Saksild, 136.
- Rs., højskolef, Særslev, 140.
- Rs., lærer, Jeksen, 384.
- Rs., prof, 36.
- Rs. F., sognefoged, Elsted, 255.
- Rs. P., avlskarl, Brabrand, 110.
- Rs. N. L., indremiss, Nr Snede, 502.
- Sejer, gdjr, Randlev, 146, 147.
- Tage, lærer, Sabro, 243.
- Thule, gdjr, amtsrmedl, Grundfør, 245.
- Thule, gdjr, Aale, 509.
- Vagn, skoleinsp, Ejstrup, 505.
- Vermund, dir, Viby, 193.

Nielsen-Duelund, J. A., dir, Alderslyst, 424.
Nielsen-Jeksen, J., lærer, ftm, 384.
- P., dir, 385.

Nieport, arkitekt, Horsens, 334.
Nikolajsen, Jul., skomager, Kattrup, 135, 137, 197.
Nissen, frue, Serridslevgd, 333.
- Karl, gdjr, Nr Snede, 502.
- Martin, Gludsted, 505.

Nolthe, L. W., kordegn, Horsens, 334.
Nordentoft, Knud, forf, 110.
Nordvig, A., skoleinsp, Aarh, 51.
- lærer, Maarslet, 212.

Norn, V., kgl bygningsinsp, Horsens, 322, 337, 346, 487, 516.
Novrup, V., lærer, Tulstrup 221.
Nygaard, f Ammundsen, Joh., frue, Klovborg, 524.
— brødrene N., Klovborg, 522.
J., gdjr. Randlev. 136.
— L., gdjr. Klovborg. 522.
— Lars, gdjr. Nr. Snede. 502.
- N., lærer Virklund, 495.

Nyholm, N., indremiss, Hammel, 443.
Nysten, S., fabr, Hinnerup, 236.
Nørby-Christensen, P., skolebest, Silkeb, 398.
Nørgaard, Jens, gdjr, Bering, 204.
- Kr., højskolef, Vestbirk, 280.
- K. G., kunstmaler, 378.
- M. J., skoleinsp, Tørring, 519.

Nørgaard-Jensen, H., bogbinder, Aarhus, 62.
Nørregaard, Jens, højskolef, Testrup, 70, 98, 105, 110, 117, 122, 125, 126, 137, 140, 147, 161, 166, 167, 172, 173, 174, 176, 185, 194, 195, 197, 200, 202, 210 f, 221, 228, 360, 373, 383, 384, 410, 421, 448.

Olesen, C. A., sognerfmd, Aaby, 93.
- J. Østergaard, kbmd, Alrø, 182.
- Kr., red, Horsens, 320, 321.
- Ole, gdjr, Nr Snede, 502.
- Oluf, landpost, Endelave, 366.
- P., indremiss, Horsens, 334, 335, 374, 439, 443, 457.
- P., lærer, Søften, 248.

Olrik, Hans, prof, 400.
Olsen, C., kordegn, Horsens, 334.
- H., overlærer, Viby, 188.
- Holmsgaard, sømandshj-best, Aarh, 63.
- J. Svava, skoleinsp, Rask Mølle, 357.
- Karen, børnehj leder, Gern, 457.
- Martin, gdjr, Tørring, 518.
- Ole L., sognefog, Faarup, 242.
- P., gdjr, Stjær, 269.
- Pouline, læreri, Faarup, 242.

Olsson, O., indremiss, Horsens, 326, 274.
Ottesen, M., gdjr, Saksild, 136.
Ottosen, H., elektriker (Kr soc f), 70.
- Knud, lærer, Hylke, 289.
- Knud, lærer, Søvind, 181.
- Kr., indremiss, Aarh, 63.
- M., lektor, Horsens, 289.

Outze, E., lærer, Søften, 248.
- E., skoleleder, Randlev, 148.

Overgaard, C., kunstmaler, 271.
- K. O., propr, Framlev, 266.
- N., sognerfmd, Lading, 240.
- N. J., gdjr, Balle, 424.
- Søren, propr, Framlev, 266.
- Søren, propr, Ormslev, 198.

Overlund, H., indremiss, Thorsø, 444.
Ovesen, T., højskolef, Ask, 224.
Oxholm, Aage, skoleinsp, Brabrand, 113.
- O., overkammerherre, Kvistgaard, 340.

Paasgaard, Rs., Hvilsted, 195.
Paaskesen, K., kbmd, Alderslyst, 424.
Pallesen, Frands, indremiss, Aarh, 58, 127.
- Søren, gdjr, Røgen, 450.

Paludan-Müller, A., apoteker, 218.
- Fr., digter, 170, 214, 218.

Pedersen, A., slagterm, Ejstrup, 505.
- Aage, sognerfmd, Ovsted, 284.
- Anker, kbmd, Laven, 428.
- Anna, frk, Røgen, 451.
- Arne, dir, Silkeborg, 402.
- Arne, lærer, Saksild, 141.
- Axel, skoleinsp, Aarh, 51.
- Axel, gdjr, Stjær, 270.
- Chr., uddeler, Veng, 392.
- Chr., skomager, Silkeborg, 411, 420.
- Dagny, frk, Alling, 465.
- Ejnar, gdjr, sognerfmd, Røgen, 452.
- Ejnar, skolebest, Egaa, 88.
- Ellen, frk, Adslev, 383.
- Em., friskolel, Kadsebølle, 356.
- Frydenlund, gartner, Silkeborg, 411, 412, 423.
- G., skomager, Tamdrup, 346.
- Hans, skoleinsp, Aarh, 51.
- Hans, Vrads, 527.
- Harry, graver, Hammel, 444.
- Ingemann, indremiss, Odder, 127.

Pedersen, Jens, folkemindesamler, Vejlby, 94, 95, 96.
- Jens, lærer, Ørridslev, 294.
- Jens, sognerfmd, Grundfør, 246.
- Jens Bakbo, gdjr, Røgen, 451.
- Johan, gdjr, Hørning, 362.
- Johs, skolebest, Odder, 127.
- Johs, gdjr, Gessø, Them, 498.
- J. M., gdjr, Sabro, 241.
- J. N., skoleinsp, Horsens, 319.
- J. P., gdjr, Stjær, 270.
- Kr., lærer, Kasted, 120.
- Kr. J., gdjr, Ring, 486.
- L. A., rentier, Hylke, 289.
- M., træhdlr, Faarvang, 431.
- Marie, forst, Bethesda, Aarh, 52.
- Mette, Vejlby, 96.
- Mette, frue, Veng, 392.
- Mikkel, hmd, Røgen, 450, 451.
- Morten, snedker, Randlev, 136.
- N., sognerfmd, Lyngaa, 233.
- P., gdjr, Rye, 473.
- P., gdjr, Vitten, 235.
- P., gdjr, Faarup, 241.
- P., gdjr, amtsrmedl, Linnerup, 514.
- P. J., stationsmester, Lystrup, 255.
- P. L., gdjr, sognerfmd, Ejstrup, 506.
- Regnar, skoleinsp, Viby, 188.
- Søren, gdjr, Alling, 465.
- Victor, skoleinsp, Silkeborg, 399.
- Willy, borgmester, Skdbg, 375.

Pedersen-Bjergaard, J., fjerkræavler, Søvind, 315.
Petersen, pedel, Horsens, 333.
- Aage, kbmd, Endelave, 367.
- Aage, læderhdlr, Randers, 208.
- Edv., red Kr dbl, 523.
- Harald, højskolef, Ask, 223.
- Harald, lærer, Gessø, Them, 495.
- Harry, graver, Hammel, 444.
- J. Adeler, skoleinsp, Horsens, 335.
- Johs., skoleinsp, Aarh, 61.
- Joseph, lærer, Hvirring, 355, 356, 360, 361.
- K., amtsraadsmedl, Ørskov, 294, 296.
- Karen, friskolel, Honum, 357.
- K. K., lærer, Vrads, 528.
- Marie, mødrehjemsforst, Aarh, 63.
- Niels, sognefoged, Tilst, 120.
- Nis, digter, 427.
- Peter, indremiss, Skdbg, 374.
- Poul, teaterdir, Aarh, 49.
- Poul, tobaksfabr, Horsens, 322.
- Rich, gdjr, Bryrup, 480.
- Rud., kunstmaler, 385.
- Steffen, gdjr, Randlev, 136.
- Svend, ass, bispekont, Aarh, 65.
- Søren, lærer, Vinding, 481.
- Søren, Mors, 226, 227.
- S. L., skoleleder, Sdr Vissing, 477.
- S. P., landbrugslærer, Malling, 216.
- S. P., lærer, Gessø, Them, 495, 498.
- Uffe R., efterskolef, Vestbirk, 281.
- W. J., skoleleder, Sorring, 438, 440.

Petri, Philemon, israelsmiss, 221.
Pihlkjær, A. N., lærer, Hasle, 104.
- J., gdjr, Vejlby, 98.
- J., lærer, Vejlby, 96, 98.

Pihlkjær-Nielsen, A., folkemindesamler, Risskov, 94.
Pind, Holger, arkitekt, 450.
- Knud, Niels og Thorv., gdjr, Røgen, 449.

Pingel, J. V., politiker, 96.
Pio, Frederikke, skoleleder, Aale, 509, 510.
Pittmann, Dora, frue (USA), Tyrsting, 525.
Planborg, lærer, Trige, 252.
Plet, K., lærer, Jeksen, 384.
Ploug, Carl, 30, 149, 164, 211.
Plovgaard, Asger, efterskolef. Vestbirk, 281.
- Karen, Vestbirk, 281.

Pold, J., gdjr, Tamdrup, 346.
Pontoppidan, Hendrik, generalkonsul, 198.
- Henrik, forf, 11.

Porse, propr, Harlev, 266.
- Niels, propr, 270.
- Ole, propr, Storring, 270.

Portmann, Arne, overlæge, Silkeborg, 400.
Porup, E., gdjr, Nørskov, 417.
- P., gdjr, Bryrup, 480.

Poulsen, lærer, Skaade, 135, 197, 205.
- C., kordegn, Horsens, 334.
- C. M., dr phil, ftm, 427, 428.
- Hans, gdjr, Horn, 431, 444.
- M. C., skoledir, Silkeborg, 399.
- Niels, Kjellerup, 494.
- N. K., gdjr, Ejstrup, 505.
- N. P., gdjr, Stjær, 269.
- Ole, indremiss, Nr Snede, 502, 504.
- P., gdjr, sognerfmd, Vedslet, 152.
- P. N., gdjr, Sorring, 439.

Poulsen-Dal, A., friskolel, Mors, 138.
Povlsen, Alfred, højskolef, Ryslinge, 226.
Press, M., cementstøber, Ejstrup, 505.
Prytz, C. V., prof, 456.
Puck, V., arkitekt, 270.

Raabjerg, J., diakon, Slagballe, 483.
Rafn, H., indremiss, Hinnerup, 235.
Rahbek, H., skoleinsp, Hasle, 106.
Randløv, P. J., ftm, Ovsted, 283.
- Rs. R., gdjr, Ovsted, 283.

Randrup, C., indremiss, Aarh, 63.
Rasch. Vilh., sømandsmiss, 58, 63, 64, 459.
Rask, ekspedient, Aabyhøj, 92.
- Kr., gdjr, sognefoged, Jeksen, 383.

Rasmussen, ltm, Hvolbæk, 378.
- propr, Hammel, 443.
- skovfoged, Dallerup, 435.
- slægten, R., Østbirk, 281.
- A., gdjr, Vær, 312.
- A., lærer, Ølsted, 252.
- Anton, gdjr, Harlev, 265.
- A. V., kontorchef, Aarh, 62, 88.
- Bent, lærer, Tranebjerg, 384.
- Bøtker, lærer, Tyrsting, 523.
- Carl, varmemester, Aarh, 62.
- Carl, kontorchef, Kbhvn, 117.
- C. P., lærer, Sejs, 428.
- Ejnar, gdjr, Blegind, 381.
- Elna, frue, Mundelstrup, 241.
- Folmer, lærer, Søften, 249.
- Frode, kroejer, Sabro, 241.
- Hans, Hudevad, 515.
- Hans, friskolel, Ellede, 357.
- Hans, kunstmaler, 258, 271.
- Hans, lærer, Balle, 424.
- H. C., arkitekt, 414.
- J., lærer, Hundslund, 155.
- J., propr, herregaardsmiss, 450.
- Janus, indremiss, Aarh, 63.
- Johs., gdjr, Vitved, 378.
- Kaj, typograf, Aarh, 62.
- Karen, frk, Endelave, 367.
- Karen, højskoleli, Ry, 388.
- Kr., Gundestrup, 137, 205, 210.
- K. V., kordegn, Aarh, 62.
- Laust, forsvarsmin, Horsens, 320, 321.
- Marie, Ørting, 159.
- Martin, indremiss, Horsens, 334, 371.
- M. P., ftm, Gylling, 167.
- Niels, gdjr, Lisbjerg, 88, 102, 103, 105.
- P., indremiss, Hammel, 443.
- P., sognerfmd, Astrup, 224.
- P., Krøgfelt, sognerfmd, Solbjerg, 224.
- Rs., gdjr, lokalhist, Trige, 252.
- Rs., gdjr, Mundelstrup, 241.
- Rs., gdjr, Stjær, 269.
- Rs., tømrerm, Framlev, 265.
- Reinholdt, gdjr, Bomholt, 465.
- R. P., gdjr, Hundslund, 155.
- Sejer, gdjr, Bjerager, 147.
- S. A., skoledir, Aarh, 51.

Rasmussen, S. J., kordegn, Aarh, 62, 374.
- Thomas, skomager, Fruering, 377.
- Thøger, lærer, Viby, 187.
- V., dir, Aarhus, 57.
- Vera, KFUK, Aarhus, 63.

Rasmussen-Jul, R., lærer, Søften, 248.
Rasmussen-Lidemark, L. P., lærer, 133.
Raupach, H. J. R., kbmd, Odder, 127.
- Sophie, frk, Aarhus, 149.

Ravens, C. Bülow, indremiss, 410.
Ravn, J. C., borgmester, Silkeborg, 401.
Ravnkjær, T., friskolelærer, Randlev, 148.
Recke, C., von der, kontorchef, Aarh, 95.
Reenberg, W., ftm, Hasle, 107.
Regensburg, T. A. J., amtmand, 373.
Reinholdt, K. S., lærer, Hørning, 381.
Remmer, N., gdjr, Skivholme, 259.
Ricard, Fr., landsdommer, 288.
Richter, skatteraadsfmd, Kattrup, 296.
- J., arkitekt, 82.

Riis-Olesen, frk, »Søfryd«, Silkeborg, 416.
Riise, f Møller, Ellen, frue, Hammel, 447.
Riishede, V., skomagerm, Klovborg, 524.
Riisgaard, Jens, indremiss, Skdbg, 374.
Ring, G., læge, Aarh, 65.
Risbjerg, K., lærer, Framlev, 266.
- N. K., kolportør, Klovborg, 522, 524.

Rishede, ingeniør, Aabyhøj, 92.
Rix, C. F., lærer, Vinding, 480.
Roed, J., kunstmaler, 29.
Roelsen, E., overlæge, Silkeborg, 402.
Rolighed, S., friskolel, Flemming, 356.
Rolskov, J., gdjr, sognerfmd, Veng, 393.
Rom, N. C., lærer, Føvling, Forlagsbogh, 480, 486.
Rosager, H. K., propr, forst. Brabrand, 113, 270.
Rosen, A., arkitekt, 471.
Rosendal, skolebest, Kbhvn, 267.
- H., højskolef, Vinding, 190, 191.
- N., gdjr, Nr Snede, 502.

Rosenkrantz, baron, Sophiendal, 391.
Rosenørn-Teilmann, kultusminister, 490.
Ross-Petersen, efterskoleforst, Vestbirk, 281.
Rostrup, E., prof, 285.
Rye, Olaf, general, 136, 372.
Ryhne, G. Bjørn, dir, Horsens, 322.
Ræder, Alvilda, forst Diakonissest, 187.
Røddik, N., gdjr, Sorring, 438.
Røjbæk, Ingolf, kunstmaler, 525.

Saabye, A. V., billedhugger, 353.
Sabroe, Peter, ftm, 52, 98.
Salling, J. C., Alderslyst, 424.
Salmonsen, Blom, skoleinsp, Aarh, fmd, LYM, 64, 518.
Samsing, friskolel, Horsens, 320.
Sass, G., miss, Skdbg, 374.
Saugmann, Em., prof, overlæge, 327.
- dir, Palsgaard savværk, 502.

Scavenius, J., kultusminister, 97.
Schau, E. F. G., amtmd, Skdbg, 374.
Schjærfe, H., indremiss, Aarh, 63.
Schjødt, S., gdjr, Gern, 457.
Schleisner, C., kunstmaler, 503.
Schmedes, H., læge, Brædstrup, 487.
Schmidt, Aug. F., Brabrand, forf, 91, 109.

Schmidt, Børge, Risskov, 95.
– H., organist, Aarh, 62.
– Ingemann, sognerfmd, Vejlby, 99.
– N. S., indremiss, Silkeborg, 419.
– S., indremiss, Aarh, 63.
– Vald., arkitekt, 82.
Schmidt-Phiseldeck, K., c th, dir, 54.
Schoubye, H., skovrider, Silkeborg, 401.
– R., sognerfmd, Vejlby, 95.
Schriver, C., gdjr, Gern, 457.
– V., gdjr, Faarvang, 431.
Schrøder, Ludvig, højskolef, Askov, 71, 149, 210, 321, 360, 388, 410, 421, 509.
– Rolf, billedskærer, 205.
– skovrider, Rathlousdal, 176.
Schütte, A., godsejer, Bygholm, 321.
Schøler, N. P., lærer, Hammel, 445.
Schønemann-Hansen, sognerfmd, Lundum, 309.
Scriver, Aa., lærer Klovborg, 524.
Seedorff, Hans Hartvig, digter, 52.
Sehested, K., kmhr, landbrugsmin, Addithus, 476.
Sejersen, P., gdjr, Hornborg, 356.
Sejr, Em., overbibl., Aarh, 53, 91.
Seligmann, Hugo, musikkritiker, 191.
Severinsen, Helge, c th, højskl, Ry, 388.
Sibbern, F. C., filosof, 29.
– H., arkitekt, 421.
Sick, Ingeborg M., forf, 221.
Siim, Hugo, sognerfmd, Skanderup, 375.
Simonsen, S. N., skoleinsp, Galten, 270.
Sindberg, J., indremiss, Aarh, 62, 63.
Skafte, K., husmskoleforst, Ry, 388.
Skautrup, P., prof, Aarh, 53, 54.
Skjoldborg, Joh., forf, 216, 270, 427.
Skole, Stig, skoleforst, Silkeborg, 398.
Skov, A., arkitekt, 100, 193, 246, 258, 428.
– O., forstander, Ry, 388, 389.
– Rud., skipper, Endelave, 363.
Skovgaard, C., gdjr, Hvirring, 357.
– H. G., arkitekt, 477.
– Joakim, kunstmaler, 170, 358.
– J. Th., kunstmaler, 358.
Skriver, M., friskolel, Odense, 140.
Skrubbeltrang, P., gdjr, Tørring, 518.
Skrydstrup, lærer, Lundum, 308.
»Skytte, Knud« (lærer J., Nielsen, Sjelle) forf, 257.
Skyum, S., semrektor, Silkeborg, 398, 423.
Slotsbo-Nielsen, J,. højskf, Odder, 139.
Smed, Jak., Horsens, 328.
Sneedorff-Birch, Fr., digter, 189.
Sneum, A., ftm, Aarh, 54, 76.
Solberg, A., kbmd, Hammel, 450.
Sommer, Otto Vilhelm, kordegn, Horsens, 334.
Spandet, N. C., lærer, Alrø, 182.
Sparre, H., skolebest, Odder, 127.
Sparsø, A. D., overlærer, Tørring, 519.
– J., lærer, Ørting, 159.
Stallknecht, J. og U., fabrikanter, Horsens, 321.
Starcke, C. N., prof, 100, 400.
Staugaard, F. E., skomager, Bryrup, 481.
Stecher-Christensen, borgmester, Aarh, 52.
Steenberg, Jul., kgl operasanger, 190.
Steengaard, H., KFUM, Faarvang, 431.
Steensgaard, N. M., lærer, Skejby, 105.
Steffensen, tømrerm, Horsens, 335.
– J. F., skrædder, Randlev, 148.
– K., lærer, Sjelle, 257.
– O., fabrikant, Tvingstrup, 293.
– P., lærer, Træden, 490.
– Poul, kunstmaler, 386, 389.
Stensballe, N. P., driftsbest, Horsens, 322, 344.
– lærer, Balle, 424.
Stenshøj, N., lærer, Langballe, 212.
Stephansen, A., forst, Hindholm, 471.
Storch, R., kunstmaler, 312.
– H., arkitekt, prof, 325, 339.
Storgaard, Gudrun, Klovborg, 524
– J. P., gdjr, Klovborg, 524.
– Kr., gdjr, Nr Snede, 502.
– P., gdjr, Nr Snede, 502.
Storgaard-Jensen, fabrikant, Alderslyst, 424.
Storm-Sørensen, overlærer, Silkeborg, 417.
Stouby, J., indremiss, Silkeborg, 419, 443.
Stougaard, A., sognerfmd, Hylke, 290.
– fabrikant, Silkeborg, 410, 412.
Stoustrup, gdjr, Klovborg, 524.
Straarup, A., gdjr, sognerfmd, Linaa, 429.
Strange-Nielsen, arkitekt, 375.
Strehle, A., rektor, Horsens, 319.
Stridbæk, E., kordegn, Skdbg, 374.
Strunge, gdjr, Linaa, 428, 465.
– slægten, Dallerup-L, 434f.
Struwe, V., højskolel, Odder, 140.
Strøyberg, fabrikant, 395.
– J. P., læge, Aarslev, 118.
Stubkjær, And., indremiss, 407, 409, 410, 434, 502.
Stæhr, fabrikant, Aabyhøj, 92.
Stærmose, J., plantør, Kongsø, 528.
– J., gdjr, St Bredlund, 527.
– P., skovrider, Vrads, 526.
Støve, J. A., Klovborg, 525.
Sunesen, A., overlærer, Tørring, 519.
Svarre, J., Ejstrup, 505.
Svejstrup, S., gdjr, Odder, 132.
Svejstrup-Jørgensen, Mads, amtsrmedl, Nr Snede, 502.
– P., lærer, Nr Snede, 502.
Svendsen, A., gdjr, Tolstrup, 294.
– Ejner, friskolel, Odder, 133.
– Esther, KFUK, Aarh, 63.
– Kr., læge, Aarh, 63.
– Peder, tækkemd, Endelave, 363, 367.
Svenstrup, J., lærer, Aale, 513, 514.
– Knud, lærer, Aale, 513, 514.
Sæbye, Poul, kunstmaler, 385.
Søgaard, Helge, musæumsdir, Aarh, 49, 53.
– Mar., gdjr, Veng, 392.
– Poul, lærer, Veng, 393.
Søltoft, C., propr, Hundslund, 155.
Søndberg, Anna, miss, DMS, 367.
Søndergaard, H., kordegn, Aarh, 62.
– J. G., skoleinsp, Aarh, 51.
Søndergaard Christensen, indremiss, Hovedgaard, 293.
Sørensen, biavler, Odder, 127.
– Lærer, Tiset, 195.
– lærer, Voldby, 447.
– madam, Hundslund, 136.
– skomager, Endelave, 363.
– urmager, Randlev, 136.
– A., friskolel, Odder, 133.
– A., gdjr, Snærild, 136.
– A., gdjr, Jegstrup, 137.
– A., gaardbest, Tranbjerg, 205, 210.
– Aage, gdjr, Bomholt, 466.
– Asger, murerm, Mundelstrup, 241.
– Axel, borgm, trafikmin, Horsens, 320, 321, 338.
– A. K., tømrerm, Aarh, 58, 62, 88.
– A. V., skoleinsp, Hammel, 445.
– Bernh., skoleinsp, Brabrand, 113.
– Bertel, indremiss, 363.
– Bilde, gdjr, Ormslev, 203.
– Bolette, frue, Grædstrup, 483.
– C. Aaboe, borgmester, Silkeborg, 401.
– Ch., bankdir, Silkeborg, 402, 416, 423.
– Ejnar, gdjr, Nøddelund, 444.
– Hanne, Aarh, 58.
– H., gartner, Odder, 125.
Sørensen, Hansen, landbrskoleforst, Malling, 216.
– H. C., kordegn, Aarh, 62.
– Jens, sognerfmd, Rye, 473, 474.
– Jens, ltm, Vitved, 378.
– Jens, smed, Randlev, 136.
– Johs., landssekr, DKU, 187.
– Johs., opfinder, Ovsted, 284, 287.
– Jørgen, gdjr, Ormslev, 198, 201.
– Jørgen, gdjr, Vrads, 528.
– J. C. F., lærer, Ormslev, 198.
– J. F., propr, Randlev, 148.
– J. K., førstelærer, Brædstrup, 486.
– L., lektor, Horsens, 332.
– L. P., tømrer, Bryrup, 480.
– Mar., organist, Horsens, 334.
– Math., gdjr, Lillering, 265.
– N., kusk, Alderslyst, 424.
– A., Friis, lærer, Vitten, 235.
– Niels, skomager, Endelave, 362, 366.
– Nina, KFUK, Aarh, 63.
– N. F., lærer, Vinding, 480, 486.
– N. P., gdjr, Sdr Vissing, 477.
– N. P., hmd, Them, 496.
– P., bmd, Gern, 457.
– P., gdjr, Tulstrup, 465.
– P., lærer, Javngyde, 466, 467.
– P., smed, Hampen, 502.
– P. Kjeldsen, lærer, Tønning, 490.
– Rs., gdjr, Bomholt, 465.
– Rs., lærer, lægpræd, Venslev, 186, 471.
– Sophus, red, Silkeborg, 402.
– Storm, overlærer, Silkeborg, 417.
– Sv., bødker, Gern, 457.
– Sv., red, Silkeborg, 402.
– Søren, statskonsulent, Horsens, 321.
– S. C., gdjr, Tørring, 519.
– S. Hedegaard, organist, Horsens, 334.
– S. M., overlærer, Aarh, 65.
– S. P., gdjr, Randlev, 148.
– V., lærer, Randlev, 148.
– Vilh., kordegn, Horsens, 331, 332, 334.
Taarup, Kr., højskolef, Testrup, 211.
Tang, Karl I., sognerfmd, Endelave, 367.
– Niels, højskolef, Elev, 102, 255.
Tangdal, J., gdjr, Lyngaa, 232.
Tandrup, M. C., lærer, Lyngaa, 232.
Tarp, C. J., gdjr, Endelave, 367.
Teglborg, M. P., fabrik, Aarh, 61.
Teglbrænder, H., Hundslund, 136.
Teilmann, Halfdan, gdjr, Ormslev, 202.
– Kaare, gymnastikdir, 202, 204.
Telling-Poulsen, P., kordegn, Aarh, 62.
Terkelsen, H., sognerfmd, Skød, 233.
– Johs., højskolef, Ry, 369, 388.
– Jørgen, højskolef, Stenum, 225.
Termansen, P. B., konservator, 106.
Thastum, E., rektor, Silkeborg, 396.
Theilmann, A., kunstmaler, 525.
Thelle, P., overlæge, Risskov, 100.
Therkelsen, sognrfmd, Hvirring, 358.
Thomaskjær, C. S., folkemaalsdigter, Them, 498.
Thomassen, lærer, Ørting, 156.
– Kr., indremiss, Aarh, 63.
– Kr., gdjr, Gern, 457.
Thomsen, Alma, KFUK, Aarh, 64.
– Chr., gdjr, Hammer, 519.
– Erik, dommer, Horsens, 322.
– Ejnar, prof, 92.
– Jens, gdjr, Hammer, 519.
– Kr., tømrer, Røgen, Gern, 451.
– S. K., overtrafikkontrollør, Aarh, 60.
– Th., gdjr, Vitten, 235.
Thorling, overlærer, Horsens, 335.
Thorning-Petersen, Gerda, frue, Rye, 470.
Thorsen, P. K., sprogmand, 299.

Thorup, A., gymnastikpædagog, Horsens, 321.
- K., amtsrmedl, Risskov, 100.
Thorvaldsen, Berthel, 421, 446, 466, 507, 520, 528.
Thukjær, P., gdjr, Aale, 510.
Thulesen, Karen, Aale, 514.
- P. Skov, gdjr, Aale, 516.
- Kr., gdjr, Aale, 509.
Thure, H., efterskoleforst, Gylling, 167, 180.
Thygesen, malerm, Bryrup, 481.
- overlærer, Horsens, 335.
Thykjær, fabrikant, Aabyhøj, 92.
Thyregod, C. A., forfatter, 105.
Thøgersen, K., red, »Bavnen«, 140.
- S., bmd, Sjelle, 258.
Toftgaard-Madsen, N., højskolef, Vejlby, 98.
Tonnesen, L. C., overlærer, Horsens, 334.
Topp, O., apoteker, Silkeborg, 414, 415, 419, 423.
Torpe, J. P., lærer, Ø Bording, 424.
Tougaard, postbud, Hjøllund, 528.
Toustrup, M., dir, Silkeborg, 416.
Trier, Ernst, højskolef, Vallekilde, 210, 360, 388, 421.
- Ernst, kunstmaler, 232, 421.
Troelsen, Ole, gdjr, Aale, 510, 516.
Tscherning, A. F., politiker, 124, 185.
Tuxen, S., landbrskoleforst, Malling, 216.
Tønnesen-Larsen, L., gdjr, Grædstrup, 483.

Udsen, L., alterdegn, Aarh, 62.
Uhrskov, And., forf, 140, 509, 518.
- Kr., hmd, Tørring, 509, 518.
Uldall, F., arkitekt, 261.
Ulvbjerg, Elna, c theol, Klovborg, 524.
Unmack-Larsen, S., borgmester, Aarh, 52, 53.
Ussing, lærer, Saksild, 136.

Vad, P., gdjr, Balle, 424.
Vadt, bagerm, Aabyhøj, 92.
Wagener, C., lærer, Sabro, 242.
Valeur-Petersen, J., vicekonsul, 429.
Walter, kgl bygningsinsp, 77, 93, 205.
Wandel, Marie, billedhugger, 207.
Warthoe, A. S., herredsfuldm, Brædstrup, 486.
Vedel, And., højskolef, Krabbesholm, 279.
Wedell, Inger, lensgrevinde, Frijsenborg, 442, 445.
- Tito, lensgreve, Frijsenborg, 445.
Vejlby, K., realskolebest, c th, Hinnerup, 235.
Weiling, P., gdjr, Humlum, 408.
Weis, H., landbrugskand, Them, 497.
Weiss, Bertha, frue, Aarh, 51, 189.
- møller, Aarh, 53.
Vendelbo, A. J., lærer, Them, 495, 496.
Werner, Karl, sprogforsker, Aarh, 63, 65.
Vestberg, S., skoleinsp, Aarh, 63, 65.
Westenholtz, slægten, godsejere, Mattrup, 521, 524.
- R., godsejer, 493, 521, 524.
- Mary, frk, 524.
Vestergaard, N. M., lærer, Framlev, 266.
- Jensine, syerske, Alderslyst, 424.
Videbæk, J., forstmand, Odder, 128.
Wiensted, apoteker, Horsens, 332.
Wiese, K., politimester, Horsens, 322.
Viftrup, Iver, lægpræd, 406.
Vig, M., Laursen, friskolelærer, Randlev, 148.
Vig-Nielsen, S., arkitekt, Viborg, 503.
Wiingaard, P., amtslæge, Skdbg, 374.

Wille, stadsing, Silkeborg, 414.
Willumsen, O., ing, Risskov, 100.
Vind, J., overbetjent, Horsens, 335.
Vingborg, P., gdjr, Nr Snede, 502.
Vinther, A., lærerinde, Fruering, 378.
- C. P., lærer, Torrild, 152.
- J., lærer, Løve, Bryrup, 481.
- P. J. M., seminarieforst, Silkeborg, 396, 399, 410, 411, 413, 425, 450.
Winther, Chr., digter, 102.
- Gert, politiker, 122, 124, 126, 129, 165, 171, 185.
- Thøger, gdjr, Balle, 403.
Wippert, A. P., kolportør, 209.
- J. A., væver, 209.
Wissing, degn, Gylling, 164.
Wistoft, C. N., red, Aarh, 185.
Vogelius, Alba, frue, Hasle, 104.
Wohlert, L., fabrikant, Skaade, 207.
Voigt, A., univass, Aarh, 95.
Voss, Sophie, frue, Rodstenseje, 144.
Wulff, Jul., ftm, Horsens, 320.

Yding, H., propr, Kattrup, 293, 295.

Zahle, C. Th., statsminister, 91.
Zederkop, L. K., mejeribest, Endelave, 367.
Zoffmann-Jensen, skoleinsp, Lundum, 309.

Øllgaard, billedhugger, Aarh, 84.
Ørsted, A. S., 149.
Østergaard, murer, Alderslyst, 421.
- Ejnar, gdjr, fmd, Bygholm landbrsk, 320.
- J. C., indremiss, Aarh, 63.
- J. G., indremiss, Horsens, 333, 334.
Østergaard-Christensen, H., Skoleleder, Vorladegaard, 477.
Østergaard-Olesen, J., kbmd, Alrø, 182.
Øvli-slægten, Malling, 217.

PERSONALHISTORISKE, SOGNEHISTORISKE

OG STATISTISKE BIDRAG TIL EN

DANSK PRÆSTE OG SOGNEHISTORIE

(KIRKELIG GEOGRAFI)

1849—1949 (1965)

SAMLET OG UDGIVET AF

PAUL NEDERGAARD

SOGNEPRÆST, KØBENHAVN

VII.

AARHUS STIFT

Aarhus og Skanderborg amter

Danske Boghandleres Kommissionsanstalt

KØBENHAVN 1966

INDHOLDSFORTEGNELSE

Alfabetisk fortegnelse over de i dette bind omtalte pastorater 4
Forord 5
Forkortelser 6
Patronat 8

Stiftsoversigt 9
(Naturen, s. 9, Midt- og østjyder s. 10, herregaarde, s. 11. kirker s. 12, konventer s. 15, præsteslægter, s. 15, stiftsstatistik, s. 16, præster under besættelsen, s. 17).

Bispe- og stiftskrønike 18
(Før reformationen, s. 18, reformationen, s. 19, Efter reformationen, s. 23).

Biskopper efter 1845 29

Det teologiske fakultet ved Aarhus universitet 46

Sognebeskrivelser

Aarhus amt

Aarhus købstad-Hasle herreds provsti 49
Hads-Ning-herreders provsti 122
Sabro-Vester Lisbjerg-Framlev herreders provsti 230

Skanderborg amt

Voer-Nim herreders provsti 273
Hjelmslev-Gern herreders provsti 369
Tyrsting-Vrads herreders provsti 468

Lidt personalia-statistik

Fra hvilke egne kommer præsterne? 530
Fra hvilke samfundslag? 531
Længst tid i samme embede 531

Registre

Alfabetisk fortegnelse over præsterne 532
Alfabetisk fortegnelse over præstefruerne 540
Alfabetisk fortegnelse over lægfolk 543

Alfabetisk fortegnelse over de i dette bind omtalte pastorater

Aaby ... 92
Aale-Linnerup ... 513
Aale-Tørring ... 507
Aarhus ... 49
  Christians k ... 83
  Domkirken ... 67
  Møllevang k ... 87
  Sct. Johannes k ... 82
  Sct. Lukas k ... 80
  Sct. Markus k ... 86
  Sct. Pauls k ... 77
  Vor Frue k (Hospitals k) ... 72
  Døvemgh ... 87
  Valgmenigheden ... 87
Aarslev-Tilst ... 118
Adslev-Mesing ... 383
Alderslyst-Balle ... 424
Alling-Tulstrup ... 463
Alrø ... 181
Astrup-Tulstrup (Hvilsted) ... 219

Beder-Malling ... 213
Bering valgmgh ... 200
Blegind-Hørning ... 381
Borum-Lyngby ... 262
Brabrand-Kasted ... 114
Brabrand-Aarslev ... 109

Dallerup-Laasby ... 432
Dover (Veng) ... 386

Ejstrup ... 504
Elsted-Elev ... 255
Endelave ... 362

Faarup-Sabro ... 241
Fruering-Vitved ... 377

Gangsted-Søvind ... 313
Gern-Skannerup ... 454
Gosmer-Halling ... 161
Grundfør-Spørring ... 244
Grædstrup ... 482
Gylling (Alrø) ... 163

Hammel-Voldby-Søby ... 442
Harlev-Framlev ... 265
Hasle-Skejby-Lisbjerg ... 101
Holme-Tranbjerg ... 205
Horsens ... 317
  Kloster k ... 339
  Vor Frelsers k ... 336
  Straffeanstalten ... 342
Hundslund ... 154
Hvilsted ... 228
Hvirring-Hornborg ... 352
Hylke ... 287

Kattrup-Ørridslev-Tolstrup ... 290
Klovborg-Tyrsting-(Grædstrup) ... 521
Kolt grundtvigske frimenighed ... 204

Lading (-Faarup-Sabro) ... 237
Linaa-Voel ... 427
Linnerup-Hammer ... 511
Lundum-Hansted ... 306
Lyngaa-Skød ... 231

Maarslet 209

Nim-Underup ... 305
Nørre Snede(-Ejstrup) ... 499

Odder ... 124
Odder valgmenighed ... 132
Ormslev-Kolt ... 198
Ovsted-Taaning ... 287

Randlev-Bjerager ... 143
Ring-Føvling ... 484
Risskov ... 100
Rye ... 469
Røgen-Sporup ... 449

Saksild-Nølev ... 141
Silkeborg ... 394
  Mariehøj k ... 423
  Alderslyst-Balle ... 424
  Valgmenigheden ... 425
Sjelle-Skjørring ... 256
Skaade ... 207
Skanderborg-Skanderup-Stilling ... 370
Skivholme-Skovby ... 259
Skorup-Tvilum ... 429
Storring-Stjær-Galten ... 269
Søften-Folby ... 247
Sdr. Vissing-Voerladegaard ... 476

Tamdrup ... 345
Them ... 493
Tilst-Kasted ... 119
Tiset ... 193
Torrild-Vedslet ... 151
Trige-Ølsted ... 251
Træden valgmenighed ... 492
Tønning-Træden ... 488
Tørring-Hammer ... 517

Vejlby ... 93
Veng ... 391
Viby ... 184
  Fredens k., Viby ... 193
Vinding-Bryrup-(Vrads) ... 448
Vitten-Haldum-Hadsten ... 235
Vrads ... 526
Vær-Nebel ... 310

Ørting-Falling ... 158
Østbirk-Yding ... 275
  (Østjysk missionsforening) ... 135

FORORD

Under henvisning til biskop, dr. theol. *H. Fuglsang-Damgaards* forord til dette værk og til forordene i de foregaaende bind, udsendes dette bind, omhandlende 1. del af Aarhus stift, det første forsøg paa samlet paa eet sted at give en oversigt over kirke- og folkeliv i dette stift. I indledningen til bind I er gjort rede for principper og kilder. Alt dette gælder ogsaa nærværende bind. Arbejdet maa gøres under særlige og vanskelige vilkaar, idet et stort præsteembede, redaktion af Kirkelig haandbog m m har skullet passes samtidig. Der er ikke megen samlet tid til arbejdet, til arkiv- og biblioteksstudier. Udgiveren har ikke (som udgivere af andre lignende værker) samlet tid til raadighed, skønt arbejdet med sogne- og præstehistorien faktisk kunne være et heldagsarbejde, og der er ikke midler til lønnet medhjælp. Uden stor lokal hjælp ved gennemgang af manuskript og korrektur ville det være umuligt. Ideen i værket er netop at *gaa ud* i sognene og faa *samlet* saa alsidigt et stof som muligt inden for de givne rammer og gennem flere af hinanden uafhængige meddelere at faa saa *sagligt* et billede som muligt.

Red har søgt at være en *tjener* for det betroede stof og at undgaa de i moderne historieskrivning saa yndede stærkt subjektive domme og vurderinger. Dette værk fremlægges som et *samlerværk* – som *rapporter* fra de enkelte sogne, alsidigt bygget op paa præsters, lærares, lokalhistorikeres oplysninger, samt hvad der har kunnet opspores af trykt stof m m, og alt stillet op – for overskuelighedens skyld – efter bestemt system, sogn for sogn, som grundlag for sognenes kultur-, folke- og kirkelivs historie, med særlig vægt paa det sidste, og ofte gerne oplivet med smaa karakteristiske træk om begivenheder og personer. Værket er jo ogsaa læsning for mange interesserede ikkefagmænd.

Udgiveren er selv ganske klar over de mangler, som fremkommer. Der burde være mere tid til stoffets bearbejdning og sigtning, men selv om værket ikke kan blive fuldkomment (heller ikke fri for gentagelser, inkonsekvenser og trykfejl), er det mit ønske at gøre lidt nytte derved og se at faa saa meget udgivet deraf som muligt, medens jeg har kræfter dertil. Jeg skylder de mange meddelere det, jeg skylder abonnenterne det. Her er i hvert fald stof samlet, som dels er nyt, dels maa søges vanskeligt tilgængelige steder, og værket kan bruges som udgangspunkt for nærmere undersøgelser. Derfor er der lagt megen vægt paa kildeangivelser.

En del gentagelser er nødvendige, fordi mange hefter sælges *enkeltvis* til købere, der er interesseret i enkelte sogne. Stoffet er ofte saa stort, at kun en brøkdel kan tages med.

Rigsarkivet har ønsket at overtage alle breve, manuskripter og meddelelser, sogn for sogn, alt stoffet, ligesom de udfyldte skemaer til Kirkelig haandbog afleveres successivt til Rigsarkivet. Der gøres megen umage for at faa oplysningerne saa vel afbalancerede som muligt og for at oplede, sortere og vurdere kilder (det sidste med lokal bistand).

Hver sognebeskrivelse er sendt først i udkast, senere i korrektur til alle sognepræster. Næsten alle har her givet værdifuld hjælp (provster, lærere, lokalhistorikere o s v har i mange tilfælde ogsaa faaet korrektur sendt). Derved skulle der gerne kunne gives et alsidigt billede, gennemset af flere. Efter 1923 bygges paa de skiftende præsters beretninger, der er meddelt i Kirkelig haandbog. Før den tid gives mere samlede fremstillinger. Private meddelelser om ledige embeder i kirkelige blade er ogsaa benyttet. Det har ikke været muligt at skaffe skildringer af alle præster, skønt det er forsøgt. De givne oplysninger skønnes at have personalhistorisk værdi, men en præsts betydning kan og skal absolut ikke regnes efter linietallet. – Der er lagt stor vægt paa, at *registrene* skal være saa fyldige som muligt. Adskillige historiske værker mangler udførlige registre, eller det kan være vanskeligt at finde, hvad man søger, fordi der kun anføres navne. Ved navne i nærv værk opføres vedkommendes sidste virkeplads for at lette orienteringen. I registrene dukker man til bunds i de enkelte sogne. Her gives den hidtil udførligste kirkelige person-fortegnelse fra denne del af stiftet: Ca 1150 præster, 450 præstefruer, ca 2100 lægfolk. Ved at følge hver enkelt gennem de mange steder vedkommende eventuelt er omtalt, kan karakteristikken suppleres. Her har jeg forsøgt at riste minderuner over folk ude i sognene, hvis arbejde ikke bør glemmes. (Se iøvrigt nederst side 7). Værket gaar mere ud paa at være en *materialesamling,* bygget op paa mange kilder, end paa at være en analyse. Titlen er jo: *Bidrag* til en Præste- og sognehistorie.

Det er mig magtpaaliggende at søge at faa værket færdigt inden for en overskuelig tid. Men der er økonomiske vanskeligheder at kæmpe med. Værket er meget dyrt at faa trykt, og adskillige abonnenter, der tegnede sig i 1949, er afgaaet ved døden. Fremstillingsprisen er nu mere end dobbelt saa stor som i 1949. Jeg retter en varm tak til alle, der har hjulpet til at fremskaffe stoffet, præster, lærere og lokalkyndige. En særlig tak rettes ogsaa til *kirkeministeriet* og *ministeriet for kulturelle anliggender* og til *Den Hielmstierne-Rosencroneske Stiftelse,* som har ydet tilskud, uden hvilket værket ikke kunne have været fortsat, og til de *trofaste abonnenter.*

Desuden rettes en varm tak til værkets patronat, som har ydet støtte og opmuntring.

Ribe stift vil omfatte c 12–13 hefter, færdige til trykning. *Om det nogen sinde kan blive trykt,* afhænger af 1) at der stadig kan faas tilskud, 2) om der tegner sig et tilstrækkeligt antal nye abonnenter for Ribe stift til erstatning for dem, der kun havde bestilt Aarhus stift, 3) om de trofaste abonnenter vil følge med i de rabiate prisstigninger paa papir, trykning, OMS o s v.

Stoffet i nærværende bind er afsluttet december 1965. *P. N.*

FORKORTELSER

De hyppigst citerede værker er forkortet saaledes:

BDG: Barfods Danske Gejstlighed 1850 f.
CB I: N. Clausen-Bagge- Grundtv banebrydendere 1941 f.
CB II: do Grundtvigske hjem, 1945 f.
CB III: Grundtvigske lægmands ordførere, 1941.
DBH: Dansk biografisk haandlexikon IIII, 1920 f.
DBL: Dansk biografisk lexikon, I–XXVII, 1933 f.
DLF: Daniel Bruun: Danmark, land og folk, 1919 f.
DKT: Dansk Kirke Tidende.
DnA: IMs almanak »Det nye aar«, 1907 f.
Dsk. K.: Dansk kirkeliv, adventsbog, 1924 flg.
E.: Erslews forfatterlexikon, 1843 f.
E..S (eller S.): Erslews forfatterleksikon, 1858 f.
E. I: Elvius præstehistorie, 1884.
E. II: Elvius præstehistorie, 1911.
G.: Giessings jubellærere.
Gl gr Hj: H. P. B. Barfod: Minder fra gl grundtvigske hjem, 1922 f.
Gr Hj, 19: Holger Begtrup: Grundtvigske hjem i 19. aarh, 1929 f.
H.-F.: Hauch Fausbølls præstehistorie, 1911, I–II.
H. og T.: E. Steenvinkel: Hjemliv og trosliv, 1932 f.
Højskbl: Højskolebladet.
IM hist: Louis Blauenfeldt: IMs historie, 1912.
IM tid: Indre missions Tidende.
KH: Kirkelig haandbog, 1923 f.
Khst saml: Kirkehistoriske samlinger.
KLfN: Kirkeleksikon for Norden, 1900 f.
L. Koch: L. Koch: Fra Grundtvigianismens og rationalismens tid, 1898.
L. P. B. Lengnicks personalhist. Bidrag til Danmarks og Norges gejstl. hist.
Mbl: Menighedsbladet (Dsk Kirketid).
M. S.: Ministeriets Samling (se Wiberg I, 8).
N.: Nyerup og Krafts forfatterleksikon.
PT: Personalhistorisk tidsskrift, 1880 flg.
Prh saml: Præstehist samlinger, 1930 f.
Prf Bl: Præsteforeningens blad.
Prf h: Paul Nedergaard: Præsteforeningens historie, 1946.
S nekr: Semlers nekrologer.
Sl: Salmonsens konversationsleksikon, 2. udg, 1925 f.
T: Treschows Jubellærere.
Trap: Traps Danmark, 5. udg., 1956 f.
W: Wibergs præstehistorie, I–III, 1870 f.

Desuden flg aar- og haandbøger: Aarbøger udg af Hist Samf (Aarh aarb) 1908 f, Østjysk Hjemstavn, 1936 f. (Østj Hj). Fra kirkehus og skolestue i Aarh st, 1936 f. (Fra K og s), Fra Viborg amt, 1929 f (Vib aarb), Aarb f dsk kulturhist, 1891 f (Kult aarb), Turistforen aarb 1924 f, Achton Friis: De jyders land, 1932–33, Fra arkiv og musæum, 1899 f (Ark Mus), Francis Beckett: Altert i den sen middelalder, 1895 (Beck, Alt), do Danm kunst 192426 (Beck: DK), C. A. Jensen: Dsk ad gravsten, 1950 (D gr), Danske studier, 1904 f (DS), Den dsk folkehøjskole, 1939 f, Danske samlinger 1865–79 (d saml), Fortid og nutid, 1914 f (F og N), H. K. Henningsen: Kirkeskibe, 1950, Hist tidsskr, 1840 f (Hist tidssk), Hofmans fundatser, 1755–60 (Hofm fund), Saml t jysk hist og topografi, 1866 f (Jy saml), Vilh. Lorentzen: De dsk klosterbygn hist, 1912 f, J. B. Løffler: Dsk gravstene fra middelald, 1889, M. Mackeprang: Danm middelald døbefonte, 1941 (Mack: D), do Jyske granitportaler, 1948 (Mack: JG), do. Vore landsbykirker, 1944 (Mack: L), Magnus Petersen: Kalkmalerier, 1895, (Magn. P), Fra Nationalmuseets arbejdsmark, 1928 f (Nat arb), Poul Nørlund og E. Lind: Danm romanske kalkmalerier, 1944 (Nørl-Lind), Erik Pontoppidan: Det dsk atlas 1763 f (Pont atl), Aug. F. Schmidt: Danm helligkilder, 1926 (Schmidt), F. Uldall: Danm middelald kirkeklokker, 1906, Vider og vedtægter, 1904 f (Vider og V), pastor And. Nielsen (Skæve), De Kall'ske og Lakman'ske samlinger, samtlige Teologisk stat, Elle Jensen: Pietismen i Jylland 1944 m m.

Ved opgivelse af præsteembedernes indtægt 1850 er: a) korntiende, b) kvægtiende, ofte medregnet under a, c) smaaredsel, d) offer og accidencer, e) præstegaardsjordens areal i td land. U: Udgift (efter Hertz' oversigter), – 1870 Regul: Reguleringssum, N: Nettoindtægt (efter Jens Møllers haandbog for præster, II, 1879). Skatter, afgifter, pensioner, laaneafdrag og befordring er fradraget i nettoopgivelsen.

Iøvrigt er de hyppigst forekommende forkortelser følgende:

aarh – aarhundrede
a – ansat
adj – adjunkt
afhandl – afhandling
afsk – afskediget
alm – almindelige
anst – anstalt (straffeanst)
Acc – accidens
bm – bestyrelsesmedlem
bef – befolkning
bl – blandt
borg fællesl
brgd – borgerdydskole
c – cand (theol)
† – død
DdU – De danske Ungdomsforeninger
DMS – Dansk Missionsselskab
dk – domkirke
Dbm – dannebrogsmand
dsk – dansk
departch – departementschef
distriktspr – distriktspræst
egr – egregie
ev – evangelisk
Ev Lt Mf – Evangelisk luthersk Missionsforening
etrd – etatsråd
ell – eller
enk – enkelte
* – født
f – forening (ogsaa i slutning af ord (Ungdomsf))
fmd – formand
fh – forsamlingshus
fris – frisindet
fl t – flyttet til
fhv – forhenværende
flg – følgende
friv – frivillig
fbd – forbund (slutning af ord (studfbd))
~ – gift
gd – gaard
gdjr – gaardejer
gl – gammel
gn – gennem
gr – grundtvigsk (grundtvigianere)
Gl test – Det gamle Testamente
gl-test-lige – gammeltestamentlige
h – haud
h_1 – haud I
h_2 – haud II
ha – hektar
hg – herregaard
hjpr – hjælpepræst
hj – hjem (alderdomshjem)
hosp hospital
hist – historisk
Illustr tid – Illustreret Tidende
IM – Indre Mission
indremiss – indremissionær
int – interessant, interesse
indb – indbyggere
K af Dbg – kommandør etc.
KC – Kirkeligt Centrum
kkg – kirkegang
kkp – kaldskapellan
kl – klasse (lønklasse)
kr – kreds (ogsaa i slutning af ord)
KS – Kirkeligt Samfund
km – kilometer
Kbhvn – København
kmhr – kammerherre
khst – kirkehistorie
kst – konstitueret
Kr Akad Foren – Kristelig Akademisk Forening
kgl – kongelig
KF f IM – Kirkelig Forening for Indre Mission i Danmark
Kirkemin – Kirkeministeriet
kons – konservativ
l – laudabilis
l i slutning af ord – lærer (højskole!)
Lt Mf – Luthersk Missionsforening
luth – luthersk
m – møder (samfundsm)
mgh – menighed (mgh-hus, mgh-lokale, mgh-børnehave)
mghsmf – menighedssamfund

medl – medlem
ml – mellem
mghpl – menighedspleje
nc – non contemnendus
ord kat – ordineret kateket
ord medhj – ordineret medhjælper
o lign – og lignende
osv – og saa videre
pgd – præstegaard
pkp – personel kapellan
prstv – præsteviet
polit – politiske
p gr a – paa grund af
pct – procent
rad – radikal
rkp – residerende kapellan
r af Dbg – ridder af Dannebrog
rdl – rigsdaler
s – side (pagina)
sbl – sognebaandsløser
skt – sankt (Lukas)
sd – siddepladser
sdsk – søndagsskole
sk – skole
smf – samfund
soc – socialdemokrat
smpr – sømandspræst
sp – sognepræst
spm – spørgsmaal
st – stemmer
smst – sammesteds
sem – seminarium
sekr – sekretær
stud – student
t – til
td ld – tønder land
till – tillige
udn – udnævnt
u p – uden partipræg
udk – udkom
udenl – udenlandsk
ufriv – ufrivillige
udg – udgivet
v – ved
valgmghp – valgmenighedspræst

Ved teol eksamenskarakterer (efter 1942) er tilføjet pointsantal efter hovedkarakteren.

For ordensdekorationer anvendes iøvr de sædv forkortelser.

Gymnasier og latinskoler er forkortet, saa det antagelig let forstaas, f eks: Mtrp = Metropolitanskolen, Ø Brgd = Østre Borgerdydskole, Hrlf = Herlufsholm, Od = Odense, o s v.

En lille oplysning!

Flere venlige læsere og anmeldere synes at lægge særlig vægt på sognehistorien. Det er jeg meget glad for, men værket er efter sin oprindelige idé bygget op som en præstehistorie, personalhistorie. Det personalhistoriske var udarbejdet først. Alt præstehistoriestoffet for tiden efter 1911 er helt nyt sof, og der er lagt særlig umage i at gøre de personalhistoriske oplysninger saa fyldige og rigtige som muligt med alle data, hvor de kan skaffes, og det koster mange henvendelser. Ogsaa urigtige data i tidligere præstehistorier søges rettet, og alle de dødsdata, der mangler i Wibergs og Elvius' præstehistorie (især de præster, der var afskedigede, men ikke afgaaet ved døden, da disse værker udkom, er søgt oplyst). Desuden er søgt oplysning skaffet om alle de hjælpepræster (pers. kap.), som har været i pastoraterne, og dertil søges fejl og misforstaaelser i andre fremstillinger rettet. Ogsaa i dette værk er der fejl (som søges undgaaet ved korrekturer til flere). Fremstillingen skulle gerne være saa rigtig og saa alsidigt **folkekirkelig** som muligt.

Sognehistorien kom til for at give lidt om livet omkring præsternes navne. Tanken var da egentlig kun at gengive hidtil trykt stof, saa det blev et samleværk af kendte data. Men denne form for sognehistorie vakte saa megen interesse og medførte saa mange meddelere og saa meget hidtil ukendt stof, at der i de senere bind er lagt særlig vægt paa at faa dette stof frem, og det er første gang det er forsøgt at skaffe udførligere sogne- og menighedshistorie fra **alle** Danmarks enkelte sogne, **samlet paa ét sted.** **P.N.**

Patronat

for Dansk Præste- og Sognehistorie.

Fabricius, L. P., dr. theol., fhv. sognepræst, Charlottenlund, formand.
Baun, Chr., biskop, Viborg.
Birkelund, Palle, rigsbibliotekar, Kbhvn.
Fabritius, Albert, dr. phil., kgl. ordenshistoriograf, Kbhvn.
Fuglsang-Damgaard, H., dr. theol., biskop, Kbhvn.
Holt, Paul, seminarierektor, Aarhus.
Hvidtfeldt Joh., dr. phil., rigsarkivar, Kbhvn.
Riisager, Vagn, provst, mag. art., Randers.
Sommer, Otto, Kordegn, Horsens, Sekretær.
Topsøe-Jensen, Helge, dr. phil., overbibliotekar, Kbhvn.

Pris for dette hefte:

Pris 18 kr plus oms og porto, ialt 20 kr. Beløbet bedes venligst snarest (inden 3 uger) tilsendt P. N., Vestersøgade 54, Kbh V. *Postgiro 2 15 42.* De sparer den dyre opkrævningsporto ved selv at indsende Beløbet. Trykning og oms skal betales om en måned.

Patronatet for Dansk Præste- og Sognehistorie:

Baun, C., biskop, Viborg. *Birkelund*, Palle, rigsbibliotekar, Kbhvn. *Fabricius*, L. P., dr theol, sognepræst, formand. *Fabritius*, Albert, dr phil, kgl historiograf, Kbhvn. *Fuglsang-Damgaard*, H. dr theol, biskop, Kbhvn. *Holt*, *Paul*, seminarierektor, Aarhus. *Hvidtfeldt*, Johan, dr phil, rigsarkivar. *Riisager*, *Vagn*, mag art, provst, Randers. *Sommer*, *Otto*, kordegn, Horsens (redaktionssekretær), – *Topsøe-Jensen*, Helge, dr phil, overbibliotekar, Kbhvn.

Redaktørens adresse er: Vestersøgade 54, Kbhvn V.

Til bogbinderen!

Bindet med Aarhus–Skanderborg amter (hft 56–63) betegnes, uanset betegnelsen paa hefterne som bind VII (jvf titelbladet).

Bindet med Randers amt m v (hft 1–9) betegnes som bind VIII (jvf titelbladet) uanset betegnelsen paa hefterne.

DUPLEX-TRYKKERIET